

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนาง
ผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอย
วชิราราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

พระมหาภาณุวัฒน์ อมรกวี (ภาวงศ์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนภาษาไทย

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2568

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนี
นางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดฝ่องพลอย
วิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนภาษาไทย
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2568

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

THE DEVELOPMENT OF LITERATURE LEARNING ACHIEVEMENT ON PRA
APHIMANEE PART PRA APHIMANEE NEE NANG PHEE SEAU OF
MATTHAYOMSUKSA 3 STUDENTS IN PHRAPARIYATTIDHAMMA
WATPHONGPLOYWIRIYARAM SCHOOL USING
PROBLEM-BASED LEARNING

The logo of Mahamakut Buddhist University is a large, intricate emblem. It features a central shield with a sunburst at the top, a stupa in the middle, and a lotus flower at the bottom. The shield is flanked by two lions and a banner with Thai script. Above the shield is a large, multi-tiered umbrella. The entire emblem is surrounded by a decorative border.

PHRAMAHA PHANUWAT PHAWONG

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION
PROGRAM IN TEACHING THAI LANGUAGE
FACULTY OF EDUCATION
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

2025

COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอย วรวิหาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
ชื่อนักศึกษา	พระมหาภาณุวัฒน์ อมรกรวี (ภาวงศ์)
ชื่อปริญญา	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	การสอนภาษาไทย
ปีพุทธศักราช	2568
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ดร.คชา ปราณีตพลกรัง

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(พระครูศรีวิรุณคุณสุนทร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์:

ประธานกรรมการ

(พระราชวรญาณเมธี, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ดร.คชา ปราณีตพลกรัง)

กรรมการ

(พระสุธีวีรธรรม, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.)

กรรมการ

(พระมหาศุภชัย สุกกิจใจ, รองศาสตราจารย์ ดร.)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สิทธิพล อาจอินทร์)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอย วิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ชื่อนักศึกษา

พระมหาภาณุวัฒน์ อมรกวี (ภาวงศ์)

ชื่อปริญญา

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา

การสอนภาษาไทย

ปีพุทธศักราช

2568

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ดร.คชา ปราณีตพลกรัง

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดม่วงพลอยวิริยาราม ที่มีต่อการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 รูป ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าร้อยละ และการทดสอบค่าที (One sample t-test)

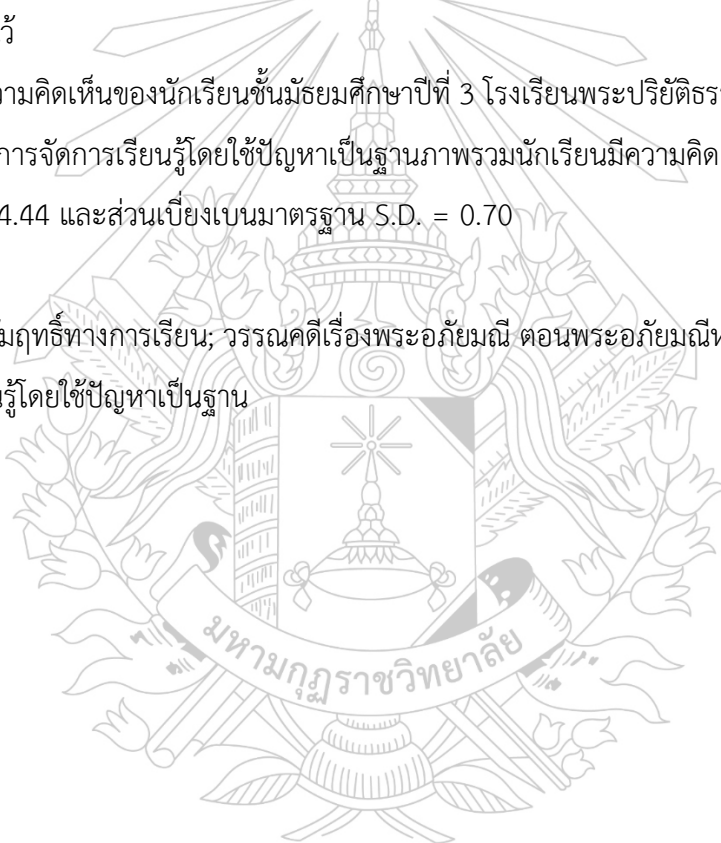
ผลวิจัยพบว่า

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม มีผลคะแนนทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าร้อยละ 70 โดยมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 25.23$ คะแนน และ $S.D. = 2.82$ จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.11 และมีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 93.33

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 25.23$ และ $S.D. = 2.82$ คิดเป็นร้อยละ 84.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70.00 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.44$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $S.D. = 0.70$

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; วรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ; การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ABSTRACT

Thesis Topic	THE DEVELOPMENT OF LITERATURE LEARNING ACHIEVEMENT ON PRA APHIMANEE PART PRA APHIMANEE NEE NANG PHEE SEAU OF MATTHAYOMSUKSA 3 STUDENTS IN PHRAPARIYATTIDHAMMA WATPHONGPLOYWIRIYARAM SCHOOL USING PROBLEM-BASED LEARNING
Student's Name	Phramaha Phanuwat Phawong
Degree Sought	Master of Education
Program	Teaching Thai Language
Anno Domini	2025
Advisor	Dr. Khacha Praneetpolkrung

The objectives of this research were 1) develop the literature learning achievement on Phra Aphimanee part Phra Aphimanee Nee Nang Phee Seau of Matthayomsuksa 3 students in Phrapariyattidhamma Watphongploywiriaram School using problem-based learning, with an expected post-learning average score of not less than 70 percent and at least 70 percent of students meeting the criterion 2) compare the literature learning achievement on Phra Aphimanee part Phra Aphimanee Nee Nang Phee Seau of Matthayomsuksa 3 students in Phrapariyattidhamma Watphongploywiriaram School after learning through problem-based learning with the 70 percent criterion and 3) study the opinions of Matthayomsuksa 3 students in Phrapariyattidhamma Watphongploywiriaram School toward learning Phra Aphimanee part Phra Aphimanee Nee Nang Phee Seau through problem-based learning. The sample group consisted of 30 Matthayomsuksa 3/1 students in Phrapariyattidhamma Watphongploywiriaram School, Bangkok, under the General Education Division, Office of Buddhist Education, Zone 1 in the second semester of the 2024 academic year. The sample was obtained using simple random sampling by drawing lots, with the classroom as the sampling unit. The research instruments included 1) problem-based learning lesson plans, 2) a literature learning achievement test on Phra Aphimanee part Phra Aphimanee Nee Nang Phee Seau,

and 3) a questionnaire on students' opinions toward problem-based learning. Data analysis was conducted using mean $\bar{X}$, standard deviation (S.D.), percentage, and one-sample t-test.

The results of research revealed that 1) The Matthayomsuksa 3 students in Phrapariyattidhamma Watphongploywiriaram School had post-learning scores in Thai literature on Phra Aphimanee part Phra Aphimanee Nee Nang Phee Seau, after problem-based learning, higher than 70 percent. The mean score was $\bar{X} = 25.23$ with a standard deviation of S.D. = 2.82 out of a total of 30 points, equivalent to 84.11 percent. In total, 93.33 percent of the students passed the benchmark. 2) The literature learning achievement on Phra Aphimanee part Phra Aphimanee Nee Nang Phee Seau of Matthayomsuksa 3 students in Phrapariyattidhamma Watphongploywiriaram School after problem-based learning showed a mean score of $\bar{X} = 25.23$ and a standard deviation of S.D. = 2.82, equivalent to 84.11 percent, which was statistically significantly higher than the 70 percent criterion at the .05 level, in accordance with the research hypothesis. And 3) The opinions of Matthayomsuksa 3 students in Phrapariyattidhamma Watphongploywiriaram School toward learning through problem-based learning were at a high level overall, with a mean score of $\bar{X} = 4.44$ and a standard deviation of S.D. = 0.70.

Keywords: The learning achievement; literature on pra aphimanee part pra aphimanee nee nang phee seau; using problem-based learning

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาและเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจาก ดร.คชา ปราณีตพลกรัง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พระราชวชิรญาณเมธี, ผศ.ดร. รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พระสุธีวชิรธรรม, ผศ.ดร. รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน พระมหาศุภชัย สุภกิจโจ, รศ.ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์อีสาน และ รศ.ดร.สิทธิพล อาจอินทร์ ที่เมตตาสนับสนุนส่งเสริม แนะนำให้คำปรึกษา ให้ความอนุเคราะห์และช่วยเติมเต็มสิ่งที่ขาดตกบกพร่อง อีกทั้งให้ความกระจ่างในด้านวิชาการเพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

กราบขอบพระคุณพระเดชพระคุณหลวงพ่อ พระพรหมวัชรสุทธาจารย์ เจ้าอาวาส/เจ้าสำนักเรียนวัดอาวธวิสิฐดาราม พระเดชพระคุณพระเทพวชิรวาที ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส และพระวุฒิสารโสภณ เจ้าคณะจังหวัดหนองบัวลำภู (ธรรมยุต) ที่เมตตาให้การสนับสนุนส่งเสริมการศึกษา และเป็นที่พึ่งทางใจที่เคารพของผู้นิพนธ์เสมอมา กราบขอบพระคุณ พระครูศรีวิรุณสุนทร, ผศ.ดร. คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พระครูวินัยธร สุขุม สุขวัฒนโก, ผศ. อาจารย์ประจำภาควิชาการสอนภาษาไทย และขอขอบคุณ ดร.บัญชา ธรรมบุตร อาจารย์พัชรพร สาลี อาจารย์ประจำภาควิชาการสอนภาษาไทย และอาจารย์อานันท์ กรมน้อย อาจารย์ประจำภาควิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพและแก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องมือการวิจัย

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่อำนวยความสะดวกด้วยดีเสมอมา ตลอดจนเพื่อนนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาไทย รุ่น 2 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ทุกท่านที่ช่วยเหลือและคอยเป็นกำลังใจแก่ผู้นิพนธ์เสมอมา

ขอขอบคุณบิดา มารดา และครอบครัวที่รักยิ่ง ที่คอยเป็นกำลังใจอยู่เบื้องหลังไม่เคยห่างหาย ตลอดถึงญาติมิตรทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ผู้นิพนธ์ตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาจนถึงสำเร็จการศึกษาในบัดนี้

คุณงามความดีและคุณประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้นิพนธ์ขอใช้เป็นเครื่องสักการบูชาคุณแด่พระศรีรัตนตรัยอันเป็นที่พึ่งสูงสุดของพุทธศาสนิกชนทุกหมู่เหล่า บูชาพระคุณของบูรพาจารย์ บิดา มารดา และครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้และวิชาการที่ทรงคุณค่ายิ่งตลอดมา และผู้นิพนธ์ขอแผ่คุณงามความดีอันเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ จงสัมประสิทธิ์แด่เพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์ทุกรูปทุกนาม เทอญ

พระมหาภาณุวัฒน์ อมรกี (ภาวงศ์)

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ช
กิตติกรรมประกาศ.....	ณ
สารบัญ.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	4
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
1.4 สมมติฐานการวิจัย.....	5
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ.....	7
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และหลักสูตร สถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวชิราราม กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย.....	9
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ.....	15
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน.....	30
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้.....	40
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	45
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น.....	51
2.7 สภาพพื้นที่วิจัย: โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวชิราราม.....	53
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	60
2.9 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	63

	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....
3.1	รูปแบบการวิจัย..... 64
3.2	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 65
3.3	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 65
3.4	การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ..... 65
3.5	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 69
3.6	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย..... 70
4	ผลการดำเนินการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล.....
4.1	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 71
4.2	ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน..... 72
4.3	ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน..... 72
4.4	ผลความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้..... 73
5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....
5.1	สรุปผลการวิจัย..... 76
5.2	อภิปรายผล..... 76
5.3	ข้อเสนอแนะ..... 79
	บรรณานุกรม..... 81
	ภาคผนวก..... 86
	ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 87
	ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ..... 89
	ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 95
	ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย..... 130
	ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์ใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลวิจัย..... 135
	ภาคผนวก ฉ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 137
	ภาคผนวก ช ผลการวิเคราะห์การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน..... 232
	ประวัติผู้วิจัย..... 235

สารบัญตาราง

	หน้า
2.1 โครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตรสถานศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม.....	12
2.2 โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม แผนกสามัญศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	13
2.3 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	14
2.4 ตารางสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน.....	37
2.5 จำนวนนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม.....	56
2.6 เกณฑ์กำหนดค่าเป้าหมายคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่อง พลอยวิริยาราม.....	57
3.1 เกณฑ์การแปลความหมายค่าระดับความคิดเห็น.....	68
4.1 ผลคะแนนทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน.....	72
4.2 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัย มณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่อง พลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน.....	72
4.3 ผลความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่อง พลอยวิริยาราม ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน.....	73

สารบัญรูปภาพ

หน้า

2.1	สรุปขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (สังเคราะห์จากผู้วิจัย).....	39
2.2	ตำแหน่งที่ตั้ง โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม.....	54
2.3	โครงสร้างการบริหารการสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม...	54
2.4	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	63

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 หมวดที่ 4 มาตรา 22 แนวทางการจัดการศึกษากล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และเป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่กล่าวว่า มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) อีกทั้ง ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย (2559) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่และสิ่งประดิษฐ์ใหม่โดยใช้กระบวนการทางปัญญา (กระบวนการคิด) กระบวนการทางสังคม (กระบวนการกลุ่ม) และให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ มีส่วนร่วมในการเรียน สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดเตรียมประสบการณ์ให้ผู้เรียน ทั้งนี้ การศึกษาในศตวรรษที่ 21 นั้น มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตที่จะช่วยเตรียมความพร้อมให้คนรู้จักคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหาสื่อสารและร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต (วิจารณ์ พานิช, 2556)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญและเป็นหัวใจของการนำผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายของทักษะต่าง ๆ และเป็นไปตามหลักสูตรที่ตั้งไว้ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอนเป็นสำคัญ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องจัดให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาด้วย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี นอกจากนั้นยังต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญาด้วย โดยได้กำหนดสาระการเรียนรู้ไว้ 8 กลุ่มสาระ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งภาษาไทยก็เป็นกลุ่มสาระหนึ่งใน 8 กลุ่มสาระนั้น ซึ่งกลุ่มสาระที่มีความสำคัญเป็นเบื้องต้นของคนในประเทศไทย ที่จะต้องอ่านออกเขียนได้ซึ่งภาษาประจำชาติ และมีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นพื้นฐานอันนำไปสู่การพัฒนาของกลุ่มสาระอื่น ๆ อีกด้วยรายวิชาภาษาไทยเป็นวิชาหนึ่งในการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาของคนในชาติ นอกจากนั้นภาษาไทยยังเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทยเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้าง ความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมการงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ดังพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ทรงให้ไว้ในการประชุมทางวิชาการของชุมนุมภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2505 ว่า "ภาษาไทยนั้นเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของชาติ ภาษาทั้งหลายเป็นเครื่องมือของมนุษย์อย่างหนึ่ง คือเป็นทางสำหรับแสดงความคิดเห็นอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่สวยงามอย่าง

หนึ่ง เช่นในทางวรรณคดี เป็นต้น ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องรักษาไว้ให้ดี" (แมนมาส ขวลิขิต, 2542) ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ภาษาไทยนั้นเป็นเสมือนสมบัติอันล้ำค่าของชาติไทย เป็นอัตลักษณ์และเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการสื่อสารของคนในชาติ อีกส่วนหนึ่งของภาษาไทยที่สำคัญ ล้ำค่าและขาดไปไม่ได้เลยคือวรรณคดี

วรรณคดีเป็นกระจกสะท้อนลักษณะสังคมของตน และอาจเป็นเครื่องดำรงวัฒนธรรม วรรณคดีช่วยขัดเกลาจิตใจและยกระดับจิตใจของผู้อ่านให้สูงขึ้น ช่วยจรรโลงจิตใจ ทำให้มนุษย์เห็นตัวอย่างของความทุกข์ ความสุข และปัญหาชีวิตต่าง ๆ ทำให้ผู้อ่านมองชีวิตด้วยความเข้าใจมากขึ้น (หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ, 2539) นอกจากนั้น รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2523) ก็ได้กล่าวถึงวรรณคดีไว้ว่า "วรรณคดีมาจากคำว่า วรรณ หรือ บรรณ ซึ่งแปลว่า ใบไม้ หรือหนังสือ กับคำว่า คติ แปลว่า ทาง วรรณคดีจึงแปลตามรูปศัพท์ว่า แนวทางของการแต่งหนังสือ" ซึ่งสอดคล้องกับพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิไลยทิพย์ (2534) ที่ได้กล่าวถึงวรรณคดีไว้ว่า วรรณคดี คือหนังสือที่มีลักษณะเรียบเรียงถ้อยคำเกลี้ยงเกลา เพราะพริ้ง มีรสปลุกมโนคติให้เปลितเพริน กระทบกระเทือนอารมณ์ต่าง ๆ เป็นไปตามอารมณ์ของผู้ประพันธ์ กล่าวโดยสรุป วรรณคดี คือ วรรณกรรมหรืองานเขียนนั่นเอง แต่เป็นงานเขียนที่ได้รับการยกย่องว่าแต่งดีและมีการถ่ายทอดอย่างมีศิลปะ โดยใช้กาลเวลาเป็นเครื่องพิสูจน์ นอกจากนั้นยังมีความเด่นด้านเนื้อหาและมีความคุณค่าด้านวรรณศิลป์ ดังนั้น วรรณคดีจึงนับว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อสังคมและประเทศชาติ เพราะเป็นมรดกอันล้ำค่าของคนในชาตินั้น ๆ ซึ่งสามารถสะท้อนสภาพของสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมในสมัยต่าง ๆ ผ่านการสอดแทรกแนวคิดและคติสอนใจในงานเขียน ทั้งยังเป็นสื่อถ่ายทอดความรู้ มุ่งเน้นให้ความเพลิดเพลินและให้เข้าใจหลักความเป็นจริง นอกจากนั้นยังมุ่งหมายให้ผู้ศึกษาได้ทราบประวัติความเป็นมา ความคิดและค่านิยมอันนับว่าเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์อันสำคัญอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าวรรณคดีจะมีความสำคัญดังกล่าวแล้ว แต่การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีในปัจจุบัน พบว่าการถ่ายทอดเนื้อหาของครูผู้สอนนั้น มุ่งเน้นตำราเป็นสำคัญ ทำให้ผู้เรียนขาดประสบการณ์ การคิดวิเคราะห์ เน้นการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถสรุปเนื้อหาหรือสรุปบทเรียนด้วยตนเองไม่ได้ ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียนเกิดช่องว่าง (สุวัฒนา มั่นภานุ, 2562, หน้า 84) อีกทั้ง ดลชัย อินทรโกสม (2564) ยังกล่าวไว้ว่า ปัญหาจากการเรียนการสอนวรรณคดี สามารถแบ่งสาเหตุเป็น 3 ประการ คือ ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน และด้านเนื้อหา ซึ่งด้านผู้สอนเกิดจากการศึกษาตัวบทวรรณคดีเพียงเฉพาะตอนที่สอนเท่านั้น ไม่ได้ศึกษาผ่านฉบับสมบูรณ์ จึงทำให้เกิดความเข้าใจที่ผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อน ซึ่งจากปัญหานี้ทำให้ผู้สอนไม่สามารถเข้าถึงแก่นแท้ของเนื้อหาวรรณคดีและเจตนาของผู้แต่ง อีกทั้งส่งผลกระทบไปสู่การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการท่องจำ แปลศัพท์ แปลความจากเรื่อง เพราะเห็นว่าวรรณคดีเรื่องนั้นไม่ทันสมัยทันเหตุการณ์ในปัจจุบัน จึงส่งผลให้ผู้เรียนไม่มีความสนใจ หรือแรงจูงใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และด้านเนื้อหา พบว่าเนื้อหาของวรรณคดีนั้นเป็นเรื่องยาว ซึ่งบางเรื่องมีเนื้อหาที่ยากเกินความสามารถของนักเรียน เนื่องจากคำศัพท์ที่ปรากฏในตัวบท เป็นคำศัพท์ที่ไม่มีใช้ในปัจจุบัน จึงส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถทำความเข้าใจได้อย่างถ่องแท้ จึงสรุปได้ว่า การเรียนการสอนวรรณคดีในปัจจุบัน เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ทั้งในส่วนของเนื้อหาที่มีความซับซ้อนบ้าง มีความยาวบ้าง มีการตัดเอาเพียงเนื้อหาบางตอนมาสอนทำให้ไม่เข้าใจบริบทโดยรวมของเรื่องบ้าง และในส่วนของบุคคล กล่าวคือทั้งผู้สอนและผู้เรียน โดยผู้สอนอาจใช้วิธีสอนที่เน้นตำรา การท่องจำ หรือการแปลศัพท์ เป็นต้น ซึ่งไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อผู้เรียนเท่าไรนัก ทั้งยังพบว่านักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย และไม่เห็นความสำคัญของการเรียนการสอนวรรณคดี

ทั้งยังพบว่า นักเรียนโดยทั่วไปไม่ให้ความสนใจและไม่เห็นความสำคัญกับรายวิชานี้เท่าไรนัก ตรงกันข้ามกลับมองว่าเป็นวิชาที่ยากและมีเนื้อหาที่ซับซ้อนดังกล่าแล้ว และจากการสอบถามนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม พบปัญหาว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีความสนใจที่จะเรียนวรรณคดีและวรรณกรรม เนื่องจากมองว่ามีเนื้อหาที่ยาว เข้าใจได้ยาก มีการใช้คำศัพท์ที่ยากเกินไป และมีตัวละครมากมายทำให้สับสนต่อบทบาทของตัวละครแต่ละตัว ประกอบกับสังคมในปัจจุบันมีบริบทที่เปลี่ยนไป นักเรียนส่วนมากจะใช้ชีวิตอยู่กับอุปกรณ์เทคโนโลยี เช่น โทรศัพท์ แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ เป็นต้น มากกว่าการใส่ใจในการอ่านหนังสือ หรือการอ่านทำความเข้าใจในบทเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมนั้น ๆ อีกทั้งนักเรียนส่วนมากในบริบทสังคมปัจจุบันยังมองวรรณคดีและวรรณกรรมว่าเป็นเรื่องที่ไกลตัว โดยมีคุณค่าควรแก่การเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้มากกว่าที่จะเป็นประโยชน์ต่อการนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ยังพบว่าผลของการสอบแห่งชาติ (Ordinary National Educational Test: O-NET) ปีพุทธศักราช 2566 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม พบว่ามีผลคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด บวกกับการสอบปลายภาคเรียนที่ผ่านมา พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยที่ไม่น่าพึงพอใจและอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ และจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทย พบว่านักเรียนมีปัญหาด้านการเรียนภาษาไทยอยู่พอสมควร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยารามยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรนัก

จากปัญหาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้านวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีหลายแนวคิด และการเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) ก็เป็นรูปแบบหนึ่งของนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนที่นำปัญหามาเป็นตัวกำหนดสถานการณ์ของการเรียน เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งนี้ เพื่อให้นักเรียนได้ค้นคว้าความรู้ได้ด้วยตนเอง รู้จักวางแผนการทำงานเป็นกลุ่ม การนำปัญหามาใช้ในการเรียนในบทเรียนต่าง ๆ ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะในการแก้ปัญหาเมื่อพบเหตุการณ์จากที่ครูกำหนดให้ นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา เรียนรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคล มีปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนร่วมงาน ดังที่ ทิศนา ขัมมณี (2556) ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนั้น เป็นผลมาจากกระบวนการทำงานที่มุ่งสร้างความเข้าใจ หรือหาแนวทางแก้ปัญหาที่ได้ประสบอยู่ หรือเป็นการนำเหตุการณ์ของปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิต อีกทั้งรู้แนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ มาเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นแรงขับเคลื่อนการเรียนรู้ โดยอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้เรียนที่จะเรียนรู้ กระตุ้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ปัญหานั้นให้เข้าใจอย่างชัดเจน ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสม โดยใช้กระบวนการกลุ่มในการทำกิจกรรม ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจเกี่ยวกับปัญหา รู้ทางเลือกในการแก้ปัญหา เกิดการใฝ่รู้ มีทักษะในกระบวนการคิด และกระบวนการแก้ปัญหา จึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นวิธีการเรียนการสอนที่นำปัญหามาใช้เป็นจุดเริ่มต้นและเป็นแกนสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ โดยมีลักษณะสำคัญ คือ ใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงหรือใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน ซึ่งเป็นปัญหาที่ท้าทายให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและต้องการแก้ไข โดยผู้เรียนจะเริ่มจากการทำความเข้าใจปัญหา และวางแผนการศึกษาและค้นคว้าเพื่อทดสอบสมมติฐานของปัญหาที่ตั้งไว้ แล้วศึกษาค้นคว้าผ่านการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยให้ผู้เรียนระดมสมอง วิเคราะห์และคิดหาวิธีแก้ปัญหา

ร่วมกัน อีกทั้งวิธีการดังกล่าวยังเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะผู้เรียนจะต้องค้นคว้าหาข้อมูลและสารสนเทศเพิ่มเติมด้วยตนเอง เพื่อแก้ปัญหาและหาคำตอบที่เหมาะสม มีการสังเคราะห์และสรุปผล การศึกษาค้นคว้าและแก้ปัญหา ขั้นตอนสุดท้ายเป็นการประเมินผลโดยการนำเสนอผลงานหลังจากค้นคว้า หรือการอภิปรายผลต่อชั้นเรียนและครูผู้สอน โดยมักเน้นการวัดผลที่สะท้อนสภาพจริง โดยประเมินจากกระบวนการเรียนรู้ การทำงานกลุ่ม การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาของผู้เรียน โดยมีครูทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะหรือให้คำแนะนำ สนับสนุนให้ผู้เรียนค้นคว้าและแก้ปัญหาด้วยตนเอง

อนึ่ง ผู้วิจัยได้เลือกวรรณคดีในหนังสือแบบเรียนของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ มาใช้เป็นขอบข่ายเนื้อหาในการทำวิจัย เนื่องจากวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อดังกล่าว มีความโดดเด่นในด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านคติสอนใจ แสดงถึงความเป็นครอบครัวในด้านของพ่อ แม่ ลูก ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งแสดงถึงจินตนาการของผู้แต่ง ในการพรรณนาเนื้อหาของเรื่อง เช่น พรรณนาถึงสินสมุทรที่เกิดจากมนุษย์กับยักษ์ เป็นต้น มีคติธรรมสอนใจซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ รวมถึงอารมณ์ของบทกวีในเรื่องดังกล่าวยังสร้างความสะเทือนใจในหลายแง่มุมและหลากหลายอารมณ์ นอกจากนี้ยังมีคุณค่าด้านวรรณศิลป์ที่สำคัญ ควรค่าแก่การศึกษาเรียนรู้ รักษา และสืบทอดให้อยู่คู่กับคนไทยตลอดไป

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจในการดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณีสูงขึ้นและนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นอย่างไร

1.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นอย่างไร

1.2.2 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม ที่มีต่อการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ด้วยการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป

1.3.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

1.3.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ที่มีต่อการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 มี 2 ห้องเรียน จำนวน 56 รูป

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 รูป ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

1.5.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น (Independent variable) คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ

- (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ
- (2) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

1.5.3 ด้านเนื้อหา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สาระการเรียนรู้ที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ที่ 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ตัวชี้วัดชั้นปี

ม.3/1 สรุปเนื้อหาวรรณคดีวรรณกรรมและวรรณกรรมท้องถิ่นในระดับที่ยากขึ้น

ม.3/2 วิเคราะห์วิถีไทย และคุณค่าจากวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน

ม.3/3 สรุปความรู้ และข้อคิดจากการอ่านเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

เนื้อหาที่ใช้ คือ วรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

1.5.4 ระยะเวลาในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 2 คาบ คาบละ 1 ชั่วโมง รวมเวลาทดสอบหลังเรียนเป็น 17 คาบ

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะที่สำคัญไว้ ดังต่อไปนี้

1.6.1 วรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ หมายถึง วรรณคดีที่ถูกกำหนดให้เป็นเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

1.6.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลลัพธ์จากการจัดการเรียนการสอนที่สะท้อนถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ของกระบวนการเรียนรู้ในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ผลสัมฤทธิ์นี้ยังสามารถวัดได้จากความสามารถของผู้เรียนในการแสดงออกถึงความรู้ ทักษะ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากการเรียนการสอน เช่น คะแนนสอบหรือผลจากการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งวัดได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวม 30 คะแนน ใช้สำหรับทดสอบหลังเรียน (posttest)

1.6.3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยนักเรียนได้เผชิญกับสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลอง ซึ่งกระตุ้นความใฝ่รู้และความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ครูทำหน้าที่เป็นผู้ออกแบบสภาพแวดล้อมและแนะนำการแก้ปัญหา ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างความรู้ใหม่จากปัญหาที่พบในชีวิตประจำวันและบูรณาการสิ่งที่เรียนรู้เข้ากับชีวิตจริง เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนพัฒนาสู่การเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปขั้นตอนของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานดังต่อไปนี้

1. กำหนดปัญหา
2. ทำความเข้าใจกับปัญหา
3. การวางแผนในการแก้ปัญหา
4. ดำเนินการศึกษาค้นคว้า
5. สังเคราะห์ความรู้และสรุปผล
6. เสนอผลงานและประเมินค่าของคำตอบ

1.6.4 เกณฑ์ร้อยละ 70 หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาและการกำหนดค่าเป้าหมายการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม ซึ่งกำหนดคุณภาพของผู้เรียนให้มีระดับผลการเรียนรายวิชาภาษาไทย ระดับ 3 ขึ้นไป หรือร้อยละ 70

1.6.5 ความคิดเห็นของนักเรียน หมายถึง การแสดงออกทางความรู้สึก การตัดสินใจ หรือ ความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งวิเคราะห์จากแบบสอบถาม ความคิดเห็นของผู้เรียน เป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยในระดับมากที่สุด เห็นด้วยในระดับ มาก เห็นด้วยในระดับปานกลาง เห็นด้วยในระดับน้อย และเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด ซึ่งแบ่งเนื้อหา แบบสอบถามออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านการกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ 2) ด้านการเข้าใจเนื้อหา 3) ด้านการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ 4) ด้านการทำงานกลุ่ม และ 5) ด้านการนำไปใช้ในชีวิตจริง

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.7.1 ได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนหนีนางผีเสื้อ

1.7.2 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สามารถนำเอาความรู้ และทักษะที่ได้รับจากการทำกิจกรรมในชั้นเรียนไปใช้ในการแก้ไขปัญหา และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

1.7.3 เป็นแนวทางสำหรับผู้สอนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในการนำไป ประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย รวมถึงการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการ เรียนรู้รายวิชาอื่น ๆ ด้วย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร วรรณกรรม วรรณคดี แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย โดยนำเสนอสาระสำคัญตามหัวข้อดังต่อไปนี้

2.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

2.1.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2555

2.1.2 หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนหนีนางผีเสื้อ

2.2.1 ความเป็นมาของวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนหนีนางผีเสื้อ

2.2.2 ประวัติผู้แต่ง

2.2.3 ลักษณะคำประพันธ์

2.2.4 เรื่องย่อของวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนหนีนางผีเสื้อ

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

2.3.1 ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

2.3.2 ลักษณะของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

2.3.3 วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

2.3.4 ขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

2.4.1 ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

2.4.2 ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

2.4.3 ขั้นตอนการจัดทำแผนการเรียนรู้

2.4.4 องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.5.1 ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.5.2 พฤติกรรมการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.5.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.5.4 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น

- 2.6.1 ความหมายของความคิดเห็น
- 2.6.2 องค์ประกอบของความคิดเห็น
- 2.6.3 การวัดความคิดเห็น

2.7 สภาพพื้นที่วิจัย: โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม

- 2.7.1 ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา
- 2.7.2 ประวัติความเป็นมา
- 2.7.3 วิสัยทัศน์/พันธกิจ/อัตลักษณ์/เอกลักษณ์
- 2.7.4 ข้อมูลจำนวนนักเรียน
- 2.7.5 มาตรฐานการศึกษาและกำหนดค่าเป้าหมายคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระ

ปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 2.8.1 งานวิจัยในประเทศ
- 2.8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

2.9 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2.1.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังต่อไปนี้

วิสัยทัศน์
มุ่งให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในการสื่อสารทั้งด้านการอ่าน การฟัง ดู ฟุดและเขียน มีความคิดสร้างสรรค์ รักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้ ตระหนักในวัฒนธรรม การใช้ภาษาไทย และความเป็นไทย ภูมิใจและชื่นชมในวรรณคดี วรรณกรรม ภูมิปัญญาทางภาษา สามารถนำทักษะทางภาษามาพัฒนาตนเองและประยุกต์ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมตามสถานการณ์ มีคุณธรรม จริยธรรม ก้าวไปในสากลบนพื้นฐานความเป็นไทยอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

หลักการ

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยครอบคลุมทุกกลุ่มตัวอย่าง สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเองมีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม
2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองได้อย่างเหมาะสม
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์ในสังคมแสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการ

สร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

คุณภาพผู้เรียนของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

- อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง เข้าใจความหมาย โดยตรงและความหมายโดยนัย จับใจความสำคัญและรายละเอียดของสิ่งที่อ่าน แสดงความคิดเห็น และข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด ย่อความ เขียนรายงานจากสิ่งที่อ่านได้ วิเคราะห์ วิจารณ์ อย่างมีเหตุผล ลำดับความอย่างมีขั้นตอนและความเป็นไปได้ของเรื่องที่อ่าน รวมทั้งประเมินความถูกต้องของข้อมูลที่ใช้สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน

- เขียนสื่อสารด้วยลายมือที่อ่านง่ายชัดเจนใช้ถ้อยคำได้ถูกต้องเหมาะสมตามระดับภาษา เขียนคำขวัญ คำคม คำอวยพรในโอกาสต่าง ๆ โฆษณา คติพจน์ สุนทรพจน์ ชีวประวัติ อัตชีวประวัติ และประสบการณ์ต่าง ๆ เขียนย่อความ จดหมายกิจธุระแบบกรอกสมัครงาน เขียนวิเคราะห์ วิจารณ์ และแสดงความรู้ความคิดหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผล ตลอดจนเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าและเขียนโครงการ

- พุทแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ประเมินสิ่งที่ได้จากการฟังและดูนำข้อคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันพูดรายงานเรื่องหรือประเด็นที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มีศิลปะในการพูดพูดในโอกาสต่าง ๆ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และพูดโน้มน้าวอย่างมีเหตุผลน่าเชื่อถือ รวมทั้งมีมารยาทในการฟัง ดู และพูด

- เข้าใจและใช้คำราชาศัพท์ คำบาลีสันสกฤต คำภาษาต่างประเทศอื่น ๆ คำทับศัพท์ และศัพท์บัญญัติในภาษาไทย วิเคราะห์ความแตกต่างในภาษาพูด ภาษาเขียนโครงสร้างของประโยค รวม ประโยคซ้อน ลักษณะภาษาที่เป็นทางการ กึ่งทางการและไม่เป็นทางการ และแต่งบทร้อยกรอง ประเภทกลอนสุภาพ กาพย์ และโคลงสี่สุภาพ

- สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์ตัวละครสำคัญ วิถีชีวิตไทยและคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดีวรรณกรรมและบทอาขยาน พร้อมทั้งสรุปความรู้ข้อคิด เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

2.1.2 หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

ตารางที่ 2.1 โครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตรสถานศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม

**โครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตรสถานศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม แผนกสามัญศึกษา พุทธศักราช 2561**

กลุ่มสาระการเรียนรู้/กิจกรรม	เวลาเรียน		
	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น		
	ม.1	ม.2	ม.3
กลุ่มสาระการเรียนรู้			
ภาษาไทย	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)
คณิตศาสตร์	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	200 (5 นก.)	200 (5 นก.)	200 (5 นก.)
สารสนเทศ			
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	160 (4 นก.)	160 (4 นก.)	160 (4 นก.)
สุขศึกษาและพลศึกษา	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)
ศิลปะ	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)
การงานอาชีพ	40 (1 นก.)	40 (1 นก.)	40 (1 นก.)
ภาษาต่างประเทศ	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	880 (22 นก.)	880 (22 นก.)	880 (22 นก.)
รายวิชาเพิ่มเติม			
วิทยาศาสตร์	40 (1 นก.)	40 (1 นก.)	40 (1 นก.)
ธรรมวินัย	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)
ศาสนปฏิบัติ	40 (1 นก.)	40 (1 นก.)	40 (1 นก.)
ภาษาบาลี	240 (6 นก.)	240 (6 นก.)	240 (6 นก.)
ภาษาอังกฤษ	40 (1 นก.)	40 (1 นก.)	40 (1 นก.)
รวมรายวิชาเพิ่มเติม	440 (11 นก.)	440 (11 นก.)	440 (11 นก.)
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน			

กลุ่มสาระการเรียนรู้/กิจกรรม	เวลาเรียน		
	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น		
	ม.1	ม.2	ม.3
กิจกรรมแนะแนว	40 ชม.	40 ชม.	40 ชม.
กิจกรรมสงฆ์	40 ชม.	40 ชม.	40 ชม.
กิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์	40 ชม.	40 ชม.	40 ชม.
รวมเวลากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120 ชม.	120 ชม.	120 ชม.
รวมเวลาเรียน/ชั่วโมง/หน่วยกิต/ปี	1,440 ชม. (33 นก.)	1,440 ชม. (33 นก.)	1,440 ชม. (33 นก.)

ตารางที่ 2.2 โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม
แผนกสามัญศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม
แผนกสามัญศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3							
ภาคเรียนที่ 1				ภาคเรียนที่ 2			
รหัสวิชา	รายวิชา	หน่วย กิต	ชม./ สัปดาห์	รหัสวิชา	รายวิชา	หน่วย กิต	ชม./ สัปดาห์
รายวิชาพื้นฐาน		11	22	รายวิชาพื้นฐาน		11	22
ท23101	ภาษาไทย 5	1.5	3	ท23102	ภาษาไทย 6	1.5	3
ค23101	คณิตศาสตร์ 5	1.5	3	ค23102	คณิตศาสตร์ 6	1.5	3
ว23101	วิทยาศาสตร์ 5	1.5	3	ว23102	วิทยาศาสตร์ 6	1.5	3
ว23103	วิทยาการคำนวณ 3	1.0	2	ว23104	การออกแบบ และเทคโนโลยี 3	1.0	2
ส23101	สังคมศึกษา 5	1.5	3	ส23102	สังคมศึกษา 6	1.5	3
ส23103	ประวัติศาสตร์ 5	0.5	1	ส23104	ประวัติศาสตร์ 6	0.5	1
พ23101	สุขศึกษาและพลศึกษา 5	1.0	2	พ23102	สุขศึกษาและพลศึกษา 6	1.0	2
ศ23101	ศิลปะ 5	1.0	2	ศ23102	ศิลปะ 6	1.0	2
ง23101	การงานอาชีพ 5	0.5	1	ง23102	การงานอาชีพ 6	0.5	1
อ23101	ภาษาอังกฤษ 5	1.0	2	อ23102	ภาษาอังกฤษ 6	1.0	2
รายวิชาเพิ่มเติม		5.5	11	รายวิชาเพิ่มเติม		5.5	11
ว23209	สร้างและนำเสนอ กราฟิก	0.5	1	ว23210	สร้างและนำเสนอ ภาพเคลื่อนไหว	0.5	1
ส23201	ธรรมวินัย 5	1.0	2	ส23202	ธรรมวินัย 6	1.0	2
ส23203	ศาสนปฏิบัติ 5	0.5	1	ส23204	ศาสนปฏิบัติ 6	0.5	1
บ23201	ภาษาบาลี 5	3.0	6	บ23202	ภาษาบาลี 6	3.0	6
อ23201	ภาษาอังกฤษ ฟัง-พูด 5	0.5	1	อ23202	ภาษาอังกฤษ ฟัง-พูด 6	0.5	1
รวมหน่วยกิต/คาบเรียน		16.5	33	รวมหน่วยกิต/คาบเรียน		16.5	33
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		60 ชั่วโมง		กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		60 ชั่วโมง	
ก23903	กิจกรรมแนะแนว	20 ชั่วโมง		ก23904	กิจกรรมแนะแนว	20 ชั่วโมง	

ก23901 ก23905	กิจกรรมสงฆ์ กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	20 ชั่วโมง 20 ชั่วโมง	ก23902 ก23906	กิจกรรมสงฆ์ กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	20 ชั่วโมง 20 ชั่วโมง
รวมเวลาเรียนตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)		720	รวมเวลาเรียนตลอดภาคเรียน (ชั่วโมง)		720

จากหลักสูตรหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้วิจัยได้นำสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มาใช้เป็นเนื้อหาในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กำหนดมาตรฐานทางการเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมไว้ว่า มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

สำหรับสาระที่ 5 เกี่ยวกับวรรณคดีและวรรณกรรม ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดมาตรฐาน ไว้ว่า ผู้เรียนสามารถเข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง นอกจากนั้นยังได้กำหนดตัวชี้วัดไว้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.3 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.3	1. สรุปเนื้อหาวรรณคดี วรรณกรรมและวรรณกรรมท้องถิ่นในระดับที่ยากยิ่งขึ้น	● วรรณคดี วรรณกรรม และวรรณกรรมท้องถิ่นเกี่ยวกับ - ศาสนา - ประเพณี - พิธีกรรม - สุภาษิตคำสอน - เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ - บันเทิงคดี
	2. วิเคราะห์วิถีไทยและคุณค่าจากวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน 3. สรุปความรู้และข้อคิดจากการอ่านเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง	● การวิเคราะห์วิถีไทย และคุณค่าจากวรรณคดีและวรรณกรรม

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนหนีนางผีเสื้อ

2.2.1 ความเป็นมาของวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนหนีนางผีเสื้อ

ฟองจันทร์ สุขยิ่ง และคณะ (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาว่า นิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณี เป็นวรรณคดี ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผลงานดีเด่นเรื่องหนึ่งของสุนทรภู่ ด้วยเหตุที่วรรณคดีเรื่องนี้มี ความแตกต่างจากวรรณคดีเรื่องอื่น ๆ แม้ว่าเนื้อหาตอนต้นของเรื่องจะยังคงรูปแบบตามขนบการแต่งวรรณกรรมจักร ๆ วงศ์ ๆ ทั่วไป กล่าวคือเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ มักกล่าวถึงตัวละครเอกเป็นโอรสกษัตริย์ ต้องไปเรียนศิลปะวิทยากับฤๅษี หรือ พราหมณ์ ทิศาปาโมกข์แล้วจึงกลับบ้านเมืองระหว่างนั้นตัวละครเอก หรือชายามักถูกยักษ์หรือโจรลักพาให้พลัดพรากกัน ภายหลังจึงได้ตามหากันจนพบ แต่นิทานคำกลอน เรื่องพระอภัยมณี ของสุนทรภู่ต่างออกไป คือ เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นแนวคิดแปลกใหม่เกี่ยวกับตัวละคร ฉาก สถานที่และให้ความรู้ในเรื่องคติธรรมสอนใจ ในการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้พระอภัยมณียังถือว่าเป็น ตัวแทนโลกทัศน์ของสุนทรภู่ ที่มีต่อชาวต่างชาติ โดยชาวสยามในสมัยนั้น ส่วนใหญ่มีมุมมองด้านลบต่อชาวต่างชาติ ด้วยมองสาเหตุการเข้ามาว่า เพื่อแสวงหาและกอบโกยผลประโยชน์ทางทรัพยากร แต่สุนทรภู่มองในมุมกลับว่า สยามก็น่าจะได้รับประโยชน์จากชาวต่างชาติเป็นต้นว่า วิทยาการด้านต่าง ๆ

ที่สำคัญคือสุนทรภู่ยังแสดงโลกทัศน์เกี่ยวกับสตรี ที่แตกต่างจากโลกทัศน์ของคนในสังคมร่วมสมัยเดียวกัน เช่น ยกย่องสตรีที่มีปัญญาความรู้ หรือสตรีที่มีภาวะผู้นำ โดยนำเสนอผ่านพฤติกรรมของตัวละครสตรี

2.2.2 ประวัติผู้แต่ง

ฟองจันทร์ สุขยิ่ง และคณะ (ม.ป.ป.) กล่าวถึงประวัติผู้แต่งว่า พระสุนทรโวหาร (ภู่) หรือ สุนทรภู่ เกิดเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2329 ตรงกับวันจันทร์ ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 8 ปีมะเมีย จุลศักราช 1148 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิราชราชนุภาพ ทรงสันนิษฐานว่า บิดาเป็นชาวเมืองแกลง จังหวัดระยอง ส่วนมารดาเป็นชาวเมืองอื่น ตั้งแต่สุนทรภู่เกิด บิดามารดาหย่ากัน บิดาออกบวชและจำพรรษา ณ วัดบ้านกร่ำ เมืองแกลง ส่วนมารดาได้เข้าถวายตัวเป็นข้าหลวง ทำหน้าที่เป็นนางนมพระธิดาในกรมพระราชวังหลัง สุนทรภู่อาศัยอยู่ในเรือนแพกับมารดาและได้ถวายตัวเป็นข้าในกรมพระราชวังหลังตั้งแต่เด็ก

อาจกล่าวได้ว่าสุนทรภู่ได้จารึกชื่อของท่านไว้แก่บุคคลรุ่นหลังด้วยผลงาน จนมีผู้กล่าวว่า “ถ้าจะลองให้เลือกกวีไทยบรรดาที่มีชื่อเสียงปรากฏมาในพงศาวดาร เลือกคัดเอาแต่ที่วิเศษสุดเพียง 5 คน ใคร ๆ ก็เห็นจะเอาชื่อสุนทรภู่ไว้ในกวี 5 คนนั้นด้วย” หรือแม้กระทั่งองค์การยูเนสโกก็ยกย่องให้สุนทรภู่เป็นกวีเอกของโลก ในฐานะผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวรรณกรรม

สุนทรภู่ คือ ผู้ที่ใช้ชีวิตอย่างแท้จริง ชีวิตของสุนทรภู่ได้สะท้อนให้เห็นสัจธรรมที่ว่า “ไม่มีสิ่งใดจีรังยั่งยืน ยศอำนาจวาสนาได้มาแล้วเสื่อมสูญไป” เมื่อแบ่งเวลาออกเป็น 4 ช่วงสมัย จะพบว่าจังหวะชีวิตของสุนทรภู่มีสูงสุดและต่ำสุด ถึงแม้ชีวิตจะพบกับอุปสรรคแต่ท่านกลับไม่เคยท้อถอย ยังคงสร้างผลงานที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมตกทอดมาให้อนุชนรุ่นหลังได้เรียนรู้ และนำข้อคิดที่แฝงอยู่ในผลงานไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

สำหรับกลอนนิทานเรื่องพระอภัยมณี นอกจากจะได้รับการแปลภาษาต่าง ๆ ไปทั่วโลกแล้วยังนำไปสร้างเป็นละครพันทาง ภาพยนตร์และภาพยนตร์การ์ตูน เนื่องจากมีลีลากลอนที่ไพเราะ

เนื้อหาสนุกสนานและให้ข้อคิดคติธรรม สุนทรภู่ได้รับการยกย่องว่าเป็นกวีที่มีความสามารถในการแต่งกลอน เพราะกลอนของท่านมีเอกลักษณ์ด้วยสัมผัส ท่านจึงเป็นกวีเอกของไทยที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นกวีเอกของโลกจากองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) หรือองค์การยูเนสโก (UNESCO) ให้เป็นบุคคลสำคัญของโลกด้านงานวรรณกรรม เมื่อ พ.ศ. 2529 ในโอกาสครบรอบ 200 ปี ชาตกาล

2.2.3 ลักษณะคำประพันธ์

พองจันทร์ สุขยิ่ง และคณะ (ม.ป.ป.) กล่าวถึงลักษณะคำประพันธ์ของวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณีว่าเรื่องพระอภัยมณีเป็นกลอนนิทานที่ประพันธ์ด้วยกลอนสุภาพที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของสุนทรภู่ คือ แต่ละวรรคจะมีสัมผัสใน ทั้งสัมผัสสระและสัมผัสอักษร ทำให้กลอนมีความไพเราะดังบทประพันธ์

พวกผีพรายสายสมุทรผุดขึ้นสิ้น บ้างแลบลิ้นเหลือกตาถลากลัน

เสียงโครมครามตามคลื่นเป็นหมื่นพัน ทะเลลั่นดังจะลุ่มถล่มทลาย

สัมผัสสระในวรรคแรก (วรรคสดับ) คือ พราย-สาย สมุทร-ผุด สัมผัสอักษร คือ พวก-ผี-ผุด-สาย-สมุทร

สัมผัสสระในวรรคสอง (วรรครับ) คือ ตา-ถลา สัมผัสอักษร คือ แลบ-ลิ้น-เหลือก ถลา-ถลัน

สัมผัสสระในวรรคสาม (วรรครอง) คือ คราม-ตาม คลื่น-หมื่น สัมผัสอักษร คือ โครม-คราม

สัมผัสสระในวรรคสี่ (วรรคส่ง) คือ ลุ่ม-ถล่ม สัมผัสอักษร คือ เล-ลั่น-ลุ่ม ทะเล-ถล่ม-ทลาย

จะเห็นว่ากลอนนิทานของสุนทรภู่ แพร่พราวด้วยสัมผัสในทั้งสัมผัสสระและสัมผัสอักษร จึงทำให้กลอนมีความไพเราะจับใจผู้อ่าน และมีผู้กล่าวไว้ว่า “ในกระบวนแต่งกลอนสุภาพนั้น แต่ก่อนมาไม่ได้ถือเอาสัมผัสในเป็นสำคัญ สุนทรภู่เป็นผู้เริ่มเล่นสัมผัสในขึ้นเป็นสำคัญในกระบวนกลอนเลยถือเป็นแบบอย่างกันมาจนทุกวันนี้ นับว่าสุนทรภู่เป็นผู้ชักนำให้กลอนสุภาพเพราะพริ้งยิ่งขึ้นอีกอย่างหนึ่ง ในบรรดาหนังสือบทกลอนที่สุนทรภู่ได้แต่งไว้ ถ้าจะลองให้ชี้ขาดว่าเรื่องไหนเป็นดีกว่าเพื่อน ก็น่าจะยุติต้องกันโดยมากกว่า เรื่องพระอภัยมณีเป็นดีที่สุด เพราะเป็นหนังสือเรื่องยาว แต่งดีทั้งกลอน ทั้งความคิดที่ผูกเรื่อง”

2.2.3 เรื่องย่อของวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนหนีนางผีเสื้อ

ท้าวสุทนต์กษัตริย์แห่งเมืองรัตนา โปรดให้ไอรสทั้งสองพระองค์ พระองค์โต คือ พระอภัยมณี พระองค์เล็ก คือ ศรีสุวรรณ ไปเรียนวิชาเพื่อกลับมาปกครองบ้านเมือง แต่พระอภัยมณีกลับเลือกเรียนวิชาเป่าปี่ ส่วนศรีสุวรรณเรียนวิชากระบี่กระบอง เมื่อกลับถึงบ้านเมือง พระบิดาทรงกริ้วเพราะเห็นว่าวิชาที่เรียนไม่สามารถใช้ประโยชน์ในการปกครองบ้านเมืองได้ พระไอรสทั้งสองพระองค์จึงทรงถูกขับไล่ออกจากเมือง ทรงถอดเครื่องทรงออกแล้วแต่งพระองค์สามัญเยี่ยงสามัญชน เสด็จไปพบพราหมณ์สามคนคือ วิเชียร โมราและसानน พราหมณ์ทั้งสามไม่เชื่อในอิทธิพลของเพลงปี่ จึงทูลขอให้พระอภัยมณีเป่าปี่ให้ฟัง พระอภัยมณีทรงเป่าปี่พรรณนาประโยชน์ของดนตรีให้พราหมณ์ทั้งสามคนฟัง เสียงเพลงปี่ไพเราะจับใจมาก พราหมณ์ทั้งสามคนและศรีสุวรรณจึงเคลิ้มหลับไป

เสียงเพลงปี่ลอยตามลมไปไกลทำให้นางผีเสื้อสมุทรซึ่งหากินอยู่กลางทะเลได้ยิน และตามเสียงเพลงมาจึงเห็นเจ้าชายหนุ่มรูปงามทรงนั่งเป่าปี่อยู่ นางผีเสื้อสมุทรหลงรักพระอภัยมณีทันที จึงจู่โจมจับตัวพระอภัยมณีแล้วพาไปอยู่ในถ้ำที่เกาะกลางทะเลอันเป็นที่อยู่ของนาง พระอภัยมณีตก

พระทัยสลับไป เมื่อทรงฟื้นขึ้นมาก็ทรงรู้พระองค์ว่าอยู่ในถ้ำ พระอนุชาและพระสหายทั้งสามก็หายไป นางผีเสื้อสมุทรแปลงกายเป็นหญิงสาวสวยงามมาพูดจาเกี้ยวพระอภัยมณี ซึ่งพระอภัยมณีทรงรู้ได้ทันทีว่านางยักษ์แปลงกายมาเพราะดวงตาไม่มีแววและทรงรู้ว่าหากขัดขึ้นอาจสิ้นพระชนม์ จึงต้องจำพระทัยอยู่กับนางจนกระทั่งนางผีเสื้อสมุทรมีบุตรกับพระอภัยมณีพระองค์หนึ่งชื่อสินสมุทร มีหน้าคล้ายพระอภัยมณีแต่มีเขี้ยว ตาแดงฉานและมีกำลังมากเหมือนนางผีเสื้อสมุทร แต่รูปร่างเป็นมนุษย์ ร่างกายแข็งแรงว่ายน้ำเก่ง พระอภัยมณีทรงดูแลเอาพระทัยมาใส่อบรมและสั่งสอนเพลงอาวุธต่าง ๆ และสอนวิชาเป่าปี่ให้

วันหนึ่งเมื่อนางผีเสื้อสมุทรออกไปหากิน นางนำหินก้อนใหญ่ปิดปากประตูถ้ำไว้ เมื่อนางไปแล้วสินสมุทรเห็นพระบิดาหลับจึงผลัดก้อนหินออกแล้วไปว่ายน้ำเล่น จับเงือกได้จึงนำมาถวายพระอภัยมณี พระอภัยมณีทอดพระเนตรเงือกน้ำอ่อนหวานขอชีวิตและขอรับใช้ ถ้าต้องการสิ่งใดในน้ำจะนำมาถวายพระอภัยมณีทรงขอให้เงือกพาหนีจากผีเสื้อสมุทร พ่อแม่เงือกและลูกสาวนัดหมายจะพาพระอภัยมณีหนีไปอยู่ที่เกาะแก้วพิสดาร โดยให้พระอภัยมณีทรงวางแผนลวงนางผีเสื้อสมุทร

คืนนั้นนางผีเสื้อสมุทรฝันว่าเทวดาที่รักษาเกาะมาทำลายถ้ำของนาง เอาพระเนนมาทุบตีนาง แล้วควักดวงตาของนางไป ครั้นตื่นขึ้นนางจึงเล่าความฝันให้พระอภัยมณีฟัง พระอภัยมณีทรงเห็นว่า เป็นโอกาสที่จะหนี จึงบอกให้นางมีเคราะห์ต้องไปถือศีลอดอาหารอยู่คนเดียวที่ตินเขาเป็นเวลาสามวัน จึงจะพ้นเคราะห์ นางผีเสื้อสมุทรเชื่อและปฏิบัติตาม จากนั้นครอบครัวเงือกก็พาพระอภัยมณีและสินสมุทรหนีไปเกาะแก้วพิสดาร เมื่อนางผีเสื้อสมุทรกลับมาไม่พบสามีและบุตรจึงแน่ใจว่าทั้งสองหนีไปแล้ว จึงติดตามไปด้วยความคั่งแค้น

พระอภัยมณีทรงแนพระทัยว่านางผีเสื้อสมุทรตามมา ทรงเกรงว่าผู้อื่นจะได้รับอันตรายจึงบอกเงือกให้ปล่อยพระองค์สิ้นพระชนม์เพียงผู้เดียว แต่สินสมุทรบอกให้เงือกพาพระบิดาล่องหน้าไปก่อน แล้วจึงหลอกล่อนางผีเสื้อสมุทรให้ตามไปอีกทิศหนึ่ง จากนั้นสินสมุทรจึงแอบว่ายน้ำตามพระบิดาไป ครั้นนางผีเสื้อสมุทรรู้ตัวจึงติดตามไปอย่างไม่ลดละ พ่อแม่เงือกเห็นว่านางผีเสื้อสมุทรจะตามมาทันจึงให้ลูกสาวพาพระอภัยมณีรีบหนีไปโดยเร็ว ส่วนพ่อแม่เงือกยอมสละชีวิตโดยทำที่อ่อนล้า ยอมให้นางผีเสื้อสมุทรจับและหลอกลวงให้นางผีเสื้อสมุทรไปอีกทางหนึ่ง นางผีเสื้อสมุทรโกรธมากจึงฆ่าพ่อแม่เงือกแล้วติดตามไปอีก จนกระทั่งเงือกสาวพาพระอภัยมณีและสินสมุทรมาถึงเกาะแก้วพิสดาร

พระฤๅษีรู้ได้ด้วยญาณว่าจะมีผู้หนีนางผีเสื้อสมุทรมาพึ่งพา ท่านจึงคอยรับและร้ายมนตร์ป้องกันไม่ให้นางผีเสื้อสมุทรเข้าใกล้เกาะ นางจึงอ่อนน้อมให้พระอภัยมณีกลับมาอยู่กับนาง และด่าว่าเงือกสาวด้วยความหึงหวง พระฤๅษีเตือนให้นางกลับไปถ้ำตามเดิม ด้วยความโกรธนางผีเสื้อสมุทรจึงก้าวร้าวกล่าวร้ายพระฤๅษี พระฤๅษีจึงเสกทรายขว้างไปทำให้นางเจ็บปวดจำต้องหลบไป แต่ก็ยังวนเวียนอยู่ไม่ห่างจากเกาะ

เนื้อหาที่ผู้เรียนจะได้เรียนต่อไปนี้เป็นรายละเอียดของเนื้อเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ เนื้อเรื่องมีความตื่นเต้น มีบทโศกเศร้าคร่ำครวญ บทโกรธ บทพรรณนา บทหึงหวง บทเกรี้ยวกราด ครบทุกรส เป็นเรื่องราวที่สนุกสนานน่าติดตามจากหนังสือพระอภัยมณีฉบับสมบูรณ์ ส่วนที่ตัดตอนมาให้เรียนเป็นเนื้อหาตอนที่ 9

บทอาขยาน

พระโณมยงองค์อภัยมณีนาค
 เหล่าฉลามล้วนฉลามตามกันมา
 ฉนากอยู่คู่ฉนากไม่จากคู่
 ผูกพินพาพาผูกเข้าแฝงวน
 กระให้เรียงเคียงกระให้ขึ้นโบกหาง
 มังกรเกี่ยวเลี้ยวลอดกอดมังกร
 ผูกม่านน้ำท่าท่าเหมือนม้าเผ่น
 ตะเพียนทองท่องน่านน้ำตะเพียน
 เห็นละเมาะเกาะเขาเขียวข่ม
 จะเหลียวซ้ายสายสมุทรสุดสายตา
 จะเหลียวดูสุริย์แสงเข้าแฝงเมฆ
 ฟังสำเนียงเสียงคลื่นดังครืนโครม

เพลินประพาสพิศดูหมู่มัจฉา
 ค่อยเคลื่อนคลาคล้ายคล้ายในสายชล
 ขึ้นฟองฟู่ฟองฟองละอองฝน
 บ้างผุดพ่นฟองน้ำบ้างดำจร
 ลอยสลับกลางกระแสน้ำสลับ
 ประชุมซ่อนแฝงชลขึ้นวนเวียน
 ขึ้นลอยเล่นเลี้ยวลัดฉวัดเฉวียน
 ดาษเดียรดูเพลินจนเกินมา
 โขดตะคุ่มเคียงเคียงเรียงรุกษา
 จะแลขวาควันคลุ้มกลุ้มโพยม
 ให้วิวทิวหาดองค์พระทรงโณม
 ยิ่งทุกขโณมในนฤทิต

พระสุนทรโวหาร (ภู่)
 (คู่มือครู อจท.)

คำประพันธ์เนื้อเรื่อง พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร
 วิจารณ์ (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงคำประพันธ์เนื้อเรื่อง พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนาง
 ผีเสื้อสมุทร ไว้ดังนี้

- ๑ จะกล่าวกลับจับความไปตามเรื่อง ถึงบาทเบื้องปรเมศพระเชษฐา
 องค์อภัยมณีศรีโสภณ
 กับด้วยนางอสุรีนิรมิต
 ต้องรักใคร่ไปตามยามกันดาร
 ไม่คลาดเคลื่อนเหมือนองค์พระทรงเดช
 ทรงกำลังดังพระยาชวาพลาย
 พระพิตรงค์ทรงศักดิ์ก็รักใคร่
 เฝ้าเลี้ยงลูกผูกเปลแล้วให้เข้า
 จึงให้นามตามอย่างช้างมนุษย์
 อามรงค์ทรงมาค่าบุรี
 เจียรระบาศาดองค์ก็ทรงเปลื้อง
 สอนให้เจ้าเป่าปี่มีวิชา
 วันหนึ่งนางอสุรีผีเสื้อน้ำ
 จับกระโห้โลมากุมภาพาล
 ๑ ฝ่ายกุมารสินสมุทรสุดสวาท
 ความรักพ่อยิ่งกว่าแม่มาแต่ไร
- ตักยาคอยอยู่คูลาเข้านาน
 เป็นคูชิตเซยชมสมสมาน
 จนนางมารมีบุตรบุรุษชาย
 แต่ดวงเนตรแดงดูดังสุริย์ฉาย
 มีเขี้ยวคล้ายขนนี้มีศักดา
 ด้วยเนื้อไขมิได้คิดริษยา
 จนใหญ่กล้าอายุได้แปดปี
 ชื่อสินสมุทรกุมารชาญชัยศรี
 พระภูมิถอดผูกให้ลูกยา
 ให้เป็นเครื่องนุ่งห่มโอรสา
 เพลงสาตราสารพัดหัดชำนาญ
 ออกจากถ้ำเที่ยวหาภักษาหาร
 กินสำราญรื่นเริงบันเทิงใจ ๆ
 ไม่ห่างบาทบิดาอำมาตย์
 ด้วยมิได้ชู้เชิญเช่นมารดา

เห็นทรงธรรมบรรทมสนิทิน
 โลดล้าพองลอยเซิงละเลิงมา
 หนักหรือเบาเยาว์อยู่ไม่รู้จัก
 เห็นหาดทรายพรายงามเป็นเงินราง
 ไม่เคยเห็นเป็นน่านุสนกสนาน
 ออกวิ่งเต้นเล่นทรายสยายองค์
 ด้วยหน่อนาชาติเชื้อผีเสื้อสมุทร
 ยิ่งถูกน้ำกำลังยิ่งเกรียงไกร
 ระลอกซัดพลัดเข้าไปปากฉลาม
 เห็นฝูงเงือกเกลือกกลิ้งมากลางชล
 ครั้นถามไถ่ไม่พูดก็โผนจับ
 ครั้นจับได้ให้ระแวงแคลงวิญญาน
 จุตกระซากลากทางขึ้นกลางหาด
 จะเอาไปให้พระบิดา
 ถึงหุบห้องร้องบอกบิดุเรศ
 เห็นลูกลากเงือกน้ำแต่ลำพัง
 เมื่อก็เห็นเล่นอยู่ในคูหา
 พระลูกเล่าตามจริงทุกสิ่งไป
 แม้นแม่เจ้าเขารู้ว่าแรงนัก
 จะโกรธเกรี้ยวเคี้ยวเล่นเป็นธูลิ

๑ สิ้นสมุทรกุมารชาญฉลาด

จึงทูลถามความจริงด้วยกริ่งใจ

๑ พระฟังคำน้ำเนตรลงพรากพราก

แกล้งเล่าลูกยาสารพัน

แม่ของเจ้าเขาเป็นเชื้อผีเสื้อสมุทร

จึงกำเนิดเกิดกายสายสุดใจ

ไปเปิดประตูหาถ้าเขาเห็น

แม้นสิ้นสมุทรสุดสาวทพอคลาดแคล้ว

๑ พระโอรสรู้แจ้งไม่แคลงจิต

ด้วยแม่กลับอัปลักษณะเป็นยักษ์ร้าย

๑ ฝ่ายเงือกน้ำนอนกลิ้งนิ่งสดับ

รู้ภาษามนุษย์แนในใจ

ก่อนเขยื้อนเลื่อนลุกขึ้นทั้งเจ็บ

พระผ่านเกล้าเจ้าฟ้าในราตรี

พระราชบุตรมุดลากลำบากเหลือ

ทั้งลูกเต้าเผ่าพงศ์ก็พลัดพราย

หนีไปวิ่งเล่นอยู่ในคูหา

เห็นแผ่นผาพิงผนังปิดหนทาง

เข้าลองผลักด้วยกำลังก็พังผาง

ทะเลกว้างขวางขวาล้วนป่าดง

พระกุมารเพลินจิตพิศวง

แล้วโดดลงเล่นมหาชลาลัย

ดำไม่หยุดเลยทั้งวันก็กลับได้

เที่ยวเลี้ยวไล่ชีปลาในสาชล

ลุดออกตามซีกเหืองเสือกสลน

คิดว่าคนมีทางเหมือนอย่างปลา

ดุกลอกกลับกลางน้ำปล้ำมัจฉา

เช่นนี้ปลาหรืออะไรจะใคร่รู้

แลประหลาดลักษณะมีตาหู

แล้วลากลู่เข้าไปในถ้ำด้วยกำลัง

พระลืมนตรเหลียวหาทั้งหน้าหลัง

จากบัลลังก์มาห้ามแล้วถามไป

เงือกนี้เจ้าเอามาแต่ข้างไหน

พระตกใจจึงว่าด้วยปรานี

กลัวจะลักลอบพาบิดาหนี

ไม่พอที่ชีวิตจะบรรลัย ๑

ฟังพระบาทพิตรงค์ให้สงสัย

เหตุไฉนจึงจะเป็นไปเช่นนั้น ๑

คิดถึงยากยามวิโยคยังโศกศัลย์

จนพากันมาบรรทมที่ร่มไทร

ขึ้นไปจุดฉวยบิดาลงมาได้

จนเจ้าได้แปดปีเข้านี้แล้ว

ตายหรือเป็นว่าไม่ถูกเลยลูกแก้ว

ไม่รอดแล้วพิตรงค์ก็คงตาย ๑

รำคาญคิดเสียใจมิใคร่หาย

ก็พุ่มพ่ายชลนาโศกาลัย ๑

กิตติศัพท์สองแจ้งแกล้งไข

จะกราบไหว้วอนว่าให้ปรานี

ยังมีเหนืบน้อมประณตบทศรี

ข้าขอชีวิตไว้อย่าให้ตาย

ดังหน้เงื่อนนี้จะแยกแตกสลาย

ยังแต่กายเกือบจะคืนสิ้นชีวิต

พระองค์เล่าเขาก็พาเอามาไว้
ขอพระองค์จงโปรดแก้โทษทัณฑ์
ซึ่งปากถ้าทำลายลงเสียหมด
ข้าเห็นอย่างนางมารจะนานมา
หนึ่งพวกพ้องของข้าคณาญาติ
แม่นประสงค์สิ่งไรในที่

๑ พระฟังเงือกพูดได้ให้สงสาร
รู้เจรจาสารพื่อนำอัศจรรย์
เราตรองตรึกนึกจะหนีนางผีเสื้อ
ท่านเจนทางกลางทะเลคะเนใจ

๑ ฝ่ายเงือกน้ำคำนับอภิวาท
อันน้ำนี้มีนามตามบุราณ
เป็นเขตแคว้นแดนที่นางผีเสื้อ
ข้างทิศใต้ไปจนเกาะแก้วมิงกร
ไปกลางย่านบ้านเรือนหาไม่
แต่สำเภาชาวเกาะเมืองลังกา
ถ้าเสียเรือเหลือคนแล้วนางเงือก
เหมือนพวกพ้องของข้ารู้พาที่
อายุข้าห้าร้อยแปดสิบเศษ
แม่นจะหนีผีเสื้อด้วยแรงรุทร
แต่โยคีมีมนต์อยู่ตนหนึ่ง
อยู่เกาะแก้วพิสดารสำราญใจ
พวกเรือแตกแซกฝรั่งแลอังกฤษ
ด้วยโยคีมีมนต์ดลวิชา
แม่นพระองค์ทรงฤทธิ์จะคิดหนี
เพื่อสำเภาเขาซัดพลัดเข้าไป
แต่ทางไกลไม่น้อยถึงร้อยโยชน์
กลางคองศาสารพัดจะขัดเคือง
แม่นกำลังดั่งข้าจะพาหนี
อสุรีมีกำลังดั่งปลาพาฬ
ถ้าแก้ไขให้นางไปค้ำป่า
จะอาสาพาไปมิได้กลัว
แต่พระองค์ทรงคิดให้รอบคอบ
จึงโปรดใช้ให้องค์พระลูกชาย

๑ พระแจ้งความตามคำเงือกน้ำเล่า
จึงว่าพ่มีคุณน้องสักครั้ง

เศร้าพระทัยทุกข์ตรอมเหมือนหม่อมฉัน
ช่วยผ่อนผันให้ตลอดรอดชีวา
ให้โอรสยกตั้งบังคูลา
จะอาสาเกลี้ยทรายเสียให้ดี
ขอรองบาทบงกชบทศรี
ที่สิ่งมีจะเอามาสารพัน ฯ

จึงว่าท่านคิดนี้ดีขยัน
อยู่พูดกันอีกสักหน่อยจึงค่อยไป
แต่ได้เหนือไม่รู้แห่งตำแหน่งไหน
ทำอะไรจึงจะพ้นทรมาน ฯ
ข้าพระบาททราบสิ้นทุกถิ่นฐาน
อโนมานเคียงกันสี่พันตร
ข้างฝ่ายเหนือถึงมหิงษะสิงขร
หนทางจรเจ็ดเดือนไม่เคลื่อนคลา
สมุทรไทซึ่งซีกโลกหนักหนา
เขาแล่นมามีบ้างอยู่กลางปี
ขึ้นมาเลือกเอาไปชมประสมศรี
ด้วยเดิมที่ปู่ย่าเป็นมานุษย์
จึงแจ้งเหตุแถวทางกลางสมุทร
เห็นไม่สุดสิ้นแดนด้วยแสนไกล
อายุถึงพันเศษถือเพทไสย
กินลูกไม้เผือกมันพรรณผลา
ขึ้นเป็นศิษย์อยู่สำนักนั้นหนักหนา
ปราบบรรดาภูตพรายไม่กราบไป
ถึงโยคีเข้าสำนักไม่ตักษย์
ก็จะได้โดยสารไปบ้านเมือง
ล้วนเขาโชดคีรีรัตนขันดเนื่อง
จงทราบเบื่องบงกชบทมาลย์
เจ็ดราตรีเจียวจึงจะถึงสถาน
ตามประมาณสามวันจะทันตัว
ได้ล่วงหน้าไปเสียบ้างจะยังชั่ว
ชีวิตตัวบรรลัยไม่เสียตาย
ถ้าเห็นชอบท่วงที่จะหนีหาย
ไปหาทรายหาข้าจะมาฟัง ฯ

ค่อยบรรเทาทุกข์สมอารมณ์หวัง
ให้ได้ดังถ้อยคำที่ร่ำพัน

ซึ่งลูกรักหักหาญให้ท่านโกรธ
ช่วยไปปิดปากถ้าที่สำคัญ
จึงบัญชาว่าเจ้าสินสมุทร
ขอสมตาทูอย่าดูเบา
กับลูกน้อยค่อยพุงจูงเงือกน้ำ
หวนรำลึกตรึงตรองถึงน้องชาย
แล้วให้ลูกเล็กศิลาเข้ามาปิด
พระกลับมาตาเงือกเสือกลงไป

๑ ฝ่ายผีเสื้อเมื่อขึ้นจากฝั่งน้ำ
เก็บลูกไม้ใส่ห่อเห็นพอกการ
เห็นหินปิดเปิดประตูคูหากว้าง
วรพักตร์นาริศรีโสภณ
วางลูกไม้ในห่อให้ลูกผิว
พระทรงเลือกลูกมะขางปรางมะยง
ครั้นพลบค่ำทำรักนางยักษ์ร้าย
ขึ้นแต่หน้าอารมณ์นั้นกรมกรอม
ไม่เห็นช่องตรองตรึงนิกวิตก
พระกอดลูกน้อยประทับไว้กับทรง

๑ ฝ่ายผีเสื้อเมื่อจะจากพรากรูกผิว
ให้หมกมุ่นชุ่มคล้ำในน้ำใจ
พอม่อยหลับกลับจิตนิมิตฝัน
มาสังหารผลาญถ้ำระย้าเย็น
แล้วอารักษ์ควักถ่วงเอาดวงเนตร
ทั้งกายสั่นพริ้วตัวด้วยกลัวตาย
จึงก้มกราบบาทบงสุ์พระทรงศักดิ์
ไม่เคยเห็นเป็นวิบัติอัศจรรย์

๑ พระพิฆเนศวรพลางนึกกะนิงหมาย
เห็นจะไปได้ตลอดรอดชีวิ
พอได้ช่องลองลงดูตามเล่ห์
จึงกล่าวแก่แล้งแสรังเสเพทุบาย
อันเทวภูนั้นคือมัจจุราช
แล้วเสแสรังแก่แล้งทำบิบน้ำตา
แม้สิ้นบุญบุญนางในปางนี้
จะกอดศพพบหน้าไศกาเลีย
นิกจะใคร่สะเดาะพระเคราะห์เจ้า
เหมือนองอนจ้อขอชีวิตแก่เทวภู

จงดโทษทำคุณอย่าหุนหัน
จวนสายณห์ยักษมาจะว่าเรา
ไปช่วยอุทิศลาใหญ่ขึ้นให้เขา
ช่วยอุ้มเอาแก่ออกไปให้สบาย
มาปากถ้าแลเห็นวณชลสาย
พระพุ่มพ่ายชลนาด้วยอาลัย
เห็นมิดชิดมั่นคงไม่สงสัย
ลงทีในวังวณชลธาร ฯ

จะมาถ้าเที่ยวหาพุกษาหาร
ทั้งเปรี้ยวหวานสารพัดแล้วลัดมา
นิมิตอย่างนางมนุษย์เสนหา
ลีลามารเข้าในห่องเห็นสององค์
ท้องของตัวเต็มท้องไม่ต้องประสงค์
ประทานองค์โอรสสู้อุดอม
ประคองกายกอดแอบแนบถนอม
แต่คิดอ่านหวานล่อมจะล่อลวง
ทุกขีในอกนั้นสักเท่าภูเขาหลวง
ให้เหงาวังงีบหลับประจักษ์ไป ฯ

แต่พลิกตัวกลับไม่หลับไหล
จนเสียงไก่แก้วขึ้นสนั่นเนิน
ว่าเทวภูอยู่ที่เกาะนั้นเหาะเหิน
แกว่งพะเนินทุบนางแหบวางวาย
สำแดงเดชเหาะกลับไปลับหาย
พอพินัยก็พอแจ้งแสงตะวัน
แล้วนางยักษ์เล่าตามเนื้อความฝัน
เชิญทรงธรรมช่วยทำนายร้ายหรือดี ฯ

ซึ่งฝันร้ายก็เพราะจิตเราคิดหนี
แต่นางผีเสื้อนั้นจะอันตราย
สมคะเนจะได้ไปดั่งใจหมาย
เจ้าฝันร้ายนั้นน้องต้องตำรา
จะหมายมาดเอาชีวิตริษยา
อนิจจาใจหายเจียวสายใจ
ไม่มีที่พึ่งพาจะอาศัย
ระกำใจกว่าจะม้วยไปด้วยกัน
พอบรรเทาโทษที่อาสัญ
กลัวแต่ขวัญเนตรพี่จะมีทำ ฯ

๑ นางผีเสื้อเชื้อถือรื้อประณต
ตามตำราสารพัดไม้ขัดคำ

๑ พระฟังคำสำราญสำเร็จคิด
ตำรานั้นแต่ครั้งตั้งเมรุไกร
ให้ไปอยู่ผู้เดียวที่ตีนเขา
ถ้วนสามคืนสามวันจะบันดาล

๑ ฝ่ายว่านางผีเสื้อก็เชื่อถือ
จึงตอบว่าถ้ากระนั้นฉันจะไป
พระโณมยงจงอยู่ในคุหา
จะอดใจให้เหมือนคำที่รำพัน
แล้ววันทาองค์พระทรงโณม
อย่าแข่งนักกรีกตัวกลัวบิต

๑ สิ้นสมุทรสุดแสนสงสารแม่
ให้ห้วงหลังกัณฑ์ด้วยชนนี
บิดาตรู้งแจ้งจึงเกล้งห้าม
อยู่เป่าปี่ตีเกราะเสนาะครัน

๑ นางผีเสื้อเมื่อแรกก็แปลกจิต
จึงรีบออกนอกคุหาแล้วคลาไคล

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยวิไลโณม
จึงหยิบปี่ที่เป่าเมื่อคราวนั้น
ให้ลูกรักผลักแผ่นศิลาถ่ม
เสียบลีลาศหาตทรายชายคงคา

๑ ฝ่ายเงือกน้ำสำหรับทะเลลึก
พอแจ่มแจ้งแสงทองผ่องโพลม
จะไปลอยคอยองค์ทรงสวัสดิ์
แล้วออกจากวงวังไม่รั้งรอ
พอเห็นองค์ทรงยศไกรสรราช
จึงชวนลูกสาวนั้นกับภรรยา

๑ พงศกษัตริย์ที่ศุภานางเงือกน้อย
ประไพพิศตรัสลักษณ์ล้ำล้ำนาคคม
ขนงเนตรเกศกรอ่อนสะอาด
พระเพลีนพิศคิดหมายเสียดายดวง
จึงตรัสว่าตาเงือกมากอยรับ
เราล่อลงนางผีเสื้อก็เชื่อใจ
ช่วยเมตตาพาตรงไปส่งที่
กลางคงคาปลาไร้ยักษ์หลายพรรณ

พระทรงยศจงช่วยชุบอุปถัมภ์
ช่วยแนะนำอนุกลอย่าสูญใจ ฯ

จึงว่าผิดสายสมรหาสอนไม่
ว่าถ้าใครฝันร้ายจะวายปราณ
แล้วอดข้าวอดปลากระยาหาร
ให้สำราญรอดตายสบายใจ ฯ

คิดว่าเชื้อสุจริตพิสมัย
อยู่เขาใหญ่ในป่าพนาวัน
เลี้ยงรักษาลูกน้อยคอยหม่อมฉัน
ถ้วนสามวันก็จะมาอย่าอวรณ์
ปลอบประโลมลูกแก้วแล้วสั่งสอน
แม่นไม่นอนมารดาจะมาตี ฯ

ด้วยรู้แน่ว่าบิดาจะพาหนี
เจ้าไศกก็กราบกำบังคมคัล
จะวอนตามเขาไปใยในไพร่สณฑ์
แล้วรับขวัญลูกน้อยกลอยฤทัย ฯ
ครั้นทรงฤทธิ์ปลอบลูกชายหายสงสัย
ไปเขาใหญ่ในป่าพนาวัน ฯ

ปลอบประโลมลูกชายจะผายผัน
เอาผ้าพันผูกตีแล้วลีลา
สมอารมณ์รีบออกนอกคุหา
แลชลาล้วนคลื่นเสียงครื้นโครม ฯ

ไม่วายนึกถึงองค์พระทรงโณม
ปลอบประโลมลูกเมียเข้าเคลียคลอ
ให้สมนัดซึ่งสัญญาเธอมาหนอ
ค้อยเคลื่อนคลายว้ายคลอกันโคลคลา
อยู่ชายหาดพร้อมกันก็หรรษา
คลานขึ้นมาชายฝั่งแล้วบังคม ฯ

ดูแซมซ้อยโณมเฉลาทั้งเผ้าผม
ทั้งเนียนมนวลเปล่งออกเต่งทรวง
ดังสุรางค์นางนาฏในวังหลวง
แล้วหนักหน่วงนึกที่จะหนีไป
ช่างสมกับวาจาจะหาไหน
เดี๋ยวนี้ไปแรมทางกลางอรัญ
พระโยคีมีเวทวิเศษขยัน
จะป้องกันภัยพาลประการใด ฯ

๑ เจือกผู้เฒ่าเคารพอภิวาท
เสด็จขึ้นทรงบำจะพาไป
อันอำนาจชาติเชื้อผีเสื้อน้ำ
ด้วยกลืนอายคล้ายท่านผู้มารดา
สัตว์ในน้ำจำแพ้แก่ผีเสื้อ
อย่าเกรงภัยในชลที่วนวัง

๑ พงศกษัตริย์ตรัสชวนสินสมุทร
พระทรงบำเจื่อน้ำงามวิไล
เจือกประคองสององค์ลงจากฝั่ง
ค่อยพุดพ้องลงน้ำไปท่ามกลาง

๑ พระโณมยงองค์อภัยมณีนารถ
เหล่าฉลามล้วนฉลามตามกันมา
ฉนากอยู่คู่ฉนากไม่จากคู่
ฝูงพิมพาพาฝูงเข้าแฝงวน
กระให้เรียงเคียงกระให้ขึ้นโบกหาง
มังกรเกี่ยวเกลียวลวดกอดมังกร
ฝูงม้าน้ำทำท่าเหมือนม้าเผ่น
ตะเพียนทองล่องน้ำน้ำตะเพียน
เห็นละเมาะเกาะเขาเขียวช่อ
จะเหลียวซ้ายสายสมุทรสุดสายตา
จะเหลียวดูสุริยแสงเข้าแฝงเมฆ
ฟังสำเนียงเสียงคลื่นดังครื้นโครม
พอเย็นย่ำค่ำพลบลงโพล้เพล้
พระห้ามเจือกสองราด้วยปราณี
เห็นละเมาะเกาะใหญ่ที่ไหนกว้าง
เราหนีนางมาได้ก็ไกลครั้น

๑ ตาเจือกน้ำข้าสอนพระทรงศักดิ์
นางรู้ความตามมาไม่ช้านาน
อันตาข้าถ้าคำเห็นสว่าง
ถ้าแดดกล้ำตามัวเป็นหมอกควัน
แล้ววายแหวกแบกองค์พงศกษัตริย์
สลาตันลั่นพิลิกเสียงครึกครื้น
ครื้นรุ่งเช้าเข้าเกาะเสาะลูกไม้
เจือกก็หาอาหารกินตามเคย

๑ ฝ่ายนางผีเสื้อสมุทรที่สุดโง่
ขอชีวิตพิชฐานตามตำรา

ขอรองบาทบริรักษ์จนตักชัย
พระหน่อไทให้ขี่กริยา
ปลาไม่กล้ากรายกลัวทั่วทิศา
เมื่อจับข้าข้าจึงอ่อนหย่อนกำลัง
เปรียบเหมือนเนื้อเห็นพยนต์ให้ชักหลัง
ขึ้นนั่งยังบำข้าจะพาไป ฯ

สอนให้บุตรขอสมออัชฌาสัย
พระหน่อไทยขอสมาขึ้นบำนาง
มีกำลังลีลาศ่อยาวดหาง
ลูกสาวนางเจือกงามตามลีลา ฯ
เพลินประพาสพิศดูหมู่มัจฉา
ค่อยเคลื่อนคลาคล้ายคล้ายในสายชล
ขึ้นพองพุดพ้องระอองฝน
บ้างผุดพุดพ้องน้ำบ้างดำจร
ลอยส้างกลางกระแสนสละลอน
ประชุมช่อนแฝงชลขึ้นวนเวียน
ขึ้นลอยเล่นเกลียวลัดฉวัดเฉวียน
ดาษเดียรรดูเพลินจนเกินมา
โหดตะคุ่มเคียงเคียงเรียงรุกษา
จะแลขวาควันคลุ้มคลุ้มโหม
ให้วเวกหวาดองค์พระทรงโณม
ยิ่งทุกขโหม่นสในฤทัยทวี
ท้องทะเลมืดมัวทั่ววิถี
ประเดียนล้มกล้ำสลาตัน
หยุดเสียบ้างให้สบายจึงผายผัน
ต่อกลางวันจึงค่อยไปให้สำราญ ฯ

ยังไกลนั้นก้อย่าประมาททำอาจหาญ
จะพบพานพากันตายวายชีวัน
ทั้งเดินทางเรี่ยวแรงแข็งขยัน
จะผายผันล่องทางไปกลางคืน
พลางสะบัดโบกหางไปกลางคลื่น
จนตักตื่นรีบรุดไม่หยุดเลย
พระลูกให้บุตรรงค์ทรงเสวย
แล้วรีบเลยล่องไปในคงคา ฯ
ไปนั่งโซเซาอยู่ริมภูผา
ต้องอดปลาอดนอนอ่อนกำลัง

ได้สามวันรันทศสลดจิต
 อุตสาห์ย่นฝืนใจให้ประทัง
 เห็นลูกไม้ในปากว่าเข้าปาก
 ที่มีหน้าตาคล้ายค้อยหายมัว
 ถึงประตูหาเห็นเปิดอยู่
 เข้าในห้องมองเขม้นไม่เห็นใคร
 แลดูปีที่เป่าเล่าก็หาย
 เสียน้ำใจในอารมณ์ไม่สมประดี
 ลงกลิ้งเกลือกเสือกกายร้องไห้ไร
 พระรูปหล่อพ่อคุณของเมียอา
 ทั้งลูกน้อยกลอยใจไปด้วยเล่า
 นื่องร้อนรุ่มกลุ่มใจดังไฟเลีย
 ถึงแปดปีแล้วไม่แคล้วคลาด
 ตั้งแต่นั้นน้องจะได้ผู้ใดเซย
 เสียแรงรักหนักหนาอุตสาห์ถนอม
 ช่างกระไรใจจิตไม่ยี่ดยืน
 ด้วยแรงน้อยถอยทบสลับลับ
 ร้องเรียกลูกพี่เพื่อนเหมือนละเมอ
 ระกำอกหมกมุ่นทวนพิโรธ
 ประหลาดใจใครหนอมาก่อการ
 ศิลาณีที่มนุษย์จะเปิดนั้น
 ยักขินีผีสางหรืออย่างไร
 พลังร่ำพิงถึงจะไปไม่ไกลนัก
 โมโหหนผลุนออกนอกประตู
 กระโดดโครมโถมวายสายสมุทร
 ไม่เห็นผิวคว่ำไปได้แต่ปลา
 ค้อยมีแรงแผลงฤทธิ์คำรณร้อง
 ฝ่ายปีศาจราชทูตภูตพรายพาล
 อสุรีผีเสื้อจิ้งจกถาม
 เห็นมนุษย์นวลละอองทั้งสองคน
 ๑ ฝ่ายพวกผีที่อยู่ทิศทักษิณ
 เห็นเงือกพามนุษย์รีบรุดไป
 ข้านี้กร้ายหมายจะตามก็ขามเด็ก
 เห็นจะไปได้ครั้นจนวันนี้
 ๑ นางผีเสื้อเหาะไกรธโหดทะเลิ่ง
 ลุยทะเลโครมครามตามออกไป

เจียนชีวิตจะเด็ดดับไม่กลับหลัง
 ค้อยเซซังชวนทรงไม่ตรงตัว
 กำลังอยากยื่นขอยกจนกลอกหัว
 คิดถึงผิวเหาะอย่างมากลางไพร
 เอื้ออกกุเกิดเชิญเป็นโฉน
 ยิ่งตกใจเพียงจะคืนสิ้นชีวิ
 นางยักษ์ร้ายรู้ว่าพากันหนี
 สองมือตอกตุมพูนน้ำตา
 เสียงโฮโธดังก้องห้องคุหา
 ควรหรือมาทิ้งขว้างหมองหมางเมีย
 เหมือนควักเอาดวงใจน้องไปเสีย
 ทวนหัวเมียช่างไม่ไว้อาลัยเลย
 เคยร่วมอาสน์นอกอุณพ้อคุณเอ๋ย
 เหมือนพระเคยคู่เคียงเมื่อเที่ยงคืน
 สู้ดออมสารพัดไม่ขัดขึ้น
 นางสะอื้นอำปากจนรกรเอบ
 แล้วก็กลับพลิกฟื้นตื่นผยอง
 ไม่เห็นเธอทอดกายดังวายปราณ
 กำลังโกรธกลับแรงกำแหงหาญ
 ช่างคิดอ่านเอาคู่ของกูไป
 สักหมื่นพันก็ไม่อาจจะหวาดไหว
 มาพาไปไม่เกรงข่มเหงกู
 จะตามหักคอกินเหมือนขึ้นหมู
 เทียวตามดูรอยลงในคงคา
 อุตลุดดำด้นเทียวค้นหา
 ควักลูกตาสูบเลือดด้วยเดือดตาล
 ตะโกนก้องเรียกหาโยธาหาญ
 อลหม่านขึ้นมามาหาในสาชล
 มึงอยู่ตามเขตแขวงทุกแห่งหน
 มาในนวนวังบ้างหรืออย่างไร ฯ
 ครั้นได้ยินจึงแจ้งแถลงไข
 ข้างทิศใต้แต่เมื่อคืนวานขึ้นนี้
 ด้วยลูกเล็กเหลือตัวไม่กลัวผี
 ด้วยท่วงทีรีบร้อนไม่นอนใจ ฯ
 โตดั่งหนึ่งยุคนธรขุนไศล
 สมุทรไท่แทบจะลุ่มลุ่มทลาย

เหล่าละเมาะเกาะขวางหนทางยักษ์
เสียงครึกครื้นคลื่นคลุ้มขึ้นคลุ้มกาย

๑ ฝ่ายพระอภัยมณีซึ่งหนียักษ์
บรรลู่ทางกลางชลได้หำคั้น
จึงถามเงือกว่าไฉนจึงไหวหวั่น
ไม่เห็นแสงสุริยันตะวันเดือน

๑ ฝ่ายเงือกน้ำสำเหนียกแนในจิต
ด้วยเดชนางยักษ์ขีนิมีกำลัง
จึงทูลองค์พระอภัยว่าไฉน
คงทนกันวันนี้หนีไม่พ้น

๑ พระอภัยใจหายไม่วายเหลียว
แต่มานะกษัตริย์ผู้กัดฟัน
จะไปไหนไม่พ้นผีเสื้อน้ำ
ท่านส่งเราเข้าที่เกาะละเมาะนี้
แล้วว่าแก่สินสมุทรสุดที่รัก
อันตัวพ่อขอตายวายชีวิ้ง

๑ สินสมุทรมิได้กลัวกลับหัวร่อ
แม้มารตามาตามจะห้ามไว้
ลูกจะค่อยลอยตามแต่ห่างห่าง
แล้วแผ่นโผนโจนลงทะเลม
เที่ยวดำด้นค้นหามัจฉาใหญ่
เสียงโผงผางกลางน้ำแต่ลำพัง

๑ ฝ่ายผีเสื้อสมุทรไม่หยุดหย่อน
กำลังน้อยถอยถดด้วยอดกิน
ได้สามวันทันผิวกับลูกน้อย
กระโจมโชนโผนโชนโชน

๑ ฝ่ายเงือกน้ำกำลังก็สิ้นสุด
เรียกลูกสาวคราวนี้พ่อจะมรณา
นางเงือกน้อยสร้อยเศร่าเข้ามาพลัด
กำลังสาวคราวด้วยจวนจน

๑ สินสมุทรหยุดอยู่ดูนางยักษ์
ด้วยเห็นแม่แต่รูปนิมิตไว้
แล้วร้องถามตามประสาเป็นทารก
โชนกระโจมโครมครามตามเรามา

๑ ฝ่ายนางอสุรีผีเสื้อน้ำ
เป็นห่วงผิวมัวแลชะเงื้อดู

ภูเขาคักหินหลุดหลุดสลาย
ผีเสื้อร้ายรีบรุดไม่หยุดยั้ง ๑
กับลูกรักเงือกน้ำไปตามคลื่น
เห็นทะมึนมาข้างหลังดังสะเทือน
สลาดันลมใหญ่ก็ไม่เหมือน
เป็นคลื่นเคลื่อนไหวคลอนลั่นสนั่นดัง ๑

คือว่าฤทธิ์ยักษ์ร้ายมาภายหลัง
ชีวิตครั้งนี้เห็นไม่เป็นตน
เสียงครึกครื้นมารนางมากกลางหน
เห็นสุดจนจำม้วยลงด้วยกัน ๑

ให้เปล่าเปลี่ยวนัยนาเพียงอาสัณ
อุตสาห์กลิ้งกลิ้งน้ำตาแล้วพาที่
วิบากกรรมก็จะสู้อยู่เป็นผี
แล้วรีบหนีไปในน้ำแต่ลำพัง
แม่นางยักษ์จะมารับจงกลับหลัง
กันแสงส่งลูกยาด้วยอาลัย ๑

ลูกไม่ขอจากพระองค์อย่าสงสัย
พระรีบไปก่อนข้าอย่าปรารมภ์
อยู่ต้นทางจะได้พบประสบสม
พระปรารมภ์เรียกไว้ก็ไม่ฟัง
พอจับได้ปลาอินทรีขึ้นขึ้นหลัง
ค่อยลอยร้งรอมมาในวาริน ๑

ครั้นลุลอยอ่อนอุตสาห์วายสายกระสินธุ์
เจียนจะสิ้นชีวาในสาคร
เห็นเลื่อนลอยลิบลิบยิ่งถิบถอน
คลื่นกระฉ่อนฉาดฉานสะท้านมา ๑

ครั้นจะหยุดยักษ์ไล่ไถ่ไถ่กันหนา
เจ้าช่วยพาภูวนายไปให้พ้น
แบกกษัตริย์วายเสือกเสือกสลน
ออกกลางชลโบกหางผางผางไป ๑

เห็นผิดพักตร์มารดาน่าสงสัย
สงสัยใจออกขวางกลางคงคา
นี้สัตว์บกหรือสัตว์น้ำค่านักหนา
จะเล่นข้าทำอะไรจะใครรู้ ๑

ได้ยินคำโอรสนึกอดสู
ไม่เห็นอยู่ด้วยกันนี่ฉันใด

หรือจวนตัวกลัวเมียไปเสียก่อน
จำจะปลอบโดยดีแม่นมีไป
จึงตอบโต้ไปดโอรสราช
เจ้าแปลกหรือคือนี้แลมารดร
ออกเดินทางอย่างนี้ต้องนิมิต
ไม่ปิดจำอำพรางอย่ากลางแคลง
ไหนพ่อเจ้าเล่าแม่ไม่แลเห็น
แต่จากอกหกว้นแล้วขวัญตา

๑ สนิสมุทพึงเสียงสำเนียงแน
ดูรูปร่างอย่างเปรตสมเพชใจ
กระนี้หรือพระบิดามิหน้าหนี
จำจะบอกหลอกลวงหน่วงเนื้อความ
จึงเสแสร้งแกล้งว่าข้าไม่เชื่อ
ถ้าเป็นแม่แนกระนั้นจงกรุณา
ด้วยองค์พระชนนีเป็นผีเสื้อ
พระบิดาร้อนรนทนทรมาณ
คิดถึงวงศ์พงศ์ศาคณาญาติ
เห็นมารดรซ่อนตัวด้วยกลัวตาย
ประทานโทษโปรดปล่อยไปหนอยเถิด
ลูกขอลาฝ่าธุลีสักปีเดียว
แม่พบอย่าป้อป้อเป็นสุข
จึงจะชวนปีตุเรศเสด็จจร

๑ อสุรีผีเสื้อไม่เชื่อถ้อย
แกล้งดัดเบียดเงือกดองดอดฤทัย
ถ้าแม่นแม่แต่แรกรู้กระนี้
นี่นิกแห่งแคลงความจึงตามมา
จะไปไหนไม่ห้ามจะตามส่ง
แม่ขอพบพูดจาประสาเคย

๑ สนิสมุทสุดฉลาดไม่อาจบอก
มิใช่การมารดาจะคลาไคล
ซึ่งจะให้ไปบอกออกมาหา
พระแม่อย่าทารกรรมให้รำคาญ

๑ อสุรีผีเสื้อเหลือจะอด
ช่างหลอกหลอนผ่นผ่นจำนรรจา
จะจับไว้ให้พาไปหาพ่อ
โกรธตวาดผาดเสียงสำเนียงดัง

หรือซุ่มซ่อนอยู่เกาะละเมาะไหน
จึงจะได้จับกุมตะลุมบอน
มิใช่ชาติยักษ์มารชาญสมร
เมื่อนั่งนอนอยู่ในถ้ำไม่จำแลง
รูปจึงผิดไปกว่าเก่าเจ้าจึงแทง
แม่แกล้งแปลงตัวตามเจ้าจามมา
อย่าหลงเล่นจงไปอยู่ในคูหา
ขอมารดาอุ้มหนอยเถิดกลอยใจ ฯ

รู้ว่าแม่นั่นคงไม่สงสัย
ช่างกระไรราศีไม่มีงาม
ทั้งท่วงที่ไม่สุภาพทำหยาบหยาบ
อย่าให้ตามเข้าไปชิดพระบิดา
จะฉีกเนื้อกินเล่นเป็นภักษา
อย่างตามมามุ่งหมายให้วายปราณ
อันชาติเชื้ออยู่ถ้ำลาละหาน
เคยอยู่บ้านเมืองมนุษย์สุดสบาย
จึงสามารถมานี้ไม่หนีหาย
ลูกจึงว้ายน้ำอยู่แต่ผู้เดียว
ทีละเม็ดแม่คุณอย่าฉุนเฉียว
ไปท่องเที่ยวหาประเทศเขตนคร
บรรเทาทุกข์ภัยโยสโมสร
มาสถานมารดรไม่นอนใจ ฯ

นึกว่าน้อยหรือต่อแหลมาแก้ไข
ทำปราศรัยเสียงหวานด้วยมารยา
ชนนี้ก็จะได้ไม่เที่ยวหา
ไม่โกรธาทวนหัวอย่ากลัวเลย
ไหนทรงฤทธิ์บิตรงค์เล่าลูกเอ๋ย
แล้วทรมเซยจึงค่อยพาบิดาไป ฯ

ยังข้าหลอกลวงแม่พูดแก้ไข
ขอเชิญไปอยู่ในถ้ำให้สำราญ
บิดาข้าชี้ฉลาดไม่อาจหาญ
ไม่ช้านานบิตรงค์คงจะมา ฯ
แค้นโอรสรวกับไฟไหม้มังสา
แม่นจะว่าโดยดีเห็นมีฟัง
แล้วหักคอเสียให้ตายเมื่อภายหลัง
น้อยหรือยังโยกเหยกเด็กเกร

ช่างว่ากล่าวรากับกูไม่รู้เท่า
เอาบิตรซ่อนไว้ในทะเล
ยิ่งปลอบโยนอ่อนอ่อยหลอนหลอก
พลาญไผ่โผนโจนโจมเสี่ยงโครมคราม
สินสมุทรผุดออกนอกกรักแร่
แกล้งหลบลี้หนีวนไปตันทาง
นางผีเสื้อเหลือแค้นแสนสาหัส
อุตุลุดผุดดำปล้ำกันไป
ถึงเขาใหญ่ในน้ำจ้ำชะเง้อม
เข้าหาดทรายชายตื้นขึ้นบนเตียน
เห็นมารดาล่าลับแล้วยับยั้ง
ไม่พ่นผุดรุดไปในที่

๑ ฝ่ายผีเสื้อเมื่อลูกกลบลงน้ำ
ด้วยใจนางคิดว่าพาบิตร
เที่ยวแลรอบขอบเขาเงาชะงุ้ม
เสียงคลื่นโครมโถมตะครุบก้อนศิลา
แล้วลุกขึ้นยืนชะงอกโยกสิงขร
ยังมีดคำสำเหนียกร้องเรียกเดา
เห็นไม่ขานมารร้ายหลายซ้ำ
ไม่พบเห็นเป็นเพลาเข้าราตรี
ช่างชาติชั่วหัวกระดูกกลุ่ดต่อแหล
เออกระนั้นมันจึงทบทลบมา
ดำริพลาญนางมารอ่านพระเวท
แลเขม้นเห็นไปไวแหวแหว

๑ หน่อกรินทร์สินสมุทรไม่หยุดยั้ง
จนแจ่มแจ้งสุริโยโณทัย
จึงว่ารีบถีบถอนไปก่อนท่าน
แล้วว่าयरอคลอไปพอได้พัก
พระลูกหลบพบเงือกจะเสือกหนี
ตะคอกถามตามโมโหที่ไกรธา
เดี่ยวนี้องค์พระอภัยอยู่ไหนเล่า
จะควักเอานัยนาออกมาดู

๑ ทั้งสองเงือกเสือกกายหมายไม่รอด
จึงกล่าวแกล้งแสรังเสด้วยเล่ห์กล
ข้าจะพาไปจับจงกลับหลัง
ไม่เหมือนคำรำพันที่สัญญา

มาพูดเอาเปรียบผู้ใหญ่ทำไพล่พล
ทำไว้เว้ากล่าวให้ยาวความ
แน้นไม่บอกโดยดีจะตีถาม
เข้าไล่ตามคลุกคลีตีไปพลาญ
แล้วล่อแม่ตบหัตถ์ผัดผางผาง
หมายให้ห่างพระบิดาได้คลาไคล
แต่ฉวยพลัดเพลงคลื่นสิ้นไกล
เหมือนเล่นไล่ตามละเมาะทุกเกาะเกียน
พระหลบเลื่อมเลี้ยวลัดฉวัดเฉวียน
เที่ยววิ่งเวียนวนรอบขอบศิรี
แกล้งถอยหลังลงน้ำแล้วดำหนี
ตั้งภักดีตามติดพระบิตร ฯ

พอจวนคำคิดว่าวิ่งขึ้นสิงขร
มาชุ่มซ่อนอยู่ที่นี้จึงหนีมา
ยังมีดคลุ้มก็ยังคงตั้งแต่หา
จนหน้าตาแตกยับลงสับเงา
จนโคลงคลอนเคลื่อนดังทิ้งภูเขา
ไม่พ่นเราเร่งมาหาโดยดี
เขาระย่ำยยับยั้งดั่งสับสี
อสุรีเหลือแค้นแน่นอร่า
ลงให้แม่หลงกลเที่ยวค้นหา
ให้บิดาเลยไปเสียไกลแล้ว
ให้สองเนตรโชติช่วงดั่งดวงแก้ว
อยู่โน้นแล้วลุยตามโครมครามไป ฯ

รับมาทั้งคืนค้ำในน้ำไหล
เห็นเงือกใหญ่ยายต่ายถ้านัก
โน่นนางมารหนุ่โล่มาใกล้หนัก
พอนางยักษ์ทันโถมกระโจนมา
เหยียบขยี้สองแขนแน่นนักหนา
โยมิงพาผิวพรากรมาจากกู
ไม่บอกเราหรือกระไรทำไขหู
ตะคอกขู่คุกถามคำรามรน ฯ

ถึงม้วยมอดมิให้แจ้งแห่งนุสนธิ์
เธออยู่บนเขาขวางริมทางมา
ให้ได้ดั่งมุงมาดปรารธนา
จงเช่นฆ่าให้เราช่วยไปด้วยกัน ฯ

๑ อสุรีผีเสื้อก็เชื่อถือ
เงือกก็พามาถึงได้ครึ่งวัน
นางผีเสื้อเบื้อหูรู้เท่าถึง
มาถึงนี้ซี้โนนเนื่องกันไป
แล้วนางยักษ์หักขาฉีกสองแขน
แล้วกลับตามข้ามทางท้องสินธู

๑ ฝ่ายกุมารสินสมุทรไม่หยุดหย่อน
จึงเล่าความตามติดไม่ปิดบัง
พอเห็นเงาเขาขวางอยู่กลางน้ำ
จึงถามนางเงือกน้อยกลอยฤทัย

๑ นางเงือกน้ำบอกสำคัญว่านั่นแล้ว
พระพืงนางสร้างโศกค้อยบรรเทา
แล้วพิศดูภูผาศิลาล้อม
แลลิลิปลหลังศาลาราย
พระยินดีซ้บอกลินสมุทร
พระหน่อน้อยค้อยเรียงเคียงคำนับ

๑ ฝ่ายโยคีที่อยู่บนภูเข
ทั้งจันทราพรหมณ์แขกไทยชาว
เป็นร้อยคนปรนนิบัติอยู่เข้าคำ
เป็นเหล่าล้อมพร้อมหน้าเวลานั้น
พอ پایเบี่ยงเสียงคลื่นดังครื้นครึก
ครื้นดุลมก็ไม่พัดสงัดดี
แล้วบอกศิษย์ซึ่งนั่งอยู่ทั้งหลาย
ผีเสื้อน้ำทำฤทธิ์ติดตามมา
จำจะไปคอยดูอยู่ที่หาด
ฉวยไม้เท้าก้าวจากบัลลังก์
ถึงหาดกว้างทางแลกระแสนสมุทร
ผีเสื้อน้ำทำฤทธิ์ติดตามมา

๑ พระอภัยมณีเห็นผีเสื้อ
ยักษ์กระโจมโถมจับแทบอัจน
เข้าถึงที่ผีเสื้อก็ถึงด้วย
พอโยคีมีคาถาลงมายืน
พระอภัยมณีกับสินสมุทร
แล้วกราบกรานโยคีมีกำลัง

๑ พระโยคีมีจิตคิดสงสาร
เราลงมากอยช่วยด้วยเมตตา

ยุตเอามือขวาซ้ายให้ผายผัน
แกลังราพันพุดล่อให้ต่อไป
จึงว่ามึงต่อแหลมาแก้ไข
แกลังจะให้ห่างผัวไม่กลัวกู
ไม่หายแค้นเคี้ยวกินสิ้นทั้งคู่
ออกว่ายวู่ววน้ำด้วยกำลัง ฯ

ตามบิทรทันสมอารมณ์หวัง
พระทรงพืงลูกชายค้อยคลายใจ
พิลึกล้ากว่าครีที่ไหนไหน
เกาะอะไรแก้วตาตรงหน้าเรา ฯ
คือเกาะแก้วพิสดารเป็นขานเขา
จึงว่าเราเห็นจะรอดไม่วอดวาย
ชะงอกเงื่อนน้ำวลชลสาย
มีเสาสงสรงปลายปลิวระยับ
โนนแนกภูมึงกระเบื่องเหลืองสลบ
หมายประทับที่เสาสงสรงเข้ามา ฯ

กับคนเหล่าเหลือตายหลายภาษา
วิสันดาฝรั่งพร้อมกัน
บ้างตม้นน้ำเก็บลูกไม้มาให้ฉัน
บ้างนวดพื้นปรนนิบัตินั่งพัควี
อีกทักมาข้างหน้าครีศรี
พระโยคีจับยามตามตำรา
วันนี้ขามักดีจักมาหา
เสียงขลาเลื่อนลั่นสนั่นดัง
ช่วยตวาดขูขบให้กลับหลัง
แขกฝรั่งพร้อมล้อมลีลา
เห็นมนุษย์ไรไรไกลนักษนา
เวทนาแลดูอยู่ทุกคน ฯ

ความกลัวเหลือว้ายคว้างอยู่กลางหน
พอเห็นคนอยู่ที่หาดตวาดครื้น
กระชั้นฉวยผิดเสื้อเกลือกเข้าตื้น
ผีเสื้อตื่นตัวสั่นขยับยั้ง
ช่วยกันฉุดนางเงือกเสื้อเข้าฝั่ง
แขกฝรั่งพร้อมล้อมพุดจา ฯ
จึงว่าท่านหนิตายหมายมาหา
แต่ก็จจาไม่กระจำยังคลางแคลง ฯ

๑ พระอภัยได้สดับสุนทรภาษ
จะหนีนางกลางสมุทรก็สุดแรง
แล้ววอนว่าข้ากับโอรสราช
ขอพระองค์ทรงธรรมช่วยกันภัย

๑ พระโยคีมีญาณว่าหลานรัก
อันยักษ์มีสางสมุทรพราย
เราลงเลขเสกทำไว้สำเร็จ
มันอยู่แต่ห่างห่างช่างเป็นไร

๑ ฝ่ายผีเสื้อเหลือไกรธโหดทะเล
เหตุไฉนไปนั่งกำบังตัว
นิจจาเอ๋ยเคยอยู่เป็นคู่ชู้
จนมีลูกปลุกเลี้ยงเคียงประครอง
อยู่ดีดีหนีเมียมาเสียได้
จึงอุตส่าห์พยายามสู้ตามมา
พระเสด็จไปไหนจะไปด้วย
ประทานโทษโปรดเลี้ยงแต่เพียงนั้น

๑ พระอภัยใจอ่อนถอนสะอื้น
แม่ผีเสื้อเมื่อไม่เห็นในใจเลย
คิดถึงน้องสองชนกที่ปกเกล้า
ด้วยพลัดพรากจากมาเป็นช้านาน
จึงจำร้างห่างห้องให้น้องไกรธ
แน้นไปได้ก็จะพาแก้วตาไป
พี่มนุษย์สุดสวาทเป็นชาติยักษ์
กลับไปอยู่คูหาอย่าอาดูร
อย่าฆ่าสัตว์ตัดชีวิตพิษฐาน
จะเกิดโทษขอให้พบประสบกัน
พี่ขอบุตรสุดใจเอาไปด้วย
ขอลาแก้วแววตาไปธานี

๑ ผีเสื้อน้ำข้าวอนด้วยอ่อนหวาน
ถ้าทิ้งไว้ไหนน้องจะครองตัว
มิขออยู่ผู้ตายวายชีวิต
เชิญพระองค์ลงมาชลาสัย
แล้วร้องเรียกลูกยามาด้วยพ่อ
อย่าสงสัยใจจริงทุกสิ่งอัน

๑ สิ้นสมุทรสุดแสนสงสารแม่
จึงกราบกรานมารดาแล้วว่าไป

จึงยกความก่อนเก่าเล่าแถลง
รำพันแจ้งความจริงทุกสิ่งไป
จะรองบาทประติพัทธ์จนตัดชัย
แต่พอได้หยุดหย่อนผ่อนสบาย ฯ
จงสำนักอยู่ให้สมอารมณ์หมาย
มาถูกทรายชายหาดก็ขาดใจ
ดังเชือกเพชรผูกปีศาจไม่อาจไถ่
ทำไม่ได้นัดดาเจ้าอย่ากลัว ฯ

เสียงโผงผิงแผ่นผืนตะโกนผัว
เชิญทูนหัวเยียมหน้ามาหาน้อง
ทุกวันคืนค่าเช่าไม่เศร้าหมอง
มิให้ข้องเคืองขัดพระอัชฌา
เสียน้ำใจน้องรักเป็นนักษา
ขอเป็นข้าบาทบงสุ์พระทรงธรรม
เป็นเพื่อนม้วยภัสดาจนอาสัญ
อย่าบากบันความรักน้องนิกเลย ฯ

อุตส่าห์ผืนพักรั่วว่านิจจาเอ๋ย
พี่ไม่เคยอยู่ในถ้ำให้ราคา
จะสร้อยเศร้าโศกาน่าสงสาร
ไม่แจ้งการว่าข้างหลังเป็นอย่างไร
จงดโทษพี่อาชฌาสัย
นี่จนใจเสียด้วยนางต่างตระกูล
จงคิดหักความสวาทให้ขาดสูญ
จงเพิ่มพูนภาวารักษาธรรม
หมายวิมานเมืองแมนแดนสวรรค์
อย่าไศกศัลย์แล้วคลาดเหมือนชาตินี้

เป็นเพื่อนม้วยเหมือนสุตามารศรี
อย่าราคะขุนช่องให้หมองมัว ฯ

ไม่โปรดปรานอนุกุลเลยทูนหัว
ทั้งจากผัวจากบุตรสุดอาลัย
ไม่เห็นจิตน้องรักจะตักษัย
เมียจะให้มันต์เวทวิเศษครั้น
แม่จะขออาลาเจ้าอาสัญ
ไม่รำพันพูดลงเจ้าดวงใจ ฯ
ข้าเลื่องแลดูหน้าน้ำตาไหล
จะเข้าใกล้ทูนหัวลูกกลั่น

เมื่อวานนี้ตื่นขึ้นน้อยไปหรือ
ซึ่งรักลูกลูกก็รู้ยั่วว่ารัก
ถึงตัวไปใจลูกยังผูกคิ
อย่ากริ้วโกรธโปรดปรานเถิดมารดา

๑ ฝ่ายโยคีมีศพนารถ

จงตัดบ่วงห่วงใยอาลัยลาน
ทั้งนี้เพราะเคราะห์กรรม
เห็นมิได้ไปอยู่เป็นคู่เซย
อย่าครวญคิดติดตามด้วยความโกรธ
จงยับยั้งฟังคำร่ำพร่ำพัน

๑ นางผีเสื้อเกลื่อโกรธพิโรธร้อง

ช่างเนโกโยคีเห็นเขาใช้
เข่าว่ากันผิวเมียบกับแม่ลูก
แม่นคนคู่คู่วิไมให้นอน
แล้วชี้หน้าด่าอึงหึงนางเงือก
เห็นผิวรักยักคอกทำท้อแท้
ทำป็นเจ้อเยอหยิ่งมาชิงผิว
พลางเช่นเขี้ยวเคี้ยวกรามคำรามร้อง

๑ พระโยคีชี้หน้าว่าอูเหม

เพราะหวงผิวมัวเมาเฝ้าตะโกรง
อียักขาตาโตโมโหมาก
นมสองข้างอย่างกระโปรงดูโง่งเง
จึงหนีมาอาศัยอยู่ให้อยู่
มาตืซว่ากูผิดในกิจกรรม
แล้วเสกทรายปรายขว้างกลางคลื่น
ผีเสื้อกลัวตัวสั้นเพียงบรรลัย

ระบมมือเหมือนกระดุกลูกจะหัก

มิใช่จักลืมนคุณกรุณา

พอปลดเปลื้องเปลื้องธรรมาหา

ไปไสยาอยู่ในถ้ำให้สำราญ ฯ

ให้อโวกทางยักษ์ไม่หักหาญ

อย่าปองผลาญลูกผิวของตัวเลย

ทำให้วุ่นจึงสิ้นบุญวาสนาสีกาเอ๋ย

ด้วยสองเคยปลุกเลี้ยงกันเพียงนั้น

จะเป็นโทษกับสีกาเมื่ออาสัญ

ไปสวรรค์นฤพานสำราญใจ ฯ

มาตั้งช่องศีลจะมีอยู่ที่ไหน

ไม่อยู่ในศีลสัตย์มาตัดตรอน

ยื่นจุมูกเข้ามาบ้างช่วยสั่งสอน

จะรานรอรูรบเร้าเฝ้าต่อแยะ

ทำซบเสือกสอพลอต่อแผล

พอกับแม่มึงเข้าไปอยู่ในห้อง

ระวังตัวมึงให้ดีอิจองทอง

เสียงกึกก้องโกลาหลตาโพล่ง ฯ

ยังไว้เว่วนวายอิตายโง

ว่ากูโงมึงก็ตคนรเอง

รูปก็กากปากก็เปราะไม่เหมาะสม

ผิวของเองเขาจะอาไม่น่าชม

มิใช่รู้เห็นเท่าเส้นผม

จะให้สมน้ำหน้าสาแก่ใจ

ดังลูกปิ่นยังยักให้ดักขัย

ก็หลบไปตามวนชลธาร ฯ

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

2.3.1 ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

Barell (1998) ได้ให้ความหมายว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการของการสำรวจเพื่อจะตอบคำถามสิ่งที่อยากรู้อยากเห็น ข้อสงสัยและความไม่มั่นใจ เกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติในชีวิตจริงที่มีความซับซ้อน ปัญหาที่ใช้ในกระบวนการเรียนรู้จะเป็นปัญหาที่ไม่ชัดเจน มีความยากหรือมีข้อสงสัยมาก มีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างหลากหลาย

Torp and Sage (1998) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เน้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้จากการสำรวจ ค้นคว้า และการแก้ปัญหาที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวันซึ่งนักเรียนอาจพบเจอการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานนั้นเป็นทางยุทธวิธีการเรียนการ

สอนและใช้เป็นแนวทางในการจัดหลักสูตร ซึ่งมีลักษณะดึงดูดนักเรียนให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ครูจะเป็นผู้ที่คอยให้คำแนะนำและออกแบบสภาพแวดล้อม การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดและสำรวจหลักสูตรที่สร้างขึ้น จะมีปัญหาขึ้นแกนกลาง มีบทบาทในการเตรียมประสบการณ์จริงที่ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สนับสนุนให้สร้างความรู้ด้วยตนเอง และบูรณาการสิ่งต่าง ๆ ที่เรียนรู้หนึ่งจากชีวิตจริงเข้าด้วยกัน ในขณะที่เรียนรู้ นักเรียนจะถูกทำให้เป็นนักแก้ปัญหา และพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ที่เรียนรู้โดยชี้นำตนเองได้ในกระบวนการเรียนรู้ ด้วยวิธีนี้ครูจะเป็นผู้ร่วมในการแก้ปัญหาหน้าที่ในการสร้างความสนใจความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน เป็นผู้แนะนำ และอำนวยความสะดวกเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์

วรารณ ไทยมิตร (2560) อธิบายว่า การจัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยครูอาจนำนักเรียนไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริงหรือครูอาจจัดสภาพการณ์ให้นักเรียนเผชิญปัญหาหรือฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ปัญหา และแก้ปัญหาพร้อมกันเป็นกลุ่มซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในปัญหานั้นอย่างชัดเจนได้เห็นทางเลือก และวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหา รวมทั้งช่วยให้นักเรียนเกิดความใฝ่รู้เกิดทักษะกระบวนการคิดและกระบวนการแก้ปัญหาต่าง ๆ

ธัชพล แคล้วคลาด (2564) ได้นิยามไว้ว่า การจัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง เป็นบริบทของการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขากลุ่มสาระที่ตนศึกษาด้วยการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักฐาน จึงเป็นผลมาจากกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความเข้าใจและการแก้ไขปัญหาเป็นหลัก ถ้ามองในเชิงยุทธศาสตร์การสอน การเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดแบบวิจารณ์ญาณ การคิดสร้างสรรค์ นักการศึกษาจึงสามารถนำ PBL ไปใช้เป็นกรอบงาน เพื่อสร้างเป็นโมเดลรายกลุ่มสาระ โปรแกรมหรือหลักสูตรได้

สหพงศ์ จันศิริ (2562) ได้กล่าวว่า การจัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เน้นเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้จากการสำรวจค้นคว้า และการแก้ปัญหาที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ซึ่งนักเรียนอาจพบการจัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นทั้งยุทธวิธีการเรียน การจัดการเรียนรู้และเป็นแนวทางในการจัดหลักสูตรซึ่งมีลักษณะเน้นให้นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ครูจะเป็นเพียงผู้คอยให้คำแนะนำและออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดและสำรวจหลักสูตรที่สร้างขึ้นจะมีปัญหาเป็นแกนกลางมีบทบาทในการเตรียมประสบการณ์จริงที่ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้สนับสนุนให้สร้าง ความรู้ด้วยตนเองและบูรณาการสิ่งต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ในโรงเรียนกับชีวิตจริงเข้าด้วยกันในขณะที่เรียนรู้ นักเรียนจะถูกทำให้เป็นนักแก้ปัญหาและพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองได้ ในกระบวนการเรียนรู้ ด้วยวิธีนี้ครูจะเป็นผู้ร่วมแก้ปัญหาที่มีหน้าที่สร้างความสนใจสร้างความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

จากความหมายของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์

การแก้ปัญหา และการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยนักเรียนได้เผชิญกับสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลอง ซึ่งกระตุ้นความเข้าใจและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ครูทำหน้าที่เป็นผู้ออกแบบสภาพแวดล้อมและแนะนำการแก้ปัญหา ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างความรู้ใหม่จากปัญหาที่พบในชีวิตประจำวันและบูรณาการสิ่งที่เรียนรู้เข้ากับชีวิตจริง เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนพัฒนาสู่การเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

2.3.2 ลักษณะของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

จากการกล่าวถึงความหมายที่มีความสำคัญข้างต้นแล้วนั้นก็มีการได้กล่าวถึงลักษณะของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ ดังต่อไปนี้ ทอร์ปและเซก (Torp; & Sage, 1998), ทิศนา ขัมมณี (2550), และไพศาล สุวรรณน้อย (2558) ได้กล่าวถึงลักษณะของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ ดังนี้

1. เป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอน
2. เป็นการดึงดูดความสนใจของนักเรียน เหมือนพวกเขาได้เข้าไปอยู่ในสถานการณ์ของปัญหาที่เกิดขึ้นจริง
3. เป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย
4. เป็นรวบรวมหลักสูตรที่เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายจากการเรียนรู้ในทิศทางที่เกี่ยวกับการเชื่อมโยงกัน
5. เป็นสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ซึ่งครูจะรวบรวมความคิดของนักเรียน จากนั้นแนะนำให้นักเรียนตั้งคำถาม เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง
6. ผู้สอนเป็นผู้คอยชี้แนะและอำนวยความสะดวก (facilitator) หรือผู้ให้คำแนะนำ (guide)
7. ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาพร้อมกันเป็นกลุ่ม
8. ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ เกิดทักษะ กระบวนการการคิด และกระบวนการแก้ปัญหาต่าง ๆ
9. ผู้เรียนเป็นผู้แก้ปัญหาโดยการแสวงหาข้อมูลใหม่ ๆ ด้วยตนเอง (self-directed learning)
10. การวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง (authentic assessment) ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
11. ใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้น (สิ่งเร้า) ให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งลักษณะของปัญหาที่มาใช้ต้องมีลักษณะคลุมเครือ ไม่ชัดเจน ประกอบไปด้วยวิธีแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลาย อาจมีคำตอบได้หลายคำตอบ

ดังนั้น การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักนี้สามารถนำไปใช้กับวิชาใดก็ได้ในโรงเรียน ตั้งแต่สังคมศึกษา วรรณกรรม ไปจนถึงคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ แนวทางการเรียนรู้ตามปัญหาที่ดีควรรวมเอาคุณลักษณะต่าง ๆ นี้ด้วย เช่น

1. ทำทนายให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดในห้องเรียนในระดับที่ลึกซึ้ง
2. ผลักดันให้นักเรียนตัดสินใจป้องกันได้
3. เชื่อมโยงวัตถุประสงค์ของหลักสูตรปัจจุบันกับหลักสูตรและความรู้ก่อนหน้าอย่างชัดเจน
4. ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาที่ซับซ้อนในมือ
5. ชักชวนให้นักเรียนแก้ปัญหาปลายเปิดในหลายขั้นตอนที่ซับซ้อน

จากลักษณะของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีลักษณะสำคัญ คือ การสร้างสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับปัญหาจริง เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียนและกระตุ้นให้พวกเขาเข้าร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้ฝึกการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาเป็นกลุ่ม โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะและอำนวยความสะดวก ในกระบวนการนี้ ผู้เรียนต้องแสวงหาข้อมูลและแก้ปัญหาด้วยตนเอง (self-directed learning) และการประเมินผลจะใช้วิธีที่สอดคล้องกับสถานการณ์จริง (authentic assessment) ปัญหาที่ใช้จะเป็นปัญหาที่ไม่ชัดเจน มีหลายวิธีแก้ไข ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้กับวิชาต่าง ๆ ทั้งสังคมศึกษา วรรณกรรม วรรณคดี คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

2.3.3 วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้จากปัญหา ที่มีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ และเป็นสิ่งที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สามารถเรียนโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างเป็นระบบและส่งเสริมทักษะความหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักการคิดและการแก้ปัญหาได้ดี คือ เป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักในการตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งปัญหาที่มาใช้เป็นฐานหลักในการเรียนรู้อาจเป็นปัญหาหรือเรื่องราวที่อยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน โดยที่ฝึกให้ผู้เรียนได้แก้ปัญหาจากการแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ และมีการวางแผนการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งความหมายดังกล่าวสอดคล้องกับ บุญนำ อินทนนท์ (2551) ที่สรุปไว้ว่า

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนั้น เป็นลักษณะของการสอนโดยใช้ปัญหาในชีวิตประจำวันของนักเรียน ที่นักเรียนอาจพบมาเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยเหตุผล โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการแสวงหาความรู้ ด้วยรู้จักการทำงานร่วมกันภายในกลุ่มผู้เรียนด้วยกัน โดยผู้สอนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด นอกจากนี้ ความหมายยังสัมพันธ์กับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) โดยได้สรุปไว้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สิ่งที่ได้จากปัญหาหรือสถานการณ์ซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงปัญหาที่พบบ่อยปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบชัดเจนหรือความเดือดร้อนต่าง ๆ รวมไปถึงข่าว บทความ สถานการณ์ที่กำหนดนั้น ให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการคิด

เพื่อแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีขั้นตอน โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนใช้กระบวนการแก้ปัญหาอย่างมีระบบมีจุดประสงค์ 1. เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดต่าง ๆ 2. เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาและการคิดอย่างมีเหตุผลเป็นระบบ นอกจากนี้แนวคิด/ทฤษฎี การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีแนวคิดพื้นฐานสำคัญมาจากแนวคิดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และแนวคิดการเรียนรู้แบบเอกัตภาพ โดยวิธีการจัดการเรียนรู้จะใช้ปัญหาเป็นหลัก เน้นในสิ่งที่ผู้เรียนอยากเรียนรู้ โดยผู้เรียนจะเป็นผู้แก้ปัญหาโดยการแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ นำไปสู่การสืบค้นหาคำตอบหรือสร้างความรู้ใหม่ เป็นต้น

บาร์โรวส์ และแทมบลิน (Barrows and Tamblyn, 1980) เป็นผู้บุกเบิกเกิดขึ้นที่ McMaster University ประเทศแคนาดา เนื่องจากปัญหาการจัดการเรียนรู้ในสาขาแพทย์ 2 ประการ คือ ปัญหาจากวิธีการจัดการเรียนรู้แบบบรรยาย ซึ่งนิยมใช้มากเพราะเป็นวิธีถ่ายทอดเนื้อหาได้มาก แต่ไม่ได้

พัฒนาทักษะกระบวนการคิดของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถแสวงหาความรู้ใหม่ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และปัญหาเกี่ยวกับความรู้ในด้านการแพทย์ซึ่งเป็นวิชาชีพที่เน้นการปฏิบัติ ซึ่งในช่วงที่เรียนอยู่ผู้เรียนได้รับความรู้กลุ่มหนึ่งไป แต่เมื่อไปทำงานกลับต้องเผชิญกับสถานการณ์หรือปัญหาหลากหลายแตกต่างจากที่ผู้สอนเคยสอนในชั้นเรียน และผู้เรียนไม่สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ เพราะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ได้ให้ทักษะในการแก้ปัญหา โดยกล่าวถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้ สามารถจัดการเรียนรู้โดยดำเนินการตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1. เตรียมปัญหา เป็นการเตรียมปัญหาสำหรับการเรียนรู้โดยปัญหาจะต้องสอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้และเนื้อหาที่จะเรียนหรือสนองตอบความสนใจของผู้เรียน
2. ตั้งสมมติฐาน เป็นการตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับการแก้ปัญหา เพื่อทำการทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

นอกจากนี้หากจะสามารถเกิดนวัตกรรมการเรียนรู้ ต้องดำเนินกิจกรรม ดังต่อไปนี้

แบ่งกลุ่มในการทำกิจกรรม เป็นการแบ่งกลุ่มอยู่เพื่อให้ผู้เรียนทำกิจกรรม โดยวางแผนเพื่อศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลมาใช้ในการแก้ปัญหาใจในการแก้ปัญหา เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาวิเคราะห์เพื่อใช้ตัดสินใจในการแก้ปัญหาเสนอผลงาน เป็นการสรุปความรู้ที่จะสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาที่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยนำความรู้มาสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบ เช่น Mind Mapping บทบาทสมมติ นิทาน เพื่อนำเสนอผลงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน

สรุปบทเรียนเป็นการสรุปเนื้อหาหรือบทเรียนร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเข้าใจที่ชัดเจนในการเรียนรู้ และผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ ข้อดีการจัดการเรียนรู้ 1. ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกกระบวนการคิด 2. ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้สามารถค้นพบคำตอบด้วยตนเอง 3. ผู้เรียนสามารถวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยมีข้อจำกัดการจัดการเรียนรู้ 1. ต้องใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นต้องมีการบริหารจัดการเวลาเป็นอย่างดีพัฒนาตนเอง 2. ผู้สอนจะต้องประเมินทักษะของผู้เรียนและให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการ 3. ถ้ากรณีมีจำนวนผู้เรียนมากต้องลงทุนมากทั้งในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์และเวลา เช่น กระดาษ สี

กระบวนการและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ได้แบ่งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ ดังนี้

1. เชื่อมโยงปัญหาและระบุปัญหา เป็นขั้นที่ครูนำเสนอสถานการณ์ปัญหาเพื่อ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและมองเห็นปัญหา สามารถระบุสิ่งที่ปัญหาที่นักเรียนอยากรู้ อยากรู้ และเกิดความสนใจที่จะค้นหาคำตอบ
2. กำหนดแนวทางที่เป็นไปได้ นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนการศึกษา ค้นคว้า ทำ ความ เข้าใจ อภิปรายปัญหายภายในกลุ่ม ระดมสมองคิดวิเคราะห์ เพื่อหาวิธีการหาคำตอบ ครูคอย ช่วยเหลือ กระตุ้นให้เกิดการอภิปรายภายในกลุ่มให้นักเรียนเข้าใจวิเคราะห์ปัญหาแหล่งข้อมูล
3. ดำเนินการศึกษาค้นคว้า นักเรียนกำหนดสิ่งที่ต้องเรียน ดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยวิธีการหลากหลาย
4. สังเคราะห์ความรู้ นักเรียนนำข้อค้นพบ ความรู้ที่ได้ค้นคว้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อภิปรายผลและสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

5. สรุปและประเมินค่าของคำตอบ นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของกลุ่มตนเอง และประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยพยายามตรวจสอบแนวคิดภายในกลุ่มของตนเองอย่างอิสระ ทุกกลุ่มช่วยกันสรุปองค์ความรู้ในภาพรวมของปัญหาอีกครั้ง

6. นำเสนอและประเมินผลงาน นักเรียนนำข้อมูลที่ได้มาจัดระบบองค์ความรู้ และนำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย ครูประเมินผลการเรียนรู้และทักษะกระบวนการ

วรุตตา จะปะเกีย (2557) ได้ทำการศึกษาแนวคิดของ Good พบว่า กระบวนการและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมี 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. กลุ่มผู้เรียนทำความเข้าใจคำศัพท์ ข้อความที่ปรากฏอยู่ในปัญหาให้ชัดเจน โดยอาศัยความรู้ พื้นฐานของสมาชิกในกลุ่ม หรือการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารตำราหรือสื่ออื่น ๆ

2. กลุ่มผู้เรียนระบุปัญหาหรือข้อมูลสำคัญร่วมกัน โดยทุกคนในกลุ่มเข้าใจปัญหา เหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ใดที่กล่าวถึงในปัญหานั้น

3. กลุ่มผู้เรียนระดมสมองเพื่อวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อธิบายความเชื่อมโยงต่าง ๆ ของข้อมูล หรือปัญหา

4. กลุ่มผู้เรียนกำหนดและจัดลำดับความสำคัญของสมมติฐาน พยายามหาเหตุผลที่จะอธิบายปัญหาหรือข้อมูลที่พบ โดยใช้พื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน การแสดงความคิดอย่างมีเหตุผล ตั้งสมมติฐานอย่างสมเหตุสมผลสำหรับปัญหานั้น

5. กลุ่มผู้เรียนกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้เพื่อค้นหาข้อมูลหรือความรู้ที่จะ อธิบายหรือทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผู้เรียนสามารถบอกได้ว่าความรู้ส่วนใดรู้แล้ว ส่วนใดต้องกลับไป ทบทวน ส่วนใดยังไม่รู้หรือจำเป็นต้องไปค้นคว้าเพิ่มเติม

6. ผู้เรียนค้นคว้ารวบรวมสารสนเทศจากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง

7. จากรายงานข้อมูลหรือสารสนเทศใหม่ที่ได้นำมา กลุ่มผู้เรียนนำมาอภิปราย วิเคราะห์ สังเคราะห์ ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แล้วนำมาสรุปเป็นหลักการและประเมินผลการเรียนรู้

ธัชพล แคล้วคลาด (2564) ได้ทำการศึกษาสรุปกระบวนการและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งเป็นกระบวนการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและมีหลักการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยมี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดปัญหา โดยการจัดสถานการณ์ต่าง ๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมองเห็นปัญหา สามารถกำหนดสิ่งที่เป็นปัญหาที่ผู้เรียนอยากรู้ อยากรู้เกิดความสนใจที่จะ ค้นหาคำตอบ

2. ทำความเข้าใจกับปัญหา เป็นปัญหาที่ต้องการเรียนรู้และสามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้

3. ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองด้วยวิธีการหลากหลาย

4. สังเคราะห์ความรู้ ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ค้นคว้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

5. สรุปและประเมินค่าหาคำตอบ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานตนเอง และประเมินว่าผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสม หรือไม่เพียงใด โดยพยายามตรวจสอบแนวคิด ภายในกลุ่มของตนเองอย่างอิสระ ทุกกลุ่มช่วยกันสรุปองค์ความรู้ ในภาพรวมของปัญหาอีกครั้ง

6. นำเสนอและประเมินงาน ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้อาจจัดระบบองค์ความรู้ และนำเสนอเป็นผลงานรูปแบบที่หลากหลาย ผู้เรียนทุกกลุ่ม รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องแก้ปัญหาาร่วมกัน ประเมินผลงาน

จากวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นวิธีการเรียนการสอนที่นำปัญหามาใช้เป็นจุดเริ่มต้นและแก่นสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ โดยมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

ปัญหาที่ใช้เป็นฐาน: ปัญหาที่นำมาใช้ควรเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงหรือใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน เป็นปัญหาที่ท้าทายให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและต้องการแก้ไข โดยอาจมีคำตอบหลายทางหรือมีวิธีการแก้ปัญหาหลากหลาย

การกำหนดปัญหาและสมมติฐาน: ผู้เรียนจะเริ่มจากการทำความเข้าใจปัญหา ตั้งสมมติฐาน และวางแผนการศึกษาและค้นคว้าเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม: มุ่งเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยให้ผู้เรียนระดมสมอง วิเคราะห์ปัญหา และคิดหาวิธีแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ

การเรียนรู้ด้วยตนเอง: ผู้เรียนจะต้องค้นคว้าหาข้อมูลและสารสนเทศเพิ่มเติมด้วยตนเอง (self-directed learning) เพื่อแก้ปัญหาและหาคำตอบที่เหมาะสม

การสังเคราะห์และนำเสนอผลงาน: หลังจากค้นคว้าและสังเคราะห์ความรู้ ผู้เรียนจะนำเสนอผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การสร้าง Mind Map บทบาทสมมติ หรือการอภิปรายผลต่อกลุ่มและครูผู้สอน

การประเมินผล: การประเมินผลใน มุ่งเน้นการวัดผลที่สะท้อนสภาพจริง (authentic assessment) โดยประเมินจากกระบวนการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาของผู้เรียน

บทบาทของครู: ครูทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะ (facilitator) หรือผู้ให้คำแนะนำ (guide) ในการสนับสนุนให้ผู้เรียนค้นคว้าและแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2.3.4 ขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

จากการค้นคว้าขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ได้มีผู้กล่าวไว้ดังนี้ ศูนย์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Center for Problem-Based Learning) ของมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ (Illinois University) สหรัฐอเมริกา (Torp; & Sage. 1998 : citing Illinois Problem-Based Learning Network. 1996: unpagged), สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2550), รังสรรค์ ทองสุกนอก (2547), พงษ์รัตน์ บุญญานรักษ์ (2544), Delisle (1997) อีกทั้งวัลลีสัตยาชัย (2547), Good (1973), Cowedrow (1997) ผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจากตารางสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

ตารางที่ 2.4 ตารางสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

นักวิชาการ	ขั้นตอน																		
	เตรียมความพร้อม	การจัดกลุ่ม	เชื่อมโยงปัญหา	พบกับปัญหา	การสร้างแบบแผน	การสร้างสมมติฐาน	จัดเรียงลำดับความสำคัญของสมมติฐาน	นิยาม	นำเสนอปัญหา/ระบุปัญหา/กำหนดปัญหา	พบกับปัญหา	วิเคราะห์ปัญหา/ทำความเข้าใจกับปัญหา	วางแผนในการแก้ปัญหา/เตรียมการศึกษาค้นคว้า	กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้	การศึกษาค้นคว้า/การหาคำตอบ	แก้ปัญหาและสร้างผลงาน	การสังเคราะห์ข้อมูล/สังเคราะห์ความรู้	สะท้อนผลการเรียนรู้	การประเมินค่าคำตอบ	นำเสนอ/แสดงคำตอบ และการประเมินผลงาน/สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้
ศูนย์การเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็น ฐาน มหาวิทยาลัย อิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา	✓			✓				✓	✓					✓				✓	✓
สำนักงาน เลขาธิการสภา การศึกษา กระทรวง ศึกษาธิการ									✓		✓	✓		✓		✓		✓	
รังสรรค์ ทองสุก นอก		✓				✓			✓		✓			✓		✓	✓		✓
พวงรัตน์ บุญญา รักษ์									✓			✓		✓	✓	✓			✓
Deliste			✓		✓					✓				✓				✓	
วัลลี สัตยาชัย						✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓					✓
Cowedrow									✓		✓			✓		✓			✓
Good							✓		✓		✓			✓		✓			✓
รวม	1	1	1	1	1	2	2	1	7	1	5	3	1	7	2	5	1	3	7
																			1

จากตาราง 2.4 พบว่า ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีนักวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้ 1) เตรียมความพร้อม 2) การจัดกลุ่ม 3) เชื่อมโยงปัญหา 4) พบกับปัญหา 5) การสร้างแบบแผน 6) การสร้างสมมติฐาน 7) จัดเรียงลำดับความสำคัญของสมมติฐาน 8) นิยาม 9) นำเสนอปัญหา/ระบุ

ปัญหา/กำหนดปัญหา 10) พบกับปัญหา 11) วิเคราะห์ปัญหา/ทำความเข้าใจกับปัญหา 12) วางแผนในการในการแก้ปัญหา/เตรียมการศึกษาค้นคว้า 13) กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 14) การศึกษาค้นคว้า/การหาคำตอบ 15) แก้ปัญหาและสร้างผลงาน 16) การสังเคราะห์ข้อมูล/สังเคราะห์ความรู้ 17) สะท้อนผลการเรียนรู้ 18) การประเมินค่าของคำตอบ 19) นำเสนอ/แสดงคำตอบ และการประเมินผลงาน/สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ 20) ตรวจสอบปัญหาเพื่อขยายการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหา เพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยที่ปัญหาจะเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะและกระบวนการแก้ปัญหา มุ่งให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง จากการศึกษาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนและจัดลำดับของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานได้ใหม่ 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา
- ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา
- ขั้นที่ 3 การวางแผนในการแก้ปัญหา
- ขั้นที่ 4 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า
- ขั้นที่ 5 สังเคราะห์ความรู้และสรุปผล
- และขั้นที่ 6 เสนอผลงานและประเมินค่าของคำตอบ

ในการนำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. กำหนดปัญหา ครูเตรียมความพร้อมของผู้เรียนด้วยการนำเสนอสถานการณ์ต่าง ๆ ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ อาจเป็นสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับเรื่องที่จะเรียนรู้ต่อไป เพื่อให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นลักษณะของปัญหาอย่างกว้าง ๆ และกำหนดสิ่งที่เป็นปัญหาที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้และเกิดความสนใจที่จะดำเนินการเพื่อหาคำตอบ

และเสนอสถานการณ์ที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาที่จะใช้ในการกระตุ้นการเรียนรู้ ซึ่งเป็นขั้นที่ผู้สอนจัดสถานการณ์ต่าง ๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และมองเห็นปัญหา จากนั้นครูแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3 - 4 คน

2. ทำความเข้าใจกับปัญหา เมื่อครูเสนอปัญหาให้แล้ว สมาชิกกลุ่มจะต้องเสนอแนวคิดต่อปัญหาในแง่ของการกำหนดสิ่งที่เป็นปัญหา และแนวทางในการแก้ไขปัญหา ซึ่งผู้เรียนจะต้องทำความเข้าใจปัญหา สิ่งที่ต้องการเรียนรู้ กลุ่มผู้เรียนจะต้องอธิบายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้เพราะในปัญหาเริ่มต้นหนึ่งปัญหาที่ครูเสนอให้ อาจมีปัญหาย่อยออกมาอีกก็ได้ขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์ปัญหาหรือความเข้าใจหรือไม่เข้าใจของกลุ่ม

3. การวางแผนในการแก้ปัญหา แบ่งได้ 2 กรณี คือ

- มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาในลักษณะนั้น ๆ มาก่อน
 - พิจารณาส่งที่ต้องการหา
 - เลือกปัญหาเก่าที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับปัญหาที่จะแก้ ทำให้ได้แนวทาง
 - ปรับปรุงแนวทางในการแก้ปัญหาเก่าให้สอดคล้องเหมาะสมกับปัญหาใหม่
 - วางแผนแก้ปัญหา

ไม่มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาลักษณะนี้มาก่อน

- พิจารณาส่งที่ต้องการหา

- หาวิธีการเพื่อให้ได้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ต้องการหาคำตอบกับข้อมูลที่มีอยู่
- พิจารณาว่าความสัมพันธ์นั้นสามารถหาคำตอบได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้ต้องหาข้อมูลเพิ่มเติม หรือหาความสัมพันธ์ในรูปแบบอื่น
- วางแผนแก้ปัญหา

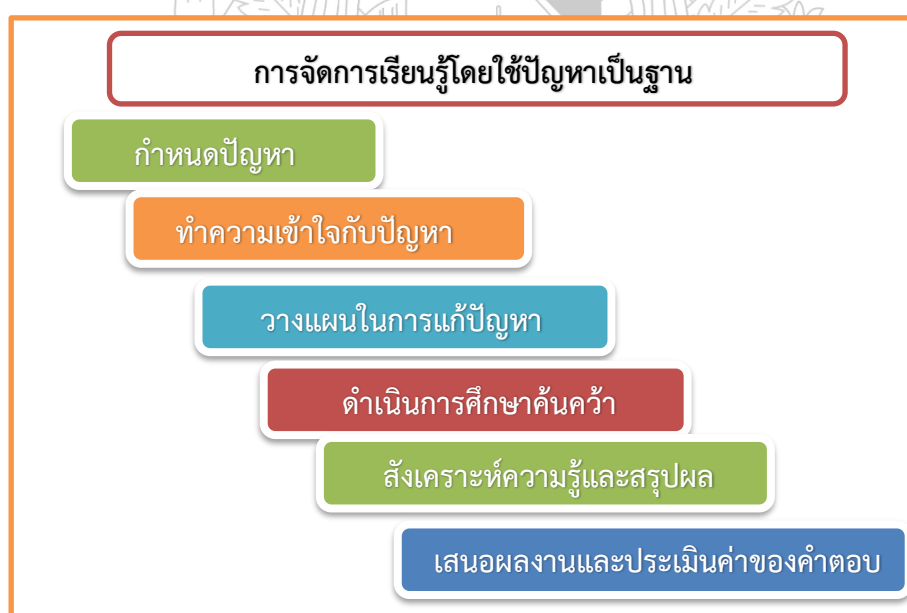
4. ดำเนินการศึกษาค้นคว้า เมื่อเตรียมการการศึกษาค้นคว้าแล้วสมาชิกแต่ละคน ของกลุ่ม จะมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมจากภายนอกกลุ่ม โดยสามารถหาได้จาก แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ครูได้กำหนดไว้แล้ว ซึ่งการศึกษาค้นคว้าจะทำการเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคลก็ได้ ใน การศึกษาค้นคว้าสมาชิกในกลุ่มจะต้องศึกษาอย่างละเอียดให้เข้าใจ สามารถอธิบายให้สมาชิกคนอื่น เข้าใจได้

5. สังเคราะห์ความรู้และสรุปผล เป็นขั้นที่กลุ่มผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ค้นคว้ามาแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกันอภิปรายและสังเคราะห์ภายในกลุ่มว่าความรู้ที่ได้มาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด และผู้เรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของกลุ่มตัวเองและประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้า มีความ เหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยพยายามตรวจสอบแนวคิดภายในกลุ่มของตนเองอย่างอิสระ ทุกกลุ่ม ช่วยกันสรุปองค์ความรู้ในภาพรวมของปัญหา

6. เสนอผลงานและประเมินค่าของคำตอบ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานหรือผลการ แก้ปัญหา โดยจะเสนอแผนงานของกลุ่มทั้งหมด และจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนในชั้นเรียนประเมินผล งานของกลุ่มอื่น ๆ ด้วย ในขั้นนี้ครูผู้สอนและผู้เรียนจะช่วยกันสรุปข้อมูลหรือความรู้ที่แต่ละกลุ่มได้ ศึกษาค้นคว้าอีกครั้ง

อีกทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าทั้งหมด รวมทั้งปัญหา หรือข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นขณะดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

สรุปขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

แผนภาพที่ 2.1 สรุปขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (สังเคราะห์จากผู้วิจัย)

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

2.4.1 ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ว่าหมายถึง การวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเป็นแนวดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้งโดยกำหนดสาระสำคัญจุดประสงค์เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนสื่อ ตลอดจนการวัดผลและการประเมินผล

กรมวิชาการ (2545) ได้นิยามความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ว่าหมายถึง ผลของการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบโดยนำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชาและกระบวนการเรียนรู้ โดยเขียนเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามศักยภาพของผู้เรียน

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553) กล่าวถึงความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ว่า หมายถึง การเตรียมการสอนอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางการสอนสำหรับครู อันจะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

จรัสศรี พัวจินดาเนตร (2560) ได้กล่าวว่าแผนการจัดการเรียนรู้ว่า หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอนหมายถึง เอกสารประกอบหลักสูตรชนิดหนึ่งที่ครูใช้เป็นคู่มือสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้และการวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ของนักเรียนในแต่ละบทเพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

วัชรพล วิบูลยศรีน (2561) กล่าวถึงแผนการจัดการเรียนรู้ว่า เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนเพื่อดำเนินการส่งผ่านเนื้อหาไปยังผู้เรียนผ่านกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอน ประกอบด้วยการกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ (สิ่งที่ผู้เรียนได้รับ) วิธีการบรรลุหรือไปยังเป้าหมาย (ขั้นตอน กระบวนการ) และวิธีการวัดคุณภาพของการบรรลุเป้าหมาย (แบบทดสอบ ใบงาน การบ้าน และอื่น ๆ)

จากความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้คือการวางแผนการสอนที่เป็นระบบและมีการเตรียมการล่วงหน้า โดยมีการกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อการสอน และวิธีการวัดผล เพื่อช่วยให้ครูสามารถดำเนินการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน รวมถึงการวัดผลการเรียนรู้ของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

2.4.2 ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

กรมวิชาการ (2540) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

- 1) ช่วยให้ผู้สอนมีโอกาสในการพิจารณาส่วนประกอบต่าง ๆ ของบทเรียน ดังกล่าวมาแล้วอย่างรอบคอบ อันจะส่งผลถึงประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนทำขึ้นเอง เป็นการสร้างครูที่ดี เพราะครูผู้สอนมีโอกาสคาดการณ์ล่วงหน้าในกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการช่วยให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์
- 3) ทำหน้าที่เปรียบเสมือนผู้เตือนความจำให้แก่ครูผู้สอน ช่วยไม่ให้สับสน สามารถสอนได้ตรงตามจุดประสงค์ จัดกิจกรรมได้ตามขั้นตอน ใช้สื่อได้เหมาะสม และมีการวัดและประเมินผลเป็นระยะ ๆ

4) ป้องกันการใช้เวลาว่างอย่างไรประโยชน์ การทำแผนการจัดการเรียนรู้ช่วยให้ครูผู้สอนคำนึงถึงเวลาที่ต้องใช้ การเตรียมบทเรียนมากเกินไปจนเป็นการยึดเย็ดความรู้ให้แก่ผู้เรียน ไม่ส่งผลดีต่อการเรียนรู้ และการเตรียมบทเรียนน้อยไป อาจทำให้ครูผู้สอนต้องสอนบทวนซ้ำซากไปจนหมดเวลา

5) ช่วยให้เกิดความมั่นใจในการสอน

6) ช่วยให้การบริหารงานเป็นไปด้วยดี เพราะผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ก็มีส่วนในการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนเป็นข้อมูลในการวางแผน และการนิเทศการศึกษา

7) ประโยชน์สำหรับครูผู้สอนที่เข้ามาสอนแทนในกรณีครูประจำวิชาไม่สามารถทำการสอนได้ แต่ได้เตรียมการสอนไว้ล่วงหน้า และเก็บไว้ในที่ที่เพื่อนครูสามารถหยิบไปใช้ได้

8) เป็นหลักสูตรที่นักเรียนได้เรียน

สวัญ มุลคำ และคณะ (2551) ได้นิยามถึงความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1) ทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอนที่ดี ที่เกิดจากการผสมผสานความรู้ และจิตวิทยาการศึกษา

2) ช่วยให้ครูผู้สอนมีคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่ทำไว้ล่วงหน้าด้วยตนเอง และทำให้ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย

3) ช่วยให้ครูผู้สอนทราบว่า การสอนของตนได้เดินไปในทิศทางใด หรือทราบว่าสอนอะไร ด้วยวิธีใด สอนทำไม สอนอย่างไร จะใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้อะไร และจะวัดและ ประเมินผลอย่างไร

4) ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ศึกษาหาความรู้ทั้งเรื่องหลักสูตร วิธีจัดการเรียนรู้ การจัดหา และใช้สื่อการเรียนรู้ ตลอดจนการวัด และประเมินผล

5) ใช้เป็นคู่มือสำหรับครูที่มาสอน (จัดการเรียนรู้) แทนได้

6) แผนการจัดการเรียนรู้ที่นำมาใช้ และพัฒนาแล้ว จะเกิดประโยชน์ต่อวง การศึกษา

7) เป็นผลงานทางวิชาการที่แสดงถึงความรู้ ความเชี่ยวชาญ และความเชี่ยวชาญของ ครูผู้สอน สำหรับประกอบการประเมินเพื่อขอเลื่อนวิทยฐานะครูให้สูงขึ้น

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553) กล่าวถึงความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1) ทำให้ผู้สอนสอนด้วยความมั่นใจ เมื่อเกิดความมั่นใจในการสอนย่อมจะสอนด้วยความคล่องแคล่ว เป็นไปตามลำดับขั้นตอน อย่างราบรื่นไม่ติดขัด เพราะได้เตรียมการทุกอย่างไว้พร้อมแล้ว การสอนก็จะดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างสมบูรณ์

2) ทำให้เป็นการสอนที่มีคุณค่าคุ้มกับเวลาที่ผ่านไป เพราะผู้สอนสอนอย่างมีแผน มีเป้าหมาย และมีทิศทางในการสอน มีข้อเสนออย่างเลื่อนลอย ผู้เรียนได้รับความรู้ ความคิด เกิดเจตคติ เกิดทักษะ และเกิดประสบการณ์ใหม่ตามที่ผู้สอนวางแผนไว้ ทำให้เป็นการเรียนการสอนที่มีคุณค่า

3) ทำให้เป็นการสอนที่ตรงตามหลักสูตร ทั้งนี้เพราะในการวางแผนการสอน ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรทั้งด้านจุดประสงค์การสอน เนื้อหาสาระที่จะสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อ การสอน การวัดและประเมินผล แล้วจัดทำออกมาเป็นแผนการสอน เมื่อผู้สอนสอนตามแผนการสอน ก็ย่อมทำให้เป็นการสอนที่ตรงตามจุดมุ่งหมายและทิศทางของหลักสูตร

4) ทำให้การสอนบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพดีกว่าการสอนที่ไม่มีการวางแผน เนื่องจากในการวางแผนการสอนผู้สอนต้องวางแผนอย่างรอบคอบในทุกองค์ประกอบของการสอน รวมทั้งการจัดเวลาสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ได้โดยสะดวก

และง่ายตายขึ้น ดังนั้นเมื่อมีการวางแผนการสอนที่รอบคอบและปฏิบัติตามแผนการสอนที่วางไว้ ผลของการสอนย่อมสำเร็จได้ดีกว่าการไม่ได้วางแผนการสอน

5) ทำให้ผู้สอนมีเอกสารเตือนความจำ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการสอนต่อไป ทำให้ไม่เกิดความซ้ำซ้อนและเป็นแนวทางในการทบทวนหรือการออกข้อทดสอบเพื่อวัดผลประเมินผล ผู้เรียนได้นอกจากนี้ทำให้ผู้สอนมีเอกสารไว้ให้แนวทางแก่ผู้เข้าสอนแทนในกรณีจำเป็น เมื่อผู้สอนไม่สามารถเข้าสอนเองได้ ผู้เรียนจะได้รับความรู้และประสบการณ์ที่ต่อเนื่องกัน

6) ทำให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและต่อวิชาเรียน ทั้งนี้เพราะผู้สอนสอนด้วยความพร้อมเป็นความพร้อมทั้งทางด้านจิตใจ และความพร้อมทางด้านวัตถุ ความพร้อมทางด้านจิตใจ คือ ความมั่นใจในการสอน เพราะผู้สอนได้เตรียมการสอนมาอย่างรอบคอบ ส่วนความพร้อมทางด้านวัตถุ คือ การที่ผู้สอนได้เตรียมเอกสารหรือสื่อการสอนไว้อย่างพร้อมเพรียง เมื่อผู้สอนเกิดความพร้อมในการสอน ย่อมสอนด้วยความกระฉ่างแจ้ง ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนในบทเรียน อันส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและต่อวิชาที่เรียน

จากความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ข้างต้น สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูผู้สอนจำเป็นต้องวางแผนล่วงหน้าเพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีไม่เพียงแต่ช่วยให้ครูมีแนวทางที่ชัดเจนในการสอน แต่ยังช่วยพัฒนาทักษะ ความรู้ และเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอีกด้วย ดังนั้น จึงสามารถสรุปความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ได้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เตรียมการสอนอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การสอนมีประสิทธิภาพและตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร
2. เพิ่มความมั่นใจและคล่องแคล่วในการสอน ครูสามารถสอนได้อย่างราบรื่นตามลำดับขั้นตอนที่วางไว้
3. เป็นคู่มือการวางแผนการสอน ทำให้ครูรู้ว่าควรสอนอะไร ใช้วิธีใด ใช้สื่ออะไร และจะประเมินผลอย่างไร
4. ช่วยบริหารเวลาได้ดี ป้องกันการสอนซ้ำซากหรือการเร่งรีบเกินไป
5. ส่งเสริมการสอนต่อเนื่องในกรณีที่มีครูสอนแทน ครูใหม่หรือครูที่มาสอนแทนสามารถดำเนินการสอนต่อได้อย่างราบรื่น
6. สร้างความพร้อมทั้งทางด้านจิตใจและวัตถุ ครูมีความพร้อมในการสอน และผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาและครูผู้สอน
7. ช่วยในการวัดผลและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยครูทบทวนและวางแผนการออกข้อสอบเพื่อตรวจสอบความรู้ของผู้เรียน

2.4.3 ขั้นตอนการจัดทำแผนการเรียนรู้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553), กุลิสรา จิตรชญาวนิช (2562), และรวีวรรณ วงศ์เดชานันท์ (2563) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1) วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา สารการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค และหน่วยการเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น เพื่อประโยชน์ในการเขียนรายละเอียดของแต่ละหัวข้อของแผนการจัดการเรียนรู้

2) วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเพื่อนำมาเขียนเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้โดยให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ เจตคติและค่านิยม

3) วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ โดยเลือกและขยายสาระที่เรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น

4) วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ โดยเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

5) วิเคราะห์กระบวนการประเมินผลโดยเลือกใช้วิธีการวัดผล ประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และสร้างแบบวัดประเมินผลให้ครอบคลุมเนื้อหาด้วย

6) วิเคราะห์แหล่งเรียนรู้ โดยคัดเลือกสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนให้เหมาะสมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้

2.4.4 องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

อารมณ์ ใจเที่ยง (2553) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังต่อไปนี้
ส่วนนำ: รายวิชา/กลุ่ม ชั้น ชื่อหน่วยการเรียนรู้ หรือชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน เวลา
ที่สอน

1. มาตรฐานการเรียนรู้
2. ตัวชี้วัดชั้นปี
3. สาระสำคัญ
4. จุดประสงค์การเรียนรู้
5. สาระการเรียนรู้
6. กิจกรรมการเรียนรู้
7. การวัดผลประเมินผล
8. สื่อและแหล่งเรียนรู้
9. บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้

กุลิสรา จิตรชญาวนิช (2562) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังต่อไปนี้

1. ส่วนที่เป็นหัวแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบต่าง ๆ ที่อยู่บนส่วนหัวหรือส่วนบนของแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อหรือองค์ประกอบดังนี้

- 1) กลุ่มสาระการเรียนรู้หรือชื่อวิชาที่เรียน
- 2) ลำดับหน่วยการเรียนรู้และเรื่องที่สอน
- 3) ระดับชั้นที่สอน ปีการศึกษาที่สอน
- 4) จำนวนชั่วโมงที่สอนหรือจำนวนคาบเวลาที่สอน

2. ส่วนที่เป็นตัวแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบต่าง ๆ ที่อยู่ในส่วนของตัวแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

- 1) สารสำคัญ
- 2) จุดประสงค์การเรียนรู้
- 3) สารการเรียนรู้
- 4) กิจกรรมการเรียนรู้หรือกระบวนการจัดการเรียนรู้
- 5) สื่อการเรียนรู้
- 6) แหล่งการเรียนรู้
- 7) การวัดผลและประเมินผล
- 8) บันทึกผลการจัดการเรียนรู้ หรือบันทึกหลังสอน

รวิวรรณ วงศ์เดชาพันธ์ (2563) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังต่อไปนี้

1. ส่วนหัวของแผน
 - 1.1 โรงเรียน.....ชั้น.....
 - 1.2 หน่วยการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....เวลา.....ชั่วโมง
 - 1.3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....วันที่.....เวลา.....น
2. ส่วนที่สองรายการที่สำคัญ ที่ต้องระบุในแผนการจัดการเรียนรู้ได้แก่
 - 2.1 สารสำคัญ
 - 2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้
 - 2.3 สารการเรียนรู้
 - 2.4 กิจกรรมการเรียนรู้/กระบวนการจัดการเรียนรู้
 - กิจกรรมการเรียนรู้
 - สื่อและแหล่งการเรียนรู้
 - การวัดและประเมินผล
 - บันทึกผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

จากองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ข้างต้นอาจมีองค์ประกอบแตกต่างกันออกไป ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้จากองค์ประกอบเพื่อใช้ในการวิจัยมีองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. ส่วนหัวของแผนการจัดการเรียนรู้
2. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด
3. สารสำคัญ
4. จุดประสงค์การเรียนรู้
5. สารการเรียนรู้
6. ชิ้นงาน/ภาระงาน
7. กิจกรรมการเรียนรู้
8. สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้
9. การวัดผลและประเมินผล
10. บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.5.1 ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า ผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญที่จะเป็นตัวชี้วัดว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ไว้หรือไม่และผลที่ออกมาจะเป็นไปตามสภาพจริงและทำให้เกิดผลกับผู้เรียน

ปราณี กองจินดา (2549) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า ความสามารถหรือผลสำเร็จที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์เรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย และยังได้จำแนกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ตามลักษณะของวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน

ทิตินา แคมมณี (2550) ได้กล่าวถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์คือ การทำให้สำเร็จ (Accomplishment) หรือประสิทธิภาพทางการกระทำในทักษะที่กำหนดให้หรือด้านความรู้ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Attained) การพัฒนาทักษะในการเรียนซึ่งอาจพิจารณาจากคะแนนสอบที่กำหนดให้ คะแนนที่ได้จากงานที่ครูมอบหมายให้หรือทั้งสองอย่าง

ศิริชัย กาญจนวาสี (2556) ได้ให้นิยามความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า ผลการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ล่วงหน้า อันเกิดจากกระบวนการเรียนการสอนในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งที่ผ่านมา แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์จึงเป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้สอนได้จัดทำขึ้น เพื่อการเรียนรู้สิ่งนั้น สิ่งที่มีงัด จึงเป็นสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดขึ้น ซึ่งอาจเป็นความรู้หรือทักษะบางอย่าง

จากความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนข้างต้นสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลลัพธ์จากการจัดการเรียนการสอนที่สะท้อนถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ของกระบวนการเรียนรู้ในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ผลสัมฤทธิ์นี้ยังสามารถวัดได้จากความสามารถของผู้เรียนในการแสดงออกถึงความรู้ ทักษะ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากการเรียนการสอน เช่น คะแนนสอบหรือผลจากการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย

2.5.2 พฤติกรรมการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Benjamin Bloom และคณะ (1971) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านพฤติกรรมพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา ความรู้
2. ด้านพฤติกรรมจิตพิสัย (Affective Domain) เป็นกลุ่มพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกทางจิตใจ อารมณ์ และความรู้สึก
3. ด้านพฤติกรรมทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เป็นกลุ่มพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับประสามทสัมผัส กล้ามเนื้อ และอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกาย

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสอดคล้องกับการวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยที่ครอบคลุมการจัดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ สามารถวัดระดับความรู้และความสามารถของผู้เรียน ตามแนวคิดของ

Benjamin Bloom ที่ได้รับการปรับปรุงใหม่โดย Anderson & Krathwohl (2001) โดยจำแนกออกเป็น 6 ระดับดังนี้

1. ขั้นการจำ ได้แก่ การเรียกข้อมูลกลับคืนมา การจำได้ถึงความรู้ และการสามารถนำเอาความรู้ที่จำได้นั้นออกมาใช้ได้ด้วยตนเอง โดยในขั้นนี้เป็นขั้นความจำ ที่ผู้เรียนสามารถจำความรู้เก็บความรู้และสามารถนำเอาความรู้ที่ได้จำไว้น่ากลับมาใช้ใหม่ได้ในระยะเวลาที่ยาวนานและมีความสัมพันธ์กับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเด็น หัวข้อ เรื่องที่ต้องใช้ความรู้จากการจำนั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์

2. ขั้นการเข้าใจ ได้แก่ การสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านการพูด การเขียน การใช้ภาพ สัญลักษณ์ด้วยการตีความ การทดสอบ การจัดหมวดหมู่ การสรุป การสรุปอ้างอิง การเปรียบเทียบ และการอธิบาย

3. ขั้นการนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้ ได้แก่ การการนำเอาความรู้เดิมไปใช้ผ่านกระบวนการคิด ทั้งด้วย เมื่อประสบกับปัญหา สามารถนำเอาความรู้เดิมไปใช้ในการบริหารจัดการในสถานการณ์ใหม่หรือ เอาความรู้เดิมนั้นไปปรับใช้ในสถานการณ์ใหม่ให้เกิดผล

4. ขั้นการวิเคราะห์ ประกอบด้วย การแยกย่อยสิ่งที่ต้องศึกษาออกเป็น ส่วน ๆ และ ทำการศึกษาถึงองค์ประกอบของส่วนย่อย ๆ และ ทำการศึกษา ตัดสินใจว่าในแต่ละส่วนนั้นมีความสัมพันธ์กัน อย่างไร ในรูปแบบใด ตลอดจนศึกษาในแง่ภาพรวมของโครงสร้างของสิ่งที่ศึกษา หรือ การศึกษาเพื่อการวิเคราะห์ถึงความเหมือนและความแตกต่าง การศึกษาถึงรูปแบบของการจัดโครงสร้าง รูปแบบการบริหาร รูปแบบการดำเนินการและวิเคราะห์ถึงคุณลักษณะคุณสมบัติของสิ่งที่ศึกษา

5. ขั้นการประเมิน ประกอบด้วย การตัดสินใจจากเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น หรือจากมาตรฐานที่สร้างขึ้นไว้แล้ว ด้วยการตรวจสอบทั้งแบบการสำรวจรายการหรือแบบอื่น ๆ และการวิเคราะห์

6. ขั้นการสร้างสรรค์ได้แก่ การนำเอาองค์ความรู้ที่กล่าวไปแล้วนั้นมาบูรณาการใช้ร่วมกันทั้งในด้าน ความสอดคล้องของความรู้ สามารถนำเอาความรู้มาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถนำเอาความรู้เดิมมาจัดระบบความคิดเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ ทั้งในด้านแบบแผนหรือโครงสร้างของชุดความรู้ซึ่งผลของขั้นการสร้างสรรค์อาจอยู่ทั้ง ในรูปของการได้มาซึ่งชุดความรู้ใหม่ รูปแบบการวางแผนที่แตกต่างไปจากเดิม หรืออาจเป็นผลผลิตใหม่

จากการศึกษาพฤติกรรมการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผู้วิจัยได้นำการวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยมาวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งประกอบด้วย 6 ระดับดังนี้

1. ขั้นความจำ คือ การที่ผู้เรียนนำความรู้จากความทรงจำมาใช้ในการบอกความหมายของคำนิยาม ข้อเท็จจริง รายการข้อมูลหรือการที่ผู้เรียนสามารถท่องจำหรือนำข้อมูลจากความทรงจำมาใช้ได้

2. ขั้นความเข้าใจ คือ การที่ผู้เรียนสามารถสร้างความหมายจากสื่อความเรียงและสื่อที่ไม่ใช่ความเรียง โดยการตีความ การยกตัวอย่าง การแยกแยะ การสรุป การอนุมาน การเปรียบเทียบ และการอธิบาย

3. ขั้นนำไปใช้ คือ การนำสิ่งที่เรียนมาปฏิบัติ หรือการนำข้อมูลที่ได้เรียนมาประยุกต์ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยออกมาในรูปของแบบจำลอง การนำเสนอ การสัมภาษณ์ หรือการยกตัวอย่าง

4. **ขั้นวิเคราะห์** คือ การที่ผู้เรียนสามารถย่อยข้อมูลหรือความคิดเป็นส่วนๆ และพิจารณาว่าแต่ละส่วนมีความเกี่ยวข้องระหว่างกันหรือเกี่ยวข้องกับโครงสร้างทั้งหมด

5. **ขั้นประเมินค่า** คือ ความสามารถในการตัดสินสิ่งต่าง ๆ ตามเกณฑ์ และมาตรฐานโดยผ่านการตรวจสอบ และวิพากษ์วิจารณ์ให้เห็นข้อดีข้อเสีย บทวิจารณ์ รายงาน และข้อเขียนลักษณะ Recommendations

6. **ขั้นสร้างสรรค์** คือ การที่ผู้เรียนสามารถนำข้อมูลที่เรียนมารวมกันในแนวทางหรือวิธีการใหม่ เพื่อสร้างข้อสรุปหรือแนวทาง หรือวิธีการ หรือสิ่งผลิตใหม่ กระบวนการนี้จึงเป็นกระบวนการที่มีระดับความยากมากที่สุด

2.5.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สมนึก ภัททิยธนี (2553) แบ่งประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ครูสร้างขึ้นมีหลายแบบแต่ที่นิยมใช้มี 6 แบบ ดังนี้

1. **ข้อสอบแบบอัตนัยหรือความเรียง (Subjective or Essay Test)** ลักษณะทั่วไปเป็นเฉพาะคำถามแล้วให้นักเรียนเขียนตอบอย่างเสรี เขียนบรรยายความรู้และข้อคิดเห็นของแต่ละคน

2. **ข้อสอบแบบ กาถูก-ผิด (True-false Test)** ลักษณะทั่วไปถือได้ว่าข้อสอบแบบกาถูก-ผิด คือ ข้อสอบแบบเลือกตอบที่มี 2 ตัวเลือกแต่ตัวเลือกเป็นแบบคงที่และมีความหมายตรงกันข้าม เช่น ถูก-ผิด ใช่ ไม่ใช่ จริง-ไม่จริง เหมือนกัน-ต่างกัน เป็นต้น

3. **ข้อสอบแบบเติมคำ (Completion Test)** ลักษณะทั่วไปเป็นข้อสอบที่ประกอบด้วยประโยคหรือข้อความที่ยังไม่สมบูรณ์ แล้วให้ผู้ตอบเติมคำหรือประโยคหรือข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้นั้นเพื่อให้มีความสมบูรณ์และถูกต้อง

4. **ข้อสอบแบบตอบสั้น ๆ (Short Answer Test)** ลักษณะทั่วไปของข้อสอบประเภทนี้คล้ายกับข้อสอบแบบเติมคำ แต่แตกต่างกันที่ข้อสอบแบบตอบสั้น ๆ เขียนประโยคคำถามที่สมบูรณ์ (ข้อสอบเติมคำเป็นประโยคหรือข้อความที่ไม่สมบูรณ์) แล้วให้ผู้ตอบเป็นคนเขียนคำตอบที่ต้องการจะสั้นและกะทัดรัด ได้ใจความสมบูรณ์ ไม่ใช้บรรยายแบบข้อสอบอัตนัยหรือความเรียง

5. **ข้อสอบแบบจับคู่ (Matching Test)** ลักษณะทั่วไปเป็นข้อสอบเลือกตอบชนิดหนึ่ง โดยมีคำตอบหรือข้อความแยกออกจากกันเป็น 2 ชุด แล้วให้ผู้ตอบเลือกจับคู่ว่าแต่ละข้อความในชุดหนึ่ง (ตัวยืน) จะคู่กับคำหรือข้อความใดในอีกชุดหนึ่ง (ตัวเลือก) ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ถูกออกข้อสอบกำหนดไว้

6. **ข้อสอบแบบเลือกตอบ (Multiple Choice Test)** ลักษณะทั่วไป คำถามแบบเลือกตอบโดยทั่วไปจะประกอบด้วย 2 ตอน ตอนนำหรือคำถาม (Stem) กับตอนเลือก (Choice) ในตอนเลือกนี้จะประกอบด้วย ตัวเลือกที่เป็นคำตอบถูกและตัวเลือกที่เป็นคำตอบลวง ปกติจะมีคำถามที่กำหนดให้นักเรียนพิจารณาแล้วหาตัวเลือกที่ถูกต้องมากที่สุดเพียงตัวเลือกเดียวจากตัวเลือกอื่น ๆ และคำถามแบบเลือกตอบที่ใช้นิยมใช้ตัวเลือกที่ใกล้เคียงกัน ดูเผิน ๆ จะเห็นว่าตัวเลือกถูกหมด แต่จริง ๆ มีน้ำหนักรากต่างกัน

ไพโรจน์ คะเซนทร์ (2556) ได้จัดประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง (Teacher made tests) และแบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized tests) ซึ่งทั้ง 2 ประเภท จะถามเนื้อหาเหมือนกัน กล่าวคือ ถามสิ่ง

ผู้เรียนได้รับจากการจัดการเรียนรู้ซึ่งจัดกลุ่มพฤติกรรมได้ 6 ประเภท คือ ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมิน

1. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น (Teacher made tests) เป็นแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง เพื่อใช้ในการทดสอบผู้เรียนในชั้นเรียน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 แบบทดสอบปรนัย (Objective tests) ได้แก่ แบบถูก-ผิด (True-false) แบบจับคู่ (Matching) แบบเติมคำให้สมบูรณ์ (Completion) หรือแบบคำตอบสั้น (Short answer) และแบบเลือกตอบ (Multiple choice)

1.2 แบบอัตนัย (Essay tests) ได้แก่ แบบจำกัดคำตอบ (Restricted response items) และแบบไม่จำกัดคำตอบ หรือ ตอบอย่างเสรี (Extended response items)

2. แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized tests) เป็นแบบทดสอบที่สร้างโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในเนื้อหา และมีทักษะการสร้างแบบทดสอบ มีการวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบ มีค่าชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินการสอบ การให้คะแนนและการแปลผล มีความเป็นปรนัย (Objective) มีความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) แบบทดสอบมาตรฐาน ได้แก่ California Achievement Test, Iowa Test of Basic Skills, Stanford Achievement Test และ the Metropolitan Achievement tests เป็นต้น

จากการศึกษาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยได้เลือกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ข้อสอบแบบเลือกตอบ (Multiple Choice Test) มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งมีลักษณะทั่วไปคำถามแบบเลือกตอบโดยทั่วไปจะประกอบด้วย 2 ตอน ตอนนำหรือคำถาม (Stem) กับตอนเลือก (Choice) ในตอนเลือกนี้จะประกอบด้วย ตัวเลือกที่เป็นคำตอบถูก และตัวเลือกที่เป็นคำตอบลวงปกติจะมีคำถามที่กำหนดให้นักเรียนพิจารณาแล้วหาตัวเลือกที่ถูกต้องมากที่สุดเพียงตัวเลือกเดียวจากตัวเลือกอื่น ๆ และคำถามแบบเลือกตอบที่นิยมใช้ตัวเลือกที่ใกล้เคียงกัน คูณ ๆ จะเห็นว่าตัวเลือกถูกหมด แต่จริง ๆ มีน้ำหนักถูกมากน้อยต่างกัน

2.5.4 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ศิริชัย กาญจนวาสี (2556) ได้กล่าวขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการสอบโดยต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2. ออกแบบการสร้างแบบทดสอบเป็นการกำหนดรูปแบบ ขอบเขตและแนวทางการสร้าง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสอบที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย

2.1 การวางแผนการทดสอบควรมีการทดสอบอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง

2.2 การกำหนดรูปแบบของแบบทดสอบ ได้แก่ แบบสอบอิงกลุ่ม แบบสอบข้อเขียน แบบสอบเสนอคำตอบ แบบสอบความเร็ว และแบบสอบเป็นกลุ่ม

2.3 การสร้างแผนผังการทดสอบ เพื่อให้จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอนและการสร้างแบบทดสอบมีความสัมพันธ์กัน

2.4 การสร้างผังข้อสอบ เพื่อเสนอรายละเอียดของการทดสอบแต่ละครั้งว่าจะวัดเนื้อหาอะไรและจะวัดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้อะไร ขอบเขตของเนื้อหาวิชาตลอดจนการกำหนดน้ำหนักความสำคัญหรือสัดส่วนข้อสอบสำหรับวัดพฤติกรรมที่ต้องการทดสอบแต่ละครั้ง

3. เขียนข้อสอบโดยผู้เขียนจำเป็นต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาเป็นอย่างดีและต้องมีความรู้ในเทคนิคการเขียน โดยมีลำดับขั้นตอนการเขียน ดังนี้

3.1 กำหนดแบบแผนข้อสอบ

3.2 ร่างข้อสอบ

3.3 ทบทวนร่างข้อสอบโดยผู้เขียนข้อสอบและโดยผู้อื่น เช่น อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น

3.4 บรรณาธิการข้อสอบ โดยการปรับปรุงข้อบกพร่อง รวมทั้งขัดเกลาข้อความและภาษาให้เหมาะสมกับผู้เรียน

สูตรรัตน์ อะห์ลีแอ (2558) ได้กล่าวขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสอบ ในการเรียนการสอนอาจมีการสอบหลายครั้งเช่น ทดสอบย่อยระหว่างเรียน ทดสอบรวมปลายภาคเรียน ทดสอบเพื่อวินิจฉัย ทดสอบเพื่อคัดเลือก เป็นต้น ครูจะต้องกำหนดว่าจะใช้แบบสอบเพื่อจุดมุ่งหมายใด เมื่อไร เพื่อจะได้ออกข้อสอบที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการ

2. กำหนดพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ต้องการเน้นในการสอบแต่ละครั้งครูจะต้องกำหนดว่าจะวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยหรือทักษะพิสัย การทดสอบความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน จำนวนข้อสอบในเนื้อหาสาระแต่ละตอนจะต้องสัมพันธ์กับน้ำหนักความสำคัญและเนื้อหาในตอนนั้น ๆ วิธีการที่จะช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายนี้คือ การจัดทำตารางวิเคราะห์หลักสูตร

3. เลือกรูปแบบข้อสอบ ประเภทของข้อสอบที่ใช้ขึ้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการสอนและองค์ประกอบอื่น ๆ อีกหลายอย่าง เช่น พฤติกรรมที่ต้องการวัด ลักษณะเนื้อหาวิชา ธรรมชาติของผู้สอบ เป็นต้น ข้อสอบแต่ละแบบจะมีลักษณะเด่นและลักษณะด้อยแตกต่างกันไป

4. เวลาที่ใช้ในการสอบ เวลาที่ใช้ในการสอบขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายในการสอบ เช่น ทดสอบย่อยหรือทดสอบรวม ระดับชั้นของผู้เรียน ธรรมชาติของวิชา โดยทั่วไปเวลาสอบที่มีความยาวจะมีค่าความเที่ยงของคะแนนสูงขึ้น

5. กำหนดจุดประสงค์ในการเรียนการสอนที่จะออกข้อสอบ ข้อสอบควรเป็นตัวแทนของสิ่งที่ได้สอบไปแล้วแต่ในการสอบบางครั้งนั้นไม่สามารถที่จะวัดได้ครบทุกจุดประสงค์ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเลือกจุดประสงค์ที่สำคัญมาเป็นตัวแทนของสิ่งที่สอนไปแล้วมาสอบวัด

6. ตัดสินใจว่าข้อสอบควรมีความยากง่ายระดับใด ข้อสอบจะมีความยากง่ายระดับใดขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการใช้แบบสอบ ถ้าต้องการใช้แบบสอบเพื่อวินิจฉัยความบกพร่องของนักเรียนหรือถ้าเป็นแบบสอบที่ต้องการใช้ประเมินผลการเรียน ข้อสอบควรมีความยากง่าย ปานกลาง เพื่อให้นักเรียนประมาณครึ่งหนึ่งตอบถูกและนักเรียนอีกครั้งหนึ่งตอบผิด ทำให้ข้อสอบมีอำนาจจำแนกสูง

7. กำหนดวิธีการตอบแบบสอบของนักเรียน ในบางครั้งแบบสอบจะมีข้อสอบหลาย ๆ รูปแบบ เช่น ข้อสอบแบบเลือกตอบ ข้อสอบแบบเติม ข้อสอบแบบถูกผิด ข้อสอบแบบจับคู่ ข้อสอบ

แบบลงมือปฏิบัติหรือข้อสอบอัตนัย ครูจะต้องกำหนดลักษณะการตอบข้อสอบแต่ละแบบให้ชัดเจน เช่น ให้ทำในตัวข้อสอบหรือให้ตอบในกระดาษคำตอบ โดยแยกเป็นตอนไม่ปะปนกัน ทั้งนี้ครูต้องกำหนดวิธีการตรวจข้อสอบไปพร้อม ๆ กันด้วย เช่น ตรวจด้วยมือหรือตรวจด้วยเครื่อง

8. กำหนดวิธีการจำแนกผลการทดสอบ เมื่อตรวจให้คะแนนเรียบร้อยแล้วจะแจกแจงและแปลความหมายคะแนนอย่างไร ใช้ระบบอิงเกณฑ์หรืออิงกลุ่ม เป็นต้น

อนวัต คุณแก้ว (2558) ได้กล่าวขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนสร้างข้อสอบ

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ มีแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แบบใดบ้าง วิธีการสร้าง และข้อดีและข้อจำกัดของแบบทดสอบแต่ละชนิด

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการใช้แบบทดสอบ วัดไปเพื่ออะไร แล้วจัดทำข้อสอบให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายนั้น

3. การกำหนดเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัดตารางวิเคราะห์หลักสูตร โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหา มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ และพฤติกรรมที่จะใช้วัดในด้านพุทธิพิสัย ได้แก่ ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

4. การกำหนดลักษณะของข้อสอบ และส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อสอบ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะเป็นแบบทดสอบอิงเกณฑ์หรืออิงกลุ่มก็ได้ ซึ่งลักษณะข้อสอบจะเป็นแบบปรนัยหรืออัตนัยก็ได้ หรือลักษณะข้อสอบจะเป็นทั้งปรนัยและอัตนัยรวมกันก็ได้ ทั้งนี้ผู้สร้างข้อสอบอาจใช้เกณฑ์ต่อไปนี้ กำหนดลักษณะข้อสอบ ซึ่งได้แก่

4.1 วัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินผล

4.2 ระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ที่จะวัด

4.3 ลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้เข้าสอบ

4.4 จำนวนผู้สอบ

4.5 ระยะเวลาที่ใช้ในการสร้างข้อสอบ ดำเนินการสอบ และตรวจข้อสอบ

4.6 ความเป็นอิสระในการตอบส่วนการกำหนดส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอบ ได้แก่ ความยาวของแบบทดสอบหรือจำนวนข้อของข้อสอบและคะแนน ระยะเวลาที่ให้ทำแบบทดสอบ วิธีดำเนินการสอบ วิธีการตรวจให้คะแนน การแปลความหมายของคะแนน ตลอดจนค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการสอบ

ขั้นตอนที่ 2 การลงมือสร้างข้อสอบ

1. สร้างข้อสอบ ผู้สร้างข้อสอบลงมือสร้างแบบทดสอบ ตามรายละเอียดในตารางวิเคราะห์หลักสูตรตามลักษณะของข้อสอบ คำนึงถึงความยากของแบบทดสอบ ระยะเวลาที่ใช้สอบ คะแนน และการตรวจให้คะแนน

2. ตรวจทานข้อสอบ ผู้สร้างต้องทบทวน ตรวจทานข้อสอบ เพื่อให้ข้อสอบที่สร้างขึ้นมานั้นมีความถูกต้อง ครบถ้วน ตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในตารางวิเคราะห์หลักสูตรแล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับทดลองเพื่อนำไปใช้ต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพข้อสอบก่อนไปใช้

1. นำแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และด้านวัดผลการศึกษา จำนวน 3-5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา (Content validation) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าข้อสอบแต่ละข้อนั้นสร้างได้ถูกต้อง และเหมาะสมเพียงใด พิจารณาความสอดคล้องของข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้หรือเนื้อหา ตามตารางวิเคราะห์หลักสูตรหรือไม่

2. ทดลองสอบ นำแบบทดสอบที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองสอบ (Try Out) กับผู้เรียนที่มีลักษณะคล้ายคลึง หรือผู้เรียนที่เพิ่งเรียนในเรื่องนั้น ๆ จำนวน 30 คนขึ้นไป

3. วิเคราะห์หาคุณภาพข้อสอบ นำผลวิเคราะห์หาค่าความยากและค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อ แล้วคัดข้อสอบที่ใช้ได้ คือ มีค่าความยาก (p) ระหว่าง 0.20-0.80 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป จากนั้นให้นำข้อสอบที่ได้คัดเลือกแล้วจัดพิมพ์เป็นแบบทดสอบฉบับใหม่ นำไปทดลองสอบกับผู้เรียนที่มีลักษณะคล้ายคลึงหรือผู้เรียนที่เพิ่งเคยเรียนในเรื่องนั้น ๆ จำนวน 30 คนขึ้นไปเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น

4. จัดพิมพ์เป็นแบบทดสอบฉบับจริง เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

จากขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผู้วิจัยสรุปขั้นตอนได้ ดังนี้

1. **กำหนดจุดมุ่งหมายของการสอบ:** จุดมุ่งหมายต้องสอดคล้องกับการเรียนการสอน และหลักสูตร

2. **ออกแบบการสร้างแบบทดสอบ:** วางแผนการสร้างข้อสอบโดยกำหนดรูปแบบ ขอบเขตเนื้อหา และพฤติกรรมที่ต้องการวัด พร้อมจัดทำแผนผังข้อสอบเพื่อให้การวัดผลมีความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายการเรียนรู้

3. **เขียนข้อสอบ:** ผู้สร้างข้อสอบต้องมีความรู้ทั้งในเนื้อหาวิชาและเทคนิคการเขียนข้อสอบ โดยผ่านการร่าง ทบทวน และปรับปรุงข้อสอบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4. **ทดลองสอบและปรับปรุง:** นำข้อสอบไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จากนั้นวิเคราะห์ความยากและอำนาจจำแนกของข้อสอบ เพื่อปรับปรุงให้มีคุณภาพก่อนใช้งานจริง

5. **ตรวจสอบคุณภาพข้อสอบ:** ตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพข้อสอบทั้งด้านเนื้อหาและการประเมินผล

6. **นำข้อสอบไปใช้:** หลังการทดลองและการปรับปรุง ข้อสอบที่ผ่านการตรวจสอบแล้วจะถูกนำไปใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น

2.6.1 ความหมายของความคิดเห็น

กาวิณ กาญจนบุระ (2550) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยการพูด การเขียน โดยมีพื้นฐานความรู้เดิม ประสบการณ์และอารมณ์เป็นส่วนประกอบในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งความเชื่อและความรู้สึกนี้จะนำไปสู่การคาดคะเน หรือการแปรผลในพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและผลการแสดงออกของความคิดเห็นนั้นบุคคลอื่นอาจจะเห็นด้วยหรือไม่ก็ได้

Good (1973) ได้ให้อธิบายถึงความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็น คือ ความเชื่อการตัดสินใจ ความรู้สึกประทับใจ ที่ไม่ได้มาจากการพิสูจน์ หรือชั่งน้ำหนักความถูกต้องหรือไม่

Guralnik (1976) ได้นิยามความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นนั้น มีคำจำกัดความ ดังนี้

1. เป็นความเชื่อที่ไม่สามารถยืนยันได้อย่างแน่นอนว่าเป็นความรู้สึกที่แท้จริง แต่เป็นสิ่งที่ถูกต้องและมีเหตุผล หรือความน่าจะเป็นของความคิดเห็นเฉพาะบุคคลในการตัดสินใจ
2. การประเมินผล ความรู้สึก หรือการประมาณค่าเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณค่าของบุคคล หรือสิ่งต่าง ๆ
3. รูปแบบการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญ เนื้อหาสาระ ซึ่งการให้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เป็นสิ่งที่ต้องการ
4. หลักเกณฑ์ในการใช้ถ้อยคำโดยมีการตัดสินใจ หรือพิจารณาตัดสินใจต่าง ๆ โดยมีหลักเกณฑ์สนับสนุนในแต่ละกรณี

Isaak (1981) ได้กล่าวถึงความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า เป็นการแสดงออกทางคำพูดหรือ คำตอบที่บุคคลได้แสดงออกต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยเฉพาะจากคำถามที่ได้รับทั่ว ๆ ไป ซึ่งปกติแล้วความคิดเห็นต่างจากเจตคติ คือ ความคิดเห็นจะเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เจตคติ จะเป็นเรื่องทั่วไป ซึ่งมีความหมายกว้างกว่า

จากความหมายของความคิดเห็นดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า ความคิดเห็น คือ การแสดงออกทางความรู้สึกหรือการตัดสินใจของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมาจากพื้นฐานความรู้เดิม ประสบการณ์ และอารมณ์ โดยอาจนำไปสู่การคาดคะเนหรือการตีความในสถานการณ์ต่าง ๆ ความคิดเห็นไม่จำเป็นต้องได้รับการพิสูจน์ทางวิชาการเสมอ และอาจไม่สามารถยืนยันความถูกต้องได้แน่ชัด แต่เป็นสิ่งที่ถูกต้องตามเหตุผลหรือความเชื่อส่วนบุคคล ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการประเมินคุณค่าและการตัดสินใจในสถานการณ์เฉพาะเจาะจง

2.6.2 องค์ประกอบของความคิดเห็น

Triandis (1971) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความคิดเห็นไว้ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้ ความคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้า ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือสถานการณ์ใด ๆ ความรู้ ความคิด ดังกล่าวจะเป็นส่วนกำหนดทิศทางของความคิดเห็นของบุคคล กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีความรู้และการติดต่อกับสิ่งเร้าครบถ้วนแล้ว บุคคลจะมีความเห็นต่อสิ่งเร้าในทางบวก
2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก ได้แก่ อารมณ์ หรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง ความรู้สึกดังกล่าวจะกำหนดทิศทางความคิดเห็น คือถ้ามีความรู้สึกดี บุคคลจะมีความเห็นทางบวกต่อสิ่งนั้น แต่ถ้ามีความรู้สึกไม่ดีต่อสิ่งนั้น บุคคลจะมีความเห็นในทางลบ
3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง พฤติกรรมดังกล่าวจะแสดงความคิดเห็นของบุคคล คือ ถ้าแสดงออกอย่างชัดเจนแสดงว่ามีความคิดเห็นเป็นบวกเป็นลบแน่นอน

2.6.3 การวัดความคิดเห็น

เพ็ญพร เพชรสุขศิริ (2531) ได้อธิบายถึงการวัดทัศนคติ และความคิดเห็นมีอยู่หลายวิธีที่แพร่หลาย มี 4 วิธี ดังนี้

1. วิธีของเธอร์สโตน (Thurstone's Method) เป็นวิธีการสร้างมาตราวัดออกเป็นปริมาตรแล้วเปรียบเทียบตำแหน่งของความคิดเห็น หรือทัศนคติไปในทางเดียวกัน และเสมือนว่าเป็นช่วงที่มีช่วงห่างเท่ากัน

2. วิธีกัตต์แมน (Guttman's Scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นในแนวเดียวกันและสามารถจัดอันดับของทัศนคติสูง-ต่ำ แบบเปรียบเทียบกันและกันได้จากอันดับต่ำสุดถึงสูงสุดและแสดงถึงการสะสมของข้อความความคิดเห็น

3. วิธีการจำแนกแบบ เอสดี สเกล (Semantic Differential Scale: S-D Scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นโดยอาศัยคู่คำศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้าม เช่น ดี-เลว ชยัน-ขี้เกียจ เป็นต้น

4. วัดแบบลิเกริท (Likert's Method) เป็นวิธีสร้างมาตราวัดทัศนคติที่นิยมแพร่หลายเพราะเป็นวิธีสร้างมาตราวัดที่ง่าย ประหยัดเวลา ผู้ตอบสามารถแสดงทัศนคติในทางชอบไม่ชอบโดยยึดอันดับความชอบหรือไม่ชอบซึ่งอาจมีคำตอบให้เลือก 5 หรือ 4 คำตอบ และให้ลงคะแนน 5 4 3 2 1 หรือ +2 +1 0 -1 -2 ตามลำดับ

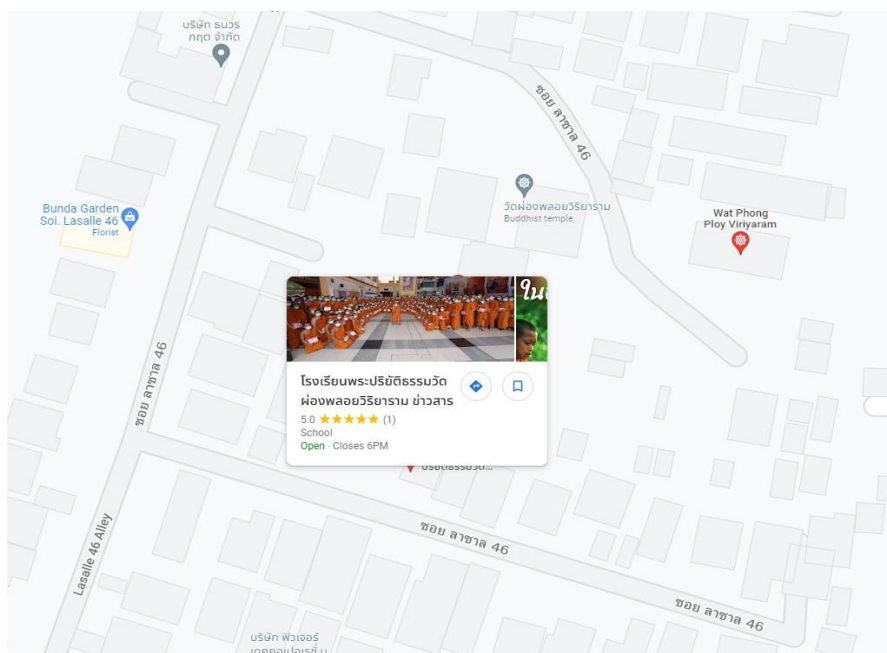
จากการศึกษาการวัดความคิดเห็นผู้วิจัยเลือกใช้การวัดความคิดเห็นคือ วัดแบบลิเกริท (Likert's Method) เป็นวิธีสร้างมาตราวัดทัศนคติที่นิยมแพร่หลายเพราะเป็นวิธีสร้างมาตราวัดที่ง่าย ประหยัดเวลา ผู้ตอบสามารถแสดงทัศนคติในทางชอบหรือไม่ชอบ โดยยึดอันดับความชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งอาจมีคำตอบให้เลือก 5 หรือ 4 คำตอบ และให้ลงคะแนน 5 4 3 2 1 หรือ +2 +1 0 -1 -2 ตามลำดับ ซึ่งแบ่งเนื้อหาแบบสอบถามออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านการกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ 2) ด้านการเข้าใจเนื้อหา 3) ด้านการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ 4) ด้านการทำงานกลุ่ม และ 5) ด้านการนำไปใช้ในชีวิตจริง

2.7 สภาพพื้นที่วิจัย: โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม

2.7.1 ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา

1. ที่ตั้งโรงเรียน

โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม แผนกสามัญศึกษา สังกัด สำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ รหัสสถานศึกษา 7010470110 ตั้งอยู่ในพื้นที่ของวัดผ่องพลอยวิริยาราม มีเนื้อที่ทั้งหมด 10.72 ไร่ ใช้เป็นสถานที่ตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม จำนวน 1 ไร่ ตั้งอยู่เลขที่ 229 ถนนสุขุมวิท 105 ขอยลาชาล 46 แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10260 โทรศัพท์. 0-29448-6832, 086-565-6832 โทรสาร. 0-279448-6829 พื้นที่รอบนอกของโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม อยู่ภายในอาณาเขตหมู่บ้านศรีพงษ์

ภาพที่ 2.2 ตำแหน่งที่ตั้ง โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวริยาราม

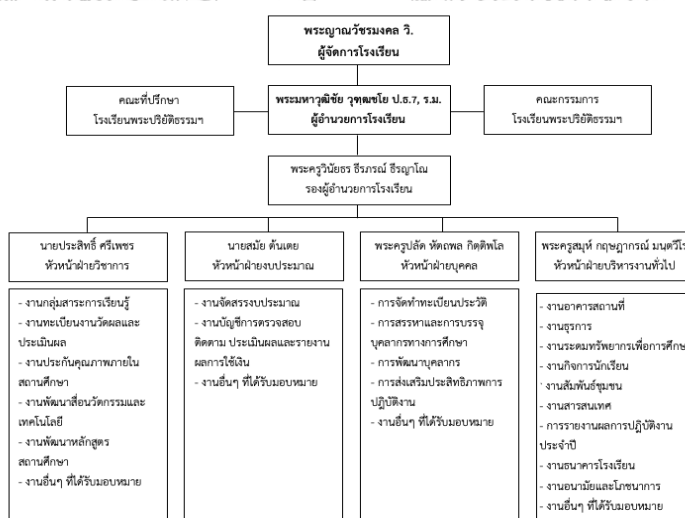
2. ผู้บริหารโรงเรียน

ผู้จัดการโรงเรียน พระญาณวัชรมงคล, ดร. (ถนอมศิลป์ ญาณสาคโร ราชวังก์)

วุฒิการศึกษาสูงสุด น.ธ.เอก, ป.ธ.3, ศษ.ด. (การบริหารการศึกษา)

ผู้อำนวยการโรงเรียน พระมหาวุฒิชัย วุทธิชัย (พรมวัง)

วุฒิการศึกษาสูงสุด น.ธ.เอก, ป.ธ.7, ร.ม. (รัฐศาสตร์การปกครอง)

ภาพที่ 2.3 โครงสร้างการบริหารการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวริยาราม

2.7.2 ประวัติความเป็นมา

วัดม่วงพลอยวิริยาราม สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2511 โดย เจ้าประคุณ สมเด็จพระญาณวชิโรดม (หลวงพ่อริยธัมมสิริ) เจ้าอาวาสวัดธรรมมงคล ต่อมาใน พ.ศ. 2512 เจ้าประคุณ สมเด็จพระญาณวชิโรดม ได้ก่อตั้งวิทยาลัยสงฆ์กำแพงแสนขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาเล่าเรียน โดยเปิดทำการสอนหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ในระดับ 3 เทียบเท่า ป.7 และระดับ 4 เทียบเท่า ม.3 ในปี พ.ศ. 2514 ได้เปิดการเรียนการสอนขึ้นที่วัดธรรมมงคล โดยมีวัดม่วงพลอยวิริยาราม เป็นสาขาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดธรรมมงคลอีกแห่งหนึ่ง ต่อมาในปี พ.ศ. 2537 วัดธรรมมงคลได้ยกเลิกระบบการศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อจัดตั้งเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น-ตอนปลาย สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2538 วัดม่วงพลอยวิริยาราม จึงได้ยกฐานะเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เช่นเดียวกัน เปิดทำการเรียนการสอนเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเท่านั้น และในปี พ.ศ. 2546 ได้แต่งตั้งพระครูสมุห์ ญาณสมฺมุตฺตโร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดม่วงพลอยวิริยาราม เป็นผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดธรรมมงคล สาขาวัดม่วงพลอยวิริยาราม พระครูสมุห์ ญาณสมฺมุตฺตโร เห็นควรว่าอาคารเรียนพระปริยัติธรรมซึ่งเดิมใช้เป็นที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนพระปริยัติธรรม อยู่ในอาคารเดียวกันนั้นไม่เหมาะสม ยากต่อการบริหาร จึงย้ายโรงเรียนพระปริยัติธรรมออกจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มาที่อาคารกุฎิสามัคคีธรรม (ญาณสาครโรนุสรณ์) ซึ่งเป็นอาคารสองชั้น ใช้เป็นที่พักอาศัยและที่เรียน

ต่อมาทางโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดธรรมมงคล สาขาชาวัดม่วงพลอยวิริยาราม ได้เปิดรับสมัครเยาวชนที่มีจิตศรัทธาในพระพุทธศาสนา หรือขาดโอกาสทางการศึกษา ขาดผู้อุปการะช่วยเหลือจากสาเหตุหลายประการ มาบรรพชาเป็นสามเณรและได้รับการส่งเสริมการศึกษา โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น ทำให้จำนวนสามเณรเพิ่มมากขึ้นทุกปี ยากต่อการบริหารจัดการ การพัฒนาไม่มีประสิทธิภาพประสิทธิผลเท่าที่ควร พระครูสมุห์ ญาณสมฺมุตฺตโร ได้ปรึกษากับ นายเดชา เดชนที ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะครูอาจารย์ มีความเห็นร่วมกันว่าควรขอจัดตั้งเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม แผนกสามัญศึกษาอย่างเป็นเอกเทศ ด้วยเหตุนี้ พระครูสมุห์ ญาณสมฺมุตฺตโร จึงทำหนังสือเพื่อขอจัดตั้งเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม ต่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 จนถึงปัจจุบัน โดยปัจจุบันมี พระมหาวุฒิชัย วุฑฒิชโย ป.ธ.7, ร.ม. เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน

2.7.3 วิสัยทัศน์/พันธกิจ/อัตลักษณ์/เอกลักษณ์

วิสัยทัศน์โรงเรียน

โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม มุ่งมั่นให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และความรู้ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา เป็นธรรมทายาทพระศาสนา และสร้างสรรค์การมีส่วนร่วม

พันธกิจโรงเรียน

1. จัดการเรียนการสอนที่มุ่งมั่นให้ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา สามารถดำรงชีพออย่างมีความสุขในศตวรรษที่ 21

2. ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศาสนทายาทที่ดี และเป็นผู้นำด้านคุณธรรม จริยธรรม ของสังคม และประเทศชาติ ตามหลักนิยม 12 ประการ และตามหลักพระพุทธศาสนา
3. ส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพทั้งระบบ สู่ความเป็นครู มืออาชีพ
4. ส่งเสริมและพัฒนาสิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน มีความเหมาะสม สะอาด สวยงาม ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
5. ส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนให้มีโครงสร้างระบบการบริหารอย่างชัดเจน พร้อมข้อมูล สารสนเทศ
6. ส่งเสริมสานสัมพันธ์กับทุกภาคส่วน ให้มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

อัตลักษณ์โรงเรียน

เรียนดี มีจิตสาธารณะ

เอกลักษณ์โรงเรียน

ให้โอกาสและสร้างศาสนทายาทให้มีคุณภาพ

2.7.4 ข้อมูลจำนวนนักเรียน

โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 284 รูป แยกเป็น ระดับชั้น ดังนี้

ตารางที่ 2.5 จำนวนนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม

ชั้น	จำนวน ห้องเรียน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด		
		พระภิกษุ	สามเณร	รวม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	2		65	65
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	2		54	54
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	2		56	56
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	1	1	39	40
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	1	2	41	43
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	1		26	26
รวม	9	3	281	284

2.7.5 มาตรฐานการศึกษาและกำหนดค่าเป้าหมายคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม

การกำหนดค่าเป้าหมาย

โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม กำหนดค่าเป้าหมายแต่ละมาตรฐานเป็น ระดับคุณภาพ 5 ระดับเพื่อให้สอดคล้องกับการประเมิน ดังนี้

ตารางที่ 2.6 เกณฑ์กำหนดค่าเป้าหมายคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอย
วชิราราม

เกณฑ์ระดับคุณภาพ

ระดับคุณภาพ		
ระดับคุณภาพ	ร้อยละ	แปลคุณภาพ
5	ร้อยละ 80 - 100	ระดับ ยอดเยี่ยม
4	ร้อยละ 70 - 79	ระดับ ดีเลิศ
3	ร้อยละ 60 - 69	ระดับ ดี
2	ร้อยละ 50 - 59	ระดับ ปานกลาง
1	ร้อยละ 0 - 49	ระดับ กำลังพัฒนา

โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวชิราราม กำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ประจำปี 2566 ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ระดับคุณภาพ ดีเลิศ

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

1.1.1 มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อ และการคิดคำนวณ

1. ผู้เรียนร้อยละ 83 มีระดับผลการเรียนรายวิชาภาษาไทย ระดับ 3 ขึ้นไป
2. ผู้เรียนร้อยละ 58 มีระดับผลการเรียนรายวิชาอังกฤษ ระดับ 3 ขึ้นไป
3. นักเรียนที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ร้อยละ 55 มีผลการประเมินได้ระดับ ผ่าน
ขึ้นไป
4. ผู้เรียนร้อยละ 66 มีระดับผลการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ ระดับ 3 ขึ้นไป
5. ผู้เรียนร้อยละ 88 มีระดับผลการเรียนรายวิชาธรรมวินัย ระดับ 3 ขึ้นไป
6. ผู้เรียนร้อยละ 79 มีระดับผลการเรียนรายวิชาพระพุทธธรรม ระดับ 3 ขึ้นไป

1.1.2 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยน
ความคิดเห็นและแก้ปัญหา

7. ผู้เรียนร้อยละ 37 มีระดับผลการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับ 3 ขึ้นไป

1.1.3 มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม

8. ผู้เรียนร้อยละ 53 มีผลการประเมินการสร้างนวัตกรรม อย่างน้อย 1 ชิ้นงานต่อปี

1.1.4 มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร

9. ผู้เรียนร้อยละ 87 มีระดับผลการเรียนรายวิชาคอมพิวเตอร์ ระดับ 3 ขึ้นไป

1.1.5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา

10. ผู้เรียนร้อยละ 76 มีระดับผลการเรียน ระดับ 3 ขึ้นไป
11. ผู้เรียนร้อยละ 89 มีผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) T-Score
เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 40 ขึ้นไป

12. ผู้เรียนร้อยละ 89 มีผลการทดสอบระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) T-Score เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 40 ขึ้นไป

1.1.6 มีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ

13. ผู้เรียนร้อยละ 77 มีระดับผลการเรียนรายวิชาการงานอาชีพ ระดับ 3 ขึ้นไป

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

1.2.1 การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามสถานศึกษากำหนด

14. ผู้เรียนร้อยละ 92 ผ่านการประเมินการแต่งกายตามระเบียบของสถานศึกษา

15. ผู้เรียนร้อยละ 66 มีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษา ได้ระดับ ผ่าน ขึ้นไป (แบบประเมิน ปพ.5 ตามเกณฑ์การจบหลักสูตรภาคบังคับ)

1.2.2 ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย

16. ผู้เรียนร้อยละ 95 เข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญ

1.2.3 การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย

17. ผู้เรียนร้อยละ 75 ผ่านการประเมินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

1.2.4 สุขภาวะทางร่างกายและลักษณะจิตสังคม

18. ผู้เรียนร้อยละ 80 มีผลการประเมินพัฒนาการสุขภาพ (น้ำหนัก ส่วนสูง)

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ ระดับคุณภาพ ดีเลิศ

2.1 การมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน

1. ร้อยละ 95 สถานศึกษามีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนด

2.2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา

2. ร้อยละ 95 สถานศึกษามีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการเชิงระบบ (PDCA)

2.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มตัวอย่าง

3. ร้อยละ 91 สถานศึกษามีรายงานการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาทุกปีการศึกษา

4. ร้อยละ 51 สถานศึกษามีรายงานผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูปีการศึกษาละ 1 ครั้ง

2.4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ

5. สถานศึกษาจัดให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรตามมาตรฐานวิชาชีพอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ร้อยละ 92

2.5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

6. ร้อยละ 95 สถานศึกษาจัดให้มีระบบแสงสว่างในห้องเรียนที่พร้อมใช้งานไม่น้อยกว่า 4 หลอด

7. ร้อยละ 95 สถานศึกษาจัดให้มีแอร์ปรับอากาศที่พร้อมใช้งานในทุกห้องเรียนไม่น้อยกว่า 2 เครื่อง

8. ร้อยละ 81 สถานศึกษาจัดให้มีถังดับเพลิงชั้นละ 2 ถัง ที่พร้อมใช้งานในทุกชั้นเรียนและทุกอาคาร

2.6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

9. ร้อยละ 91 สถานศึกษามีการพัฒนา Website และ Facebook เพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

10. ร้อยละ 70 สถานศึกษามีโปรเจกเตอร์ สำหรับครูพร้อมใช้งานอย่างน้อย 5 เครื่อง

11. ร้อยละ 95 สถานศึกษาจัดให้มีคอมพิวเตอร์พร้อมใช้งานสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ในห้องสมุดอย่างน้อย 2 เครื่อง

12. ร้อยละ 95 สถานศึกษาจัดให้มีห้องคอมพิวเตอร์ ที่พร้อมใช้งานอย่างน้อย 1 ห้องเรียน

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ระดับคุณภาพ ดีเลิศ

3.1 จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนคิดและและปฏิบัติจริง และสานกรนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

1. ครูร้อยละ 72 มีและใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง Active Learning อย่างน้อย 1 แผนต่อรายวิชา

3.2 ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2. ครูร้อยละ 79 ใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างสื่อไม่น้อยกว่า 1 ชิ้น ต่อ 1 รายวิชา

3.3 มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก

3. ครูร้อยละ 93 มีผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนอยู่ในระดับ ดี ขึ้นไป

3.4 ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน

4. ครูร้อยละ 90 ใช้การวัดและประเมินผลผู้เรียนไม่น้อยกว่า 3 วิธีต่อรายวิชา

3.5 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

5. ครูร้อยละ 95 ครูมีการแลกเปลี่ยนความรู้และพัฒนารายวิชา เดือนละ 1 ครั้ง (การประชุมครูประจำเดือน)

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนี้ ผู้วิจัยมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาและการกำหนดค่าเป้าหมายการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ซึ่งกำหนดคุณภาพของผู้เรียนให้มีระดับผลการเรียนรายวิชาภาษาไทยระดับ 3 ขึ้นไป หรือร้อยละ 70

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทำวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยได้มีการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.8.1 งานวิจัยในประเทศ

ชาวยอมร สุสรณ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางของครูในการปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL) เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางของครูในการปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่พัฒนาความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 2) ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ที่ใช้ทั้งรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative method) และรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative method) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) รวบรวมเอกสาร ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษา และแผนจัดการเรียนรู้ 2) เครื่องบันทึกเสียง 3) กล้องบันทึกวีดิทัศน์ 4) แบบสัมภาษณ์ 5) แบบสังเกต 6) แบบบันทึกข้อมูลภาคสนามและ 7) แบบทดสอบการอ่านคิดวิเคราะห์ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์โพรโทคอล (Protocol Analysis) การวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณด้วยการใช้สถิติ t-test นำเสนอข้อค้นพบในรูปแบบของการบรรยายเชิงวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางของครูในการปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่พัฒนาความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีแนวทาง 4 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา เริ่มด้วยการเรียนแบบกลุ่มโดยนักเรียนได้รับโจทย์ปัญหา ซึ่งเป็นปัญหาจากสถานการณ์จริงที่เกิดในชีวิตประจำวัน นักเรียนในกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์ แยกแยะปัญหา และกำหนดหัวข้อของปัญหา จนกระทั่งสามารถตั้งสมมติฐาน กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ขั้นที่ 2 ศึกษา ค้นคว้า นักเรียนแต่ละคนภายในกลุ่มแยกย้ายไปค้นคว้าตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ทุกคนค้นคว้าตามวัตถุประสงค์เมื่อได้ข้อมูลที่ต้องการครบถ้วนจึงกลับมารวมกลุ่มอีกครั้ง ขั้นที่ 3 สังเคราะห์ความรู้ นักเรียนทุกคนจะร่วมกันอภิปรายหัวข้อความรู้ที่ได้ไปค้นคว้าว่าตรงประเด็นกับการแก้ปัญหาหรือไม่ พร้อมทั้งสรุปเป็นความรู้ทั่วไป ครูผู้สอนมีหน้าที่ชี้แนะหากนักเรียนมีข้อมูลไม่ครบ หรือไม่ถูกต้อง แต่ไม่ได้เป็นผู้สรุปให้นักเรียน แต่ละกลุ่มประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยพยายามตรวจสอบแนวคิดภายในกลุ่มของตนเอง และทุกกลุ่มช่วยกันสรุปองค์ความรู้ในภาพรวมของปัญหาอีกครั้ง ขั้นที่ 4 สรุปและประเมินผลงาน ครูผู้สอนและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น สรุปผลหรือตกแต่งรายละเอียดของการแก้ปัญหาที่ได้นำเสนอ และช่วยกันประเมินผลสิ่งที่ได้ร่วมกัน 2) ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกระบวนการ

จัดการเรียนรู้ช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 กำหนดปัญหา เป็นขั้นตอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนต้องมีการเชื่อมโยงความรู้เดิมในอดีต เพื่อไปสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ หรือขยายขอบเขตของความรู้ในเรื่องนั้น ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น จนกลายเป็นข้อสรุปใหม่ของความรู้และปัญหาใหม่ที่นักเรียนได้รับ ซึ่งทำให้นักเรียนมองเห็นถึงความสำคัญของปัญหา จากการที่ครูตั้งคำถามกระตุ้นนักเรียนอยู่ตลอดเวลาทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจปัญหาได้อย่างถ่องแท้ และยังช่วยพัฒนาความคิดของนักเรียนฝึกให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์ปัญหาเพื่อนำไปสู่วิธีการแก้ปัญหาต่อไป ขั้นที่ 2 ศึกษาค้นคว้า เป็นขั้นที่พัฒนาการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาของนักเรียน โดยการหาคำตอบ ความเป็นเหตุเป็นผล สามารถค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเอง ซึ่งนำไปสู่การแก้ปัญหา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในระดับใด นักเรียนก็สามารถเชื่อมโยงความรู้จากข้อมูลที่ได้ค้นคว้ามาเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา ขั้นที่ 3 สังเคราะห์ความรู้ เป็นขั้นที่นักเรียนได้นำเสนอความคิดของตนเองจากการวิเคราะห์ปัญหา แลกเปลี่ยนความคิดร่วมกันภายในกลุ่ม บทหลักการของความเป็นเหตุเป็นผลที่มีแนวคิดทฤษฎี ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า เพื่อนำมาแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง ซึ่งเป็นขั้นที่ตรวจสอบการเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี สามารถบอกได้ว่านักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนหรือไม่ ขั้นที่ 4 สรุปและประเมินผลงาน เป็นขั้นที่ครูผู้สอนและนักเรียนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น สรุป ตกแต่งรายละเอียดของการแก้ปัญหา นักเรียนสามารถประเมินผลงานของตนเองและของเพื่อน และยังช่วยกันประเมินวิธีการแก้ปัญหา เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนเงื่อนไขหรือเปลี่ยนปัญหา และสามารถเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพได้

เนาวรัตน์ วิลาวรรณ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง วิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning: PBL) ของครูเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานของครูเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย จำนวน 1 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 ภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2560 จำนวน 35 คน การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึกข้อมูลโพโทคอล และแบบบันทึกการสัมภาษณ์ครูผู้สอนและนักเรียน 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน และแบบประเมินผลงานนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์จากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสรุปอุปนัย และการบรรยายวิเคราะห์ส่วนประกอบ วิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าร้อยละ (Percentage) และ t-test (Dependent Sample) ผลการวิจัย พบว่า วิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานของครู มีผลในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนดีขึ้นโดยครู ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย และใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เป็นตัวช่วยให้วิธีการจัดการเรียนรู้แต่ละวิธีเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ตามขั้นตอนรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ได้แก่ 1) จัดการเรียนรู้โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง 2) ใช้กระบวนการกลุ่ม มีขนาดเล็ก เพื่อให้เรียนรู้ได้ตามความเหมาะสมของแต่ละคน 3) กระตุ้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้และค้นพบคำตอบด้วยตนเอง 4) ติดตาม

การปฏิบัติงานของนักเรียนและให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด 5) ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงทั้งด้านผลงานและกระบวนการ วิธีการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เท่ากับ 48.00 คิดเป็นร้อยละ 80.00 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เท่ากับ 48.29 คิดเป็นร้อยละ 80.48 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เท่ากับ 49.43 คิดเป็นร้อยละ 82.38 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เท่ากับ 51.29 คิดเป็นร้อยละ 85.48 จัดอยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก คะแนนทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 19.51 คิดเป็นร้อยละ 65.03 อยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก คะแนนทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 24.91 คิดเป็นร้อยละ 83.03 อยู่ในเกณฑ์ระดับดีเยี่ยม คะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วรารณ ไทยมิตร (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ให้มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 3) เพื่อศึกษาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ให้มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ผลการวิจัย พบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 7 แผน มีระดับความเหมาะสมประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับระดับมากที่สุด จำนวน 5 แผนและมาก จำนวน 2 แผน 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม มีนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 75.60 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อมในแต่ละระยะ พบว่าการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมีการพัฒนาการคิดวิเคราะห์โดยรวมในทุกรอบทุกด้านเพิ่มขึ้น โดยระยะที่ 3 นักเรียนมีผลการคิดวิเคราะห์คิดเป็นร้อยละ 76.25

ณิชาพัฒน์ ไชยเสนบดินทร (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและ 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

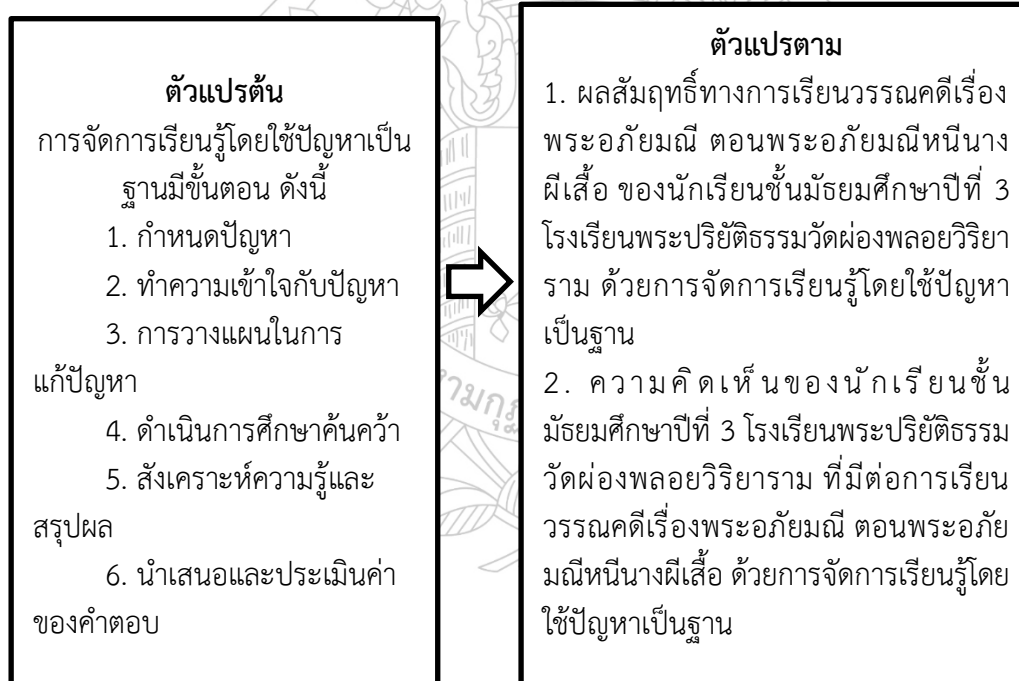
2.8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Roisin (2010) ได้ทำการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างการเรียนรู้ด้วยการกระทำในบริบทของการพัฒนาความเชี่ยวชาญโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพเป็นเวลา 2 ปี โดยใช้พนักงานวิชาการ จำนวน 17 คน โดยใช้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ชีวิตและการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานโดยการสนทนาออนไลน์ การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการใช้เอกสารสำหรับนัก

ออกแบบและครู ในการใช้การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมาผสมผสานเพื่อแสวงหาแนวทางปฏิบัติที่ดีสำหรับวิธีรวมกลวิธีการสอนในชั้นเรียนและใช้คอมพิวเตอร์ ผลที่ได้ นำประโยชน์จากจุดแข็งในแต่ละบุคคลซึ่งมีลักษณะเฉพาะของการปฏิสัมพันธ์และร่วมมือระหว่างผู้สอนโดยใช้การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อให้ได้ข้อมูลการวิจัยที่เป็นจริง และมีความหลากหลายของเทคโนโลยีในการเรียนรู้ในปัจจุบัน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ทั้งในและต่างประเทศที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการอ่าน การวิเคราะห์และการแก้ปัญหาของนักเรียน สามารถพัฒนาทักษะที่สำคัญของผู้เรียนได้จริง ช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ คิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหาได้อย่างลึกซึ้ง โดยมีการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่ม ตั้งคำถาม ค้นคว้า ข้อมูล และสรุปองค์ความรู้ร่วมกัน ซึ่งส่งผลให้นักเรียนสามารถประเมินและปรับปรุงการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังช่วยเพิ่มทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและมีความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และผู้เรียนมีสมรรถนะที่สำคัญตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

2.9 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2.4 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานซึ่งมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ที่มีต่อการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 รูปแบบการวิจัย
- 3.2 กลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง Experimental Research ดำเนินการตามแบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว (One Group Posttest Design) โดยมีการทดสอบหลังการทดลอง (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555) ดังนี้

แบบแผนการทดลองเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

X	O ₂
---	----------------

X หมายถึงการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

O₂ หมายถึงการทดสอบหลังเรียน

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 มี 2 ห้องเรียน จำนวน 56 รูป

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 รูป ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ซึ่งเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก (Multiple Choice) จำนวน 40 ข้อ โดยเลือกใช้ข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ 30 ข้อ
3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ปัญหาเป็นฐานซึ่งเป็นแบบมาตราประเมินค่าตามวิธีของ Likert จำนวน 25 ข้อ

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีขั้นตอนดังนี้

- 1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง รวมทั้งวิเคราะห์ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
- 2) ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 3) ศึกษาแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ
- 4) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแผนการจัดการเรียนรู้
- 5) กำหนดกรอบเนื้อหา เวลาเรียน กิจกรรมที่จะนำออกมาแบบกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน วิธีและเครื่องมือวัดประเมินผล แล้วทำแผนการจัดการเรียนรู้
- 6) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องเนื้อหาวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 8 แผน ประกอบด้วย 1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติความเป็นมา 2. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องย่อของวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ 3. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

สรุปเนื้อหาวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ 4. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4
ลักษณะการประพันธ์ 5. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 วิเคราะห์ตัวละคร 6. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6
วิเคราะห์คุณค่าจากวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ 7. แผนการจัดการ
เรียนรู้ที่ 7 บทอาขยานพาสุนัข 8. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 สรุปความรู้และข้อคิดจากวรรณคดีเรื่อง
พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา

7) นำแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 8 แผน ที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของ
อาจารย์ที่ปรึกษา เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านเพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความ
สอดคล้องจุดประสงค์การเรียนรู้กับการจัดการเรียนการสอน และการวัดผลการประเมินผล ตามกรอบ
ของจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ผลการประเมิน
อยู่ในระดับ 3.50 คือมากขึ้นไป ถึงจะนำไปใช้ได้ แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิ
เคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) โดยถือเกณฑ์การประเมินเป็นคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	แปลความหมาย
4.51–5.00	เหมาะสมมากที่สุด
3.51–4.50	เหมาะสมมาก
2.51–3.50	เหมาะสมปานกลาง
1.51–2.50	เหมาะสมน้อย
1.00–1.50	เหมาะสมน้อยที่สุด

ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญต่อแผนการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38
อยู่ในระดับมีคุณภาพความเหมาะสมมาก

8) ทำการปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

9) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณี หนีนางผีเสื้อมีขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์
วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง รวมทั้งวิเคราะห์ตัวชี้วัด
และสาระการเรียนรู้แกนกลาง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2) ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3) ศึกษาทฤษฎี หลักการ การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง
พระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

4) วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่มีสาระเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่อง
พระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ และพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยที่ครอบคลุมการจัดการ
เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

5) สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อหางรี โดยสร้างตามเนื้อหาของจุดประสงค์การเรียนรู้ และพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยที่ครอบคลุมการจัดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ด้านความจำ ความเข้าใจ การวิเคราะห์ การประเมินค่า การประยุกต์ใช้ และการสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก (Multiple Choice) จำนวน 40 ข้อ โดยเลือกใช้ข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ 30 ข้อ โดยข้อสอบที่สร้างขึ้นมีเกณฑ์การตรวจให้คะแนน คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิด 0 คะแนน

6) เสนอแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและความสอดคล้องข้อคำถามกับจุดประสงค์และปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

7) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อที่แก้ไขเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective: IOC) โดยใช้เกณฑ์การประเมินของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543) อ้างถึงใน อุชาวดี ชุกกลิ่นหอม (2560) ดังนี้

+ 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่ความสอดคล้องกับจุดประสงค์

ข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.60 ขึ้นไปจึงจะยอมรับได้

ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญได้ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ อยู่ระหว่าง **0.80-1.00** และผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะให้ปรับปรุงแบบทดสอบ

8) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดธรรมมงคล ที่เคยเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อมาแล้วจำนวน 1 ห้อง 30 รูป และนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์ค่าสถิติรายข้อ เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ โดยมีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง **0.25-0.75** และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง **0.50-0.83** วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป (ศูนย์บริการวิชาการและเผยแพร่ นวัตกรรมทางการศึกษา และภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2565) เพื่อคัดเลือกข้อสอบที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ จำนวน 30 ข้อ

9) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ และริชาร์ดสัน (Kuder and Richardson) วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป (ศูนย์บริการวิชาการและเผยแพร่ นวัตกรรมทางการศึกษา และภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2565) โดยใช้เกณฑ์ความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ จำนวน 30 ข้อ เท่ากับ **0.91**

10) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ จำนวน 30 ข้อ ที่ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์แล้วไปใช้ทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

2) ศึกษาวิธีการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จากหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3) สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนค่าตามวิธีของ Likert (Likert, 1932 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 162) จำนวน 25 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ 2) ด้านการเข้าใจเนื้อหา 3) ด้านการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ 4) ด้านการทำงานกลุ่ม และ 5) ด้านการนำไปใช้ในชีวิตจริง แบบสอบถามความคิดเห็นเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ความคิดเห็นในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง ความคิดเห็นในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ความคิดเห็นในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าระดับความคิดเห็นของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในช่วงคะแนนตามตาราง ที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 เกณฑ์การแปลความหมายค่าระดับความคิดเห็น (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 162 อ้างถึงใน อุษาวดี ชุกกลิ่นหอม, 2560: 53)

ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
4.51 – 5.00	เห็นด้วยมากที่สุด
3.51 – 4.50	เห็นด้วยมาก
2.51 – 3.50	เห็นด้วยปานกลาง
1.51 – 2.50	เห็นด้วยน้อย
1.00 – 1.50	เห็นด้วยน้อยที่สุด

4) เสนอแบบสอบถามความคิดเห็นต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของแบบสอบถาม และปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

5) นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความเหมาะสมและหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of

Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้เกณฑ์การประเมิน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 อ้างถึงใน อุษาดี ชุกกลิ่นหอม, 2560) ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
 - 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
 - 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่ความสอดคล้องกับจุดประสงค์
- ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับหรือมากกว่า 0.60 จึงจะยอมรับได้

นำผลจากการวิเคราะห์ IOC ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างซึ่งการประเมิน IOC อยู่ในระดับ 0.80-1.00

6) นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ และริชาร์ดสัน (Kuder and Richardson) (บุญชม ศรีสะอาด, 2538 อ้างถึงในอุษาดี ชุกกลิ่นหอม, 2560) โดยใช้เกณฑ์ความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเท่ากับ **0.98**

7) นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจำนวน 5 ด้าน ที่ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์แล้วไปใช้เก็บข้อมูลหลังการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยดังนี้

3.5.1 ขอความร่วมมือกับโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเอง ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3.5.2 ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้สอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 8 แผน ใช้เวลาในการทดลอง 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 2 คาบ คาบละ 1 ชั่วโมง ใช้เวลา 16 คาบ (ไม่รวมการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้)

3.5.3 หลังการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อวัดความรู้ทางการเรียนเรื่องพระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 1 คาบ (1 ชั่วโมง) แล้วตรวจคะแนน นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้มาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อกับเกณฑ์ที่กำหนด โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐานต่อไป

3.5.4 นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไปสอบถามนักเรียน

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.6.1 นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้มาหาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ แล้วนำคะแนนเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด โดยการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระจากกัน (One sample t-test) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3.6.2 นำคะแนนที่ได้จากแบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และสรุปผลของความคิดเห็น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

วิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และนำเสนอผลของการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป

4.3 ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

4.4 ผลความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	หมายถึง	กลุ่มประชากร
n	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
S.D.	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
% of Mean	หมายถึง	ค่าร้อยละ
df	หมายถึง	องศาแห่งความอิสระ
t	หมายถึง	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
P	หมายถึง	ค่าความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อน
*	หมายถึง	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป

ตารางที่ 4.1 ผลคะแนนทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

n	คะแนน	$\bar{X}$	S.D.	% of Mean	จำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์	% of Mean
30	30	25.23	2.82	84.11	28	93.33

จากตารางที่ 4.1 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยารามมีผลคะแนนทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าร้อยละ 70 โดยมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 25.23$ คะแนน และ S.D. = 2.82 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.11 และมีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 93.33

4.3 ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 70

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	df	t	P
หลังเรียน	30	25.23	2.82	70.00	29	-86.809	.000*

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (* $P < .05$)

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม หลัง

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 25.23$ และ S.D. = 2.82 คิดเป็นร้อยละ 84.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70.00 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.4 ผลความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

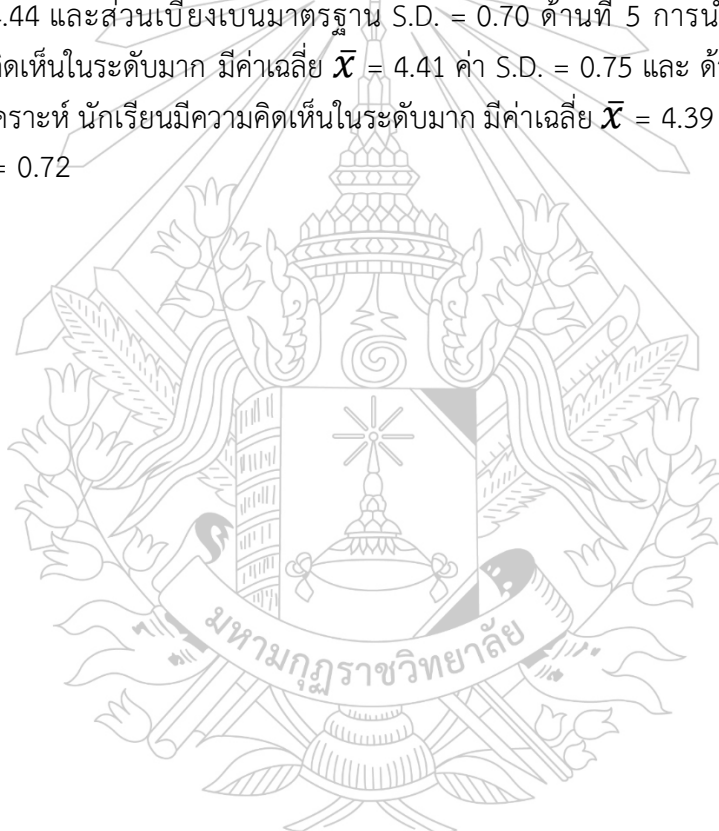
ตารางที่ 4.3 ผลความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านที่ 1 การกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้		4.44	0.70	มาก
1	การใช้ปัญหาเป็นฐานช่วยกระตุ้นความสนใจและความอยากเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียน	4.37	0.72	มาก
2	นักเรียนรู้สึกตื่นเต้นและสนุกสนานกับการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน	4.50	0.63	มาก
3	การนำเสนอปัญหาที่ท้าทายทำให้นักเรียนมีความสนใจมากขึ้นในเนื้อหาที่เรียน	4.50	0.73	มาก
4	นักเรียนรู้สึกว่าการใช้ปัญหาในการเรียนช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น	4.40	0.62	มาก
5	การใช้ปัญหาเป็นฐานช่วยให้นักเรียนอยากศึกษาเพิ่มเติมในหัวข้อที่เรียนรู้	4.43	0.82	มาก
ด้านที่ 2 การเข้าใจเนื้อหา		4.49	0.66	มาก
1	การเรียนรู้ด้วยวิธีการแก้ปัญหาช่วยให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดหลักในเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น	4.63	0.61	มากที่สุด
2	นักเรียนคิดว่าการเรียนรู้แบบนี้ช่วยให้นักเรียนจำเนื้อหาที่เรียนได้ดีขึ้น	4.40	0.67	มาก
3	นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่เรียนกับประสบการณ์จริงได้	4.47	0.78	มาก
4	นักเรียนรู้สึกว่าการศึกษาเรื่องราวผ่านปัญหาช่วยให้นักเรียนเห็นมุมมองใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา	4.63	0.56	มากที่สุด
5	นักเรียนสามารถอธิบายเนื้อหาในลักษณะของนักเรียนเองหลังจากการเรียนรู้ได้	4.30	0.70	มาก

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านที่ 3 การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์		4.39	0.72	มาก
1	นักเรียนรู้สึกว่าการเรียนรู้จากการแก้ปัญหาจริงช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ได้มากน้อยเพียงใด	4.37	0.89	มาก
2	นักเรียนสามารถใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้	4.57	0.57	มากที่สุด
3	การเรียนรู้แบบนี้ทำให้นักเรียนมองเห็นมุมมองใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาที่เคยพบเจอ	4.43	0.63	มาก
4	นักเรียนรู้สึกว่าการฝึกคิดวิเคราะห์ในกิจกรรมช่วยให้นักเรียนสามารถตัดสินใจได้ดีขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ	4.20	0.85	มาก
5	นักเรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหาได้หลายมุมมองหลังจากเรียนรู้	4.37	0.67	มาก
ด้านที่ 4 การทำงานกลุ่ม		4.48	0.67	มาก
1	นักเรียนรู้สึกว่าการทำงานกลุ่มช่วยให้นักเรียนเรียนรู้จากเพื่อนร่วมชั้นได้มากขึ้น	4.57	0.57	มากที่สุด
2	การทำงานร่วมกับเพื่อนช่วยให้นักเรียนมีมุมมองใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา	4.53	0.57	มากที่สุด
3	นักเรียนรู้สึกว่าการได้ฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่มช่วยให้นักเรียนเข้าใจปัญหามากขึ้น	4.63	0.61	มากที่สุด
4	นักเรียนมีความสุขในการทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม	4.20	0.81	มาก
5	การทำงานเป็นทีมช่วยเสริมสร้างทักษะการสื่อสารและความร่วมมือในกลุ่ม	4.47	0.78	มาก
ด้านที่ 5 การนำไปใช้ในชีวิตจริง		4.41	0.75	มาก
1	นักเรียนคิดว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาช่วยให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้	4.47	0.78	มาก
2	นักเรียนสามารถนำความรู้จากการเรียนรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้	4.63	0.56	มากที่สุด
3	นักเรียนรู้สึกมั่นใจในการนำความรู้ที่เรียนไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ	4.17	0.87	มาก
4	นักเรียนเห็นว่าการเรียนรู้แบบนี้มีผลดีต่อการเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคตของนักเรียน	4.37	0.85	มาก

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
5	นักเรียนสามารถยกตัวอย่างการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.40	0.67	มาก
รวม		4.44	0.70	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่าความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.44$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.70 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านที่ 2 การเข้าใจเนื้อหา นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.49$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.66 รองลงมาคือ ด้านที่ 4 การทำงานกลุ่ม นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.48$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.67 ด้านที่ 1 การกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.44$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.70 ด้านที่ 5 การนำไปใช้ในชีวิตจริง นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.41$ ค่า S.D. = 0.75 และ ด้านที่ 3 การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.39$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.72

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งสามารถสรุปและอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม มีผลคะแนนทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าร้อยละ 70 โดยมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 25.23$ คะแนน และ S.D. = 2.82 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.11 และมีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 93.33

5.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 25.23$ และ S.D. = 2.82 คิดเป็นร้อยละ 84.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70.00 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.1.3 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.44$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.70 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านที่ 2 การเข้าใจเนื้อหา นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.49$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.66 รองลงมาคือ ด้านที่ 4 การทำงานกลุ่ม นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.48$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.67 ด้านที่ 1 การกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.44$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.70 ด้านที่ 5 การนำไปใช้ในชีวิตจริง นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.41$ ค่า S.D. = 0.75 และ ด้านที่ 3 การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.39$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.72

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม มีผลคะแนนทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าร้อยละ 70 โดยมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 25.23$ คะแนน และ S.D. = 2.82 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.11 และมีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 93.33 ทั้งอาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การคิดอย่างมีเหตุผล และการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมด้วยตนเอง โดยนักเรียนได้

เผชิญกับสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลอง ซึ่งกระตุ้นความใฝ่รู้และมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ครูทำหน้าที่เป็นผู้ออกแบบสภาพแวดล้อมและแนะนำการแก้ปัญหา ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างความรู้ใหม่จากปัญหาที่พบในเนื้อหาวรรณคดีและบูรณาการสิ่งที่เรียนรู้เข้ากับชีวิตจริง เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนพัฒนาสู่การเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองจนทำให้นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าร้อยละ 70 และมีนักเรียนมากกว่าร้อยละ 70 ที่ผ่านเกณฑ์ สอดคล้องกับเนาวรัตน์ วิลาวรรณ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง วิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning: PBL) ของครูเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลวิจัยพบว่า วิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานของครู มีผลในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนดีขึ้นโดยครู ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เป็นตัวช่วยให้วิธีการจัดการเรียนรู้แต่ละวิธีเกิดประสิทธิภาพมากขึ้นตามขั้นตอนรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ได้แก่ 1) จัดการเรียนรู้โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง 2) ใช้กระบวนการกลุ่ม มีขนาดเล็ก เพื่อให้เรียนรู้ได้ตามความเหมาะสมของแต่ละคน 3) กระตุ้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้และค้นพบคำตอบด้วยตนเอง 4) ติดตามการปฏิบัติงานของนักเรียนและให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด 5) ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงทั้งด้านผลงานและกระบวนการ วิธีการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เท่ากับ 48.00 คิดเป็นร้อยละ 80.00 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เท่ากับ 48.29 คิดเป็นร้อยละ 80.48 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เท่ากับ 49.43 คิดเป็นร้อยละ 82.38 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เท่ากับ 51.29 คิดเป็นร้อยละ 85.48 จัดอยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก คะแนนทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 19.51 คิดเป็นร้อยละ 65.03 อยู่ในเกณฑ์ระดับดีเยี่ยม คะแนนทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 24.91 คิดเป็นร้อยละ 83.03 อยู่ในเกณฑ์ระดับดีเยี่ยม คะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับ วราภรณ์ ไทยมิตร (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม มีนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 75.60

5.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดช่องพลอยวิริยาราม หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 25.23$ และ S.D. = 2.82 คิดเป็นร้อยละ 84.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70.00 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อด้วยตนเอง โดยนักเรียนได้เผชิญกับสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลอง ซึ่งกระตุ้นความใฝ่รู้และมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ครูทำหน้าที่เป็นผู้ออกแบบสภาพแวดล้อมและแนะนำการแก้ปัญหา ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างความรู้ใหม่จากปัญหาที่พบในเนื้อหาวรรณคดีและบูรณาการสิ่งที่เรียนรู้เข้ากับชีวิตจริง เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนพัฒนาสู่การเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองจนทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับ ชายอมร สุรสรณ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางของครูในการปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดย

ใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL) เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกระบวนการจัดการเรียนรู้ช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 กำหนดปัญหา เป็นขั้นตอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนต้องมีการเชื่อมโยงความรู้เดิมในอดีต เพื่อไปสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ หรือขยายขอบเขตของความรู้ในเรื่องนั้น ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น จนกลายเป็นข้อสรุปใหม่ของความรู้และปัญหาใหม่ที่นักเรียนได้รับ ซึ่งทำให้นักเรียนมองเห็นถึงความสำคัญของปัญหา จากการที่ครูตั้งคำถามกระตุ้นให้นักเรียนอยู่ตลอดเวลาทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจปัญหาได้อย่างถ่องแท้ และยังช่วยพัฒนาความคิดของนักเรียนฝึกให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์ปัญหาเพื่อนำไปสู่วิธีการแก้ปัญหาต่อไป ขั้นที่ 2 ศึกษาค้นคว้า เป็นขั้นที่พัฒนาการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาของนักเรียน โดยการหาคำตอบ ความเป็นเหตุเป็นผล สามารถค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเอง ซึ่งนำไปสู่การแก้ปัญหา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในระดับใด นักเรียนก็สามารถเชื่อมโยงความรู้จากข้อมูลที่ได้ค้นคว้ามาเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา ขั้นที่ 3 สังเคราะห์ความรู้ เป็นขั้นที่นักเรียนได้นำเสนอความคิดของตนเองจากการวิเคราะห์ปัญหา แลกเปลี่ยนความคิดร่วมกันภายในกลุ่ม บนหลักการของความเป็นเหตุเป็นผลที่มีแนวคิดทฤษฎี ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า เพื่อนำมาแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง ซึ่งเป็นขั้นที่ตรวจสอบการเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี สามารถบอกได้ว่านักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนหรือไม่ ขั้นที่ 4 สรุปและประเมินผลงาน เป็นขั้นที่ครูผู้สอนและนักเรียนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น สรุป ตกแต่งรายละเอียดของการแก้ปัญหา นักเรียนสามารถประเมินผลงานของตนเองและของเพื่อน และยังช่วยกันประเมินวิธีการแก้ปัญหา เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนเงื่อนไขหรือเปลี่ยนปัญหา และสามารถเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพได้ อีกทั้งสอดคล้องกับ เนาวรัตน์ วิลาวรรณ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง วิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning: PBL) ของครูเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลวิจัยพบว่า วิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานของครู มีผลในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนดีขึ้นโดยครู ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย และใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เป็นตัวช่วยให้วิธีการจัดการเรียนรู้แต่ละวิธีเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ตามขั้นตอนรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ได้แก่ 1) จัดการเรียนรู้โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง 2) ใช้กระบวนการกลุ่ม มีขนาดเล็ก เพื่อให้เรียนรู้ได้ตามความเหมาะสมของแต่ละคน 3) กระตุ้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้และค้นพบคำตอบด้วยตนเอง 4) ติดตามการปฏิบัติงานของนักเรียนและให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด 5) ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงทั้งด้านผลงานและกระบวนการ วิธีการจัดการเรียนรู้นี้ดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เท่ากับ 48.00 คิดเป็นร้อยละ 80.00 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เท่ากับ 48.29 คิดเป็นร้อยละ 80.48 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เท่ากับ 49.43 คิดเป็นร้อยละ 82.38 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เท่ากับ 51.29 คิดเป็นร้อยละ 85.48 จัดอยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก คะแนนทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 19.51 คิดเป็นร้อยละ 65.03 อยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก คะแนนทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 24.91 คิดเป็นร้อยละ 83.03 อยู่ในเกณฑ์ระดับดีเยี่ยม คะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับ วราภรณ์ ไทยมิตร (2560) ได้ศึกษา

เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม มีนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 75.60

5.2.3 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.44$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.70 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านที่ 2 การเข้าใจเนื้อหา นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.49$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.66 รองลงมาคือ ด้านที่ 4 การทำงานกลุ่ม นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.48$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.67 ด้านที่ 1 การกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.44$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.70 ด้านที่ 5 การนำไปใช้ในชีวิตจริง นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.41$ ค่า S.D. = 0.75 และ ด้านที่ 3 การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.39$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.72 ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วม ผู้เรียนได้กำหนดปัญหา วิธีการแก้ปัญหา และได้ลงมือค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่ตนเองเป็นผู้กำหนด อีกทั้งการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานยังส่งเสริมกระบวนการทำงานเป็นทีมของนักเรียน จึงทำให้ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ณิชาพัฒน์ ไชยเสนบดินทร (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด และสอดคล้องกับแนวคิด Good (1973) ที่กล่าวว่า ความคิดเห็น คือ ความเชื่อการตัดสินใจความรู้สึกระหว่างใจ ที่ไม่ได้มาจากการพิสูจน์ หรือซึ่งนำหนักความถูกต้องหรือไม่ อีกทั้งสอดคล้องกับ วทัญญู สุวรรณประทีป (2559) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับปัญหาเป็นฐานและแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D.=1.08)

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานครูผู้สอนควรทำความเข้าใจในกระบวนการของปัญหาเป็นฐานอย่างละเอียดก่อนนำไปจัดการเรียนรู้
2. ก่อนการจัดการเรียนรู้ควรชี้แจงแก่นักเรียนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ นักเรียนสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและไม่เกิดปัญหา

3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในชั้นกำหนดปัญหานั้นครูผู้สอนควรกำหนดปัญหาที่เกี่ยวกับเนื้อหาเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ปัญหาและหาทางแก้ไขปัญหา

4. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ต้องใช้เวลาในการจัดกิจกรรมค่อนข้างมาก ควรมีการปรับความยืดหยุ่นของเวลาในแต่ละขั้นตอนให้เหมาะสม เพื่อให้การจัดกิจกรรมการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กับเนื้อหาภาษาไทยเรื่องอื่น ๆ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นเรียนอื่น ๆ

2. ควรมีการวิจัยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิควิธีการสอนอื่น ๆ เช่น ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการสอนแบบร่วมมือ กับเนื้อหาภาษาไทย ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน: แนวทางการศึกษาและพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กาวิณ กาญจนบุระ. (2550). ความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนวิชากรีฑาของผู้บริหารสถานศึกษาครูพลศึกษา และนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี. ปรินญาณินพนธ์กศม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ. (2545). คู่มือการพัฒนาสื่อการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2540). แนวทางการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กุลิสรา จิตรขณาวณิช. (2562). การจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรัสศรี พัวจินดาเนตร. (2560). หลักกิจกรรมพื้นฐานการงานอาชีพสำหรับครู. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ. (2556). การอ่านและการเขียนทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ชายอมร สุรสรณ์. (2562). แนวทางของครูในการปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning:PBL) เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณิชาพัฒน์ ไชยเสนบดินทร. (2557). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. ปรินญาณินพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดลชัย อินทรโกสม. (2564). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่อง กลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ MACRO model ร่วมกับกระบวนการกลุ่มสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ปรินญาณินพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ทิตนา แหมมณี. (2550). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แหมมณี (2556). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่17). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

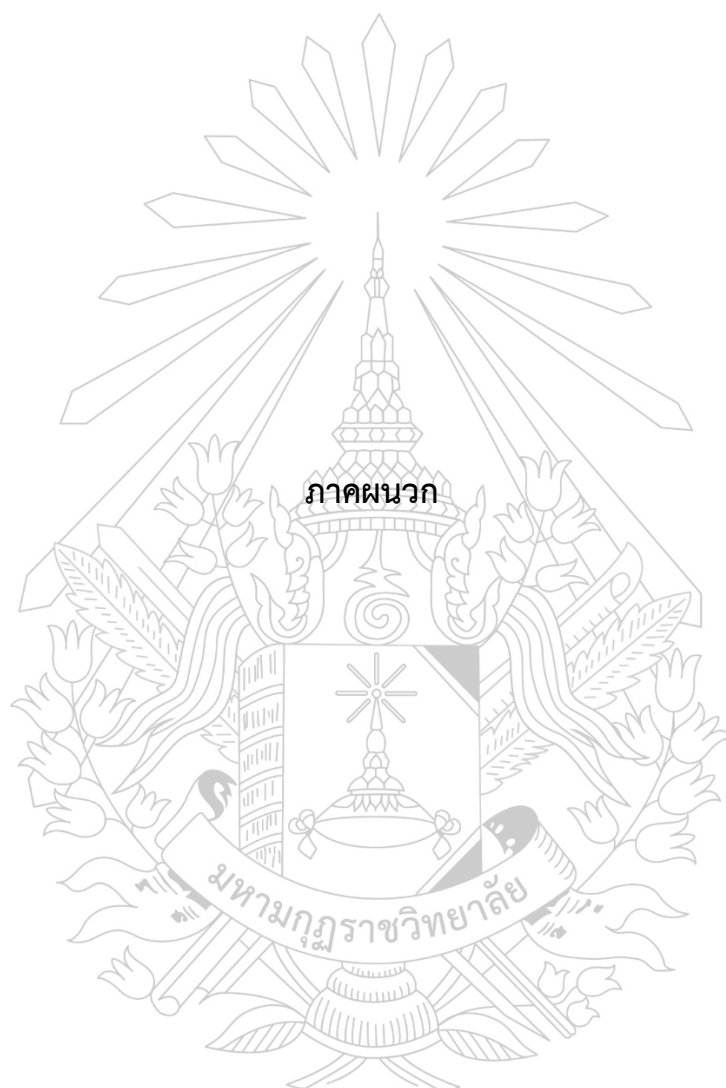
- ธัชพล แคล้วคลาด. (2564). การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- เนาวรัตน์ วิลาวรรณ. (2560). วิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning: PBL) ของครูเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. (2539). แว่นวรรณกรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- บุญนำ อินทนนท์. (2551). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโยธินบำรุงที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปราณี กองจินดา. (2549). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และทักษะการคิดเลขในใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบซิปปาโดยใช้แบบฝึกที่เน้นทักษะการคิดเลขในใจกับนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้คู่มือครู. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรการสอน บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- พระวรเวทย์พิสิฐ. (2534). วรรณคดีไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์ภาษาและวรรณคดีไทยคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญพร เพชรสุขศิริ. (2531). การวัดทัศนคติ. กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไพโรจน์ คะเชนทร์. (2556). การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2567 จาก www.wattoongpel.com/sarawichakarn/wichakarn/1-10 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.
- ไพศาล สุวรรณน้อย. (2559). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL). เอกสารประกอบการบรรยายโครงการพัฒนาการเรียนการสอน สถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2567 จาก <https://bit.ly/3u0mRQN>.
- พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์. (2544). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหา. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยชลบุรี.
- พองจันทร์ สุขยั้ง และคณะ (ม.ป.ป.). หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม. กรุงเทพฯ : บริษัท อักษร เอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2555). วิธีวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 6) นครปฐม : ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- แมนมาส ขวลิต. (2542). การสร้างสังคมการอ่านและการใช้สารสนเทศ (Towards Reading and Information Society). เอกสารวิชาการ จัดพิมพ์เนื่องในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2542. กรุงเทพฯ : สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย.

- รวีวรรณ วงค์เดชาพันธ์. (2563). การพัฒนาและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา. วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยสงฆ์พิจิตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 11(1) : 26 -29.
- รังสรรค์ ทองสุกนอก. (2547). ชุดการเรียนรู้การสอนที่ใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ (Problem-Based Learning) เรื่องทฤษฎีจำนวนเบื้องต้น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ปริญญาทิพนธ์ กศ.ม. (คณิตศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รินฤทัย สัจจพันธุ์. (2523). วรรณกรรมปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรารณ ไทยมิตร. (2560). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วรุดา จะปะเกีย. (2557). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาและความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วัญญู สุวรรณประทีป. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับปัญหาเป็นฐานและแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชรพล วิบูลยศรีน. (2561). วิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลี สัตยาชัย. (2547). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก รูปแบบการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : บุ๊คเน็ต.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ วณิชวัฒนารชัย. (2559). วิธีสอนทั่วไป (Method of Teaching). (พิมพ์ครั้งที่2). นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศูนย์บริการวิชาการและเผยแพร่นวัตกรรมทางการศึกษา และภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา. (2565). โปรแกรมวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (RESEARCH TOOLS ANALYSIS PROGRAM) มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สืบค้นจาก <https://edurtap.msu.ac.th/rtapapp/menu/>
- สหพงศ์ จันศิริ. (2562). การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ในรายวิชาหลักการจัดการฟาร์ม สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, กรุงเทพฯ.

- สุวัฒนา มั่นภาวนา. (2562). ความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคแผนผังความคิด. วารสารศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยรังสิต, 14 (2), 83 - 97.
- สุวิทย์ มูลคำ และคณะ. (2551). การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- สุดารัตน์ อะหลีแอ. (2558). ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมี ความสามารถในการแก้ปัญหาและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). การจัดการเรียนรู้ของครูนักปฏิรูป. วารสารวิชาการ, 8(1), 1-100.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ. (2550). การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สมนึก ภัททิยานี. (2549). การวัดผลการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กทม: ประสานการพิมพ์.
- อารมณ์ ใจเที่ยง. (2553). หลักการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : โอ. เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์.
- เอมอร เนียมน้อย. (2551). การพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยวิธี SQ3R. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- Anderson, L.W., Krathwohl, D.R., Airasian, P.W., Cruikshank, K.A., Mayer, R.E., Pintrich, P.R., Rath, J., Wittrock, M.C. (2001). A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives. New York: Pearson, Allyn & Bacon.
- Barrows, H.S. and Tamblyn, R.M. (1980). *Problem-based learning : An approach to medical education*. Springer Publishing Company.
- Barell, John. (1998). *PBL an Inquiry Approach*. Illinois : Skylight Training and Publishing.
- Bloom, B.S. (Ed.). Engelhart, M.D., Furst, E.J., Hill, W.H., Krathwohl, D.R. (1956). *Taxonomy Of Educational Objectives, Handbook I: The Cognitive Domain*. New York: David McKay Co Inc.
- Cowedrow, E. (1997). *Problem-based learning*. Retrieved August 8, 2018, from : <http://www.ic.polyu.hk/posh7/student>.
- Delisle, R. (1997). *How to Use Problem-Based Learning in the Classroom*. Alexandria VA : Association for Supervision and Curriculum Development.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw-Hill Book.
- Guralnik J. T. (1976). *Psychology of the Classroom Englewood Cliffs*. New Jersey : Prentice Hall, Inc.

- Isaak, A.C. (1981). *Scope and Methods of Political Science : An Introduction to the Methodology of Political Inquiry*. (3rd ed). Illinois: The Dorsey Press.
- Triandis, Harry C. (1971). *Attitude and Change*. New York: John Wiley and Son, Inc.
- Torp, L. & Sage, S. (1998). *Problem as Possibilities : Problem Based Learning for K-12*. Virginia : Association for Supervision and Curriculum Development. Alexandria

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1. พระครูศรีวิรุณสุนทร, ผศ.ดร.

วุฒิการศึกษา: Ph.D. (Linguistics)

ตำแหน่ง: ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สถานที่ทำงาน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

2. พระครูวินัยธร สุขุม สุขวฑฒโก, ผศ.

วุฒิการศึกษา: ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (จารึกภาษาไทย)

ตำแหน่ง: ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาไทย

สถานที่ทำงาน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

3. ดร.บัญชา ธรรมบุตร

วุฒิการศึกษา: ศาสตราจารย์วุฒิบัณฑิต (บริหารการศึกษา)

ตำแหน่ง: อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาไทย

สถานที่ทำงาน: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

4. นางสาวพัชรพร สาลี

วุฒิการศึกษา: ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาและวรรณกรรมไทย)

ตำแหน่ง: อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาไทย

สถานที่ทำงาน: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

5. นายอนันต์ กรมน้อย

วุฒิการศึกษา: การศึกษามหาบัณฑิต (วิจัยและประเมินผลการศึกษา)

ตำแหน่ง: อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ

สถานที่ทำงาน: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน โทร. ๐๔๓ ๒๔๔๘๕๕

ที่ อว ๗๔๑๔/ว๐๗๓๗

วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุมัติแต่งตั้งเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน พระครูศรีวิสุทธิคุณสุนทร, ผศ.ดร.

ด้วย พระมหาภาณุวัฒน์ อมรกวี (ภาวงศ์) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๕๒๐๔๔๐๑๑๒๐๐๒ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย รุ่นที่ ๒/๒๕๖๕ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดมอญพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปัญหาเป็นฐาน” ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือ การวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการการศึกษาต่อไป

ในการนี้ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็น อย่างดี จึงใคร่ ขออนุมัติแต่งตั้งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือวิจัยของนักศึกษา และหวังเป็น อย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

- นิตยภัตผู้มีอำนาจ
ทราจสคณเรศวร

พระครูศรีวิสุทธิคุณสุนทร
ผ.ค. ๒๖

พระครูศรีวิสุทธิคุณสุนทร
(พระสุธีวรธรรม, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน โทร. ๐๔๓ ๒๔๑๘๕๔

ที่ อว ๗๔๑๔/ว๐๗๓๗

วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุมัติเป็นผู้อยู่ควบคุมตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน พระครูวินัยธร สุขุม สุขวาทโก, ผศ.

ด้วย พระมหาภาณุวัฒน์ อมรกวี (ภาวน์) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๕๒๐๔๔๐๑๑๒๐๐๒ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย รุ่นที่ ๒/๒๕๖๕ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดมอญพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปัญหาเป็นฐาน” ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือ การวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาต่อไป

ในการนี้ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็น อย่างดี จึงใคร่ ขออนุมัติเป็นผู้อยู่ควบคุมในการตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือวิจัยของนักศึกษา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

(พระสุวิจิตรธรรม, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

- ตรงกลางแล้ว

พระสุวิจิตรธรรม
อ.ต.ช.อ.อ.อ.

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน โทร. ๐๔๓ ๒๔๑๘๕๕

ที่ อว ๗๔๑๔/ว๐๗๓๗

วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุมัติครุฑเป็นสัญลักษณ์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร.บัญชา ธรรมบุตร

ด้วย พระมหาภาณุวัฒน์ อมรกวี (ภาวงศ์) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๕๒๐๔๔๐๑๑๒๐๐๒ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย รุ่นที่ ๒/๒๕๖๕ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปัญหาเป็นฐาน” ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าจำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือ การวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาต่อไป

ในการนี้ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็น อย่างดี จึงใคร่ ขออนุมัติครุฑเป็นสัญลักษณ์ในการตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือวิจัยของนักศึกษา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา

(พระสุวิจิตรธรรม, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ยื่นขอในนามของคณะ
- ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ให้
ทำวิทยานิพนธ์
(นางสาว ชวรงค์)
๖ ส.ค. ๖๗

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน โทร. ๐๔๓ ๒๔๑๘๕๕

ที่ อว ๗๙๑๔/ว๐๗๓๗

วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเป็นผู้อยู่เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร นางสาวพัชรพร สาลี

ด้วย พระมหาภาณุวัฒน์ อมรภวิ (ภาวนงค์) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๕๒๐๔๔๐๑๑๒๐๐๒ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย รุ่นที่ ๒/๒๕๖๕ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปัญหาเป็นฐาน” ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือ การวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาต่อไป

ในการนี้ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็น อย่างดี จึงใคร่ ขออนุญาตเป็นผู้อยู่เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือวิจัยของนักศึกษา และหวังเป็น อย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา

(พระสุวิจิตรธรรม, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

(นางสาวพัชรพร สาลี)

๓) มกษ๑๓ ๒๕๖๗

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน โทร. ๐๔๓๒๔๑๘๕๙

ที่ อว ๗๔๑๔/ว๐๗๓๗ วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นพี่เลี้ยงชาวต่างประเทศตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร นายอนันต์ กรมน้อย

ด้วย พระมหาภาณุวัฒน์ อมรวิ (ภาวงศ์) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๕๒๐๔๔๐๑๑๒๐๐๒
นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย รุ่นที่ ๒/๒๕๖๕ กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดหนองพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้
ปัญหาเป็นฐาน” ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าจำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือ
การวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาต่อไป

ในการนี้ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็น อย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือวิจัยของนักศึกษา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา

พระสงฆ์วิมลธรรม (มศ. ๑๕)

(พระสวีสรรพ, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

๗๐๖๖ ๖๖๖ ๖๖๖ ๖๖๖

၂၀၁၈

28 / 10 / 67

ภาคผนวก ค
ผลการวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องจุดประสงค์การเรียนรู้กับการจัดการเรียน การเรียนรู้ และการวัดผลการประเมินผลสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง

วิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนี นางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ด้วยการ จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้วิจัยได้สร้าง “แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปัญหาเป็นฐาน”

โดยแผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติ ธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการ เรียนรู้จำนวน 8 แผน จึงใคร่ขอความกรุณาท่านโปรดพิจารณาข้อความคำถามในแบบตรวจสอบข้างล่าง แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง 5 หรือ 4 หรือ 3 หรือ 2 หรือ 1 โดย

5 หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด

4 หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมาก

3 หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมปานกลาง

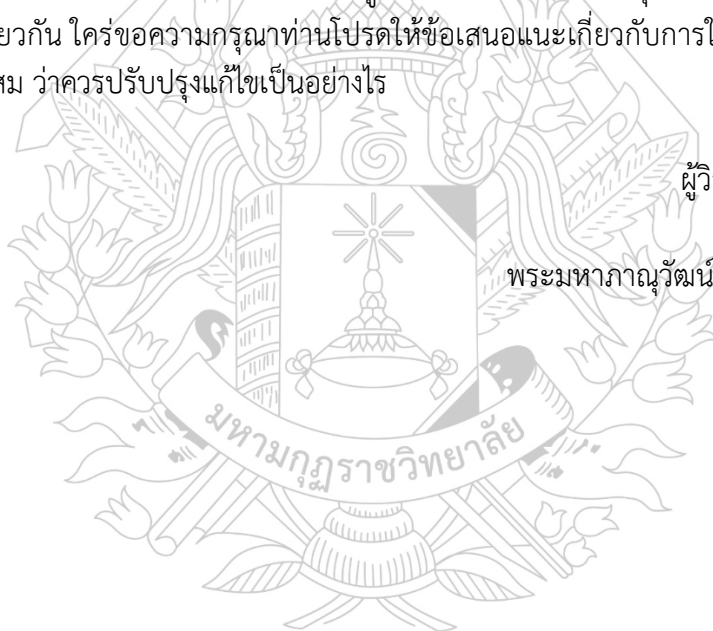
2 หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมน้อย

1 หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ขณะเดียวกัน ใคร่ขอความกรุณาท่านโปรดให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ภาษาในคำถามที่ เห็นว่าไม่เหมาะสม ว่าควรปรับปรุงแก้ไขเป็นอย่างไร

ผู้วิจัย

พระมหาภาณุวัฒน์ อมรกวี (ภาวงศ์)

รายการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-8

ประเด็นการประเมิน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					หมายเหตุ
	1	2	3	4	5	
1.แผนการจัดการเรียนรู้ มีองค์ประกอบครบถ้วน						
2. ตัวชี้วัดสอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้						
3. จุดประสงค์การเรียนรู้ สามารถวัดได้						
4. เขียนสาระสำคัญได้ ถูกต้อง						
5. สาระการเรียนรู้ ครบถ้วน						
6. จัดกิจกรรมโดยใช้ ปัญหาเป็นฐานได้ถูกต้อง						
7. กิจกรรมส่งเสริม กระบวนการคิด วิเคราะห์ได้ถูกต้อง						
8. กิจกรรมส่งเสริม กระบวนการคิด สร้างสรรค์						
9. กิจกรรมสอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้						
10. กิจกรรมเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ						
11. มีสื่อประกอบอย่าง หลากหลาย						
12. การใช้สื่ออย่างคุ้มค่า เหมาะสม						
13. การวัดและ ประเมินผลสอดคล้อง กับจุดประสงค์และ กิจกรรมการเรียนรู้						
14. การวัดและ ประเมินผลอย่าง หลากหลาย						
15. เกณฑ์การวัดและ ประเมินผลชัดเจน						

แบบตรวจสอบความสอดคล้องของข้อทดสอบกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี

ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

(Index of Item - Objective Congruence: IOC)

สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง

วิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้วิจัยได้สร้าง “แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ”

โดยแบบทดสอบดังกล่าว มีวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ โดยแบ่งเนื้อหาในการตามแผนการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้สร้างเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

จึงใคร่ขอความกรุณาท่านโปรดพิจารณาข้อทดสอบในแบบทดสอบข้างล่าง แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง +1 หรือ 0 หรือ -1 โดย

+ 1 หมายถึง ข้อทดสอบมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

0 หมายถึง ไม่แน่ใจในความสอดคล้องของข้อทดสอบกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

-1 หมายถึง ข้อทดสอบไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

ขณะเดียวกัน ใคร่ขอความกรุณาท่านโปรดให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ภาษาในข้อทดสอบที่เห็นว่าไม่เหมาะสม ว่าควรปรับปรุงแก้ไขเป็นอย่างไร

ผู้วิจัย

พระมหาภาณุวัฒน์ อมรทวี (ภาวงศ์)

จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อทดสอบ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขภาษา
		+1	0	-1	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องประวัติความเป็นมาวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ					
	1. ข้อใดกล่าวถึงลักษณะของวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณีที่ถูกแต่งที่สุด ก. เป็นนิทานพื้นบ้านที่เล่าสืบต่อกันมาโดยไม่ทราบผู้แต่ง ข. เป็นนิทานคำกลอนที่แต่งโดยสุนทรภู่ในสมัยรัชกาลที่ 3 ค. เป็นเรื่องราวของอภินิหารและความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนา ง. เป็นวรรณกรรมร่วมสมัยที่แต่งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5				
	2. บทเรียนสำคัญที่แฝงอยู่ในตอน "พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร" คือข้อใด ก. ความสามัคคีและการวางแผนที่รอบคอบช่วยให้รอดพ้นจากอันตราย ข. ความกล้าหาญและการต่อสู้เป็นทางออกที่ดีที่สุดในการเผชิญปัญหา ค. ผู้ที่มีพลังกำลังมากกว่าย่อมเป็นผู้ชนะเสมอ ง. การเดินทางไกลเป็นโอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ				
	3. เหตุใดพระอภัยมณีจึงสามารถหลบหนีนางผีเสื้อสมุทรได้สำเร็จ ก. ใช้ไหวพริบและการวางแผนหลอกล่อนนางผีเสื้อสมุทร ข. ใช้กำลังเข้าต่อสู้กับนางผีเสื้อสมุทรจนได้รับชัยชนะ ค. มีพระภิกษุมาช่วยเหลือจนสามารถหนีออกมาได้ ง. นางผีเสื้อสมุทรยอมปล่อยพระอภัยมณีไปโดยสมัครใจ				

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อทดสอบ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะเพื่อการ ปรับปรุงแก้ไขภาษา
		+1	0	-1	
	4. ข้อใดเป็นแนวคิดสำคัญของวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ก. ปัญญาชนะอำนาจ และการเผชิญปัญหาด้วยไหวพริบ ข. ความรักและความเสียสละของมารดาที่มีต่อลูก ค. บทเรียนเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในสังคมเมืองและชนบท ง. อำนาจและความแข็งแกร่งเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิต				
	5. จากเนื้อเรื่อง “พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ” ข้อใดเป็นข้อคิดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ ก. ควรใช้กำลังเข้าต่อสู้กับปัญหาที่เผชิญเสมอ ข. ควรมีสติและวางแผนอย่างรอบคอบเมื่อต้องเผชิญกับปัญหา ค. การเดินทางช่วยให้พบเจอเรื่องราวที่น่าสนใจและน่าตื่นเต้นเสมอ ง. ความแข็งแกร่งทางกายภาพเป็นปัจจัยหลักของการเอาตัวรอด				
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องย่อของวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ					
	6. เหตุใดพระอภัยมณีจึงต้องหนีนางผีเสื้อสมุทร? ก. พระอภัยมณีต้องการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ข. นางผีเสื้อสมุทรจับพระอภัยมณีไว้และไม่ยอมให้ไปไหน ค. พระอภัยมณีมีการกักสำคัญต้องทำในเมืองลังกา ง. พระอภัยมณีเบื่อชีวิตบนเกาะและอยากผจญภัย				

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อทดสอบ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะเพื่อการ ปรับปรุงแก้ไขภาษา
		+1	0	-1	
	7. ข้อใดเป็นแผนการของพระอภัยมณีในการหลบหนีนางผีเสื้อสมุทร? ก. หลอกให้นางผีเสื้อสมุทรกินยาเบื่อแล้วแอบหนี ข. ใช้เวทมนตร์ทำให้นางผีเสื้อสมุทรหลับ แล้วหนีไปทางเรือ ค. หลอกนางผีเสื้อสมุทรว่าออกไปตกปลา กับ สิ้นสมุทร แล้วพายเรือหนี ง. แอบหนีเวลากลางคืนโดยใช้ปีกบินออกจากเกาะ				
	8. ใครเป็นผู้ช่วยพระอภัยมณีในการหลบหนีนางผีเสื้อสมุทร? ก. สิ้นสมุทร ข. ซิเบลิย ค. พระกาฬ ง. นางเงือก				
	9. ข้อใดเป็นข้อคิดสำคัญที่ได้จากตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร? ก. ควรใช้สติและปัญญาในการแก้ปัญหา ข. ความกล้าหาญสามารถช่วยให้พ้นจากทุกสถานการณ์ ค. การไว้วางใจคนแปลกหน้าเป็นสิ่งที่ดีเสมอ ง. การผจญภัยเป็นหนทางเดียวสู่ความสำเร็จ				

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อทดสอบ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะเพื่อการ ปรับปรุงแก้ไขภาษา
		+1	0	-1	
	10. ถ้าคุณต้องเผชิญสถานการณ์ที่คล้ายกับพระอภัยมณี ข้อใดเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุด? ก. ใช้กำลังเข้าต่อสู้เพื่อเอาตัวรอด ข. รอให้สถานการณ์ดีขึ้นเองโดยไม่ต้องทำอะไร ค. ใช้ไหวพริบและวางแผนเพื่อหนีออกจากสถานการณ์อันตราย ง. ยอมรับชะตากรรมและอยู่กับปัญหาโดยไม่คิดหาทางแก้				
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องสรุปเนื้อหาวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณีนิพนธ์นิพนธ์					
	11. พระอภัยมณีสามารถหนีนางผีเสื้อสำเร็ได้เพราะเหตุใด ก. ใช้ความแข็งแรงต่อสู้กับนางผีเสื้อ ข. ใช้ปัญญาทำให้นางผีเสื้อหมดสติ ค. หนีโดยอาศัยความเร็วและทักษะการว่ายน้ำ ง. ได้รับความช่วยเหลือจากเงือกและตัวละครอื่น				
	12. ลักษณะนิสัยที่โดดเด่นของพระอภัยมณีในตอนหนีนางผีเสื้อคือข้อใด ก. กล้าหาญและรักความยุติธรรม ข. รอบคอบและใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา ค. มีความอดทนและพึ่งพาตัวเอง ง. มีความเมตตาและช่วยเหลือผู้อื่น				

จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อทดสอบ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขภาษา
		+1	0	-1	
	13. แผนการหลบหนีของพระอภัยมณีสะท้อนให้เห็นถึงบทเรียนในชีวิตด้านใดมากที่สุด ก. การทำงานร่วมกันและการวางแผนที่ดี ข. การใช้กำลังเพื่อเอาตัวรอดจากอันตราย ค. การแสดงความเสียสละเพื่อผู้อื่น ง. การหลอกลวงเพื่อเอาตัวรอด				
	14. จากเรื่องพระอภัยมณี ตอนหนีนางผีเสื้อ ตัวละครใดที่มีบทบาทสำคัญในการช่วยพระอภัยมณีหนีรอด ก. นางเงือก ข. นางยักษ์ ค. นางสุวรรณมาลี ง. นางละเวงฟ้า				
	15. ข้อใดเป็นแนวคิดหลักที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตจริงจากเหตุการณ์พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ก. ควรพึ่งพาพลังและความแข็งแกร่งของตนเอง ข. การใช้สติปัญญาและการร่วมมือกันช่วยให้ผ่านพ้นอุปสรรค ค. การใช้เล่ห์กลเพื่อเอาตัวรอดเป็นสิ่งสำคัญ ง. ความกล้าหาญเพียงอย่างเดียวสามารถช่วยให้รอดพ้นจากอันตรายได้				

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อทดสอบ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะเพื่อการ ปรับปรุงแก้ไขภาษา
		+1	0	-1	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องลักษณะการประพันธ์					
	16. บทประพันธ์ต่อไปนี้จัดอยู่ในลักษณะคำประพันธ์ประเภทใด “พระโสมยงองค์กัณณินนาถ เพลินประพาสพิศดูหมู่มีจฉา เหล่าฉลามล้วนฉลามตามกันมา ค่อยเคลื่อนคลาคล้ายคล้ายในสายชล” ก. กลอนสุภาพ ข. กาพย์ยานี 11 ค. โคลงสี่สุภาพ ง. ฉันท์				
	17. จากบทประพันธ์ในข้อ 16 การใช้คำที่ทำให้เกิดภาพพจน์ชัดเจนมากที่สุดข้อใด ก. พระโสมยงองค์กัณณินนาถ ข. เหล่าฉลามล้วนฉลามตามกันมา ค. ค่อยเคลื่อนคลาคล้ายคล้ายในสายชล ง. เพลินประพาสพิศดูหมู่มีจฉา				

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อทดสอบ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะเพื่อการ ปรับปรุงแก้ไขภาษา
		+1	0	-1	
	18. คำประพันธ์ต่อไปนี้ใช้โวหารภาพพจน์ประเภทใดเด่นที่สุด “ผู้พิมพ์พาผู้เข้าแถว นั่งผูกพันพองน้ำค้างดำจร” ก. อุปมาโวหาร ข. บุคคลวิดิต ค. สัพพจน์ ง. อธิพจน์				
	19. คำว่า “ฉันทาอยู่ดูนกมากไม่จากคู่” แสดงให้เห็นลักษณะเด่นของ กลอนสุภาพในด้านใด ก. การใช้คำซ้ำเพื่อสร้างจังหวะและความไพเราะ ข. การเล่นเสียงสัมผัสสระและพยัญชนะอย่างเป็นระบบ ค. การใช้ภาพพจน์เพื่อให้เห็นภาพชัดเจน ง. ถูกทุกข้อ				
	20. ข้อใด ไม่ใช่ ลักษณะสำคัญของกลอนสุภาพ ก. มีจำนวนคำ 7-9 พยางค์ในแต่ละวรรค ข. มีสัมผัสระหว่างวรรคและสัมผัสระหว่างบท ค. ต้องมีคำสร้อยในทวิวรรค ง. สามารถใช้โวหารภาพพจน์เพื่อเพิ่มความงามของภาษา				

จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อทดสอบ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขภาษา
		+1	0	-1	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องวิเคราะห์ตัวละคร					
	21. ในตอนที่พระอภัยมณีเห็นนางผีเสื้อสมุทร พระอภัยมณีแสดงความรู้สึกละอายใจหรือไม่เห็นนางผีเสื้อสมุทรติดตามมา? ก. รู้สึกกลัวและหวาดหวั่น ข. รู้สึกสงสารและอยากช่วย ค. รู้สึกผิดและขอโทษ ง. รู้สึกโกรธและตั้งใจหนี				
	22. ข้อใดแสดงถึงลักษณะของตัวละคร “สินสมุทร” ในตอนนี้? ก. มีความกล้าหาญและมีความซื่อสัตย์ ข. เป็นคนซื่อสัตย์และไม่กล้าทำอะไร ค. ช่วยพระอภัยมณีและนางเงือกจากอันตราย ง. เป็นคนซื่อสัตย์แต่ทำตามคำสั่งอย่างไม่ลังเล				
	23. คำพูดของนางผีเสื้อสมุทรในบทประพันธ์ที่ว่า “นิจจาเอ๋ยเคยอยู่เป็นคู่กัน...จึงอุสาห์พยายามสู่ตามมา” สะท้อนถึงคุณค่าของตัวละครในด้านใด? ก. ความซื่อสัตย์และรักใคร่ ข. ความมุ่งมั่นและอดทน ค. ความรักและความเสียสละ ง. ความรักดีและความทุ่มเท				

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อทดสอบ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะเพื่อการ ปรับปรุงแก้ไขภาษา
		+1	0	-1	
	24. จากพฤติกรรมของพระฤๅษีในเรื่องนี้ สามารถวิเคราะห์ได้ว่าเป็นตัว ละครที่มีลักษณะอย่างไร? ก. ผู้ที่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว ข. ผู้ที่มีความเมตตากรุณาและช่วยเหลือผู้อื่น ค. ผู้ที่ขาดความรู้และไม่สามารถช่วยเหลือใครได้ ง. ผู้ที่ขี้เกียจและไม่สนใจในเรื่องของผู้อื่น				
	25. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของการวิเคราะห์ตัวละครในวรรณคดี? ก. การศึกษาพฤติกรรมและค่านิยมที่สะท้อนจากตัวละคร ข. การแยกแยะลักษณะภายนอกและบุคลิกภาพของตัวละคร ค. การเปรียบเทียบตัวละครกับบุคคลจริงในปัจจุบัน ง. การประเมินบทบาทของตัวละครในเรื่องเรื่องและสังคม				

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อทดสอบ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะเพื่อการ ปรับปรุงแก้ไขภาษา
		+1	0	-1	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่องวิเคราะห์คุณค่าจากการรวมคดีเรื่องพระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ					
	26. จากบทประพันธ์ “พระโสมงรองค้อภัยมณีหนีนาถ เพลินประพาสพิศดู หมู่มัจฉา เหล่าฉลามล้วนฉลามตามกันมา ค่อยเคลื่อนคลาคล้ายคล้าย ในสายชล” ข้อความในบทประพันธ์สะท้อนถึงคุณค่าทางวรรณคดีในด้านใด? ก. การใช้ภาษาที่มีความไพเราะ ข. การเชื่อมโยงกับธรรมชาติและวิถีชีวิตไทย ค. การแสดงออกถึงความกล้าหาญของพระอภัยมณี ง. การใช้เทคนิคการเปรียบเทียบระหว่างตัวละคร				
	27. จากบทกลอนในตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ความหมายของคำว่า “ฉลามอยู่คู่ฉลามไม่จากคู่” แสดงถึงอะไรในวิถีชีวิตไทย? ก. การเน้นความรักและความมั่นคงในความสัมพันธ์ ข. การรักษาความสมดุลในธรรมชาติ ค. ความกล้าหาญในการต่อสู้กับอันตราย ง. ความซื่อสัตย์ในการทำงานร่วมกัน				

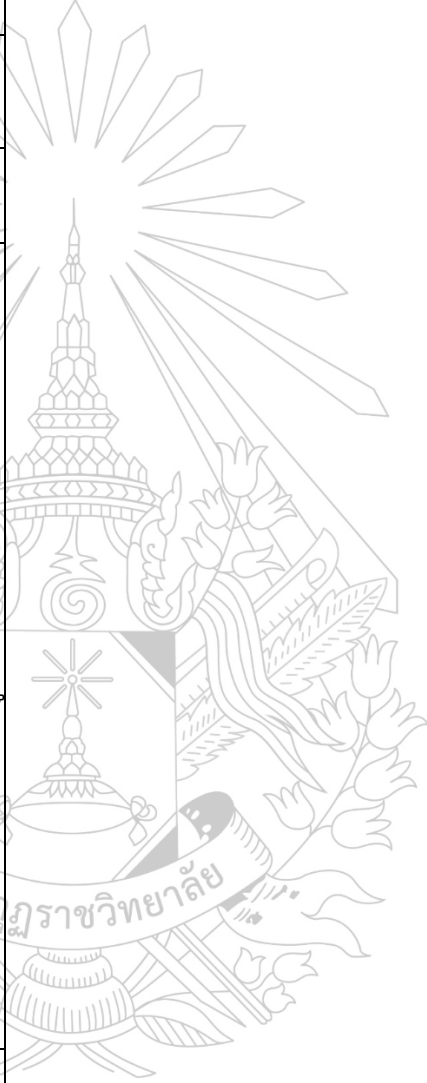
จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อทดสอบ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะเพื่อการ ปรับปรุงแก้ไขภาษา
		+1	0	-1	
	28. วรรณคดีเรื่องพระอภัยมณีสะท้อนคุณค่าทางวัฒนธรรมไทยในด้านใดมากที่สุด? ก. การรักความสมดุลงานชีวิต ข. ความกล้าหาญในการต่อสู้กับศัตรู ค. การแสดงถึงความเคารพในพระพุทธศาสนา ง. การสร้างสรรค์สังคมที่สงบสุข				
	29. จาการวิเคราะห์บทกลอนในเรื่องพระอภัยมณี นักเรียนจะสามารถใช้กระบวนการวิเคราะห์คร่าวๆได้กล่าวไว้ในชีวิตจริงได้อย่างไร? ก. การเลือกเพื่อนที่มีลักษณะนิสัยดี ข. การใช้ความกล้าหาญในการเผชิญปัญหา ค. การเคารพและรักษาความสัมพันธ์กับธรรมชาติ ง. การใช้คำพูดที่ไพเราะและมีเสน่ห์				
	30. บทกลอนในตอนพระอภัยมณีมีนางผีเสื้อสะทอนวิถีชีวิตไทยในช่วงใด? ก. สมัยกรุงศรีอยุธยา ข. สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ค. สมัยสุโขทัย ง. สมัยกรุงธนบุรี				

จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อทดสอบ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขภาษา
		+1	0	-1	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่องบทอาขยานพาสุนก					
	31. คำว่า “มังกรเกี่ยวเลี้ยวลอดคอดมังกง” ในบทอาขยาน พระอภัยมณีพินาศผีเสื้อ สือถึงอะไร? ก. การเคลื่อนที่ของมังกรในอากาศ ข. การสื่อถึงความเชื่อทางศาสนา ค. การแสดงภาพของสัตว์นำที่ต่อสู้กัน ง. การเปรียบเทียบการเคลื่อนไหวของมังกรในน้ำ				
	32. ในบทอาขยาน พระอภัยมณีพินาศผีเสื้อ คำว่า มังกรเกี่ยวเลี้ยวลอดคอดมังกง หมายถึงอะไร? ก. การเคลื่อนที่อย่างรวดเร็วในน้ำ ข. การเปรียบเทียบการเชื่อมโยงระหว่างสัตว์ ค. การสื่อถึงความกล้าหาญของพระอภัยมณี ง. การบรรยายเกี่ยวกับทิวทัศน์ในธรรมชาติ				
	33. การท่องบทอาขยานมีประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะด้านใดบ้าง? ก. ทักษะด้านการฟังและการพูด ข. ทักษะด้านการเขียนและการอ่าน ค. ทักษะด้านการคำนวณและการแก้ปัญหา ง. ทักษะด้านการสร้างภาพและจินตนาการ				

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อทดสอบ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะเพื่อการ ปรับปรุงแก้ไขภาษา
		+1	0	-1	
	34. “คำรณตั้งแต่ครั้งตั้งเมรุไกร ว่าถ้าใครฝันร้ายจะวายปราม” บทอาขยานนี้สะท้อนถึงวิถีชีวิตไทยในเรื่องใด? ก. ความเชื่อด้านความฝันและโชคราง ข. การศึกษาและวิทยาการ ค. การพัฒนาระบบการปกครอง ง. ความเชื่อทางศาสนา 35. คำว่า “ผู้พิมพ์พู่เข้าแผ่นวน” ในบทอาขยานหมายถึงอะไร? ก. การเคลื่อนที่ของพวกสัตว์น้ำในทางวงกลม ข. การหลบหนีจากอันตรายของพระอภัยมณี ค. การแสดงความกล้าหาญของนักรบไทย ง. การบรรยายถึงการเดินทางในท้องทะเล				
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่องสรุปความรู้และข้อคิดจากวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณีหน้าผาเสื่อ					
	36. จากการอ่านเรื่องพระอภัยมณีหน้าผาเสื่อ พระอภัยมณีตั้งใช้ทักษะใดในการเอาตัวรอดจากการโจมตีของนางผีเสื้อและสัตว์ทะเลต่างๆ ก. การใช้ทักษะทางการต่อสู้ ข. การคิดวิเคราะห์และวางแผนการหนี ค. การเจรจากับศัตรู ง. การใช้เวทมนตร์				

จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อทดสอบ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขภาษา
		+1	0	-1	
	37. ข้อคิดจากการอ่านพระอภัยมณีหนึ่งนางผีเสื้อที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงคืออะไร ก. การหลีกเลี่ยงปัญหาทุกครั้ง ข. การตัดสินใจในสถานการณ์ยากลำบาก ค. การใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ง. การท่องเที่ยวไปในที่ต่างๆ เพื่อลิ้มปัญหา 38. เมื่อพระอภัยมณีมีงานผีเสื้อในทะเล เขาต้องเผชิญกับอุปสรรคอะไรบ้างที่สามารถสะท้อนถึงปัญหาที่คนในชีวิตจริงอาจเจอ ก. ความมืดและการหลงทาง ข. สัตว์ทะเลและอันตรายจากธรรมชาติ ค. การถูกโจมตีจากศัตรู ง. การสูญเสียทิศทางในการเดินทาง 39. การที่นักเรียนในกิจกรรมการเรียนรู้ทำการวางแผนในการแก้ปัญหาของพระอภัยมณี สะท้อนถึงการพัฒนาทักษะด้านใด? ก. การคิดวิเคราะห์และวางแผน ข. การเรียนรู้ทักษะการต่อสู้ ค. การทำงานเป็นกลุ่ม ง. การท่องเที่ยว				

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อทดสอบ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะเพื่อการ ปรับปรุงแก้ไขภาษา
		+1	0	-1	
	40. ในตอนที่นักเรียนได้ศึกษาข้อคิดจากการหนีจากสถานการณ์ยากลำบากในเรื่องพระอภัยมณี นักเรียนได้เรียนรู้อะไรที่สามารถใช้ในชีวิตจริง ก. การมีสติในการตัดสินใจ ข. การหลีกเลี่ยงทุกปัญหาที่เจอ ค. การทำให้ทุกสถานการณ์กลับเป็นประโยชน์ ง. การหลีกเลี่ยงการช่วยเหลือผู้อื่น				

ผลการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					$\sum R$	ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1	1	1	1	1	1	5	1.00
2	1	1	1	1	1	5	1.00
3	1	1	1	0	1	4	0.80
4	1	1	1	1	1	5	1.00
5	1	1	1	1	1	5	1.00
6	1	1	1	1	1	5	1.00
7	1	1	1	1	1	5	1.00
8	1	1	1	1	1	5	1.00
9	1	1	1	1	1	5	1.00
10	1	1	0	1	1	4	0.80
11	1	1	1	1	1	5	1.00
12	1	1	1	1	1	5	1.00
13	1	1	1	1	1	5	1.00
14	1	1	1	1	1	5	1.00
15	-1	1	1	0	1	4	0.80
16	1	1	1	1	1	5	1.00
17	1	1	1	1	1	5	1.00
18	1	1	1	1	1	5	1.00
19	1	1	1	1	1	5	1.00
20	1	1	1	1	1	5	1.00
21	1	1	1	1	1	5	1.00
22	1	1	1	1	1	5	1.00
23	1	1	1	1	1	5	1.00
24	1	1	1	1	1	5	1.00
25	1	1	1	1	1	5	1.00
26	1	1	1	1	1	5	1.00
27	1	1	1	1	1	5	1.00
28	1	1	1	1	1	5	1.00
29	1	1	0	1	1	4	0.80
30	1	1	1	1	1	5	1.00
31	1	1	1	1	1	5	1.00

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					$\sum R$	ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
32	1	1	1	1	1	5	1.00
33	1	1	1	1	1	5	1.00
34	-1	1	1	0	1	4	0.80
35	1	1	1	1	1	5	1.00
36	1	1	1	1	1	5	1.00
37	1	1	1	1	1	5	1.00
38	1	1	0	1	1	4	0.80
39	1	1	1	1	1	5	1.00
40	1	1	1	1	1	5	1.00

สรุปผลการวิเคราะห์คุณภาพข้อสอบ

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

วิเคราะห์ข้อมูลโดย ศูนย์บริการวิชาการและเผยแพร่ข่าวสารทางการศึกษา และภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา (2565)

จำนวนผู้สอบ 30 คน

จำนวนข้อสอบ 40 ข้อ

กำหนดกลุ่มสูง/กลุ่มต่ำ ร้อยละ 20

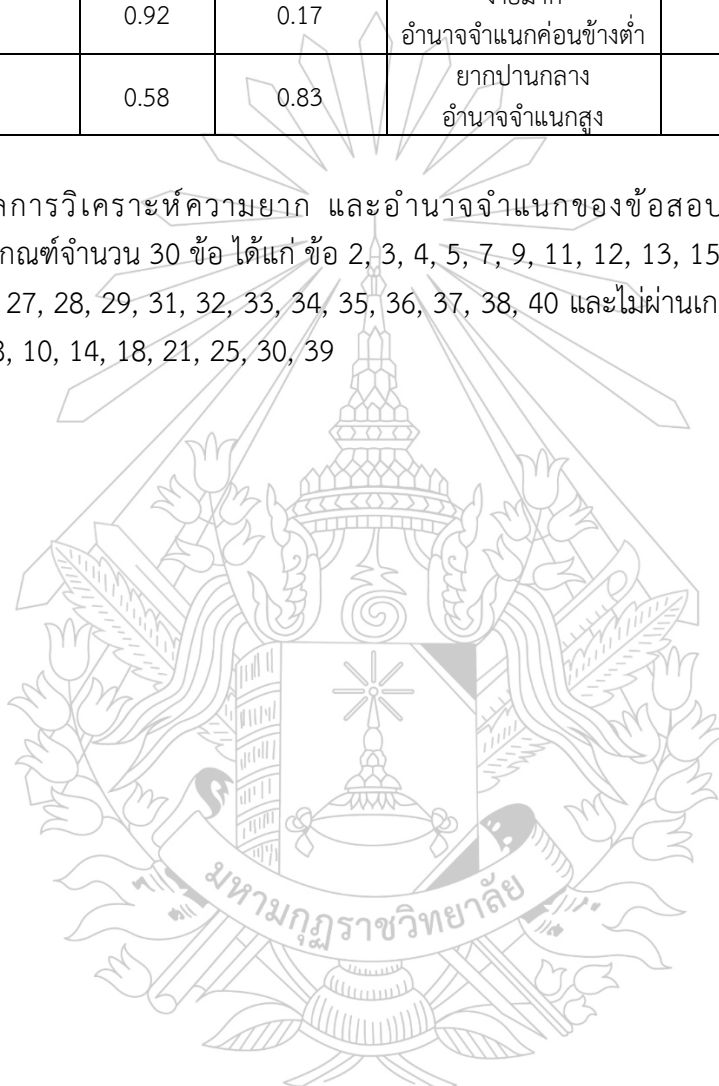
ผลการวิเคราะห์คุณภาพข้อสอบปรนัยแบบอิงกลุ่ม

ข้อ	ตัวเลือกที่ถูกต้อง	ความยาก (p)	อำนาจจำแนก (r)	การแปลความหมาย	ผ่านเกณฑ์คุณภาพ
1	(2)	1	0	ง่ายมาก ไม่มีอำนาจจำแนก	ไม่ผ่าน
2	(1)	0.5	0.67	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
3	(1)	0.33	0.33	ค่อนข้างยาก อำนาจจำแนกปานกลาง	ผ่าน
4	(1)	0.5	0.67	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
5	(2)	0.58	0.83	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
6	(2)	0.92	0.17	ง่ายมาก อำนาจจำแนกค่อนข้างต่ำ	ไม่ผ่าน
7	(3)	0.5	0.67	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
8	(4)	1	0	ง่ายมาก ไม่มีอำนาจจำแนก	ไม่ผ่าน
9	(1)	0.25	0.5	ค่อนข้างยาก อำนาจจำแนกค่อนข้างสูง	ผ่าน
10	(3)	0.83	0.33	ง่าย อำนาจจำแนกปานกลาง	ไม่ผ่าน
11	(4)	0.58	0.5	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกค่อนข้างสูง	ผ่าน
12	(2)	0.58	0.5	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกค่อนข้างสูง	ผ่าน
13	(1)	0.67	0.67	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
14	(1)	0.92	0.17	ง่ายมาก อำนาจจำแนกค่อนข้างต่ำ	ไม่ผ่าน
15	(2)	0.75	0.5	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกค่อนข้างสูง	ผ่าน

ข้อ	ตัวเลือกที่ถูกต้อง	ความยาก (p)	อำนาจจำแนก (r)	การแปลความหมาย	ผ่านเกณฑ์คุณภาพ
16	(1)	0.58	0.83	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
17	(3)	0.58	0.83	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
18	(2)	1	0	ง่ายมาก ไม่มีอำนาจจำแนก	ไม่ผ่าน
19	(4)	0.5	1	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
20	(3)	0.5	1	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
21	(1)	0.92	0.17	ง่ายมาก อำนาจจำแนกค่อนข้างต่ำ	ไม่ผ่าน
22	(3)	0.5	1	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
23	(3)	0.58	0.83	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
24	(2)	0.75	0.5	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกค่อนข้างสูง	ผ่าน
25	(3)	0	0	ยากมาก ไม่มีอำนาจจำแนก	ไม่ผ่าน
26	(2)	0.67	0.67	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
27	(1)	0.67	0.33	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกปานกลาง	ผ่าน
28	(1)	0.42	0.5	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกค่อนข้างสูง	ผ่าน
29	(2)	0.75	0.5	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกค่อนข้างสูง	ผ่าน
30	(2)	0	0	ยากมาก ไม่มีอำนาจจำแนก	ไม่ผ่าน
31	(4)	0.58	0.5	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกค่อนข้างสูง	ผ่าน
32	(1)	0.75	0.5	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกค่อนข้างสูง	ผ่าน
33	(1)	0.67	0.33	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกปานกลาง	ผ่าน
34	(1)	0.67	0.33	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกปานกลาง	ผ่าน
35	(1)	0.58	0.5	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกค่อนข้างสูง	ผ่าน

ข้อ	ตัวเลือกที่ถูกต้อง	ความยาก (p)	อำนาจจำแนก (r)	การแปลความหมาย	ผ่านเกณฑ์คุณภาพ
36	(2)	0.5	0.67	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
37	(2)	0.58	0.83	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
38	(2)	0.67	0.67	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
39	(1)	0.92	0.17	ง่ายมาก อำนาจจำแนกค่อนข้างต่ำ	ไม่ผ่าน
40	(1)	0.58	0.83	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน

สรุปผลการวิเคราะห์ความยาก และอำนาจจำแนกของข้อสอบจำนวน 40 ข้อ มีข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 30 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2, 3, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 20, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 40 และไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 10 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 6, 8, 10, 14, 18, 21, 25, 30, 39

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (ด้วยวิธี KR20)

ข้อ	ความยาก (p)	อำนาจจำแนก (r)	การแปลความหมาย	ผ่านเกณฑ์คุณภาพ
1	1	0	ง่ายมาก ไม่มีอำนาจจำแนก	ไม่ผ่าน
2	0.5	0.67	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
3	0.33	0.33	ค่อนข้างยาก อำนาจจำแนกปานกลาง	ผ่าน
4	0.5	0.67	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
5	0.58	0.83	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
6	0.92	0.17	ง่ายมาก อำนาจจำแนกค่อนข้างต่ำ	ไม่ผ่าน
7	0.5	0.67	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
8	1	0	ง่ายมาก ไม่มีอำนาจจำแนก	ไม่ผ่าน
9	0.25	0.5	ค่อนข้างยาก อำนาจจำแนกค่อนข้างสูง	ผ่าน
10	0.83	0.33	ง่าย อำนาจจำแนกปานกลาง	ไม่ผ่าน
11	0.58	0.5	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกค่อนข้างสูง	ผ่าน
12	0.58	0.5	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกค่อนข้างสูง	ผ่าน
13	0.67	0.67	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
14	0.92	0.17	ง่ายมาก อำนาจจำแนกค่อนข้างต่ำ	ไม่ผ่าน
15	0.75	0.5	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกค่อนข้างสูง	ผ่าน
16	0.58	0.83	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
17	0.58	0.83	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
18	1	0	ง่ายมาก ไม่มีอำนาจจำแนก	ไม่ผ่าน
19	0.5	1	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
20	0.5	1	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
21	0.92	0.17	ง่ายมาก อำนาจจำแนกค่อนข้างต่ำ	ไม่ผ่าน
22	0.5	1	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
23	0.58	0.83	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
24	0.75	0.5	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกค่อนข้างสูง	ผ่าน
25	0	0	ยากมาก ไม่มีอำนาจจำแนก	ไม่ผ่าน
26	0.67	0.67	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
27	0.67	0.33	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกปานกลาง	ผ่าน
28	0.42	0.5	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกค่อนข้างสูง	ผ่าน
29	0.75	0.5	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกค่อนข้างสูง	ผ่าน
30	0	0	ยากมาก ไม่มีอำนาจจำแนก	ไม่ผ่าน

ข้อ	ความยาก (p)	อำนาจจำแนก (r)	การแปลความหมาย	ผ่านเกณฑ์คุณภาพ
31	0.58	0.5	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกค่อนข้างสูง	ผ่าน
32	0.75	0.5	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกค่อนข้างสูง	ผ่าน
33	0.67	0.33	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกปานกลาง	ผ่าน
34	0.67	0.33	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกปานกลาง	ผ่าน
35	0.58	0.5	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกค่อนข้างสูง	ผ่าน
36	0.5	0.67	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
37	0.58	0.83	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
38	0.67	0.67	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน
39	0.92	0.17	ง่ายมาก อำนาจจำแนกค่อนข้างต่ำ	ไม่ผ่าน
40	0.58	0.83	ยากปานกลาง อำนาจจำแนกสูง	ผ่าน

สรุปผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นจากการคัดเลือกข้อสอบมาจำนวน 40 ข้อ
ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธี KR20 มีค่าเท่ากับ 0.91

แบบตรวจสอบความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็น
(Index of Item - Objective Congruence: IOC)

สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง

วิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้วิจัยได้สร้าง “แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน”

โดยแบบสอบถามความคิดเห็นดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามความคิดเห็น 5 ด้าน จำนวน 25 ข้อ จึงใคร่ขอความกรุณาท่านโปรดพิจารณาแบบสอบถามความคิดเห็นข้างล่าง แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง +1 หรือ 0 หรือ -1 โดย

- + 1 หมายถึง ข้อคำถามสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจในความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 1 หมายถึง ข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

ใคร่ขอความกรุณาท่านโปรดให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ภาษาในแบบสอบถามความคิดเห็นที่เห็นว่าไม่เหมาะสม ว่าควรปรับปรุงแก้ไขเป็นอย่างไร

ผู้วิจัย

พระมหาภาณุวัฒน์ อมรกวี (ภาวงศ์)

มหาวิทยาลัย

รายการประเมิน	ความเห็น ของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
การกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้				
1. การใช้ปัญหาเป็นฐานช่วยกระตุ้นความสนใจและความ อยากเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียน				
2. นักเรียนรู้สึกตื่นเต้นและสนุกสนานกับการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหา เป็นฐาน				
3. การนำเสนอปัญหาที่ท้าทายทำให้นักเรียนมีความสนใจมาก ขึ้นในเนื้อหาที่เรียน				
4. นักเรียนรู้สึกว่าการใช้ปัญหาในการเรียนช่วยกระตุ้นให้ นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น				
5. การใช้ปัญหาเป็นฐานช่วยให้นักเรียนอยากศึกษาเพิ่มเติมใน หัวข้อที่เรียนรู้				
การเข้าใจเนื้อหา				
1. การเรียนรู้ด้วยวิธีการแก้ปัญหาช่วยให้นักเรียนเข้าใจแนวคิด หลักในเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น				
2. นักเรียนคิดว่าการเรียนรู้แบบนี้ช่วยให้นักเรียนจำเนื้อหาที่ เรียนได้ดีขึ้น				
3. นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่เรียนกับประสบการณ์ จริงได้				
4. นักเรียนรู้สึกว่าการศึกษาเรื่องราวผ่านปัญหาช่วยให้ นักเรียนเห็นมุมมองใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา				
5. นักเรียนสามารถอธิบายเนื้อหาในลักษณะของนักเรียนเอง หลังจากการเรียนรู้ได้				
การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์				
1. นักเรียนรู้สึกว่าการเรียนรู้จากการแก้ปัญหาจริงช่วยให้ นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ได้มากขึ้นเพียงใด				
2. นักเรียนสามารถใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหา ในชีวิตประจำวันได้				
3. การเรียนรู้แบบนี้ทำให้นักเรียนมองเห็นมุมมองใหม่ ๆ ใน การแก้ปัญหาที่เคยพบเจอ				
4. นักเรียนรู้สึกว่าการฝึกคิดวิเคราะห์ในกิจกรรมช่วยให้ นักเรียนสามารถตัดสินใจได้ดีขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ				

รายการประเมิน	ความเห็น ของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
5. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหาได้หลายมุมมองหลังจากเรียนรู้				
การทำงานกลุ่ม				
1. นักเรียนรู้สึกว่าการทำงานกลุ่มช่วยให้นักเรียนเรียนรู้จากเพื่อนร่วมชั้นได้มากขึ้น				
2. การทำงานร่วมกับเพื่อนช่วยให้นักเรียนมีมุมมองใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา				
3. นักเรียนรู้สึกว่าการได้ฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่มช่วยให้นักเรียนเข้าใจปัญหามากขึ้น				
4. นักเรียนมีความสุขในการทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม				
5. การทำงานเป็นทีมช่วยเสริมสร้างทักษะการสื่อสารและความร่วมมือในกลุ่ม				
การนำไปใช้ในชีวิตจริง				
1. นักเรียนคิดว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาช่วยให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้				
2. นักเรียนสามารถนำความรู้จากการเรียนรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้				
3. นักเรียนรู้สึกมั่นใจในการนำความรู้ที่เรียนไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ				
4. นักเรียนเห็นว่าการเรียนรู้แบบนี้มีผลต่อการเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคตของนักเรียน				
5. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้				

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย

ที่ อว ๗๕๓๔/๐๑๘๐

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
๙/๓๗ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลโนนเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทร ๐๔๓-๒๔๑-๔๔๔, ๐๔๓-๒๔๒-๓๔๖

๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย

กราบเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดธรรมมงคล

เนื่องด้วย พระมหาภาณุวัฒน์ อมรกวี (ภาวงศ์) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๕๒๐๔๔๐๑๑๒๐๐๒ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย รุ่นที่ ๒/๒๕๖๕ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดหนองพลอยวิริยาราม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปัญหาเป็นฐาน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี ดร.คชา ปราณีตพลกรัง เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ดังนั้น เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ และเป็นไปตามกระบวนการของการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำวิทยานิพนธ์และขออนุญาต ใช้นายงานของท่านเป็นพื้นที่ในการทำวิทยานิพนธ์เป็นลำดับต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

กราบเรียนมาด้วยความเคารพ

รันทราภรณ์
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
อนุญาตให้ ดำเนินการ
๒๕๖๘/๒๕๖๘
(พระครูศรีอริยธรรม)
ทอพนธ์ฝ่ายบริหาร
๑๑ ก.พ. ๒๕๖๘

(พระครูศรีอริยธรรม, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ติดต่อประสานงาน : พระมหาภาณุวัฒน์ อมรกวี (ภาวงศ์) โทร: ๐๖๕๖๕๙๙๙๙๐

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์ใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลวิจัย

ภาคผนวก ฉ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

เรื่องประวัติความเป็นมาวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยารามแผนการจัดการ

เรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ประวัติความเป็นมา

จำนวน 2 คาบ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2567

ผู้สอน พระมหาภาณุวัฒน์ อมรกวี (ภาวงศ์)

สอนวัน อังคาร ที่ 18 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 เวลา 12.00-14.00 น.

1. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้ที่ 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงท 5.1 ม.3/1 สรุปเนื้อหาวรรณคดีวรรณกรรมและวรรณกรรมท้องถิ่นในระดับที่ยากขึ้น

2. สาระสำคัญ

วรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ เป็นเรื่องราวที่สะท้อนถึงความเฉลียวฉลาดและการวางแผนหลบหนีจากภัยอันตรายของตัวละครพระอภัยมณี ซึ่งสามารถเอาชีวิตรอดจากนางผีเสื้อสมุทรได้ด้วยความร่วมมือและการตัดสินใจที่ถูกต้อง เรื่องนี้ยังสะท้อนถึงการใช้ปัญญาเหนือกำลัง และการเผชิญปัญหาอย่างรอบคอบ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการแก้ปัญหา

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. อธิบายประวัติความเป็นมาและโครงเรื่องของวรรณคดีเรื่อง พระอภัยมณี ตอนหนีนางผีเสื้อ ได้อย่างถูกต้อง (K)
2. สรุปเนื้อหาวรรณคดีและแสดงความเข้าใจผ่านการจัดทำแผนผังความคิด (Mind Map) หรือการอภิปรายกลุ่ม (P)
3. เห็นคุณค่าและความสำคัญของวรรณคดีไทย ตระหนักถึงคติสอนใจที่แฝงอยู่ในเรื่อง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (A)

4. สาระการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)

เรื่องย่อของวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

ด้านทักษะกระบวนการ (P)

สรุปเนื้อหาวรรณคดี

จัดทำแผนผังความคิด (Mind Map)

อภิปรายกลุ่ม
ด้านคุณลักษณะ (A)

วิเคราะห์คุณค่าและนำบทเรียนจากเนื้อหาในตอนนี้อมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

5. ชิ้นงาน/ภาระงาน

- แผนผังความคิด (Mind Map)

6. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

1. กำหนดปัญหา (20 นาที)

1. ครูตั้งคำถามกระตุ้นความสนใจ เช่น

- นักเรียนเคยอ่านหรือเคยได้ยินเกี่ยวกับ พระอภัยมณี หรือไม่?

- รู้หรือไม่ว่าใครเป็นผู้แต่งและแต่งขึ้นในสมัยใด?

2. ครูฉายภาพหรือวิดีโอสั้น ๆ เกี่ยวกับ พระอภัยมณี ตอนหนึ่งนางผีเสื้อสมุทร

3. ครูแจ้งวัตถุประสงค์ของบทเรียนว่าภายในคาบนี้ นักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของวรรณคดีเรื่องนี้ และสามารถสรุปเนื้อหาได้

4. ครูให้โจทย์นำทางว่า “วรรณคดีเรื่องพระอภัยมณีมีความเป็นมาอย่างไร และสะท้อนแนวคิดอะไรบ้าง?”

5. นักเรียนแบ่งกลุ่ม (4-5 คน) เพื่อช่วยกันตอบแนวทางในการศึกษาค้นคว้า

2. ทำความเข้าใจกับปัญหา (15 นาที)

ครูอธิบายที่มาของวรรณคดีเรื่อง พระอภัยมณี โดยสรุปข้อมูลสำคัญ เช่น

- แต่งโดย สุนทรภู่ ในสมัย รัชกาลที่ 3

- เป็น นิทานคำกลอน (กลอนสุภาพ)

- สะท้อนคติสอนใจเกี่ยวกับ ปัญญาชนะอำนาจ และการเดินทางของวีรบุรุษ

- มีอิทธิพลต่อวรรณกรรมไทยและต่างประเทศ

3. การวางแผนในการแก้ปัญหา (25 นาที)

นักเรียนแต่ละกลุ่มกำหนดแนวทางการค้นคว้า เช่น

- อ่านเอกสาร/หนังสือเรียน

- วิเคราะห์เนื้อหาในตำราเรียน

- สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

- พุดคุยอภิปรายร่วมกัน

ชั่วโมงที่ 2

4. ดำเนินการศึกษาค้นคว้า (20 นาที)

1. นักเรียนใช้แหล่งข้อมูลที่มี เช่น หนังสือเรียน วรรณคดี พระอภัยมณี หรือแหล่งข้อมูล

ออนไลน์

2. นักเรียนบันทึกข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับ ประวัติความเป็นมา โครงเรื่อง และแนวคิดของเรื่อง

5. สังเคราะห์ความรู้และสรุปผล (15 นาที)

1. นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับ พระอภัยมณี
2. ครูให้แต่ละกลุ่มนำเสนอข้อมูลในรูปแบบ แผนผังความคิด (Mind Map) หรือสรุปเป็นข้อ ๆ

6. เสนอผลงานและประเมินค่าของคำตอบ (25 นาที)

1. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอข้อมูลต่อชั้นเรียน
2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อมูลที่แต่ละกลุ่มนำเสนอ
3. ครูสรุปสาระสำคัญของบทเรียน โดยเน้น ประวัติความเป็นมาและแนวคิดของวรรณคดี
4. นักเรียนตอบคำถามเพื่อทบทวน เช่น
 - "พระอภัยมณี มีลักษณะเด่นอย่างไร?"
 - "ทำไมเรื่องนี้จึงได้รับความนิยมมาจนถึงปัจจุบัน?"
5. ครูมอบหมายการบ้านให้นักเรียนไปอ่านตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร และสรุปเนื้อหาเป็นแผนภาพความคิด (Mind Map) เพื่อใช้ในบทเรียนถัดไป

7. สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

1. หนังสือเรียนภาษาไทย ม.3
2. คลิปสรุปเนื้อหาและวิเคราะห์วรรณกรรม
3. ข้อความจากวรรณคดี พระอภัยมณี ตอนหนีนางผีเสื้อ
4. กระดาษปรีฟ

8. การวัดผลและประเมินผล

สิ่งที่วัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือที่ใช้วัด	เกณฑ์ผ่าน
1. อธิบายประวัติความเป็นมาและโครงเรื่องของวรรณคดีเรื่อง พระอภัยมณี ตอนหนีนางผีเสื้อ ได้อย่างถูกต้อง (K)	ประเมินแผนผังความคิด	แบบประเมินแผนผังความคิด	ระดับคะแนนและการประเมินผลระดับดีขึ้น
2. สรุปเนื้อหา วรรณคดีและแสดงความเข้าใจผ่านการจัดทำแผนผังความคิด (Mind Map) หรือการอภิปรายกลุ่ม (P)	สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม - ประเมินการนำเสนอข้อมูล	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม - แบบประเมินการนำเสนอ	ร่วมมือกับกลุ่มและปฏิบัติตามบทบาทของตนได้ดี - นำเสนอได้ครบถ้วน ชัดเจน และมีเหตุผล

สิ่งที่วัดตาม จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือที่ใช้วัด	เกณฑ์ผ่าน
3. เห็นคุณค่าและ ความสำคัญของ วรรณคดีไทย ตระหนัก ถึงคติสอนใจที่แฝงอยู่ ในเรื่อง และสามารถ นำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ (A)	สังเกตพฤติกรรมและ ความสนใจระหว่าง เรียน	แบบสังเกตพฤติกรรม ระหว่างเรียน	มีส่วนร่วมในการ อภิปรายและทำ กิจกรรม - แสดง ความคิดเชิงบวก เกี่ยวกับวรรณคดี

9. บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

นักเรียนให้ความสนใจในการบูรณาการความรู้ในข้อ ๕
และบรรลุวัตถุประสงค์ ทักษะการสื่อสาร
ปัญหาและอุปสรรค

คัดลอกแบบงานกลุ่มที่มีทำทบทวนเมื่อห้อยนำเสนองานกลุ่มออนไลน์

แนวทางแก้ไข

อธิบายให้กำลังใจนักเรียนที่เรียนดี แสดงถึงความสามารภในการเรียนที่ดีแทน
คุณ และสรุปความรู้ที่ได้รับ

ลงชื่อ

(พระมหาภาณุวัฒน์ อมรกวี)

ครูผู้สอน

14 / ก.พ. / 2564

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

แนวทางการเรียนการสอนจำไว้ได้มาก แต่อย่ากลัวผู้จำ
การสอนมีความละเอียดมากขึ้น

ลงชื่อ

(นายภูริพัฒน์ คำราช)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

19 / ก.พ. / 2564

ความคิดเห็นผู้บริหาร

ก-10/ก/10-1000/ก/1000

ลงชื่อ

(พระมหาวิมลชัย วุฑฒิชัย)

ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม

20 / ก.พ. / 2564

แบบประเมินแผนผังความคิด (Mind Map) เรื่อง พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

คำชี้แจง: แบบประเมินนี้ใช้สำหรับประเมินคุณภาพของแผนผังความคิด โดยพิจารณาจาก ความถูกต้อง ครบถ้วน โครงสร้าง และความคิดสร้างสรรค์

องค์ประกอบการประเมิน	ระดับคะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน	คะแนนที่ได้รับ
1. ความถูกต้องของเนื้อหา	5	เนื้อหาถูกต้อง 100% ไม่มีข้อผิดพลาด	
	4	เนื้อหาถูกต้องเกือบทั้งหมด มีข้อผิดพลาดเล็กน้อย	
	3	มีข้อผิดพลาดบางส่วน ทำให้ความเข้าใจคลาดเคลื่อนเล็กน้อย	
	2	มีข้อผิดพลาดหลายจุด ส่งผลต่อความเข้าใจของเนื้อหา	
	1	เนื้อหาผิดพลาดเป็นส่วนใหญ่	
2. ความครบถ้วนของสาระสำคัญ	5	ครอบคลุมหัวข้อสำคัญทั้งหมด เช่น ผู้แต่ง โครงเรื่อง ตัวละคร สาระสำคัญ	
	4	ครอบคลุมเกือบทั้งหมด แต่ขาดบางประเด็นเล็กน้อย	
	3	ขาดสาระสำคัญบางส่วน ทำให้เนื้อหายังไม่สมบูรณ์	
	2	ขาดเนื้อหาหลายจุด ไม่ครบถ้วน	
	1	ไม่ครอบคลุมสาระสำคัญของเรื่อง	
3. โครงสร้างและความชัดเจนของ Mind Map	5	โครงสร้างชัดเจน ใช้การจัดหมวดหมู่ที่เข้าใจง่าย	
	4	มีความชัดเจน แต่ยังสามารถปรับปรุงได้บางส่วน	
	3	การจัดโครงสร้างยังไม่ชัดเจนบางจุด ทำให้อ่านยาก	
	2	โครงสร้างสับสน ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ยาก	

องค์ประกอบการประเมิน	ระดับคะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน	คะแนนที่ได้รับ
4. ความคิดสร้างสรรค์และความสวยงาม	1	ไม่มีโครงสร้างที่ชัดเจน	
	5	ใช้สี รูปภาพ หรือสัญลักษณ์ช่วยอธิบายอย่างสร้างสรรค์	
	4	มีการใช้สีและภาพประกอบบ้าง แต่ยังสามารถปรับปรุงให้ดึงดูดขึ้นได้	
	3	ใช้เพียงตัวหนังสือ ไม่มีองค์ประกอบที่สร้างสรรค์มากนัก	
	2	การจัดวางยังไม่เป็นระเบียบ อ่านยาก	
	1	ไม่มีการตกแต่งเพิ่มเติม ทำให้อ่านยาก	
5. ความสามารถในการนำเสนอและอธิบาย Mind Map	5	อธิบายได้ชัดเจน ตอบคำถามได้ครบถ้วน	
	4	อธิบายได้ดี แต่ยังมีขาดรายละเอียดบางส่วน	
	3	อธิบายได้ระดับปานกลาง ยังมีบางจุดที่ไม่ชัดเจน	
	2	อธิบายได้ไม่ชัดเจน ตอบคำถามได้เพียงบางส่วน	
	1	ไม่สามารถอธิบายได้ชัดเจน ตอบคำถามไม่ได้	
คะแนนรวม	25 คะแนน		

ระดับคะแนนและการประเมินผล

21 - 25 คะแนน : ดีเยี่ยม (แผนผังความคิดมีความสมบูรณ์ เข้าใจง่าย และสร้างสรรค์)

16 - 20 คะแนน : ดี (เนื้อหาครบถ้วน แต่อาจมีบางส่วนที่ต้องปรับปรุง)

11 - 15 คะแนน : พอใช้ (เนื้อหายังไม่ครบถ้วน หรือโครงสร้างไม่ชัดเจน)

ต่ำกว่า 10 คะแนน : ควรปรับปรุง (ข้อมูลคลาดเคลื่อน โครงสร้างไม่ชัดเจน ควรเพิ่มเติมรายละเอียด)

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

วัตถุประสงค์: เพื่อสังเกตและประเมินพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของนักเรียนในกลุ่มในระหว่างการศึกษาเนื้อหา
วรรณคดีและการสร้างแผนผังความคิด

หัวข้อ	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
1. แบ่งหน้าที่ในกลุ่มอย่างชัดเจน	☐	☐	
2. มีการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	☐	☐	
3. ทุกคนมีส่วนร่วมในการอภิปราย	☐	☐	
4. มีการจัดการเวลาทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ	☐	☐	
5. เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น	☐	☐	
6. ใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ	☐	☐	
7. ช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อนร่วมกลุ่ม	☐	☐	
8. มีการแสดงความคิดเห็นสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา	☐	☐	

แบบประเมินการนำเสนอ

เกณฑ์การประเมิน	1 คะแนน (ต้องปรับปรุง)	2 คะแนน (พอใช้)	3 คะแนน (ดี)	4 คะแนน (ดีมาก)	5 คะแนน (ดีเยี่ยม)
1. ความชัดเจนในการสื่อความหมาย	แผนผังไม่ชัดเจน เข้าใจยาก	แผนผังมีความชัดเจนบางส่วน เข้าใจยากบางจุด	แผนผังชัดเจนสามารถสื่อความหมายได้ดี	แผนผังชัดเจนมาก แต่บางจุดอาจยังไม่สมบูรณ์	แผนผังชัดเจนทุกส่วน เข้าใจง่ายและสมบูรณ์
2. ความสมบูรณ์ของเนื้อหา	ขาดข้อมูลสำคัญ หรือข้อมูลไม่ครบถ้วน	ขาดรายละเอียดบางประการ บางจุดไม่ครบถ้วน	ข้อมูลหลักครบถ้วน แต่บางส่วนขาดรายละเอียด	ข้อมูลครบถ้วนเชื่อมโยงเนื้อหาหลักได้ดี	ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ ทั้งเนื้อหาหลักและรอง
3. การเชื่อมโยงความคิดและเนื้อหา	ไม่มีการเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาหรือผิดพลาด	การเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหา ยังไม่ดีพอ	เชื่อมโยงเนื้อหาได้ดี แต่บางจุดอาจขาดความชัดเจน	เชื่อมโยงได้ดีมาก อาจพัฒนาได้เล็กน้อย	เนื้อหาถูกเชื่อมโยงกันได้ดีลงตัว ไม่มีข้อขัดแย้ง
4. ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบแผนผัง	การออกแบบไม่มีความคิดสร้างสรรค์	มีความคิดสร้างสรรค์บางประการแต่ไม่โดดเด่น	การออกแบบมีความคิดสร้างสรรค์ และดึงดูดได้ดี	การออกแบบมีความคิดสร้างสรรค์ที่ชัดเจนและน่าสนใจ	การออกแบบโดดเด่น สร้างสรรค์และน่าสนใจมาก
5. ความถูกต้องของเนื้อหา	เนื้อหาผิดพลาดไม่ตรงกับวรรณคดี	ข้อมูลบางจุดไม่ตรงกับวรรณคดี	ข้อมูลหลักถูกต้อง แต่ยังมีจุดที่ต้องแก้ไข	ข้อมูลถูกต้องทั้งหมดแต่ยังสามารถเพิ่มเติมบางส่วนได้	ข้อมูลถูกต้องทุกประการ ตรงตามวรรณคดี
6. ความเรียบง่ายและการเข้าใจง่าย	แผนผังซับซ้อนและยากต่อการเข้าใจ	แผนผังเข้าใจได้บางส่วน แต่ยังคงซับซ้อน	แผนผังเข้าใจได้ง่าย แต่ยังมีบางจุดที่สับสน	แผนผังเข้าใจง่าย สะดวกต่อการใช้งาน	แผนผังเรียบง่าย เข้าใจได้ทันที และง่ายต่อการสื่อสาร

แบบสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน

เกณฑ์การสังเกต	คะแนน 1 (ต้องปรับปรุง)	คะแนน 2 (พอใช้)	คะแนน 3 (ดี)	คะแนน 4 (ดีมาก)	คะแนน 5 (ยอดเยี่ยม)
1. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม	ไม่เข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่ให้ความสนใจ	เข้าร่วมกิจกรรม แต่มีการพูดคุยหรือช่วยเหลือเพียงเล็กน้อย	เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการพูดคุยหรือช่วยเหลือได้ดี	เข้าร่วมกิจกรรมอย่างเต็มที่ช่วยเหลือเพื่อนร่วมกลุ่มอย่างกระตือรือร้น	มีบทบาทนำในกิจกรรมช่วยเหลือและกระตุ้นการมีส่วนร่วมของเพื่อนร่วมกลุ่ม
2. การอธิบายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	ไม่แสดงความคิดเห็นหรือไม่สามารถเชื่อมโยงกับเนื้อหาได้	แสดงความคิดเห็น บางครั้งแต่ไม่ลึกซึ้งหรือไม่ตรงประเด็น	แสดงความคิดเห็นที่ดีและเชื่อมโยงกับเนื้อหาของวรรณคดี	แสดงความคิดเห็นเชื่อมโยงกับเนื้อหาได้ดี พร้อมให้เหตุผลและตัวอย่าง	แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ ช่วยกระตุ้นให้เกิดการอธิบายเพิ่มเติมในกลุ่ม
3. การตั้งคำถาม	ไม่ตั้งคำถามหรือไม่สงสัยในเนื้อหาที่เรียน	ตั้งคำถามบางคำถามที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา	ตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาได้ดีและสะท้อนความเข้าใจ	ตั้งคำถามที่แสดงถึงความคิดลึกซึ้งและสนใจเนื้อหา	ตั้งคำถามที่กระตุ้นการเรียนรู้และการคิดวิเคราะห์ในเชิงลึก
4. การฟังและให้ความสำคัญกับผู้อื่น	ไม่สนใจฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	ฟังความคิดเห็นของผู้อื่นบ้าง แต่ไม่ตอบสนอง	ฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและตอบสนองอย่างมีมารยาท	ฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างตั้งใจและตอบสนองด้วยความเคารพ	ฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างตั้งใจและสร้างการสนทนาต่อไป
5. การใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการทำกิจกรรม	ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ในกิจกรรม	มีความคิดสร้างสรรค์บ้างแต่ยังไม่เด่นชัด	ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการทำกิจกรรมได้ดี	ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการทำกิจกรรมได้ดีและสร้างสรรค์	ใช้ความคิดสร้างสรรค์ได้ดีมากและช่วยกระตุ้นการทำงานของกลุ่มได้ดี
6. การรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย	ไม่ทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือส่งงานไม่ทันเวลา	ทำงานที่ได้รับมอบหมาย บางส่วนแต่ยังไม่สมบูรณ์	ทำงานที่ได้รับมอบหมาย ครบถ้วนและส่งตรงเวลา	ทำงานที่ได้รับมอบหมาย ครบถ้วนและมีคุณภาพสูง	ทำงานที่ได้รับมอบหมาย ครบถ้วนและมีคุณภาพสูงมาก พร้อมเสนอแนะด้วยตนเอง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

เรื่องย่อของวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องย่อพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ จำนวน 2 คาบ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2567

ผู้สอน พระมหาภาณุวัฒน์ อมรกีว (ภาวงศ์)

สอนวัน พุธ ที่ 19 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 เวลา 13.00-15.00 น.

1. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้ที่ 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรม
ไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ท 5.1 ม.3/1 สรุปเนื้อหาวรรณคดีวรรณกรรมและวรรณกรรมท้องถิ่นในระดับที่ยากขึ้น

2. สารสำคัญ

วรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ เป็นเรื่องราวที่สะท้อนถึงความเฉลียวฉลาดและการวางแผนหลบหนีจากภัยอันตรายของตัวละครพระอภัยมณี ซึ่งสามารถเอาชีวิตรอดจากนางผีเสื้อสมุทรได้ด้วยความร่วมมือและการตัดสินใจที่ถูกต้อง เรื่องนี้ยังสะท้อนถึงการแก้ปัญหาเหนือกำลัง และการเผชิญปัญหาอย่างรอบคอบ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการแก้ปัญหา

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. เล่าเรื่องย่อของวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อใต้ (K)
2. เขียนสรุปเนื้อหาวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อใต้ (P)
3. เห็นคุณค่าและนำบทเรียนจากเนื้อหาในตอนนี้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (A)

4. สารการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K) เรื่องย่อของวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ
 ทักษะกระบวนการ (P) เขียนสรุปเนื้อหาวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

ด้านคุณลักษณะ (A)วิเคราะห์คุณค่าและนำบทเรียนจากเนื้อหาในตอนนี้มาประยุกต์ใช้ใน
ชีวิตประจำวัน

5. ชิ้นงาน/ภาระงาน

เขียนสรุปเนื้อหาวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

6. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

1. กำหนดปัญหา (20 นาที)

1. ครูเริ่มบทเรียนด้วยการนำเสนอสถานการณ์ที่คล้ายกับการหนีจากสถานการณ์ที่อันตราย เช่น การเผชิญหน้ากับความท้าทายที่ต้องตัดสินใจ

2. ครูตั้งคำถามให้นักเรียนคิด เช่น "คุณจะทำตัดสินใจอย่างไรถ้าคุณอยู่ในสถานการณ์ที่เหมือนกับพระอภัยมณี?"

3. นักเรียนเกิดความสนใจและพร้อมที่จะเรียนรู้เรื่องราวของพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

4. ครูนำเสนอปัญหาเกี่ยวกับการตัดสินใจของพระอภัยมณีในการหนีนางผีเสื้อ เช่น "ทำไมพระอภัยมณีถึงต้องหนีจากนางผีเสื้อ?"

5. นักเรียนอภิปรายปัญหาและแสดงความเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ตัวละครเผชิญ เพื่อให้ นักเรียนมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในเรื่อง

2. ทำความเข้าใจกับปัญหา (15 นาที)

1. นักเรียนแบ่งกลุ่ม 3-4 คน แล้วอภิปรายแนวทางการตัดสินใจของพระอภัยมณี

2. นักเรียนเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่ตัวละครเผชิญในเรื่อง

3. นักเรียนเข้าใจและสามารถอธิบายถึงเหตุผลของการตัดสินใจในเรื่อง

3. การวางแผนในการแก้ปัญหา (25 นาที)

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนการแก้ปัญหาว่าพวกเขาจะอย่างไรหากต้องเผชิญ สถานการณ์เดียวกับพระอภัยมณี

2. กลุ่มวิเคราะห์และวางแผนแนวทางการตัดสินใจโดยอิงจากบทเรียนในชีวิตจริง

3. นักเรียนฝึกทักษะการวางแผนและแก้ปัญหาจากสถานการณ์วรรณคดี

ชั่วโมงที่ 2

4. ดำเนินการศึกษาค้นคว้า (25 นาที)

1. นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อจากสื่อการเรียนรู้ที่ครู กำหนด

2. นักเรียนแบ่งหน้าที่ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องราวและบริบทที่เกี่ยวข้อง

3. นักเรียนทำความเข้าใจเนื้อเรื่องและข้อคิดที่ได้จากการค้นคว้า

5. สังเคราะห์ความรู้และสรุปผล (15 นาที)

1. กลุ่มนักเรียนแต่ละกลุ่มแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้ค้นคว้าและอภิปรายเกี่ยวกับการตัดสินใจของพระอภัยมณี

2. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปความรู้และเนื้อหาสำคัญจากตอนที่เรียน

6. เสนอผลงานและประเมินค่าของคำตอบ (20 นาที)

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการสรุปเนื้อหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจของพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ
2. กลุ่มนำเสนอผลงานต่อชั้นเรียน และนักเรียนช่วยกันประเมินคุณภาพของผลงานทั้งของตนเองและของกลุ่มอื่น
3. นักเรียนเรียนรู้การเสนอผลงาน การวิพากษ์ผลงาน และการประเมินคุณภาพของการตัดสินใจ
4. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้จากเนื้อเรื่อง โดยสรุปข้อคิดและบทเรียนที่ได้จากเรื่องนี้ เช่น การระวังการตัดสินใจในสถานการณ์ที่เสี่ยง
5. นักเรียนอภิปรายถึงวิธีการนำบทเรียนจากพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อไปใช้ในชีวิตจริง เช่น การตัดสินใจในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยง
6. นักเรียนเห็นคุณค่าของบทเรียนในวรรณคดีและสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

7. สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

1. หนังสือเรียน: ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีพระอภัยมณี
2. วิดีโอการสอน: คลิปสรุปเนื้อหาและวิเคราะห์วรรณกรรม
3. แผนภาพและแผนภูมิ: แสดงการเดินเรื่องและความสัมพันธ์ตัวละคร
4. กิจกรรมการเรียนรู้: บทละครหรือบทพูดเกี่ยวกับพระอภัยมณี

8. การวัดผลและประเมินผล

สิ่งที่วัดตาม จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือที่ใช้วัด	เกณฑ์ผ่าน
1. เล่าเรื่องย่อของ วรรณคดีเรื่องพระอภัย มณี ตอนพระอภัยมณี หนีนางผีเสื้อได้ (K)	สังเกตและบันทึกการ เล่าเรื่องของนักเรียน	เขียนสรุปเนื้อหา วรรณคดีเรื่องพระอภัย มณี ตอนพระอภัยมณี หนีนางผีเสื้อ	เล่าเรื่องได้ครบถ้วน และถูกต้องใน 80% ของเนื้อหา
2. เขียนสรุปเนื้อหา วรรณคดีเรื่องพระอภัย มณี ตอนพระอภัยมณี หนีนางผีเสื้อได้ (P)	ประเมินการเขียนสรุป เนื้อหาของนักเรียน	เขียนสรุปเนื้อหา วรรณคดีเรื่องพระอภัย มณี ตอนพระอภัยมณี หนีนางผีเสื้อ	เขียนสรุปได้ชัดเจน ครบถ้วน และถูกต้อง ใน 80% ของเนื้อหา
3. เห็นคุณค่าและนำ บทเรียนจากเนื้อหา ในตอนนีมาประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวันได้ (A)	สอบถามเกี่ยวกับ บทเรียนที่ได้จาก เนื้อหา	ข้อคำถาม	นักเรียนต้องแสดงให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้ บทเรียนใน ชีวิตประจำวันได้อย่าง น้อย 2 ตัวอย่าง

9. บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

นักเรียนสามารถเล่าเรื่องย่อได้ เขียนสรุปเนื้อหาได้
และเห็นคุณค่าของวรรณคดีมากขึ้น

ปัญหาและอุปสรรค

นักเรียนส่วนหนึ่งไม่ค่อยเข้าใจบริบทของตัวละคร และเนื้อหา เนื่องจาก
กาประพันธ์เป็นลักษณะร้อยกรอง ซึ่งยากต่อการอ่านและทำความเข้าใจ
แนวทางแก้ไข

ผู้สอนอธิบายเสริมในส่วนที่ไม่เข้าใจ และให้สมาชิกในกลุ่มช่วยอธิบาย
เสริมความรู้กันเป็นรายบุคคล

ลงชื่อ

(พระมหาภาณุวัฒน์ อมรกวี)

ครูผู้สอน

19

ก.พ.

2568

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

ดำเนินการได้: เวียดนาม 15/10/2562

ลงชื่อ.....

(นายกฤษณ์ คำราช)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

20 / 10 / 2562

ความคิดเห็นผู้บริหาร

เหมาะสม/เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

ลงชื่อ.....

(พระมหาวิมลชัย วุฑฒิชโย)

ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม

20 / 10 / 2562

เกณฑ์ประเมินชิ้นงาน: เรื่องย่อวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

หมวดหมู่	เกณฑ์การประเมิน	คะแนนเต็ม	อธิบายระดับคะแนน
ความถูกต้อง	- เนื้อหาในเรื่องย่อถูกต้องตามวรรณคดี - เล่าเรื่องย่อได้ครบถ้วน	3	3 คะแนน: เนื้อหาถูกต้องครบถ้วนตามวรรณคดี ไม่มีข้อผิดพลาด 2 คะแนน: เนื้อหาถูกต้องแต่ขาดบางส่วนของที่สำคัญ 1 คะแนน: เนื้อหาผิดพลาดในหลายจุดหรือขาดส่วนสำคัญมาก
ความชัดเจน	- ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและถูกต้อง - ไวยากรณ์และการเขียนถูกต้อง	2	2 คะแนน: ใช้ภาษาได้ชัดเจน ถูกต้อง เข้าใจง่าย ไม่มีข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ 1 คะแนน: มีข้อผิดพลาดเล็กน้อยทางภาษา แต่ยังสามารถเข้าใจได้ 0 คะแนน: ภาษาไม่ชัดเจน มีข้อผิดพลาดมากจนทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ยาก
การวิเคราะห์	- แสดงให้เห็นถึงการเข้าใจเนื้อหา - มีข้อคิดหรือบทเรียนที่ได้จากเรื่อง	2	2 คะแนน: แสดงความเข้าใจเนื้อหาได้อย่างดี มีข้อคิดหรือบทเรียนที่ชัดเจนและเหมาะสม 1 คะแนน: แสดงความเข้าใจเนื้อหาได้บ้าง มีข้อคิดแต่ยังไม่ชัดเจนหรือไม่เหมาะสม 0 คะแนน: ไม่แสดงถึงความเข้าใจเนื้อหา หรือไม่มีข้อคิดที่ชัดเจน
การจัดรูปแบบ	- รูปแบบการนำเสนอเหมาะสม - การจัดระเบียบและรูปแบบสวยงาม	1	1 คะแนน: จัดรูปแบบดี อย่างเหมาะสมเรียบร้อย 0 คะแนน: จัดรูปแบบไม่ดี ไม่เป็นระเบียบ
ความคิดสร้างสรรค์	- นำเสนอในรูปแบบที่น่าสนใจ - มีการใช้ภาพประกอบหรือกราฟิกช่วยสื่อสาร	2	2 คะแนน: นำเสนอได้อย่างน่าสนใจ มีการใช้ภาพหรือกราฟิกเสริมอย่างเหมาะสม 1 คะแนน: มีความคิดสร้างสรรค์บ้าง แต่ยังไม่โดดเด่น หรือใช้ภาพประกอบไม่เต็มที่ 0 คะแนน: ไม่มีการแสดงความคิดสร้างสรรค์ หรือการใช้ภาพประกอบ

คะแนนรวม: _____ / 10

ข้อคำถาม เห็นคุณค่าและนำบทเรียนจากเนื้อหาในตอนนี้อมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
ให้นักเรียนตอบคำถามโดยยกตัวอย่าง 2 ข้อขึ้นไปเพื่อแสดงให้เห็นถึงการเข้าใจคุณค่าและการนำ
บทเรียนจากวรรณคดีไปใช้ในชีวิตประจำวัน

นักเรียนคิดว่าเหตุการณ์ใดในตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อที่สามารถสอนให้เราเห็นถึง
ความสำคัญของการมีสติและความระมัดระวังในการใช้ชีวิต?

จากเนื้อเรื่อง นักเรียนเห็นบทเรียนอะไรที่เกี่ยวกับการคิดไตร่ตรองก่อนการตัดสินใจ
และนักเรียนสามารถนำบทเรียนนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร?

การกระทำของพระอภัยมณีและสินสมุทรสอนอะไรเกี่ยวกับความสำคัญของการทำงานเป็น
ทีม และนักเรียนเคยใช้บทเรียนนี้ในชีวิตประจำวันอย่างไร?

เหตุการณ์ในตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสามารถสอนให้เราเข้าใจถึงความสำคัญของการ
อดทนในสถานการณ์ที่ยากลำบากได้อย่างไร?

นักเรียนคิดว่าเหตุการณ์ใดในตอนนี้ที่สอนให้เราเห็นถึงความสำคัญของความรับผิดชอบ และ
นักเรียนได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร?

เกณฑ์การให้คะแนนสำหรับข้อคำถามที่เห็นคุณค่าและนำบทเรียนจากเนื้อหา "พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ" มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ระดับ คะแนน	รายละเอียดการประเมิน	คะแนน
ดีเยี่ยม	- ตอบได้ครบถ้วนและชัดเจนในอย่างน้อย 2 ข้อ - ยกตัวอย่างเหตุการณ์จากเนื้อเรื่องได้อย่างละเอียดและถูกต้อง - อธิบายการประยุกต์ใช้บทเรียนได้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม	9-10
ดี	- ตอบได้ครบถ้วนในอย่างน้อย 2 ข้อ - ยกตัวอย่างเหตุการณ์จากเนื้อเรื่องได้ถูกต้องและเกี่ยวข้อง - อธิบายการนำบทเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ชัดเจน แต่ยังไม่ละเอียดพอ	7-8
พอใช้	- ตอบได้ครบถ้วนในอย่างน้อย 2 ข้อ แต่ขาดความชัดเจนในรายละเอียด - ยกตัวอย่างเหตุการณ์จากเนื้อเรื่องได้ แต่ไม่สามารถเชื่อมโยงบทเรียนกับชีวิตประจำวันได้ดีพอ	5-6
ควร ปรับปรุง	- ตอบได้ไม่ครบ 2 ข้อ หรือไม่สามารถยกตัวอย่างเหตุการณ์จากเนื้อเรื่องที่ชัดเจนได้ - ขาดการเชื่อมโยงบทเรียนกับการใช้ชีวิตประจำวัน - ขาดตัวอย่างที่เหมาะสม	0-4

หมายเหตุ: นักเรียนต้องตอบและยกตัวอย่างอย่างน้อย 2 ข้อจึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์ (5 คะแนนขึ้นไป)

ตัวอย่างใบงาน

เรื่องย่อวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

ใบงาน

เรื่องย่อวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

ชื่อผู้จัดทำ: ... สยาม นิลธำรง ... น.ร. กว.

ชั้นเรียน: ... มัธยมศึกษาปีที่ 3 ...

วัน/เดือน/ปี:

เรื่องย่อ

พระอภัยมณี ตอน ๑๖ ในถ้ำหิน พะอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ร่มทศสมถ์ลูกชายนางแก้ว
 ร่มทศสมถ์ ลูกนางแก้ว หาง ๕ เลื้อยขึ้นตัวไป พระอภัยมณีสู้กับผีเสื้อ และ ไม่ค่อย
 การฉวย กับนางผีเสื้อ ต่อ ไป จึงคิดหนีทางผาบนฟ้า ร่มทศสมถ์ หันไปเห็น
 ปีกเงินแวววับ แล้วเอื้อมมือออกไปคว้า พะอภัยมณีสู้กับ ร่มทศสมถ์ ในระหว่างทาง พระ
 อภัยมณี และ ร่มทศสมถ์ ได้รบ ความ พะอภัยมณี ชนะ ร่มทศสมถ์ ซึ่ง นางแก้ว
 ร่มทศสมถ์ แล้วหนีออกไปจาก ถ้ำ นางผีเสื้อ ร่มทศสมถ์ รู้ตัว จึงโกรธมาก แล้ว
 ตามล่า พะอภัยมณี อย่างดุร้าย คิดที่จะ ด้วยความ พะอภัยมณี อ่อนแอ
 ภาย นางผีเสื้อ และ โจมตี พะอภัยมณี พระอภัยมณี ทำได้ทุกคนสามารถ
 หนีพ้นจาก นางผีเสื้อ พะอภัยมณี ได้ไป ๖ เดือน

ข้อคิดจากเรื่อง

กล้าเป็น และ ความรอบคอบ ความกล้าหาญ และ ความอดทน
 เราไปโดยทางผาแล้วหนีนางผีเสื้อที่ถ้ำบนผา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องสรุปเนื้อหาวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สรุปเนื้อหาวรรณคดีฯ จำนวน 2 คาบ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567
ผู้สอน พระมหาภาณุวัฒน์ อมรกวี (ภาวรงค์)
สอนวัน ศุกร์ ที่ 21 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 เวลา 14.00-16.00 น.

1. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้ที่ 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรม
ไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ท 5.1 ม.3/1 สรุปเนื้อหาวรรณคดีวรรณกรรมและวรรณกรรมท้องถิ่นในระดับที่ยากขึ้น

2. สาระสำคัญ

วรรณคดี พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ แสดงให้เห็นถึงความฉลาดในการเอา
ตัวรอดของพระอภัยมณี โดยใช้เครื่องดนตรีอย่างปี่เพื่อสร้างความได้เปรียบ และการทำงาน
ร่วมกันระหว่างตัวละครในการหลบหนีจากอันตราย เป็นเรื่องราวที่สะท้อนถึงการมีสติ ความอดทน
และการไตร่ตรองก่อนตัดสินใจ นอกจากนี้ยังสอนให้เห็นถึงคุณค่าของการร่วมมือเป็นทีมในการเผชิญ
กับความท้าทายในชีวิต

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. สรุปเหตุการณ์สำคัญในวรรณคดี พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อได้ (K)
2. จับใจความหลักและรายละเอียดที่ซับซ้อนของวรรณคดี พระอภัยมณีได้ (P)
3. เห็นคุณค่าบทเรียนจากวรรณคดี พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อและนำไป
ปรับใช้ในชีวิตจริงได้ (A)

4. สาระการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)

เหตุการณ์สำคัญในวรรณคดี พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อได้ด้านทักษะ
กระบวนการ (P) จับใจความหลักและรายละเอียดที่ซับซ้อนของวรรณคดี พระอภัยมณีได้

ด้านคุณลักษณะ (A)

วิเคราะห์คุณค่าบทเรียนจากวรรณคดี พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อและนำไป
ปรับใช้ในชีวิตจริงได้

5. ชิ้นงาน/ภาระงาน

1. เรื่องย่อพระอภัยมณี
2. แผนภาพความคิดลำดับเหตุการณ์
3. สะท้อนบทเรียนจากวรรณคดีสู่ชีวิตจริง

6. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

1. กำหนดปัญหา (20 นาที)

1. ครู ฉายภาพและเล่าเรื่องย่อของ พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ เพื่อให้ นักเรียนเห็นภาพรวมของเนื้อหา
2. ครู ตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจ เช่น พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสำเร็จได้อย่างไร? เหตุการณ์นี้สอนอะไรกับเราบ้าง?
3. ครู แจกใบงานที่มีปัญหาให้นักเรียนทำความเข้าใจ:
4. ปัญหา: นักเรียนจะสรุปเนื้อหาวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ อย่างไรให้ครบถ้วนและชัดเจนที่สุด

2. ทำความเข้าใจกับปัญหา (25 นาที)

1. นักเรียน อ่านเนื้อหาในตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้ออย่างละเอียด เพื่อทำความเข้าใจกับ เนื้อหาและปัญหาที่กำหนด
2. ครู ช่วยชี้แนะให้นักเรียนมองหาส่วนสำคัญของเนื้อหา เช่น ตัวละครหลัก การเดินเรื่อง และเหตุการณ์สำคัญ

3. การวางแผนในการแก้ปัญหา (15 นาที)

1. นักเรียน แบ่งกลุ่มและร่วมกันวางแผนในการสรุปเนื้อหา โดยใช้แผนภาพความคิด (Mind Map) หรือแนวคิดหลักในการเรียบเรียงข้อมูล
2. ครู ช่วยแนะนำการใช้แผนภาพหรือเครื่องมือสรุปเนื้อหา

ชั่วโมงที่ 2

4. ดำเนินการศึกษาค้นคว้า (25 นาที)

1. นักเรียน ร่วมกันทำแผนภาพความคิดเพื่อสรุปเนื้อหาของ ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อบนกระดานหรือผ่านโปรแกรมดิจิทัล

2. ครู ให้คำแนะนำในกระบวนการสร้างแผนภาพและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

5. สังเคราะห์ความรู้และสรุปผล (15 นาที)

1. นักเรียน ร่วมกันสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแผนภาพ และเตรียมข้อมูลเพื่อใช้ในการสรุปและนำเสนอ

2. ครู แนะนำวิธีการสรุปที่เน้นประเด็นสำคัญและเชื่อมโยงข้อมูล

6. เสนอผลงานและประเมินค่าของคำตอบ (20 นาที)

1. นักเรียน นำเสนอแผนภาพความคิดของกลุ่มตนเองพร้อมสรุปเนื้อหาของตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

2. ครูและนักเรียน ร่วมกันประเมินผลงานของแต่ละกลุ่ม โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนด เช่น ความชัดเจนของเนื้อหา ความคิดสร้างสรรค์ในการสรุป และการทำงานร่วมกัน

3. ครู สรุปเนื้อหาสำคัญของตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ พร้อมเชื่อมโยงกับบทเรียนในชีวิตจริง เช่น ความสำคัญของการตัดสินใจและการทำงานเป็นทีม

4. นักเรียน สะท้อนความคิดและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรม

7. สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

1. หนังสือเรียน: ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีพระอภัยมณี

2. แผนภาพความคิด (Mind Map): ตัวอย่างแผนภาพการเดินทางเรื่องที่นักเรียนสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการทำกิจกรรม

3. สไลด์นำเสนอ (PowerPoint): นำเสนอภาพประกอบเรื่องย่อและตัวละคร พร้อมเนื้อหาสรุปเพื่อให้เข้าใจง่าย

4. แหล่งข้อมูลออนไลน์: เว็บไซต์วรรณคดีและบทความเกี่ยวกับเรื่องพระอภัยมณี เช่น เว็บไซต์ของกระทรวงศึกษาธิการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีไทย

5. กิจกรรมการเรียนรู้: บทละครหรือบทพูดเกี่ยวกับพระอภัยมณี

8. การวัดผลและประเมินผล

สิ่งที่วัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือที่ใช้วัด	เกณฑ์ผ่าน
1. สรุปเหตุการณ์สำคัญในวรรณคดี พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อได้ (K)	ประเมินการเขียนเรื่องย่อ	แบบประเมินการเขียนเรื่องย่อ (Rubric)	ได้คะแนน 70% ขึ้นไป
2. จับใจความหลักและรายละเอียดที่ซับซ้อนของวรรณคดี พระอภัยมณีได้ (P)	ประเมินการจัดทำแผนภาพความคิด	แบบประเมินการจัดทำแผนภาพความคิด	ได้คะแนน 80% ขึ้นไป
3. เห็นคุณค่าบทเรียนจากวรรณคดี พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อและนำไปปรับใช้ในชีวิตจริงได้ (A)	ประเมินการสะท้อนบทเรียน	แบบประเมินการสะท้อนบทเรียน (Rubric)	ได้คะแนน 80% ขึ้นไป

9. บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
นักเรียนจับใจความหลักได้ละเอียดรอบคอบ รู้จักทำงานเป็นกลุ่ม
สรุปเหตุการณ์ในวรรณคดีเป็นย่อหน้า
ปัญหาและอุปสรรค

แนวทางแก้ไข

ลงชื่อ.....

(พระมหาภาณุวัฒน์ อมรกวี)

ครูผู้สอน

21

ก.พ.

2568

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข
 ทำ/๑๑/มีปัญหาดังกล่าวในการสอน

ลงชื่อ.....

(นายภูริพัฒน์ คำราช)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

๒๒ / ก.พ. / ๒๕๖๑

ความคิดเห็นผู้บริหาร

ลงชื่อ.....

(พระมหาวิมลชัย วุฑฒิชโย)

ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิทยาราม

๑๑ / ก.พ. / ๒๕๖๑

เรื่องย่อพระอภัยมณี

ชื่อผู้เขียน: _____

ชั้นเรียน: _____

วันที่: _____

เรื่องย่อวรรณคดี: พระอภัยมณี

1. เนื้อเรื่อง

.....

.....

2. การพัฒนาเรื่อง

.....

.....

3. เหตุการณ์เฉพาะที่สำคัญ

.....

.....

4. บทสรุป

.....

.....

5. ความคิดเห็นส่วนตัว (ถ้ามี)

.....

.....

เกณฑ์การให้คะแนนสำหรับการให้คะแนนเรื่องย่อ พระอภัยมณี

เกณฑ์การให้คะแนน	รายละเอียด	คะแนน	อธิบาย
1. ความถูกต้องของเนื้อหา	- สรุปเนื้อเรื่องได้ถูกต้องตามต้นฉบับ - ครอบคลุมเหตุการณ์สำคัญและตัวละครหลัก	0-4	4 คะแนน: สรุปได้ถูกต้องและครบถ้วนทุกเหตุการณ์สำคัญ 3 คะแนน: สรุปถูกต้องแต่มีข้อผิดพลาดเล็กน้อย 2 คะแนน: สรุปไม่ครบถ้วนหรือมีข้อผิดพลาดที่สำคัญ 1 คะแนน: สรุปไม่ถูกต้องมากนัก 0 คะแนน: ไม่สามารถสรุปได้หรือไม่ มีเนื้อหา
2. การจัดระเบียบและความชัดเจน	- เรื่องย่อมีการจัดระเบียบที่ดี - เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน	0-2	2 คะแนน: เนื้อเรื่องมีการจัดระเบียบชัดเจนและเข้าใจง่าย 1 คะแนน: มีการจัดระเบียบบ้าง แต่ยังสับสนในบางจุด 0 คะแนน: ไม่มีการจัดระเบียบ หรือเข้าใจยาก
3. ความคิดสร้างสรรค์	- มีความคิดเห็นหรือการวิเคราะห์เพิ่มเติมที่น่าสนใจ - แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในเนื้อเรื่อง	0-2	2 คะแนน: มีการวิเคราะห์หรือความคิดเห็นที่น่าสนใจและสร้างสรรค์ 1 คะแนน: มีความคิดเห็นแต่ไม่เด่นชัดหรือสร้างสรรค์ 0 คะแนน: ไม่มีความคิดเห็นหรือการวิเคราะห์
4. การใช้ภาษาและการเขียน	- ใช้ภาษาที่ถูกต้อง ไม่มีข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ - สื่อสารได้ดีและมีสไตล์ที่เหมาะสม	0-2	2 คะแนน: ใช้ภาษาถูกต้อง ไม่มีข้อผิดพลาด 1 คะแนน: มีข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์หรือการใช้ภาษา แต่ไม่กระทบต่อความเข้าใจ 0 คะแนน: มีข้อผิดพลาดมากทำให้เข้าใจยาก

ระดับคะแนนรวม

- 10-8 คะแนน: ดีมาก - เรื่องย่อมีความถูกต้องและชัดเจน รวมถึงมีความคิดเห็นหรือการวิเคราะห์ที่ดี
- 7-5 คะแนน: ดี - เรื่องย่อถูกต้องแต่มีจุดที่ต้องปรับปรุงในด้านการจัดระเบียบหรือการใช้ภาษา
- 4-2 คะแนน: ปานกลาง - เนื้อหาไม่ครบถ้วน หรือมีข้อผิดพลาดที่สำคัญในการสรุป
- 1-0 คะแนน: ต้องปรับปรุง - ไม่สามารถสื่อสารความหมายได้ หรือเนื้อหาไม่ถูกต้อง

สะท้อนบทเรียนจากวรรณคดีสู่ชีวิตจริง

ชื่อ-นามสกุล: _____

วันที่: _____

ชั้นเรียน: _____

1. วรรณคดีที่ได้ศึกษา:

ชื่อเรื่อง:

2. สรุปเนื้อหาที่สำคัญ:

สรุปเนื้อหาหลักหรือเหตุการณ์สำคัญในวรรณคดีเรื่องนี้

.....
.....
.....

3. บทเรียนที่ได้รับจากวรรณคดี:

เขียนถึงบทเรียนหรือข้อคิดที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

.....
.....
.....

4. การประยุกต์ใช้บทเรียนในชีวิตจริง:

ยกตัวอย่างสถานการณ์ที่คุณได้นำบทเรียนจากวรรณคดีไปใช้ในชีวิตจริง

.....
.....
.....

5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม:

เขียนข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องนี้

.....
.....
.....

ลายเซ็นนักเรียน: _____

เกณฑ์การให้คะแนน	คะแนน เต็ม	รายละเอียด
ความถูกต้องของข้อมูล	4	- 4 คะแนน: สรุปเนื้อหาของวรรณคดีอย่างถูกต้องและครบถ้วน ไม่มีข้อผิดพลาด และบทเรียนที่ได้มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาอย่างชัดเจน - 3 คะแนน: สรุปเนื้อหาได้ถูกต้อง แต่มีข้อผิดพลาดเล็กน้อยหรือความไม่ครบถ้วนในบางส่วน - 2 คะแนน: สรุปเนื้อหาได้บางส่วน แต่มีข้อผิดพลาดที่ทำให้เนื้อหาไม่ชัดเจน - 1 คะแนน: สรุปเนื้อหาไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน - 0 คะแนน: ไม่สามารถสรุปเนื้อหาได้เลย
การเชื่อมโยงบทเรียน	3	- 3 คะแนน: การประยุกต์ใช้บทเรียนในชีวิตจริงชัดเจน มีตัวอย่างที่สอดคล้องและเหมาะสม - 2 คะแนน: การประยุกต์ใช้บทเรียนมีตัวอย่าง แต่ไม่ชัดเจนหรือไม่ค่อยเกี่ยวข้อง - 1 คะแนน: มีการกล่าวถึงการประยุกต์ใช้ แต่ไม่แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในบทเรียน - 0 คะแนน: ไม่มีการเชื่อมโยงบทเรียนกับชีวิตจริง
การวิเคราะห์และสะท้อนความคิด	2	- 2 คะแนน: การสะท้อนความคิดและการวิเคราะห์บทเรียนมีวิจารณญาณที่ดี แสดงให้เห็นถึงการเข้าใจลึกซึ้งในบทเรียน - 1 คะแนน: การสะท้อนความคิดมีอยู่บ้าง แต่ขาดการวิเคราะห์หรือแสดงความเข้าใจลึกซึ้ง - 0 คะแนน: ไม่มีการสะท้อนความคิดหรือการวิเคราะห์เลย
การเขียนและนำเสนอ	1	- 1 คะแนน: การเขียนและการนำเสนอมีความชัดเจน มีการจัดระเบียบดีและน่าสนใจ - 0 คะแนน: การเขียนไม่ชัดเจน หรือไม่มีการนำเสนอที่ดี

การให้คะแนนรวม

8-10 คะแนน: สะท้อนบทเรียนได้ดีเยี่ยม มีความเข้าใจลึกซึ้ง และนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5-7 คะแนน: สะท้อนบทเรียนได้ดี มีความเข้าใจพื้นฐาน แต่ยังขาดการเชื่อมโยงบางประการ

2-4 คะแนน: สะท้อนบทเรียนได้ไม่ชัดเจน ขาดการวิเคราะห์และการประยุกต์ใช้

0-1 คะแนน: ไม่มีการสะท้อนบทเรียนหรือข้อมูลไม่ถูกต้อง

ตัวอย่างใบงาน

เรื่องย่อพระอภัยมณี

เรื่องย่อพระอภัยมณี

10
สิบมาก

ชื่อผู้เขียน: ศรุตพร ธีรวัชร เทววิศุทธิ์
ชั้นเรียน: มัธยมศึกษา/กลางที่ 3
วันที่: _____

เรื่องย่อวรรณคดี: พระอภัยมณี

1. เนื้อเรื่อง

พระอภัยมณีเป็นโอรสของกษัตริย์เมืองวิเศษนคร สวรรค์แห่งเมืองวิเศษนครตาม
ที่พระราชมารดาของกษัตริย์เป็นแม่กษัตริย์เมืองวิเศษนครตาม
พระอภัยมณีเป็นโอรสของกษัตริย์เมืองวิเศษนคร สวรรค์แห่งเมืองวิเศษนคร
พระอภัยมณีเป็นโอรสของกษัตริย์เมืองวิเศษนคร สวรรค์แห่งเมืองวิเศษนคร
พระอภัยมณีเป็นโอรสของกษัตริย์เมืองวิเศษนคร สวรรค์แห่งเมืองวิเศษนคร

2. การพัฒนาเรื่อง

- จากสถานะที่ต่ำสู่สูง เช่น การถูกขับไล่จากเมือง
- ผู้ที่ถูกละเลยหรือถูกมองข้าม เช่น พระอภัยมณีที่ถูกมองข้าม
- ความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก เช่น การถูกขับไล่จากเมือง

3. เหตุการณ์เฉพาะที่สำคัญ

- พระอภัยมณีถูกขับไล่จากเมือง - ถูกขับไล่จากเมือง
- ถูกขับไล่จากเมือง - ถูกขับไล่จากเมือง
- พระอภัยมณีถูกขับไล่จากเมือง - ถูกขับไล่จากเมือง
- พระอภัยมณีถูกขับไล่จากเมือง - ถูกขับไล่จากเมือง

4. บทสรุป

เรื่องย่อพระอภัยมณีเป็นโอรสของกษัตริย์เมืองวิเศษนคร สวรรค์แห่งเมืองวิเศษนคร
พระอภัยมณีเป็นโอรสของกษัตริย์เมืองวิเศษนคร สวรรค์แห่งเมืองวิเศษนคร
พระอภัยมณีเป็นโอรสของกษัตริย์เมืองวิเศษนคร สวรรค์แห่งเมืองวิเศษนคร

5. ความคิดเห็นส่วนตัว (ถ้ามี)

พระอภัยมณีเป็นโอรสของกษัตริย์เมืองวิเศษนคร สวรรค์แห่งเมืองวิเศษนคร
พระอภัยมณีเป็นโอรสของกษัตริย์เมืองวิเศษนคร สวรรค์แห่งเมืองวิเศษนคร
พระอภัยมณีเป็นโอรสของกษัตริย์เมืองวิเศษนคร สวรรค์แห่งเมืองวิเศษนคร

ตัวอย่างใบงาน

เรื่องย่อพระอภัยมณี

เรื่องย่อพระอภัยมณี

ชื่อผู้เขียน: สมเจตน์ธนกร นักร้อง
 ชั้นเรียน: มัธยม ศักยาปีที่ 3
 วันที่: _____

เรื่องย่อวรรณคดี: พระอภัยมณี

1. เนื้อเรื่อง

พระอภัยมณีเป็นโอรสของกษัตริย์เมืองวิเศษนาคร แต่ไม่ได้เรียนวิชาวรรณคดีตามที่พระราชบิดาหมายไว้ กลับไปเรียนเป่าปี่แทน เมื่อพระราชบิดาเห็นว่าโอรสและบัณฑิตออกจากเมือง พระอภัยมณีจึงออกเดินทางพนมกัน นางเงือกสมุทร ซึ่งรักในชายตัวและสีผิวขาว ชื่อ รีดราตรี ครั้นมาพบพระอภัยมณี นอนหลับอยู่ ได้ด้วยความช่วยเหลือของ นางเงือกแก้วขาวได้พบพระอภัยมณี และนางเงือกแก้วขาว จึงช่วยชีวิตพระองค์ขึ้นจากอันตรายและพาไป

2. การพัฒนาเรื่อง

จากภาพวาดแบ่งส่วนหัว ใช้ภาพการ์ตูนประกอบเรื่อง
 ผู้กรณพญากับนางเงือก เช่น พระอภัยมณี รีดราตรี และนางเงือก
 ขยายไปเรื่องพระอภัยมณีและ รีดราตรี พระอภัยมณีไป

3. เหตุการณ์เฉพาะที่สำคัญ

พระอภัยมณีถูกจับออกจากเมือง - จอห์นกับนางเงือก
 นางเงือกกับพระอภัยมณี - เริ่มค้นคว้าในหนังสือ
 นางเงือกช่วยพระอภัยมณี - จอห์นกับนางเงือกไปช่วยพระอภัยมณีในน้ำ
 การพบ รีดราตรี - นางเงือก และนางเงือก

4. บทสรุป

เรื่องจบลงที่เมืองวิเศษนาคร พระอภัยมณีได้พบกับนางเงือกและพระอภัยมณี
 และนางเงือกได้พบกับพระอภัยมณีและนางเงือก และนางเงือกได้พบกับพระอภัยมณี
 ในเมืองวิเศษนาคร และได้พบกับนางเงือกและนางเงือก

5. ความคิดเห็นส่วนตัว (ถ้ามี)

พระอภัยมณีเป็นวรรณคดีที่สำคัญ เพราะพระอภัยมณีและนางเงือกได้พบกับพระอภัยมณี
 และนางเงือกได้พบกับพระอภัยมณีและนางเงือก

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องลักษณะการประพันธ์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ลักษณะการประพันธ์ จำนวน 2 คาบ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567
ผู้สอน พระมหาภาณุวัฒน์ อมรกวี (ภาวรงค์)
สอนวัน อังคาร ที่ 25 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 เวลา 12.00-14.00 น.

1. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้ที่ 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย
อย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ท 5.1 ม.3/1 สรุปเนื้อหาวรรณคดีวรรณกรรมและวรรณกรรมท้องถิ่นในระดับที่ยากขึ้น

2. สาระสำคัญ

วรรณคดี พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ แสดงให้เห็นถึงความฉลาดในการเอา
ตัวรอดของพระอภัยมณี โดยการใช้เครื่องดนตรีอย่างปี่เพื่อสร้างความได้เปรียบ และการทำงาน
ร่วมกันระหว่างตัวละครในการหลบหนีจากอันตราย เป็นเรื่องราวที่สะท้อนถึงการมีสติ ความอดทน
และการไตร่ตรองก่อนตัดสินใจ นอกจากนี้ยังสอนให้เห็นถึงคุณค่าของการร่วมมือเป็นทีมในการเผชิญ
กับความท้าทายในชีวิต

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. อธิบายลักษณะคำประพันธ์และการใช้โวหารภาพพจน์ในวรรณคดีเรื่อง พระอภัยมณี ตอน
พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อได้ (K)
2. วิเคราะห์ความหมายและแนวคิดที่แฝงอยู่ในบทประพันธ์ พร้อมสรุปเป็นความรู้ของตนเองได้ (P)
3. เห็นคุณค่าของวรรณคดีไทย โดยเฉพาะศิลปะการใช้ภาษากลอนสุภาพใน พระอภัยมณี (A)

4. สาระการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)

ลักษณะคำประพันธ์

การใช้โวหารภาพพจน์

ด้านทักษะกระบวนการ (P)

วิเคราะห์ความหมายและแนวคิดที่แฝงอยู่ในบทประพันธ์

แต่งบทประพันธ์

ด้านคุณลักษณะ (A)

คุณค่าของวรรณคดีไทย โดยเฉพาะศิลปะการใช้ภาษากลอนสุภาพใน พระอภัยมณี

5. ชิ้นงาน/ภาระงาน

1. ตารางวิเคราะห์ลักษณะการประพันธ์จากบทกลอนที่กำหนด
2. แผนภาพแนวคิด (Mind Map) การวิเคราะห์บทกลอน และแต่งกลอน 8
3. สะท้อนบทเรียนจากวรรณคดีสู่ชีวิตจริง

6. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

1. กำหนดปัญหา (25 นาที)

1. เริ่มบทเรียนด้วยการถามนักเรียนเกี่ยวกับความรู้ที่พวกเขามีเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่อง พระอภัยมณี และลักษณะการประพันธ์ในวรรณคดีไทย
2. ชี้ให้เห็นว่าลักษณะการประพันธ์ในวรรณคดีไทยมีความสำคัญในการสร้างสรรค์เนื้อหาและสื่อความหมาย โดยการใช้กลอนหรือร้อยกรอง
3. แนะนำว่าวันนี้จะได้ศึกษาลักษณะการประพันธ์ในตอน "พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ" เพื่อเข้าใจการใช้คำและสำนวนในบทประพันธ์ที่มีความสวยงามและซับซ้อน
4. นักเรียนจะได้ฟังหรืออ่านบทประพันธ์จากตอน "พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ" ที่ยกมาเป็

ตัวอย่าง

ตัวอย่างบทประพันธ์:

พระโณมยองค์อภัยมณีนาค

เพลินประพาสพิศดูหมู่มัจฉา

เหล่าฉลามลื้อฉลามตามกันมา

ค่อยเคลื่อนคลาคล้ายคล้ายในสายชล

ฉนากอยู่คู่ฉนากไม่จากคู่

ขึ้นฟองฟู่ฟ่นฟองละอองฝน

ฝูงพิมพาพาฝูงเข้าแฝงวน

บ้างผุดพ่นฟองน้ำบ้างดำจร

ตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นการคิด

2. บทประพันธ์นี้มีลักษณะการประพันธ์แบบใด?

3. เหตุใดการใช้คำต่างๆ ถึงทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ชัดเจน?

2. ทำความเข้าใจกับปัญหา (20 นาที)

1. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ (4-5 คนต่อกลุ่ม)
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายเกี่ยวกับบทประพันธ์ที่ได้รับ โดยพิจารณาถึงลักษณะการประพันธ์ เช่น การใช้คำที่มีความสละสลวย การเลือกใช้สำนวน การสร้างภาพในใจของผู้อ่าน
3. ทุกกลุ่มค้นหาตัวอย่างของการใช้คำที่ทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ชัดเจนในบทประพันธ์

3. การวางแผนในการแก้ปัญหา (15 นาที)

1. นักเรียนนำเสนอผลการศึกษากลุ่ม โดยการเลือกตัวอย่างการประพันธ์ที่มีความสละสลวยและสามารถทำให้ผู้ฟังเห็นภาพ

2. นักเรียนเตรียมคำอธิบายเกี่ยวกับความหมายและการใช้คำในบทประพันธ์ชั่วโมงที่ 2

4. ดำเนินการศึกษาค้นคว้า (25 นาที)

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มจะค้นคว้าและศึกษาลักษณะการประพันธ์จากวรรณคดีเรื่อง พระอภัยมณี มากขึ้น รวมถึงการอ่านในบริบทอื่น ๆ และอธิบายถึงความสวยงามในการใช้คำ

2. การใช้ตัวอย่างกลอนในตอนที่พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อเป็นกรณีศึกษาหลัก

5. สังเคราะห์ความรู้และสรุปผล (15 นาที)

1. หลังจากศึกษาค้นคว้าเสร็จ นักเรียนจะร่วมกันสังเคราะห์ข้อมูลจากการอภิปรายและแต่งบทประพันธ์

2. ช่วยกันสรุปถึงลักษณะการประพันธ์ที่สำคัญในบทประพันธ์นี้ เช่น การใช้กลอนแบบสุภาพ การใช้ภาพพจน์

6. เสนอผลงานและประเมินค่าของคำตอบ (20 นาที)

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มจะนำเสนอผลการศึกษากลุ่ม โดยการอธิบายถึงการใช้คำในบทประพันธ์ที่ทำให้เกิดภาพลักษณ์ต่าง ๆ เช่น การใช้คำบรรยายสัตว์น้ำ การเปรียบเทียบและการใช้ภาพต่าง ๆ

2. ครูประเมินการนำเสนอโดยพิจารณาจากความสามารถในการอธิบายลักษณะการประพันธ์ ความชัดเจนในการนำเสนอ และการเชื่อมโยงความหมายในแต่ละตัวอย่าง

3. สรุปเนื้อหาบทเรียน โดยเน้นย้ำถึงการประยุกต์ใช้ลักษณะการประพันธ์ในวรรณคดีไทย และความสำคัญของการใช้ภาษาที่มีความสละสลวยและเป็นเอกลักษณ์

4. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาและปรับปรุงทักษะการอ่านและการเขียนของนักเรียน โดยการศึกษาลักษณะการประพันธ์ในวรรณคดีที่มีความซับซ้อน

7. สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

1. หนังสือเรียน: ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีพระอภัยมณี

2. สไลด์นำเสนอ (PowerPoint): นำเสนอภาพประกอบเรื่องย่อและตัวละคร พร้อมเนื้อหาสรุปเพื่อให้เข้าใจง่าย

3. แหล่งข้อมูลออนไลน์: เว็บไซต์วรรณคดีและบทความเกี่ยวกับเรื่องพระอภัยมณี เช่น เว็บไซต์ของกระทรวงศึกษาธิการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีไทย

8. การวัดผลและประเมินผล

สิ่งที่วัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือที่ใช้วัด	เกณฑ์ผ่าน
1. อธิบายลักษณะคำประพันธ์และการใช้โวหารภาพพจน์ในวรรณคดีเรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อใต้ (K)	ประเมินจากชิ้นงาน	ตารางวิเคราะห์ลักษณะการประพันธ์	ได้คะแนนในระดับขึ้นไป
2. วิเคราะห์ความหมายและแนวคิดที่แฝงอยู่ในบทประพันธ์ พร้อมสรุปเป็นความรู้ของตนเองได้ (P)	ประเมินให้คะแนนแผนภาพความคิดและการแต่งบทประพันธ์	แบบประเมินแผนภาพแนวคิดและแบบประเมินการแต่งบทประพันธ์	ได้คะแนน 80% ขึ้นไป
3. เห็นคุณค่าของวรรณคดีไทย โดยเฉพาะศิลปะการใช้ภาษา กลอนสุภาพใน พระอภัยมณี (A)	สังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม	ได้คะแนน 80% ขึ้นไป

9. บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
นักเรียนอธิบายลักษณะคำประพันธ์ได้ วิเคราะห์ความหมาย
และเห็นคุณค่าของวรรณคดีไทยเป็นอันดี

ปัญหาและอุปสรรค

นักเรียนบางกลุ่มยังไม่เข้าใจลักษณะของทรีโด้สำหรับสัปดาห์หน้าในคอน
ทำให้อธิบายบทลักษณะนี้ไม่ได้เท่าที่ควร

แนวทางแก้ไข

อธิบายเพิ่มเติมถึงทรีโด้สำหรับสัปดาห์หน้า ซึ่งบางคำอาจมีความหมาย
แฝงหรือมีความหมายซ้อน เป็นต้น

ลงชื่อ.....

(พระมหาภาณุวัฒน์ อมรกวี)

ครูผู้สอน

25 / ก.พ. / 2562

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

เรียน/ผอ. ท.พ. 1. อธิบายเพิ่มเติม
โดยมีข้อสังเกต

ลงชื่อ.....

(นายภูริพัฒน์ คำราช)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

26 / ก.พ. / 2562

ความคิดเห็นผู้บริหาร

ลงชื่อ.....

(พระมหาวิมลชัย วุฑฒิชัย)

ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม

26 / ก.พ. / 2562

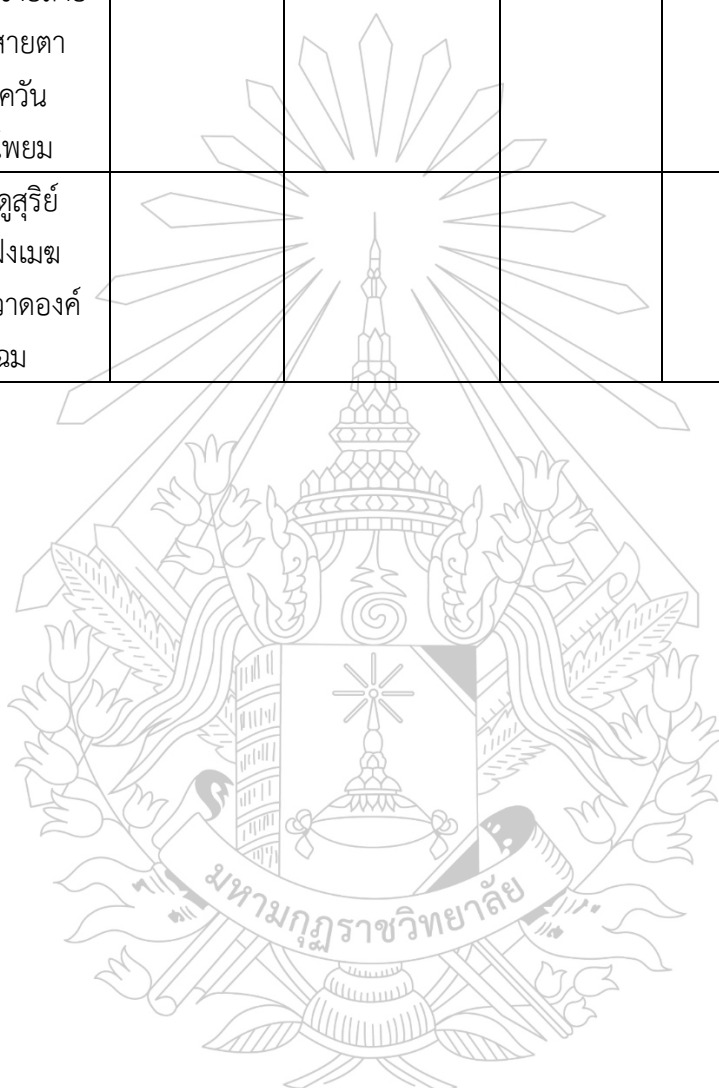

ให้นักเรียนวิเคราะห์ลักษณะการประพันธ์ในวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี

ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

ที่	บทประพันธ์	คำศัพท์ที่ควรเข้าใจ	ลักษณะคำประพันธ์	โวหารภาพพจน์	การตีความและความหมาย
1	พระโณมยองค์ อภัยมณีนาถ เพลีนประพาสาพิศ ดูหมู่มัจฉา	โณมย = รูป งาม มัจฉา = ปลา	กลอนสุภาพ (สัมผัสระหว่างวรรคและระหว่างบทครบถ้วน)	บุคคลวัต (ปลาเคลื่อนไหวคล้ายคล้าย)	แสดงถึงการเดินทางของพระอภัยมณีที่กำลังชมความงามของท้องทะเล
2	เหล่าฉลามล้วน ฉลามตามกันมา ค่อยเคลื่อนคลา คล้ายคล้ายในสาย ชล				
3	ฉนากอยู่คู่ฉนาก ไม่จากคู่ ขึ้นฟองฟู พ่นฟองละอองฝน				
4	ฝูงพิมพาพาฝูงเข้า แผ่วง บ้างผุดพ่น พองน้ำบ้างดำจร				
5	กระโห้เรียงเคียง กระโห้ขึ้นโบกหาง ลอยส้างกลาง กระแสน้ำสลอน				
6	มังกรเกี่ยวเลี้ยว ลอดกอดมังกร ประชุมซ่อนแฝง ชลขึ้นวนเวียน				
7	ฝูงม้าน้ำทำท่า เหมือนม้าเผ่น ขึ้น ลอยเล่นเลี้ยวลัด ฉวัดเฉวียน				

ที่	บทประพันธ์	คำศัพท์ที่ ควรเข้าใจ	ลักษณะคำ ประพันธ์	โวหาร ภาพพจน์	การตีความและ ความหมาย
8	ตะเพียนทองท่ง น่าน้ำตะเพียน ดาษเดียรรูเพลิง จนเกินมา				
9	จะเหลียวซ้ายสาย สมุทรสุดสายตา จะแลขวาคว้น คลุ้มกุ่มโพยม				
10	จะเหลียวดูสุริย์ แสงเข้าแฝงเมฆ ให้วิเวกวาดองค์ พระทรงโฉม				

เฉลย

ที่	บทประพันธ์	คำศัพท์ที่ควร เข้าใจ	ลักษณะคำ ประพันธ์	โวหารภาพพจน์	การตีความ และความหมาย
1	พระโหมยองค์ อภัยมณีนาล เพลินประพาสา พิศดูหม่มัจฉา	โหมยง = รูป งาม มัจฉา = ปลา	กลอนสุภาพ (สัมผัส ระหว่างวรรค และระหว่าง บทครบถ้วน)	บุคคลวัต (ปลา เคลื่อนคล้าย คล้าย)	แสดงถึงการ เดินทางของพระ อภัยมณีที่กำลัง ชมความงามของ ท้องทะเล
2	เหล่าฉลามล้วน ฉลามตามกันมา ค่อยเคลื่อนคลา คล้ายคล้ายใน สายชล	คลา คล้าย = เคลื่อนช้า ๆ สายชล = กระแสน้ำ	กลอนสุภาพ	อุปมา (การ เคลื่อนที่ของฝูง ปลาถูกเปรียบกับ การเคลื่อนที่ของ กระแสน้ำ)	สะท้อนให้เห็นถึง ความเป็น ธรรมชาติของ สิ่งมีชีวิตในท้อง ทะเล
3	ฉนากอยู่คู่ฉนาก ไม่จากคู่ ขึ้นฟอง ฟูฟ่นฟองละออง ฝน	ฉนาก = ปลา ฉนาก ฟองฟู = ลอยขึ้น	กลอนสุภาพ	สัทพจน์ (เสียงน้ำ ฟ่นฟอง)	บรรยายภาพ ความมีชีวิตชีวา ของฝูงปลาใน มหาสมุทร
4	ฝูงพิมพาพาฝูง เข้าแฝงวน บ้าง ผุดฟ่นฟองน้ำ บ้างดำจร	พิมพา = ปลา ชนิดหนึ่ง จร = เดินทาง	กลอนสุภาพ	บุคคลวัต (ปลา แฝงวนเหมือนมี พฤติกรรมของ มนุษย์)	สื่อถึงความสงบ และการดำเนิน ชีวิตของสัตว์น้ำ
5	กระโให้เรียงเคียง กระโให้ขึ้นโบก หาง ลอยส้าง กลางกระแสน สลอน	กระโให้ = ปลา ชนิดหนึ่ง ส้าง = กระจัด กระจ่าย	กลอนสุภาพ	อุปมา (การเรียง ตัวของปลากระโให้ เปรียบเสมือนการ เดินขบวน)	แสดงให้เห็นถึง ความเป็น ระเบียบและ ความงามของ ธรรมชาติ
6	มังกรเกี่ยวเลี้ยว ลอดกอดมังกร ประชุมซ่อนแฝง ชลขึ้นวนเวียน	มังกร = สัตว์ใน จินตนาการ	กลอนสุภาพ	อุปลักษณ์ (การ เปรียบปลาเป็น มังกร)	แสดงถึงความ ยิ่งใหญ่ของ สายน้ำ เปรียบ ฝูงปลากับมังกร

ที่	บทประพันธ์	คำศัพท์ที่ควร เข้าใจ	ลักษณะคำ ประพันธ์	โวหารภาพพจน์	การตีความ และความหมาย
					ที่กำลัง เคลื่อนไหว
7	ฝูงม่านน้ำทำท่า เหมือนม้าแผ่น ขึ้นลอยเล่นเลี้ยว ลัดฉวัดเฉวียน	แผ่น = กระโจน ฉวัดเฉวียน = หมุนไปมา	กลอนสุภาพ	อุปมา (ม่านน้ำถูก เปรียบเหมือนม้า)	ใช้การ เปรียบเทียบให้ เห็นภาพชัดเจน ถึงการ เคลื่อนไหวของ ม่านน้ำ
8	ตะเพียนทองท่อง น่านน้ำตะเพียน ดาษเดียรคูเพลิน จนเกินมา	ตะเพียนทอง = ปลาชนิดหนึ่ง ดาษเดียร = มากมาย	กลอนสุภาพ	บุคคลวัต (ปลา ตะเพียนดูเหมือน มีพฤติกรรม เหมือนมนุษย์)	บรรยายให้เห็น ถึงฝูงปลาที่ เคลื่อนไหวอย่าง สวยงาม
9	จะเหลียวซ้าย สายสมุทรสุด สายตา จะแล ขวาค้วนคลุ้ม กลุ่มโพยม	สมุทร = ทะเล โพยม = ท้องฟ้า	กลอนสุภาพ	อุปมา (ควั่นคลุ้ม กลุ่มเหมือนม่าน หมอกปกคลุม ท้องฟ้า)	ถ่ายทอด บรรยากาศของ ท้องทะเลที่ กว้างไกลสุดลูกหูลูกตา
10	จะเหลียวดูสุริย์ แสงเข้าแฝงเมฆ ให้วิเวกวาด องค์พระทรงโฉม	วิเวก = เงียบ เหงา	กลอนสุภาพ	สัทพจน์ (เสียง คลื่นดังครืนโครม)	สะท้อนถึง ความรู้สึกโดด เดี่ยวของพระ อภัยมณีในขณะ ล่องเรือ

เกณฑ์การให้คะแนนตารางวิเคราะห์บทประพันธ์
(คะแนนเต็ม 20 คะแนน)

เกณฑ์การให้คะแนน	ระดับคุณภาพ (คะแนน)	รายละเอียด
1. การระบุบทประพันธ์ ได้ถูกต้อง	4 = ดีมาก	ระบุข้อความจากบทประพันธ์ได้ถูกต้องครบถ้วน
	3 = ดี	ระบุข้อความจากบทประพันธ์ได้ถูกต้อง แต่ขาดบางส่วนเล็กน้อย
	2 = พอใช้	ระบุข้อความผิดพลาดบางส่วน หรือขาดข้อความสำคัญ
	1 = ต้องปรับปรุง	ระบุบทประพันธ์ผิดพลาดหรือไม่ สอดคล้องกับเนื้อหา
2. การอธิบายคำศัพท์	4 = ดีมาก	อธิบายความหมายของคำศัพท์ได้ถูกต้อง ชัดเจน และสมบูรณ์
	3 = ดี	อธิบายความหมายได้ถูกต้อง แต่ขาดรายละเอียดเล็กน้อย
	2 = พอใช้	อธิบายคำศัพท์บางคำผิด หรือมีคำอธิบายที่ไม่ชัดเจน
	1 = ต้องปรับปรุง	คำศัพท์ที่อธิบายผิดพลาดเกินครึ่ง หรือไม่ได้อธิบายเลย
3. การระบุลักษณะคำ ประพันธ์	4 = ดีมาก	ระบุประเภทของคำประพันธ์ได้ถูกต้อง และอธิบายได้อย่างชัดเจน
	3 = ดี	ระบุประเภทของคำประพันธ์ได้ถูกต้อง แต่ขาดคำอธิบายบางส่วน
	2 = พอใช้	ระบุประเภทของคำประพันธ์ผิดบางจุด หรืออธิบายไม่สมบูรณ์
	1 = ต้องปรับปรุง	ระบุผิดพลาดทั้งหมด หรือไม่ได้ระบุเลย

เกณฑ์การให้คะแนน	ระดับคุณภาพ (คะแนน)	รายละเอียด
4. การระบุโวหาร ภาพพจน์	4 = ดีมาก	ระบุโวหารภาพพจน์ได้ถูกต้องครบถ้วน พร้อมอธิบายอย่างละเอียด
	3 = ดี	ระบุโวหารได้ถูกต้อง แต่ขาดรายละเอียด ในคำอธิบายเล็กน้อย
	2 = พอใช้	ระบุโวหารผิดบางจุด หรืออธิบายไม่ ชัดเจน
	1 = ต้องปรับปรุง	ระบุผิดพลาดทั้งหมด หรือไม่ได้ระบุเลย
5. การตีความและ วิเคราะห์ความหมาย	4 = ดีมาก	ตีความได้ลึกซึ้ง เชื่อมโยงเนื้อหาได้ดีและ มีเหตุผลสนับสนุน
	3 = ดี	ตีความได้ถูกต้อง แต่ขาดความลึกซึ้งหรือ เหตุผลสนับสนุนบางส่วน
	2 = พอใช้	ตีความผิดบางจุด หรือขาดความ สมเหตุสมผล
	1 = ต้องปรับปรุง	ตีความผิดทั้งหมด หรือไม่สามารถ วิเคราะห์ความหมายได้เลย

ระดับคะแนนรวม (เต็ม 20 คะแนน) และการแปลผล

17-20 คะแนน (ดีมาก) → วิเคราะห์ได้ถูกต้องครบถ้วน แสดงถึงความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

13-16 คะแนน (ดี) → วิเคราะห์ได้ดี แต่ยังขาดรายละเอียดบางส่วน

9-12 คะแนน (พอใช้) → มีข้อผิดพลาดบางจุด ขาดความสมบูรณ์

ต่ำกว่า 9 คะแนน (ต้องปรับปรุง) → ข้อมูลไม่ครบถ้วนหรือมีข้อผิดพลาดมาก

คำสั่ง:

อ่านบทประพันธ์ ที่กำหนดให้ โดยพิจารณาลักษณะเด่นของการแต่ง เช่น ฉันทลักษณ์ สัมผัส คำซ้ำ ภาพพจน์ และโวหารที่ใช้วิเคราะห์เนื้อหา และ สรุปแนวคิดสำคัญ ของบทประพันธ์ โดยพิจารณาโครงสร้างของกลอน (กลอน 8) สัมผัสนอก-สัมผัสในภาพพจน์และโวหารทางวรรณศิลป์ ที่พบ ใจความสำคัญของบทประพันธ์ออกแบบแผนภาพความคิด (Mind Map) โดยจัดกลุ่มข้อมูลให้เห็น ความเชื่อมโยงกันอย่างชัดเจนหัวข้อหลัก: "ลักษณะการประพันธ์ในตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ" หัวข้อรอง: โครงสร้างกลอน, สัมผัส, ภาพพจน์, โวหาร, แนวคิดหลัก ฯลฯ รายละเอียดเพิ่มเติม: ยกตัวอย่างจากบทประพันธ์ประกอบตกแต่งแผนภาพให้อ่านง่าย อาจใช้ สี สัญลักษณ์ หรือรูปภาพ เพื่อช่วยอธิบายเกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินแผนภาพแนวคิด (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)

เกณฑ์การให้คะแนน	ระดับคุณภาพ (คะแนน)	รายละเอียด
1. ความถูกต้องของเนื้อหา	4 = ดีมาก	แสดงแนวคิดได้ถูกต้อง ครบถ้วน ตรงประเด็น และมีเหตุผลสนับสนุน
	3 = ดี	แสดงแนวคิดได้ถูกต้อง แต่ขาดรายละเอียดบางส่วน
	2 = พอใช้	มีข้อผิดพลาดบางส่วน หรือขาดข้อมูลสำคัญ
	1 = ต้องปรับปรุง	ข้อมูลผิดพลาดหรือไม่สอดคล้องกับบทประพันธ์
2. การเชื่อมโยงแนวคิด	4 = ดีมาก	เชื่อมโยงแนวคิดได้ดี มีลำดับที่ชัดเจน และมีตรรกะที่สมเหตุสมผล
	3 = ดี	มีการเชื่อมโยงแนวคิด แต่บางจุดยังขาดความชัดเจน
	2 = พอใช้	การเชื่อมโยงไม่สมบูรณ์ หรือมีจุดไม่สอดคล้องกัน
	1 = ต้องปรับปรุง	แนวคิดกระจัดกระจาย ไม่สามารถเชื่อมโยงกันได้
3. ความชัดเจนและการจัดวางข้อมูล	4 = ดีมาก	มีโครงสร้างชัดเจน อ่านง่าย เป็นระเบียบ
	3 = ดี	มีโครงสร้างที่ชัดเจน แต่ยังต้องปรับปรุงการจัดวางเล็กน้อย

เกณฑ์การให้คะแนน	ระดับคุณภาพ (คะแนน)	รายละเอียด
	2 = พอใช้	ข้อมูลกระจัดกระจาย อ่านยาก หรือไม่มีลำดับที่ดี
	1 = ต้องปรับปรุง	ขาดการจัดวางข้อมูลที่เป็นระบบ ทำให้เข้าใจได้ยาก
4. ความคิดสร้างสรรค์	4 = ดีมาก	นำเสนอแนวคิดอย่างสร้างสรรค์ มีการใช้สัญลักษณ์ หรือภาพประกอบช่วยอธิบายได้ดี
	3 = ดี	มีความสร้างสรรค์ แต่ขาดองค์ประกอบบางส่วน
	2 = พอใช้	มีแนวคิดที่น่าสนใจบ้าง แต่ยังขาดความชัดเจน หรือความแปลกใหม่
	1 = ต้องปรับปรุง	ขาดความสร้างสรรค์ ใช้รูปแบบเดิม ไม่มีองค์ประกอบที่ช่วยให้เข้าใจง่ายขึ้น
5. ความครบถ้วนของข้อมูล	4 = ดีมาก	ครอบคลุมทุกประเด็นสำคัญเกี่ยวกับบทประพันธ์
	3 = ดี	ครอบคลุมประเด็นสำคัญ แต่ยังขาดรายละเอียดบางส่วน
	2 = พอใช้	มีข้อมูลบางส่วนขาดหายไป หรือมีข้อผิดพลาดบางประการ
	1 = ต้องปรับปรุง	ข้อมูลไม่ครบถ้วน หรือเนื้อหาไม่ตรงกับหัวข้อที่กำหนด

ระดับคะแนนรวม (เต็ม 20 คะแนน) และการแปลผล

17-20 คะแนน (ดีมาก) → แผนภาพแนวคิดชัดเจน ครบถ้วน เข้าใจง่าย

13-16 คะแนน (ดี) → มีข้อมูลสำคัญครบ แต่ยังสามารถปรับปรุงการนำเสนอได้

9-12 คะแนน (พอใช้) → มีข้อผิดพลาดบางจุด อาจขาดรายละเอียดบางประเด็น

ต่ำกว่า 9 คะแนน (ต้องปรับปรุง) → แผนภาพยังไม่สมบูรณ์ ข้อมูลไม่ครบถ้วน

คำสั่ง:

ศึกษาตัวอย่างบทประพันธ์ จากวรรณคดีเรื่อง พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ โดยสังเกต โครงสร้าง สัมผัส ภาพพจน์ และโวหารที่ใช้แต่งกลอน 8 จำนวน 2 บท (16 วรรค) โดยเนื้อหาต้องเกี่ยวข้องกับ บรรยากาศ การเดินทางของพระอภัยมณี ความรู้สึก หรือเหตุการณ์สำคัญใช้ ภาพพจน์และโวหารวรรณศิลป์ เช่นอุปมา (เปรียบเทียบ)อุปลักษณ์ (อุปมาโดยไม่ใช้คำว่า "เหมือน" หรือ "ดั่ง")บุคคลวัต (ให้สิ่งไม่มีชีวิตมีชีวิต)สัมผัสนอก-สัมผัสในอย่างถูกต้องเขียนคำอธิบาย สั้น ๆ (3-5 บรรทัด) อธิบายแนวคิดของบทกลอนที่แต่ง

เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินการแต่งบทประพันธ์กลอน 8

(คะแนนเต็ม 20 คะแนน)

เกณฑ์การให้คะแนน	ระดับคุณภาพ (คะแนน)	รายละเอียด
1. ความถูกต้องของฉันทลักษณ์ (กลอน 8)	4 = ดีมาก	มีจำนวนวรรคครบ 8 วรรคต่อ 1 บท สัมผัสถูกต้องทั้งหมด
	3 = ดี	จำนวนวรรคถูกต้อง สัมผัสถูกต้องเกือบทั้งหมด
	2 = พอใช้	จำนวนวรรคถูกต้อง แต่มีข้อผิดพลาดในสัมผัสบางจุด
	1 = ต้องปรับปรุง	จำนวนวรรคหรือสัมผัสผิดพลาดหลายจุด
2. การใช้ถ้อยคำและความไพเราะ	4 = ดีมาก	ใช้ถ้อยคำไพเราะ สั้นไหล และเหมาะสมกับเนื้อหา
	3 = ดี	มีถ้อยคำที่ไพเราะ แต่ยังสามารถพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นได้
	2 = พอใช้	ใช้ถ้อยคำซ้ำซาก หรือบางจุดไม่สละไหล
	1 = ต้องปรับปรุง	ถ้อยคำขาดความไพเราะ หรือใช้ไม่ถูกต้อง
3. การสื่อความหมายและความคิดสร้างสรรค์	4 = ดีมาก	ถ่ายทอดเนื้อหาได้ชัดเจน มีความคิดสร้างสรรค์และน่าสนใจ
	3 = ดี	ถ่ายทอดเนื้อหาได้ดี มีความคิดสร้างสรรค์บางส่วน
	2 = พอใช้	เนื้อหาสื่อสารได้บ้าง แต่ยังขาดความคิดสร้างสรรค์
	1 = ต้องปรับปรุง	สื่อความหมายได้ไม่ดี หรือไม่มีความคิดสร้างสรรค์เลย

เกณฑ์การให้คะแนน	ระดับคุณภาพ (คะแนน)	รายละเอียด
4. การเชื่อมโยงกับบทประพันธ์ ต้นฉบับ	4 = ดีมาก	สื่อสารเนื้อหาสอดคล้องกับบท ประพันธ์ต้นฉบับได้ดี
	3 = ดี	เชื่อมโยงกับบทประพันธ์ต้นฉบับได้ แต่ยังมีบางจุดที่ไม่ชัดเจน
	2 = พอใช้	เชื่อมโยงกับบทประพันธ์ต้นฉบับได้ น้อย หรือขาดบางส่วน
	1 = ต้อง ปรับปรุง	ไม่สามารถเชื่อมโยงกับบทประพันธ์ ต้นฉบับได้เลย
5. ความครบถ้วนของเนื้อหา	4 = ดีมาก	ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดตามที่ กำหนด
	3 = ดี	ครอบคลุมเนื้อหาเกือบทั้งหมด แต่ ขาดรายละเอียดบางส่วน
	2 = พอใช้	มีบางประเด็นขาดหายไป หรือยังไม่ ครบถ้วน
	1 = ต้อง ปรับปรุง	ขาดเนื้อหาสำคัญหรือไม่ตรงตามที่ กำหนด

ระดับคะแนนรวม (เต็ม 20 คะแนน) และการแปลผล

17-20 คะแนน (ดีมาก) → กลอน 8 ถูกต้อง สวยงาม สื่อความหมายได้ดี

13-16 คะแนน (ดี) → กลอนถูกต้องแต่ยังมีจุดที่ปรับปรุงได้

9-12 คะแนน (พอใช้) → มีข้อผิดพลาดในฉันทลักษณ์หรือการสื่อความหมายบางจุด

ต่ำกว่า 9 คะแนน (ต้องปรับปรุง) → ยังไม่สมบูรณ์ ขาดความไพเราะหรือผิดฉันทลักษณ์

ตัวอย่างใบงาน

วิเคราะห์ลักษณะการประพันธ์ในวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

ดูจาก
ในวรรณคดี

ให้นักเรียนวิเคราะห์ลักษณะการประพันธ์ในวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี
ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

ชื่อ-นามสกุล สวามิภรณ์ นันทกุล ๕๐๖๖

ที่	บทประพันธ์	คำศัพท์ที่ควร เข้าใจ	ลักษณะคำ ประพันธ์	โวหารภาพพจน์	การตีความและความหมาย
1	พระโสมงศ์องค์ภัย มณีนาค เพลิน ประพาศพิศดุหมันมัจฉา	โสมง = รูปงาม มัจฉา = ปลา	กลอนสุภาพ (สัมผัสระหว่าง วรรคและระหว่าง บทครบถ้วน)	บุคคลวิัต (ปลาเคลื่อนคล้าย คล้าย)	แสดงถึงการเดินทางของพระอภัยมณีที่กำลัง ชมความงามของท้องทะเล
2	เหล่าฉลามลั่นฉลาม ตามกันมา ค่อยเคลื่อนคลาคล้าย คล้ายในสายชล	คลาคล้าย = เคลื่อนช้า ๆ สายชล = กระแส น้ำ	กลอนสุภาพ	อุปมา	แสดงให้เห็นถึงความน่ากลัวของ ฉลามที่กำลังไล่ตามพระอภัยมณีในทะเล ที่ลึกลับมืดมน
3	ฉนากอยู่คู่ฉนากไม่ จากคู่ ขึ้นฟองฟู่ฟ่น ฟองละอองฝน	ฉนาก = ปลาฉลาม ฟองฟู่ = ฟองน้ำ	กลอนสุภาพ	สัทพจน์	แสดงถึงความน่ากลัวของ ฉลามที่กำลังไล่ตามพระอภัยมณี
4	ฝูงพินพาพาฝูงเข้า แผ่วงวน บ้างผุดฟ่น ฟองน้ำบ้างคำจอร์	พินพา = ปลาฉลาม จอร์ = เือนทาง	กลอนสุภาพ	บุคคลวิัต	แสดงถึงความน่ากลัวของ ฉลามที่กำลังไล่ตามพระอภัยมณี
5	กระให้เรียงเคียง กระให้ขึ้นโขกทาง ลอยส้างกลางกระแส แลสลอน	กระให้ = ปลาฉลาม ส้าง = กระแส	กลอนสุภาพ	อุปมา	แสดงถึงความน่ากลัวของ ฉลามที่กำลังไล่ตามพระอภัยมณี
6	มังกรเกี้ยวเลี้ยวลอด กอดมังกร ประชุม ซ่อนแฝงชลขึ้น วนเวียน	มังกร = สัตว์ใน จินตนาการ ที่ดุร้าย	กลอนสุภาพ	อุปมา	แสดงถึงความน่ากลัวของ มังกรที่กำลังไล่ตามพระอภัยมณี
7	ฝูงม้าน้ำทำท่าเหมือน ม้าเผ่น ขึ้นลอยเล่น เลี้ยวลัดดัดเดวียน	เผ่น = กระโดด เดวียน = ม้า	กลอนสุภาพ	อุปมา	แสดงถึงความน่ากลัวของ ฝูงม้าน้ำที่กำลังไล่ตามพระอภัยมณี
8	ตะเพียนทองทองน้ำ น้ำตะเพียน ดาษเตียร ดูเพรินจนเกินมา	ตะเพียนทอง = ดอกไม้ ดาษเตียร = น้ำ	กลอนสุภาพ	บุคคลวิัต	แสดงถึงความน่ากลัวของ ฝูงปลาที่กำลังไล่ตามพระอภัยมณี
9	จะเหลียวซ้ายส่าย สมุทรสุดส่ายตา จะแล ขวาค้วนค้อมกุ่ม โพยม	สมุทร = ทั่ว โพยม = ทั่ว	กลอนสุภาพ	อุปมา	แสดงถึงความน่ากลัวของ ฝูงปลาที่กำลังไล่ตามพระอภัยมณี
10	จะเหลียวดูดูริยแสง เข้าแฝงเมฆ ให้วอก วอก (ต่อคำประพันธ์)	วอก = ใจหวาด กลัว	กลอนสุภาพ	สัทพจน์	แสดงถึงความน่ากลัวของ ฝูงปลาที่กำลังไล่ตามพระอภัยมณี

ตัวอย่างใบงาน

วิเคราะห์ลักษณะการประพันธ์ในวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

อิมก
ในพจนานุกรม

ให้นักเรียนวิเคราะห์ลักษณะการประพันธ์ในวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี

ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

ชื่อ-นามสกุล อานันท์ วัชรพชร เลขที่ ๑๑๑

ที่	บทประพันธ์	คำศัพท์ที่ควรเข้าใจ	ลักษณะคำประพันธ์	โวหารภาพพจน์	การตีความและความหมาย
1	พระโณมยงองค์ภัย มณีนาด เพลิน ประพาศพิศดุหนุมังดา	โณมยง = รูปงาม มังดา = ปลา	กลอนสุภาพ (สัมผัสระหว่าง วรรคและระหว่าง บทครบถ้วน)	บุคคลวิค (ปลาเคลื่อนคล้าย คล้าย)	แสดงถึงการเดินทางของพระอภัยมณีที่กำลัง ชมความงามของท้องทะเล
2	เหล่าฉลามล้วนฉลาม ตามกันมา ค่อยเคลื่อนคลาคล้าย คล้ายในสายชล	คล้าย = เคลื่อนที่ คล้าย = สายชล = แม่น้ำ	กลอนสุภาพ	อุปมา	แสดงถึงการไล่ตามพระอภัยมณี และการฉวยโอกาส
3	ฉลามอยู่คู่ฉลามไม่ จากคู่ ขึ้นฟองฟู่พัน ฟองละอองฝน	ฉลาม = ปลาน้ำลึก ฟองฟู่ = การเคลื่อนไหว	กลอนสุภาพ	สัทพจน์	สะท้อนความน่ากลัวของฉลาม ในท้องทะเล
4	ฝูงพิมพาพาฝูงเข้า แผ่วงวน บ้างผุดพัน ฟองน้ำบ้างดำจรัส	พิมพา = ปลาน้ำลึก จรัส = ทว่าลึกลับ	กลอนสุภาพ	บุคคลวิค	บรรยายถึงพฤติกรรมของฉลาม ที่ว่ายวนเวียนในทะเล
5	กระให้เรียงเคียง กระให้ขึ้นใบทาง ลอยสลับกลางกระแส แลสลอน	กระให้ = ปลาน้ำลึก สลับ = กระสือกระสือ	กลอนสุภาพ	อุปมา	แสดงถึงลักษณะการว่ายของฉลาม ที่วนเวียนในทะเล
6	มังกรเกี่ยวเลี้ยวลอด กอดมังกร ประชุม ซ่อนแผ่ชลขึ้น วนเวียน	มังกร = ปลาน้ำลึก กอด = กอด	กลอนสุภาพ	อุปมา	แสดงถึงการว่ายของฉลาม ที่วนเวียนในทะเล
7	ฝูงม้าน้ำทำท่าเหมือน ม้าเผ่น ขึ้นลอยเล่น เลี้ยวลัดฉวัดเฉวียน	เผ่น = กระโดด ฉวัดเฉวียน = รวดเร็ว	กลอนสุภาพ	อุปมา	ใช้เปรียบเทียบการเคลื่อนไหว ของฉลาม
8	ตะเพียนทองท่องน้ำ น้ำตะเพียน คายเตียร ดูเพลินจนเกินมา	ตะเพียนทอง = ปลาน้ำลึก คายเตียร = ปาก	กลอนสุภาพ	บุคคลวิค	บรรยายถึงรูปร่างที่แปลกประหลาด ของฉลาม
9	จะเหลียวซ้ายส่าย สมุทรสุดสายตา จะแล ขวาค้วนคลุ้มกุ่ม โพยม	สมุทร = ทะเล โพยม = ทิวเขา	กลอนสุภาพ	อุปมา	บรรยายถึงการว่ายของฉลาม ที่วนเวียนในทะเล
10	จะเหลียวดูสุริยแสง เข้าแผ่แสง ให้วิเวก หวาดกลัวเห็นทมิฬ	วิเวก = ตื่นกลัว	กลอนสุภาพ	สัทพจน์	ความกลัวที่โหดเหี้ยมของฉลาม ที่วนเวียนในทะเล

ตัวอย่างใบงาน
การแต่งบทประพันธ์กลอน 8 เรื่องพระอภัยมณี

20 20 ส่วนแรก หนึ่งเพลง ๑๐๐ ค.

แต่งบทประพันธ์ เรื่องพระอภัยมณี

ตอนพระอภัยมณี หนีนางผีเสื้อ

พระอภัยมณีผู้มั่งคั่งดี มีพระพักตร์ก่ดกค้ำไม่พองไล่

ดักย่นางยักษ์ตามติดอยู่ไม่ไกล เหมือนชฎาจะบรรลัยอยู่รอนรอน

มองข้างหน้าก็สมุทราสุดพิลึก พระก็ชักสังการในสายสมร

ดักอแปกองค์ ทรงมาไม่อาทรกัน จะนั่งนอนทำไฉนทำไม่เคย

ใจหมายแต่เกาะแก้วพิสดาร ตั้งวิมานเทพอินทรสันเนนเคย

คงจะต่างจากเกาะพิทักษ์เคย ทนายคนช่วยชมสัพพันทุกขภัย

เห็นคลื่นโหมทะเลกว้างสุดขอบฟ้า สุดสายตายังกระเพื่อมอยู่ใน

ยังไม่เห็นฝั่งพื้นอันไหนไกล ในพระทัยยังทุกขทุกคุณ

บรรยงการทัพพระอภัยมณี หนีนางผีเสื้อกำลังขั้หลังนางเงือก

ลอยอยู่ในทะเลหมายใจหวังจะไปถึงเกาะแก้วพิสดารพบพระฤาษี

ท่านคงจะชวอตนจากนางยักษ์บ้าง แต่กลางทะเลเต็มไปด้วยคลื่นสกลูกทุ

ลิกคายังมองไม่เห็นฝั่งหรือเกาะใดๆเลย พระองค์จึงทุกขโศกนึก

ตัวอย่างใบงาน
การแต่งบทประพันธ์กลอน 8 เรื่องพระอภัยมณี

19 20	สำนวนโวหารโวหารโวหารโวหารโวหาร แต่งบทประพันธ์ เรื่องพระอภัยมณี บทประพันธ์ เรื่องพระอภัยมณี
ในกลอน	บทประพันธ์เรื่องพระอภัยมณี กลอนแปดเรื่องพระอภัยมณี
	บทประพันธ์เรื่องพระอภัยมณี บทประพันธ์เรื่องพระอภัยมณี
	บทประพันธ์เรื่องพระอภัยมณี บทประพันธ์เรื่องพระอภัยมณี
	บทประพันธ์เรื่องพระอภัยมณี บทประพันธ์เรื่องพระอภัยมณี
	บทประพันธ์เรื่องพระอภัยมณี บทประพันธ์เรื่องพระอภัยมณี
	บทประพันธ์เรื่องพระอภัยมณี บทประพันธ์เรื่องพระอภัยมณี
	บทประพันธ์เรื่องพระอภัยมณี บทประพันธ์เรื่องพระอภัยมณี
	บทประพันธ์เรื่องพระอภัยมณี บทประพันธ์เรื่องพระอภัยมณี
	บทประพันธ์เรื่องพระอภัยมณี บทประพันธ์เรื่องพระอภัยมณี
	บทประพันธ์เรื่องพระอภัยมณี บทประพันธ์เรื่องพระอภัยมณี
	บทประพันธ์เรื่องพระอภัยมณี บทประพันธ์เรื่องพระอภัยมณี
	บทประพันธ์เรื่องพระอภัยมณี บทประพันธ์เรื่องพระอภัยมณี
	บทประพันธ์เรื่องพระอภัยมณี บทประพันธ์เรื่องพระอภัยมณี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องวิเคราะห์ตัวละคร

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง วิเคราะห์ตัวละคร จำนวน 2 คาบ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567
ผู้สอน พระมหาภาณุวัฒน์ อมรกวี (ภาวงศ์)
สอนวัน พุธ ที่ 26 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 เวลา 13.00-15.00 น.

1. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้ที่ 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรม
ไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ท 5.1 ม.3/2 วิเคราะห์วิถีไทย และคุณค่าจากวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน

2. สาระสำคัญ

วรรณคดี พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ แสดงให้เห็นถึงความฉลาดในการเอา
ตัวรอดของพระอภัยมณี โดยการใช้เครื่องดนตรีอย่างปี่เพื่อสร้างความได้เปรียบ และการทำงาน
ร่วมกันระหว่างตัวละครในการหลบหนีจากอันตราย เป็นเรื่องราวที่สะท้อนถึงการมีสติ ความอดทน
และการไตร่ตรองก่อนตัดสินใจ นอกจากนี้ยังสอนให้เห็นถึงคุณค่าของการร่วมมือเป็นทีมในการเผชิญ
กับความท้าทายในชีวิต

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. อธิบายลักษณะของตัวละครหลักในวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนาง
ผีเสื้อ ได้อย่างถูกต้อง (K)
2. วิเคราะห์พฤติกรรมและค่านิยมที่สะท้อนจากตัวละครได้ (P)
3. นำข้อคิดจากตัวละครไปประยุกต์ใช้ในบริบทของตนเองได้ (A)

4. สาระการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)

ตัวละคร

ลักษณะคำประพันธ์

ด้านทักษะกระบวนการ (P)

วิเคราะห์ตัวละคร

บทประพันธ์

ด้านคุณลักษณะ (A)

ข้อคิดจากตัวละคร

5. ชิ้นงาน/ภาระงาน

1. ตารางเปรียบเทียบลักษณะของตัวละครหลัก

6. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

1. กำหนดปัญหา (25 นาที)

1. ครูตั้งคำถามกระตุ้นความสนใจ เช่น หากคุณเป็นพระอภัยมณี คุณจะบริหารจัดการกับสถานการณ์ที่นางผีเสื้อไล่อิตตามอย่างไร
2. ลักษณะของตัวละครแต่ละตัวสะท้อนค่านิยมทางสังคมในอดีตอย่างไร
3. นักเรียนดูภาพประกอบเหตุการณ์จากตอนที่ศึกษา และให้อภิปรายร่วมกัน
4. ครูอ่านบทประพันธ์ตัวอย่างให้ฟัง พร้อมอธิบายความหมายและอารมณ์ของ

ตัวละคร

ตัวอย่างบทประพันธ์:

สินสมุทรสุดแสนสงสารแม่	ข้าเลื่องแลดูหน้าน้ำตาไหล
จึงกราบกรานมารดาแล้วว่าไป	จะเข้าไกล่ทูลหัวลูกกล้วนัก
เมื่อวานนี้พี่ข้าไปหรือ	ระบมมือเหมือนกระดุกลูกจะหัก
ซึ่งรักลูกลูกก็รู้ยอว่ารัก	มิใช่จักลืมนคุณกรุณา
ถึงตัวไปใจลูกยังผูกคิด	พอปลดปลดเปลื้องธูระจะมาหา
อย่ากริ้วโกรธโปรดปรานเถิดมารดาไปไสยาอยู่ในถ้ำให้สำราญ ฯ	

5. นักเรียนร่วมกันระบุและอภิปรายเกี่ยวกับตัวละครหลักในตอนนี้ได้แก่

1. พระอภัยมณี
2. นางเงือก
3. นางผีเสื้อสมุทร
4. สินสมุทร
5. พระฤๅษี

2. ทำความเข้าใจกับปัญหา (20 นาที)

นักเรียนร่วมกันอ่านบทประพันธ์เพิ่มเติม:

ตัวอย่างบทประพันธ์

๑ พระอภัยมณีเห็นผีเสื้อ	ความกลัวเหลือว้ายคว้างอยู่กลางหน
ยักษ์กระโจมโถมจับแทบอัจน	พอเห็นคนอยู่ที่หาดตวาดครืน
เข้าถึงที่ผีเสื้อก็ถึงด้วย	กระชั้นฉวยผิดเลือกเกลือกเข้าตื่น
พอโยคีมีคาถาลงมายืน	ผีเสื้อตื่นตัวสั่นขยับยั้ง
พระอภัยมณีมินทร์กับสินสมุทร	ช่วยกันฉุดนางเงือกเสือกเข้าฝั่ง
แล้วกราบกรานโยคีมีกำลัง	แขกฝรั่งพร้อมล้อมพุดจา ฯ
๑ โยคีมีจิตคิดสงสาร	จึงว่าท่านหนีตายหมายมาหา
เราลงมากอยช่วยด้วยเมตตา	แต่กิจจาไม่กระจ่างยังคลางแคลง ฯ

๑ พระอภัยได้สดับสุนทรภาษ
จะหนีนางกลางสมุทรที่สุดแรง
แล้วอนว่าข้ากับโอรสราช
ขอพระองค์ทรงธรรมช่วยกันภัย

๑ พระโยคีมีญาณว่าหลานรัก
อันยักษ์มีสางสมุทรพราย
เราลงเลขเสกทำไว้สำเร็จ
มันอยู่แต่ห่างห่างข้างเป็นไร

๑ ฝ่ายผีเสื้อเหลือโอรสโสดทะเล
เหตุไฉนไปนั่งกำบังตัว
นิจจาเอ๋ยเคยอยู่เป็นคู่ชื่น
จนมีลูกปลุกเลี้ยงเคียงประครอง
อยู่ดีดีหนีเมียมาเสียได้
จึงอุตส่าห์พยายามสู้ตามมา
พระเสด็จไปไหนจะไปด้วย
ประทานโทษโปรดเลี้ยงแต่เพียงนั้นอย่าบากบันความรักน้องนักเลย ฯ
ครูช่วยอธิบายบริบทและพฤติกรรมของตัวละครแต่ละตัว

3. การวางแผนในการแก้ปัญหา (15 นาที)

นักเรียนทำตารางเปรียบเทียบลักษณะของตัวละครหลัก พระอภัยมณี นางเงือก นางผีเสื้อสมุทร สินสมุทร พระฤๅษี ในหัวข้อต่อไปนี้

ลักษณะภายนอก

บุคลิกภาพ

พฤติกรรม

ค่านิยมที่สะท้อน

ชั่วโมงที่ 2

4. ดำเนินการศึกษาค้นคว้า (20 นาที)

1. นักเรียนค้นหาตัวอย่างวรรณคดีไทยเรื่องอื่นที่มีลักษณะตัวละครคล้ายกัน
2. นำข้อมูลที่ค้นคว้าได้มาอภิปรายในกลุ่ม

5. สังเคราะห์ความรู้และสรุปผล (15 นาที)

นักเรียนเขียนบทวิเคราะห์สั้น ๆ เกี่ยวกับตัวละคร โดยอ้างอิงข้อมูลจากตารางที่จัดทำไว้

6. เสนอผลงานและประเมินค่าของคำตอบ (25 นาที)

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอบทวิเคราะห์ของตนเอง
2. ครูให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
3. นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงข้อคิดที่ได้รับจากตัวละคร
4. ครูสรุปบทบาทของตัวละครที่มีต่อเนื้อเรื่องและค่านิยมทางสังคม
5. นักเรียนสะท้อนความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับบทเรียนวันนี้

จึงยกความก่อนเก่าเล่าแถลง
รำพันแจ้งความจริงทุกสิ่งไป
จะรองบาทประติพัทธ์จนตักชัย
แต่พอได้หยุดหย่อนผ่อนสบาย ฯ
จงสำนักอยู่ให้สมอารมณ์หมาย
มาถูกทรายชายหาดก็ขาดใจ
ดังเชือกเพชฌกุตปีศาจไม่อาจไถ่
ทำไม่ได้นัดดาเจ้าอย่ากลัว ฯ
เสียงโผผิงแผ่นโผนตะโกนผัว
เชิญทูนหัวเยี่ยมหน้ามาหาน้อง
ทุกวันคืนค่าเช่าไม่เศร้าหมอง
มิให้ห้องเคืองขัดพระอัชฌา
เสียน้ำใจน้องรักเป็นนักหนา
ขอเป็นข้าบาทบงสุ์พระทรงธรรม
เป็นเพื่อนม้วยภัสดาจนอาสัญ

7. สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

1. หนังสือเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีพระอภัยมณี
2. สไลด์นำเสนอ (PowerPoint) นำเสนอภาพประกอบเรื่องย่อและตัวละคร พร้อมเนื้อหาสรุปเพื่อให้เข้าใจง่าย
3. แหล่งข้อมูลออนไลน์ เว็บไซต์วรรณคดีและบทความเกี่ยวกับเรื่องพระอภัยมณี เช่น เว็บไซต์ของกระทรวงศึกษาธิการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีไทย

8. การวัดผลและประเมินผล

สิ่งที่วัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือที่ใช้วัด	เกณฑ์ผ่าน
1. อธิบายลักษณะของตัวละครหลักในวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ได้อย่างถูกต้อง (K)	ประเมินจากชิ้นงาน	ตารางเปรียบเทียบลักษณะของตัวละครหลัก	ได้คะแนน 80% ขึ้นไป
2. วิเคราะห์พฤติกรรมและค่านิยมที่สะท้อนจากตัวละครได้ (P)	ประเมินจากชิ้นงาน	ตารางเปรียบเทียบลักษณะของตัวละครหลัก	ได้คะแนน 80% ขึ้นไป
3. นำข้อคิดจากตัวละครไปประยุกต์ใช้ในบริบทของตนเองได้ (A)	สังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม	ได้คะแนน 80% ขึ้นไป

9. บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

นักเรียนเกิดความสนุกสนาน มีความสนใจในกิจกรรมทворเรียนรู้
และตั้งใจในทворเรียนเป็นอย่างดี

ปัญหาและอุปสรรค

นักเรียนบางรูปยังไม่เข้าใจถึงบุคลิก ลักษณะของตัวละคร
เนื่องจากขาดคำอธิบายถึงลักษณะภายนอกที่ต่างจากกัน

แนวทางแก้ไข

อธิบายเริ่มถึงบุคลิกตัวละครรอบทิศ โดยอ้างอิงจากบทประพันธ์

ลงชื่อ.....

(พระมหากษัตริย์ อมรกี)

ครูผู้สอน

26 / ก.พ. / 2564

ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข

โรงเรียนท้าวโศภิตาภิบาล วิทยาลัย

ลงชื่อ.....

(นายกริพัฒน์ คำราช)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

๒๖ / ๓.๔. / ๒๕๖๓

ความคิดเห็นผู้บริหาร

นายสมศักดิ์

ลงชื่อ.....

(พระมหาวิมลชัย วุฑฒิชโย)

ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม

๒๖ / ๓.๔. / ๒๕๖๓

ตารางเปรียบเทียบลักษณะตัวละคร

คำสั่ง ให้นักเรียนทำตารางเปรียบเทียบลักษณะของตัวละครหลักในวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนด และสรุปข้อคิดที่ได้รับจากตัวละคร **ตัวละครที่ต้องวิเคราะห์**

พระอภัยมณี

นางเงือก

นางผีเสื้อสมุทร

สินสมุทร

พระฤๅษี

หัวข้อในการเปรียบเทียบ:

ลักษณะภายนอก

บุคลิกลักษณะ

พฤติกรรมสำคัญ

ค่านิยมที่สะท้อน

ตัวอย่างตารางเปรียบเทียบ:

ตัวละคร	ลักษณะ ภายนอก	บุคลิกลักษณะ	พฤติกรรม สำคัญ	ค่านิยมที่ สะท้อน
พระอภัยมณี	สูงสง่า ฉลาด	สุชุม รอบคอบ	ใช้ปัญญาหนี จากอันตราย	สติปัญญาสำคัญ กว่ากำลัง

เกณฑ์การให้คะแนน (เต็ม 10 คะแนน)

ความถูกต้องของเนื้อหา (4 คะแนน) อธิบายลักษณะตัวละครได้ถูกต้องตามวรรณคดี

ความครบถ้วนของข้อมูล (3 คะแนน) เปรียบเทียบตัวละครได้ครบทุกหัวข้อ

การวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (2 คะแนน) สามารถเชื่อมโยงค่านิยมและข้อคิดจากตัวละครได้

ความเรียบร้อยและการนำเสนอ (1 คะแนน) เขียนตารางเป็นระเบียบ อ่านเข้าใจง่าย

ตัวอย่างใบงาน
ตารางเปรียบเทียบลักษณะตัวละคร

ตารางเปรียบเทียบลักษณะตัวละคร

คำสั่ง ให้นักเรียนทำตารางเปรียบเทียบลักษณะของตัวละครหลักในวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนด และสรุปข้อคิดที่ได้รับจากตัวละคร

ตัวละคร	ลักษณะภายนอก	บุคลิภาพ	พฤติกรรมสำคัญ	ค่านิยมที่สะท้อน
พระอภัยมณี	สูงสง่า ฉลาด	สุ่ม รอบคอบ	ใช้ปัญญาหนีจากอันตราย	สติปัญญาสำคัญกว่ากำลัง
นางเงือก	สวยงาม มีทรวด	อ่อนโยน มีน้ำใจ	รัก/หลงพระอภัยมณี พยายามช่วย	จากเสียงเพลงความรัก ทำให้อิสรภาพเสีย
นางผีเสื้อสมุทร	ตัวใหญ่ น้ำหนักมาก	อหังการ หึงหวง	ใช้กำลังบังคับพระอภัยมณี พยายามฆ่า	ตามติดที่รักจากศรัทธา มั่นใจว่าตัวเองมีอำนาจ
สินสมุทร	ใจดี น่ารัก กล้าหาญ	กล้าหาญ คบาคู่	ร่วมใจช่วยในการค้นหาภรรยา	ตามหาความรักและช่วยเหลือใจให้พ้นจากอันตราย
พระฤๅษี	ขรึมขราท ใจดี	ใจดี มีเมตตา	ให้คำแนะนำทางจิตวิญญาณ	ผู้มีสติปัญญาสูง ไม่สนใจสิ่งภายนอก

ชื่อ-นามสกุล: นางเมธีพรวิภากร เกตุใจ

ตัวอย่างใบงาน
ตารางเปรียบเทียบลักษณะตัวละคร

ตารางเปรียบเทียบลักษณะตัวละคร

คำสั่ง ให้นักเรียนทำตารางเปรียบเทียบลักษณะของตัวละครหลักในวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนด และสรุปข้อคิดที่ได้รับจากตัวละคร

ตัวละคร	ลักษณะภายนอก	บุคลิกลักษณะ	พฤติกรรมสำคัญ	ค่านิยมที่สะท้อน
พระอภัยมณี	สูงสง่า ฉลาด	สุชุม รอบคอบ	ใช้ปัญญาหนีจากอันตราย	สติปัญญาสำคัญกว่ากำลัง
นางเงือก	รูปร่างสวยงาม ดุซัดห ครึ่งปลา	อ่อนโยน มีเมตตา	ช่วยพระอภัยมณีหนีจากเงือกยักษ์	ความเมตตา ความรัก และความสามัคคี
นางผีเสื้อสมุทร	ร่างใหญ่ นิสัยดุร้าย	ใจแค้น ใจชั่ว	จับพระอภัยมณีไป	ความอิจฉา ความแค้น
สินสมุทร	เด็กชาย รูปร่างดี	กล้าหาญ รักพ่อ	ช่วยพ่อหนีจากนางเงือกยักษ์	ความกล้าหาญและความรัก
พระฤๅษี	แก่ ๕๐๐ ปี	มีเมตตา ฉลาด	ช่วยชี้ทางให้พระอภัยมณี	ความรู้และเมตตา

ชื่อ-นามสกุล: สมชาย ธรรมานะ นักร้อง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6
เรื่องวิเคราะห์คุณค่าจากวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม
 เรื่องวิเคราะห์คุณค่าจากวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี
 ตอนพระอภัยมณี หนีนางผีเสื้อ จำนวน 2 คาบ
 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้สอน พระมหาภาณุวัฒน์ อมรกวี (ภาวงศ์)

สอนวัน ศุกร์ ที่ 28 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 เวลา 14.00-16.00 น.

1. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้ที่ 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย
 อย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ท 5.1 ม.3/2 วิเคราะห์วิถีไทย และคุณค่าจากวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน

2. สาระสำคัญ

วรรณคดี พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ แสดงให้เห็นถึงความฉลาดในการเอา
 ตัวรอดของพระอภัยมณี โดยการใช้เครื่องดนตรีอย่างปี่เพื่อสร้างความได้เปรียบ และการทำงาน
 ร่วมกันระหว่างตัวละครในการหลบหนีจากอันตราย เป็นเรื่องราวที่สะท้อนถึงการมีสติ ความอดทน
 และการไตร่ตรองก่อนตัดสินใจ นอกจากนี้ยังสอนให้เห็นถึงคุณค่าของการร่วมมือเป็นทีมในการเผชิญ
 กับความท้าทายในชีวิต

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. อธิบายคุณค่าทางวรรณคดีที่สะท้อนวิถีชีวิตไทยจากบทกลอนในตอนพระอภัยมณีหนีนาง
 ผีเสื้อได้ (K)

2. ใช้กระบวนการวิเคราะห์บทกลอนและเชื่อมโยงกับวิถีไทยได้ (P)

3. แสดงความเคารพในคุณค่าของวรรณคดีและวัฒนธรรมไทยได้ (A)

4. สาระการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)

คุณค่าทางวรรณคดีที่สะท้อนวิถีชีวิต

กระบวนการวิเคราะห์

ด้านทักษะกระบวนการ (P)

วิเคราะห์คุณค่า

ด้านคุณลักษณะ (A)

แสดงความเคารพในคุณค่าของวรรณคดีและวัฒนธรรมไทย

5. ชิ้นงาน/ภาระงาน

1. รายงานคุณค่าจากวรรณคดี
2. วิเคราะห์บทกลอนในกลุ่ม
3. บันทึกความคิดเห็นส่วนบุคคล

6. กิจกรรมการเรียนรู้

1. กำหนดปัญหา (20 นาที)

1. เริ่มบทเรียนด้วยการตั้งคำถามให้กับนักเรียนเกี่ยวกับความหมายของ "วิถีไทย" และ "คุณค่าจากวรรณคดี" โดยถามนักเรียนว่า ในวรรณคดีไทย เรื่องพระอภัยมณี มีคุณค่าที่เราควรเรียนรู้อะไรบ้าง
2. นำเสนอภาพหรือคลิปวิดีโอที่เกี่ยวกับการผจญภัยของพระอภัยมณีเพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน
3. จากบทกลอนในตอนพระอภัยมณีหน้าผาผืนเสื้อ คิดว่ามีอะไรในเนื้อหาที่สะท้อนวิถีชีวิตของคนไทยในสมัยโบราณ และคุณค่าทางวรรณคดีที่เราควรนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ทำความเข้าใจกับปัญหา (25 นาที)

1. อธิบายและอ่านบทประพันธ์ที่ยกตัวอย่าง
พระโณมยองค์อภัยมณีนาค เพลินประพาสพิศดูหมู่มัจฉา
เหล่าฉลามล้นฉลามตามกันมา ค่อยเคลื่อนคลาคล้ายคล้ายในสายชล
ฉลามอยู่คู่ฉลามไม่จากคู่ ขึ้นฟองฟู่ฟองละอองฝน
ฝูงพิมพาพาฝูงเข้าแฝงวน บ้างผุดพ่นพองน้ำบ้างดำจร
กระให้เรียงเคียงกระให้ขึ้นโบกหาง ลอยส้างกลางกระแสนสลอน
2. วิเคราะห์ความหมายของบทกลอน รวมทั้งการสะท้อนวิถีชีวิตและความเชื่อของคนไทยในสมัยนั้น เช่น ความสำคัญของน้ำ การใช้คำที่สื่อถึงธรรมชาติ และการแสดงออกถึงความกล้าหาญของพระอภัยมณีที่หนีจากอันตราย
3. เชื่อมโยงกับค่านิยมทางวัฒนธรรมไทย เช่น ความรักในธรรมชาติ การรักษาความสมดุลในชีวิต

3. การวางแผนในการแก้ปัญหา (15 นาที)

นักเรียนจัดกลุ่มเพื่อศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ "วิถีไทย" ที่สะท้อนในบทกลอน และคุณค่าทางวรรณคดี โดยใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เช่น หนังสือเรียน, สื่อออนไลน์, หรือการสัมภาษณ์ผู้รู้ ชั่วโมงที่ 2

4. ดำเนินการศึกษาค้นคว้า (20 นาที)

1. ให้แต่ละกลุ่มศึกษาบทกลอนที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม และค้นหาความหมายของคำและสัญลักษณ์ในบทประพันธ์

2. นักเรียนจะใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงวรรณคดีและวิถีไทย เช่น การเปรียบเทียบตัวละครในวรรณคดีและคุณค่าที่สอดแทรกในเนื้อหาของเรื่อง

5. สังเคราะห์ความรู้และสรุปผล (15 นาที)

1. แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์ของตนเอง โดยสรุปว่าบทประพันธ์ในตอนนี้สะท้อนคุณค่าทางวัฒนธรรมไทย เช่น การรักษาความสัมพันธ์กับธรรมชาติ การรักษาความกล้าหาญ หรือการยึดมั่นในค่านิยมทางจริยธรรม

2. สรุปผลการวิเคราะห์วิถีชีวิตไทยและคุณค่าทางวรรณคดีในสมัยโบราณที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในยุคปัจจุบัน

6. เสนอผลงานและประเมินค่าของคำตอบ (25 นาที)

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มจะเสนอผลงานผ่านการพูดคุยในชั้นเรียน หรือการสร้างโปสเตอร์เพื่อแสดงผลการวิเคราะห์

2. ทำการประเมินผลการเรียนรู้ร่วมกัน โดยการอภิปรายในชั้นเรียนและให้คะแนนผลงานจากความครบถ้วน การนำเสนอที่ชัดเจน และการเชื่อมโยงกับวิถีไทยและคุณค่าทางวรรณคดี

3. ย้ำถึงความสำคัญของการวิเคราะห์คุณค่าทางวรรณคดีจาก "พระอภัยมณี" โดยมุ่งเน้นการสังเกตวิถีชีวิตไทยในอดีตและการนำค่านิยมเหล่านั้นมาปรับใช้ในปัจจุบัน

4. ถามนักเรียนว่า "วันนี้คุณได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการวิเคราะห์บทกลอนในเรื่องพระอภัยมณี?"

5. สรุปว่าการศึกษาและวิเคราะห์วรรณคดีไม่เพียงแต่ให้ความรู้เรื่องภาษาไทย แต่ยังสะท้อนความเชื่อและค่านิยมที่ส่งต่อมาถึงปัจจุบัน

7. สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

1. หนังสือเรียน: ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีพระอภัยมณี

2. สไลด์นำเสนอ (PowerPoint): นำเสนอภาพประกอบเรื่องย่อและตัวละคร พร้อมเนื้อหาสรุปเพื่อให้เข้าใจง่าย

3. แหล่งข้อมูลออนไลน์: เว็บไซต์วรรณคดีและบทความเกี่ยวกับเรื่องพระอภัยมณี เช่น เว็บไซต์ของกระทรวงศึกษาธิการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีไทย

8. การวัดผลและประเมินผล

สิ่งที่วัดตาม จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือที่ใช้วัด	เกณฑ์ผ่าน
1. อธิบายคุณค่าทาง วรรณคดีที่สะท้อนวิถีชีวิต ไทยจากบทกลอนในตอน พระอภัยมณีพินิจพิเคราะห์ ได้ (K)	ประเมินจากชิ้นงาน	รายงานคุณค่าจาก วรรณคดี	ได้คะแนนในระดับขึ้น ไป
2. ใช้กระบวนการ วิเคราะห์บทกลอนและ เชื่อมโยงกับวิถีไทยได้ (P)	ประเมินให้คะแนน	วิเคราะห์บทกลอน ในกลุ่ม	ได้คะแนน 80% ขึ้น ไป
3. แสดงความเคารพใน คุณค่าของวรรณคดีและ วัฒนธรรมไทยได้ (A)	สังเกตพฤติกรรม	บันทึกความคิดเห็น ส่วนบุคคล	ได้คะแนน 80% ขึ้น ไป

9. บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

นักเรียนมีความกระตือรือร้นกับกิจกรรมการจัดทบทวน
และประเมินผล สืบเสาะหาความรู้ ประเมินผลงานแผนการจัดทบทวน

ปัญหาและอุปสรรค

.....หลานนรจิตกรเรียนรไ้เพื่อพ่อ

แนวทางแก้ไข

แนวทางการบ้านและประเมินผลจากใบงานร่วมด้วย

ลงชื่อ.....

Handwritten signature

(พระมหากษัตริย์ อมรกว)

ครูผู้สอน

28, П. 41, 2568

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข
ให้บริษัทฯ ในตัวการฯ มีข. ๒๔๓/๒๕๖๓

ลงชื่อ.....

(นายภูริพัฒน์ คำราช)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

29 / n.w. / 2568

ความคิดเห็นผู้บริหาร

1. แผน = นโยบาย / วัตถุประสงค์ / การดำเนินงาน / การวัดผล

ลงชื่อ.

Wm. L. Brown, Jr.

(พระมหาวุฒิชัย วุฑฒิชโย)

ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม

29 / n.m. / 2568

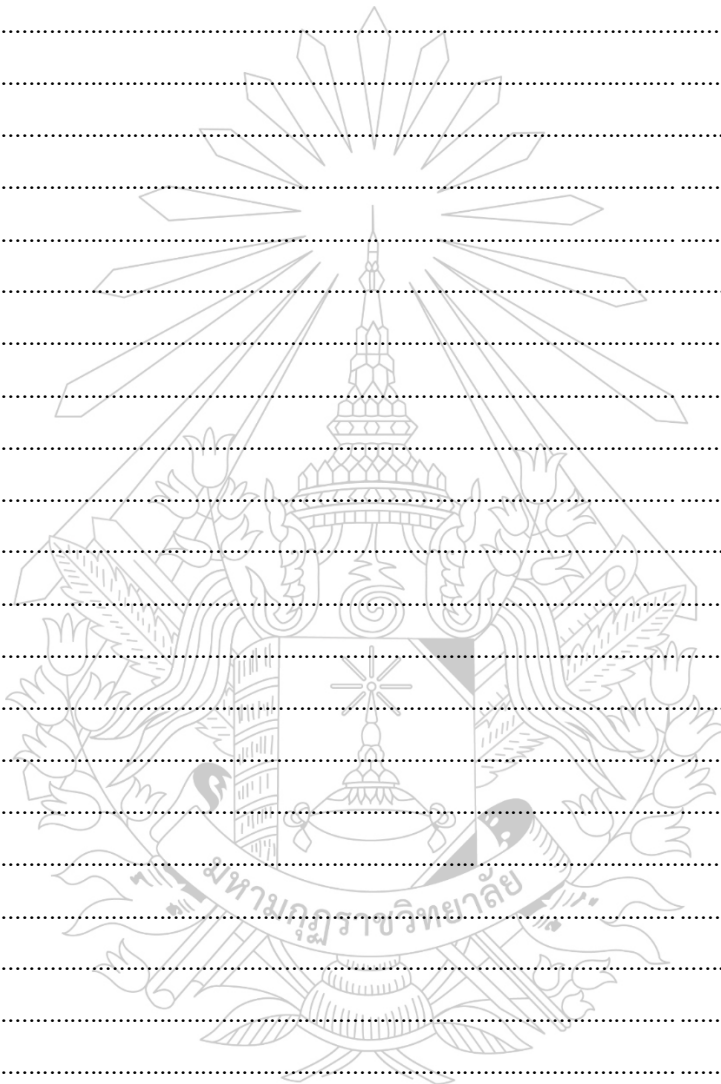

[illegible]

เกณฑ์การให้คะแนนรายงานคุณค่าทางวรรณคดี

เกณฑ์การให้คะแนน	รายละเอียด	คะแนนเต็ม
ความครบถ้วนของเนื้อหา	8-10 คะแนน: รายงานอธิบายคุณค่าทางวรรณคดีและวิถีชีวิตไทยอย่างละเอียดและครบถ้วน	10 คะแนน
	5-7 คะแนน: รายงานอธิบายคุณค่าทางวรรณคดีบางส่วนและเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตไทย	
	1-4 คะแนน: รายงานอธิบายคุณค่าทางวรรณคดีไม่ครบถ้วนหรือไม่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตไทย	
	0 คะแนน: ไม่สามารถอธิบายคุณค่าทางวรรณคดีและวิถีชีวิตไทยได้	
การเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตไทย	4-5 คะแนน: การเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตไทยชัดเจนและเหมาะสม	5 คะแนน
	2-3 คะแนน: การเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตไทยไม่ค่อยชัดเจน	
	0-1 คะแนน: การเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตไทยไม่มีหรือไม่เหมาะสม	
การใช้ภาษาที่ถูกต้อง	4-5 คะแนน: ใช้ภาษาที่ถูกต้องและกระชับ	5 คะแนน
	2-3 คะแนน: ใช้ภาษาที่ถูกต้องแต่มีข้อผิดพลาดบางประการ	
	0-1 คะแนน: ใช้ภาษาผิดพลาดและไม่กระชับ	

นักเรียนทำการวิเคราะห์บทกลอนจาก “พระอภัยมณีเห็นนางผีเสื้อ” ในกลุ่ม โดยใช้กระบวนการศึกษาและอภิปรายกลุ่มร่วมกัน คุณจะต้องหาคุณค่าทางวรรณคดีและวิถีชีวิตไทยที่สะท้อนในบทประพันธ์นี้ จากนั้นนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบการอภิปราย หรือการทำโปสเตอร์แสดงความหมายที่คุณได้สังเคราะห์จากการวิเคราะห์บทกลอน

เกณฑ์การให้คะแนนการวิเคราะห์บทกลอนในกลุ่ม

เกณฑ์การให้คะแนน	รายละเอียด	คะแนนเต็ม
การวิเคราะห์เนื้อหา ของบทกลอน	8-10 คะแนน: การวิเคราะห์มีความลึกซึ้งและสามารถหา คุณค่าทางวรรณคดีและวิถีชีวิตไทยได้อย่างชัดเจน	10 คะแนน
	5-7 คะแนน: การวิเคราะห์มีบางส่วนที่ครบถ้วนแต่ไม่ลึกซึ้ง	
	1-4 คะแนน: การวิเคราะห์ไม่ครบถ้วนหรือไม่สามารถหา เชื่อมโยงกับวิถีไทยได้	
	0 คะแนน: ไม่มีการวิเคราะห์หรือการวิเคราะห์ผิดพลาด	
การนำเสนอ	4-5 คะแนน: การนำเสนอดีและมีความเข้าใจในเนื้อหาที่ วิเคราะห์	5 คะแนน
	2-3 คะแนน: การนำเสนอเข้าใจได้ แต่ไม่สามารถเชื่อมโยง เนื้อหากับการวิเคราะห์ได้ดี	
	0-1 คะแนน: การนำเสนออ่อนหรือไม่สามารถเข้าใจได้	
การทำงานร่วมกันใน กลุ่ม	4-5 คะแนน: การทำงานร่วมกันในกลุ่มดี ทุกคนมีส่วนร่วม ในการอภิปรายและการทำงาน	5 คะแนน
	2-3 คะแนน: การทำงานร่วมกันในกลุ่มไม่สมบูรณ์หรือบาง คนมีส่วนร่วมไม่เต็มที่	
	0-1 คะแนน: ไม่มีการทำงานร่วมกันในกลุ่มหรือไม่สามารถ ทำงานร่วมกันได้	

บันทึกความคิดเห็นส่วนบุคคล

เขียนบันทึกความคิดเห็นส่วนบุคคลหรือโพสต์บล็อกที่สะท้อนถึงความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางวรรณคดีและวิถีไทยจากการเรียนในบทเรียนนี้ อธิบายว่าค่านิยมและความเข้าใจที่ได้จากการเรียนรู้สามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้อย่างไร บันทึกนี้ควรมีความยาวประมาณ 1 หน้า

เกณฑ์การให้คะแนนบันทึกความคิดเห็นส่วนบุคคล

เกณฑ์การให้คะแนน	รายละเอียด	คะแนนเต็ม
ความชัดเจนและครบถ้วน ของความคิดเห็น	8-10 คะแนน: ความคิดเห็นชัดเจนและครบถ้วน สามารถแสดงความเข้าใจคุณค่าได้ดี	10 คะแนน
	5-7 คะแนน: ความคิดเห็นไม่ครบถ้วนหรือไม่ชัดเจนใน บางส่วน	
	1-4 คะแนน: ความคิดเห็นไม่ชัดเจนหรือไม่ครบถ้วน	
	0 คะแนน: ไม่มีความคิดเห็นหรือความคิดเห็นผิดพลาด	
การเชื่อมโยงกับ ชีวิตประจำวัน	4-5 คะแนน: การเชื่อมโยงความคิดเห็นกับ ชีวิตประจำวันดีมาก	5 คะแนน
	2-3 คะแนน: การเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันทำได้ บางส่วน	
	0-1 คะแนน: การเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันไม่ชัดเจน	
การใช้ภาษาที่เหมาะสม	4-5 คะแนน: ใช้ภาษาที่เหมาะสมและเป็นทางการ	5 คะแนน
	2-3 คะแนน: ใช้ภาษาที่เข้าใจได้แต่ไม่เหมาะสมใน บางส่วน	
	0-1 คะแนน: ใช้ภาษาผิดพลาดหรือไม่เหมาะสม	

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง บทอาขยานพาสุนัข จำนวน 2 คาบ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567
ผู้สอน พระมหาภาณุวัฒน์ อมรกวี (ภาวงค์)
สอนวัน อังคาร ที่ 4 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2568 เวลา 12.00-14.00 น.

มาตรฐานการเรียนรู้ที่ 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิจัยวรรณคดีและวรรณกรรม
ไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตรจริง

2. สารสำคัญ

วรรณคดี พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ แสดงให้เห็นถึงความฉลาดในการเอาตัวรอดของพระอภัยมณี โดยใช้เครื่องดนตรีอย่างปี่เพื่อสร้างความได้เปรียบ และการทำงานร่วมกันระหว่างตัวละครในการหลบหนีจากอันตราย เป็นเรื่องราวที่สะท้อนถึงการมีสติ ความอดทน และการไตร่ตรองก่อนตัดสินใจ นอกจากนี้ยังสอนให้เห็นถึงคุณค่าของการร่วมมือเป็นทีมในการเผชิญกับความท้าทายในชีวิต

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. วิเคราะห์วิถีไทยและคุณค่าทางวรรณคดีจากบทอาขยานได้ (K)
2. ท่องบทอาขยานอย่างถูกต้อง ชัดเจน และไพเราะ พร้อมทั้งอธิบายความหมายของคำศัพท์ได้ (P)
3. ซาบซึ้งและเห็นคุณค่าในบทอาขยาน รวมถึงนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (A)

4. สารการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K) หลักการท่องบทยาน ด้านทักษะกระบวนการ (P) ท่องบทยาน
ด้านคุณลักษณะ (A) ซาบซึ้งและเห็นคุณค่าในบทยาน

5. ชิ้นงาน/ภาระงาน

- ## 1. แบบฝึกหัดท่อบทอาชยำน

6. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

1. กำหนดปัญหา (25 นาที)

1. ครูเปิดคลิปเสียงหรือวิดีโอเกี่ยวกับบทอาขยาน ให้ผู้เรียนฟังและชม
พระโหม่งองค์อภัยมณีนาค เพลินประพาสพิศดูหม่อมจางา
เหล่าฉลามลั่นฉลามตามกันมา ค่อยเคลื่อนคลาคล้ายคล้ายในสายชล
ฉนากอยู่คู่ฉนากไม่จากคู่ ขึ้นฟองฟูฟองฟองละอองฝน
ฝูงพิมพาพาฝูงเข้าแฝงวน บ้างผุดพ่นพองน้ำบ้างดำจร
กระโห้เรียงเคียงกระโห้ขึ้นโบกหาง ลอยส้างกลางกระแสนสอลอน
มังกรเกี่ยวเลี้ยวลอดกอดมังกร ประชุมซ่อนแฝงชลขึ้นวนเวียน
ฝูงม้าน้ำทำท่าเหมือนม้าเผ่น ขึ้นลอยเล่นเลี้ยวลัดฉวัดเฉวียน
ตะเพียนทองท่องน้ำนาคตะเพียน ดาษเดียรดูเพลินจนเกินมา
เห็นละมေးเกาะเขาเขียวชอุ่ม โชดตะคุ่มเคียงเคียงเรียงรูกา
จะเหลียวซ้ายสายสมุทรสุดสายตา จะแลขวาค้วนคลุ้มกลุ้มโพยม
จะเหลียวดูสุริย์แสงเข้าแฝงเมฆ ให้เวกหวาดองค์พระทรงโหม
ฟังสำเนียงเสียงคลื่นดังครื้นโครม ยิ่งทุกขโหมนัสในฤทัยทวิ

2. ตั้งคำถามกระตุ้นการคิด เช่น

นักเรียนเคยท่องบทอาขยานมาก่อนหรือไม่?

บทอาขยานนี้มีจังหวะและเสียงที่ไพเราะอย่างไร?

3. ครูแนะนำความสำคัญของบทอาขยานและประโยชน์ของการท่องจำ

4. ครูถามนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ในการท่องบทอาขยาน

5. นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความท้าทายในการจดจำบทอาขยาน

2. ทำความเข้าใจกับปัญหา (15 นาที)

1. ครูอ่านบทอาขยานให้ฟังซ้ำ ๆ พร้อมอธิบายคำศัพท์ยาก

2. นักเรียนร่วมกันอ่านออกเสียงตามครูแบบทีละวรรค

3 การวางแผนในการแก้ปัญหา (20 นาที)

1. ครูอธิบายเทคนิคการท่องจำ เช่น การแบ่งวรรค การใช้จังหวะ และการจับคู่คำ

2. นักเรียนแบ่งกลุ่มเพื่อช่วยกันฝึกท่องบทอาขยาน

ชั่วโมงที่ 2

4. ดำเนินการศึกษาค้นคว้า (20 นาที)

1. นักเรียนท่องบทอาขยานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

2. ครูให้คำแนะนำในการปรับปรุงการออกเสียงและจังหวะ

5. สังเคราะห์ความรู้และสรุปผล (15 นาที)

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอการท่องบทอาขยานหน้าชั้นเรียน

2. ครูและเพื่อนร่วมชั้นให้ข้อเสนอแนะ

6. เสนอผลงานและประเมินค่าของคำตอบ (25 นาที)

1. นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความรู้สึกที่ได้จากการท่อบทอาชยาน
2. ครูประเมินผลการท่อบทอาชยานโดยให้คะแนนตามความถูกต้องและความไพเราะ
3. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย "การท่อบทอาชยานช่วยพัฒนาทักษะด้านใดบ้าง?"
4. นักเรียนฝึกท่อบทอาชยานเพิ่มเติม

7. สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

1. วิดีโอหรือเสียงอ่านบทอาชยาน
2. เอกสารบทอาชยาน
3. แบบฝึกท่อบทอาชยาน

8. การวัดผลและประเมินผล

สิ่งที่จะวัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือที่ใช้วัด	เกณฑ์ผ่าน
1. วิเคราะห์วิถีไทยและคุณค่าทางวรรณคดีจากบทอาชยานได้ (K)	ประเมินจากชิ้นงาน	ตารางวิเคราะห์ลักษณะการประพันธ์	ได้คะแนนในระดับขึ้นไป
2. ท่อบทอาชยานอย่างถูกต้อง ชัดเจน และไพเราะ พร้อมทั้งอธิบายความหมายของคำศัพท์สำคัญได้ (P)	ประเมินให้คะแนนแผนภาพความคิดและการแต่งบทประพันธ์	แบบประเมินแผนภาพแนวคิดและแบบประเมินการแต่งบทประพันธ์	ได้คะแนน 80% ขึ้นไป
3. ซาบซึ้งและเห็นคุณค่าในบทอาชยานรวมถึงนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (A)	สังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม	ได้คะแนน 80% ขึ้นไป

9. บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

นักเรียนวิเคราะห์วิถีไทยและคุณค่าได้ ท่องบทอาขยานทุกข้อได้
และเห็นคุณค่าของบทอาขยาน

ปัญหาและอุปสรรค

การออกเสียงและจังหวะในการอ่านบทอาขยานของบางรูปไม่มีค

แนวทางแก้ไข

แนะนำให้ออกเสียงและ ครรตตอนการอ่านบทอาขยานเป็นราชกุม และ
ราชกุม

ลงชื่อ

(พระมหาภานุวัฒน์ อมรวิ

ครผู้สอน

4 / มี.ค. / 2564

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

โรงเรียนสุราษฎร์ธานี/มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ลงชื่อ.....

(นายสุวิทย์ คำราช)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

5 / มี.ค. / 2564

ความคิดเห็นผู้บริหาร

โรงเรียนสุราษฎร์ธานี/มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ลงชื่อ.....

(พระมหาวิมลชัย วุฑฒิชัย)

ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม

5 / มี.ค. / 2564

แบบฝึกหัดบทธาขยาน

บทธาขยาน

พระโณมยงองค์อภัยมณีนาค
 เหล่าฉลามลี้วนฉลามตามกันมา
 ฉลามอยู่คู่ฉลามไม่จากคู่
 ผูกพินพาพาผูกเข้าแฝงวน
 กระให้เรียงเคียงกระให้ขึ้นโบกหาง
 มังกรเกี่ยวเลี้ยวลอดกอดมังกร
 ผูกม้าน้ำทำท่าเหมือนม้าเผ่น
 ตะเพียนทองท่องน่านน้ำตะเพียน
 เห็นละเมาะเกาะเขาเขียวข่ม
 จะเหลียวซ้ายสายสมุทรสุดสายตา
 จะเหลียวดูสุริย์แสงเข้าแฝงเมฆ
 ฟังสำเนียงเสียงคลื่นดังครืนโครม

เพลินประพาสพิศดูหมู่มัจฉา
 ค่อยเคลื่อนคลาคล้ายคล้ายในสายชล
 ขึ้นฟองฟู่ฟองฟองละอองฝน
 บ้างผูกพันพองน้ำบ้างดำจร
 ลอยสลับกลางกระแสน้ำสลับ
 ประชุมซ้อนแฝงชลขึ้นวนเวียน
 ขึ้นลอยเล่นเลี้ยวลัดฉวัดเฉวียน
 ดาษเดียรดูเพลินจนเกินมา
 โชดตะคุ่มเคียงเคียงเรียงรุกขา
 จะแลขวาค้วนคลุ้มกลุ้มโพยม
 ให้วิวเวหวาดองค์พระทรงโณม
 ยิ่งทุกข์โหม่นสในฤทัยทวิ ฯ

เกณฑ์การให้คะแนน

ด้านที่ประเมิน	5 คะแนน	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
ความถูกต้องของเนื้อหา	ท่องถูกต้องครบทุกคำ	มีผิดเล็กน้อย (1-2 จุด)	มีผิดบางช่วง (3-5 จุด)	ผิดหลายจุด (6-8 จุด)	ผิดมากกว่า 8 จุด
จังหวะและน้ำเสียง	ออกเสียงชัดเจน ไพเราะ มีจังหวะดี	ออกเสียงชัดเจนแต่ยังขาดจังหวะบางช่วง	ออกเสียงไม่ชัดเจน/มีปัญหาเรื่องจังหวะ	ออกเสียงไม่ชัดเจน/ขาดจังหวะชัดเจน	ออกเสียงผิดพลาดไม่เป็นจังหวะ
ความกล้าแสดงออก	ท่องได้คล่องแคล่วมั่นใจ	ท่องได้ดีแต่มีลังเลเล็กน้อย	ท่องได้บ้างแต่มีความลังเล	ท่องได้บ้างช่วงแต่ไม่ต่อเนื่อง	ไม่สามารถท่องได้อย่างต่อเนื่อง
การสื่ออารมณ์	ถ่ายทอดอารมณ์และจังหวะได้ดีมาก	ถ่ายทอดอารมณ์ได้ดีในบางช่วง	ถ่ายทอดอารมณ์ได้พอใช้	ถ่ายทอดอารมณ์ได้น้อย	ไม่สามารถถ่ายทอดอารมณ์ได้เลย

คะแนนรวมเต็ม 20 คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8

เรื่องสรุปความรู้และข้อคิดจากวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8	เรื่อง สรุปความรู้และข้อคิดจากวรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ
	จำนวน 2 คาบ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567
ผู้สอน พระมหาภาณุวัฒน์ อมรกวี (ภาวงศ์)	
สอนวัน พุธ ที่ 5 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2568 เวลา 13.00-15.00 น.	

1. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้ที่ 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ท 5.1 ม.3/3 สรุปความรู้ และข้อคิดจากการอ่านเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

2. สาระสำคัญ

วรรณคดี พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ แสดงให้เห็นถึงความฉลาดในการเอาตัวรอดของพระอภัยมณี โดยการใช้เครื่องดนตรีอย่างปี่เพื่อสร้างความได้เปรียบ และการทำงานร่วมกันระหว่างตัวละครในการหลบหนีจากอันตราย เป็นเรื่องราวที่สะท้อนถึงการมีสติ ความอดทน และการไตร่ตรองก่อนตัดสินใจ นอกจากนี้ยังสอนให้เห็นถึงคุณค่าของการร่วมมือเป็นทีมในการเผชิญกับความท้าทายในชีวิต

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. สรุปเนื้อหาและข้อคิดจากวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ (K)
2. ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และสรุปความรู้จากการอ่านเพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (P)
3. มีทัศนคติในการนำข้อคิดจากวรรณคดีมาใช้ตัดสินใจและแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน (A)

4. สาระการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)

สรุปเนื้อหาและข้อคิดจากวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

ด้านทักษะกระบวนการ (P)

กระบวนการคิดวิเคราะห์และสรุปความรู้จากการอ่านเพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง
แต่งบทประพันธ์

ด้านคุณลักษณะ (A)

ทัศนคติในการนำข้อคิดจากวรรณคดีมาใช้ตัดสินใจและแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

5. ชิ้นงาน/ภาระงาน

สรุปเนื้อหาหลักและข้อคิดจากวรรณคดี

6. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

1. กำหนดปัญหา (25 นาที)

1. ครูแนะนำเรื่องราวในตอน "พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ" โดยสรุปเนื้อหาสำคัญ เช่น พระอภัยมณีหนีจากการถูกโจมตีโดยนางผีเสื้อสมุทรและสัตว์ทะเลต่างๆ ภายในทะเล ซึ่งเป็นเรื่องที่สะท้อนถึงการเผชิญกับอุปสรรคและการเอาตัวรอด

2. ครูถามคำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจ เช่น “พระอภัยมณีจะต้องใช้ทักษะอะไรในการหนีจากนางผีเสื้อและสัตว์ทะเลต่างๆ?” หรือ “ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก เราสามารถเรียนรู้อะไรจากพระอภัยมณีได้บ้าง?”

3. จากนั้น ครูให้เวลาให้นักเรียนแบ่งปันความคิดหรือประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกับการเผชิญอุปสรรคในชีวิตจริง

4. การเอาตัวรอดจากสถานการณ์ที่ยากลำบาก การตัดสินใจในสถานการณ์ฉุกเฉิน เช่น พระอภัยมณีหนีจากการโจมตีของนางผีเสื้อและสัตว์ทะเลที่มีอันตรายสูง

5. ครูให้นักเรียนคิดว่า ถ้าเป็นตัวเราในสถานการณ์แบบนี้ เราจะทำอย่างไร

2. ทำความเข้าใจกับปัญหา (20 นาที)

1. นักเรียนอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ แล้วร่วมกันอภิปรายว่า พระอภัยมณีต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ยากลำบากอย่างไร และวิธีการเอาตัวรอดจากภัยต่างๆ ในทะเล

2. ครูช่วยนักเรียนวิเคราะห์ว่าความยากลำบากที่พระอภัยมณีเผชิญมีลักษณะเหมือนหรือคล้ายกับปัญหาที่เราจะพบในชีวิตจริงหรือไม่

3. การวางแผนในการแก้ปัญหา (15 นาที)

1. นักเรียนทำงานกลุ่ม โดยให้กลุ่มต่างๆ วางแผนการแก้ปัญหาของพระอภัยมณี ถ้าพระอภัยมณีไม่สามารถหนีไปจากสัตว์ทะเลได้ หรือถ้าเขามีทางเลือกอื่นๆ ที่จะหลีกเลี่ยงการต่อสู้ได้

2. ตัวอย่าง กลุ่มหนึ่งอาจเสนอให้พระอภัยมณีหลีกเลี่ยงการต่อสู้โดยใช้การเจรจา หรืออีกกลุ่มหนึ่งอาจเสนอให้พระอภัยมณีใช้ความสามารถพิเศษในการควบคุมสัตว์ทะเล

ชั่วโมงที่ 2

4. ดำเนินการศึกษาค้นคว้า (20 นาที)

1. นักเรียนทำการค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเอาตัวรอดในสถานการณ์ที่ยากลำบาก จากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น ค้นคว้าเกี่ยวกับเทคนิคการเอาตัวรอดจากภัยทางทะเล หรือประสบการณ์ของผู้ที่เคยเผชิญภัยในธรรมชาติ

2. นักเรียนสามารถทำการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับการตัดสินใจในสถานการณ์ฉุกเฉิน และวิธีการเอาตัวรอดในชีวิตจริง

5. สังเคราะห์ความรู้และสรุปผล (15 นาที)

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มจะต้องสรุปข้อคิดที่ได้จากการศึกษาหรืออภิปรายเกี่ยวกับการเอาตัวรอดและการตัดสินใจในสถานการณ์ยากลำบาก เช่น การคิดวางแผนล่วงหน้า การมีสติในการตัดสินใจ เป็นต้น

2. ครูช่วยนักเรียนเชื่อมโยงข้อคิดเหล่านี้กับการนำไปใช้ในชีวิตจริง เช่น วิธีการเอาตัวรอดจากความยากลำบากในชีวิตประจำวัน เช่น การรับมือกับปัญหาครอบครัว หรือการรับมือกับสถานการณ์ที่ท้าทายในโรงเรียนหรือการทำงาน

6. เสนอผลงานและประเมินค่าของคำตอบ (25 นาที)

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอข้อคิดหรือวิธีการที่พวกเขาได้จากการศึกษาค้นคว้า รวมถึงวิธีที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

2. ครูและเพื่อนๆ ช่วยกันให้ข้อเสนอแนะและประเมินค่าผลงาน โดยพิจารณาจากความสามารถในการเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาของวรรณคดีและการประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

3. ครูร่วมกับนักเรียนสรุปข้อคิดที่ได้จากบทเรียนว่า เราสามารถนำการตัดสินใจและการเอาตัวรอดจากสถานการณ์ยากลำบากในเรื่องพระอภัยมณีมาใช้ในชีวิตจริงได้อย่างไร

4. สรุปแนวคิดที่สำคัญ เช่น ความสำคัญของการคิดวางแผน การมีสติ และการมองหาทางเลือกในสถานการณ์ที่ยากลำบาก

5. ครูสรุปบทเรียนด้วยการถามคำถามนักเรียนว่า เราจะใช้ความรู้จากเรื่องนี้ในชีวิตจริงได้อย่างไร? และกระตุ้นให้นักเรียนคิดและนำไปปรับใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่พวกเขาอาจเจอในชีวิต

7. สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

1. หนังสือเรียน: ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีพระอภัยมณี

2. สไลด์นำเสนอ (PowerPoint): นำเสนอภาพประกอบเรื่องย่อและตัวละคร พร้อมเนื้อหาสรุปเพื่อให้เข้าใจง่าย

3. แหล่งข้อมูลออนไลน์: เว็บไซต์วรรณคดีและบทความเกี่ยวกับเรื่องพระอภัยมณี เช่น เว็บไซต์ของกระทรวงศึกษาธิการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีไทย

8. การวัดผลและประเมินผล

สิ่งที่วัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือที่ใช้วัด	เกณฑ์ผ่าน
1. สรุปเนื้อหาและข้อคิดจากวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ (K)	ประเมินจากชิ้นงาน	สรุปเนื้อหาหลักและข้อคิดจากวรรณคดี	ได้คะแนนในระดับขึ้นไป
2. ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และสรุปความรู้จากการอ่านเพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (P)	ประเมินจากชิ้นงาน	สรุปเนื้อหาหลักและข้อคิดจากวรรณคดี	ได้คะแนน 80% ขึ้นไป
3. มีทัศนคติในการนำข้อคิดจากวรรณคดีมาใช้ตัดสินใจและแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน (A)	สังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม	ได้คะแนน 80% ขึ้นไป

9. บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
นักเรียนสามารถสรุปเนื้อหาและข้อคิดจากวรรณคดีได้ โดยครีเอทีฟ
วิเคราะห์และสรุปความรู้จากการอ่าน พร้อมนั้นยังมีทัศนคติที่ดี
สามารถนำข้อคิดไปแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ต่อไป.

ปัญหาและอุปสรรค

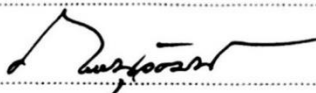
เวลาในการจัดการเรียนการสอนน้อย เนื่องจากนักเรียนมีจำนวนมาก

แนวทางแก้ไข

สั่งงานเป็นกรณีพิเศษเพื่อให้นักเรียนได้เพิ่มทักษะ และประเมิน
ผลการเรียนรู้งานที่ทำได้

ลงชื่อ

(พระมหากษัตริย์ บรมครู)

ครูผู้สอน

5 / มี.ค. / 2568

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

ควรเพิ่มความรู้เกี่ยวกับ การสอน และจัดการเรียน
การสอน ได้เป็นอย่างดี และควรศึกษา

ลงชื่อ

(นายสุวิวัฒน์ คำราช)

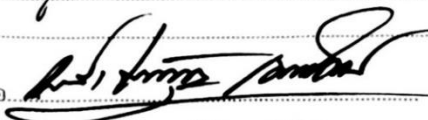
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

6 / มี.ค. / 2568

ความคิดเห็นผู้บริหาร

กองมณฑลโรงเรียนสุราษฎร์ธานี

ลงชื่อ

(พระมหากษัตริย์ บรมครู)

ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิทยาราม

6 / มี.ค. / 2568

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

คำชี้แจง

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก ก ข ค และ ง จำนวน 30 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลา 1 ชั่วโมง

คำสั่ง

ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้อง และทำเครื่องหมาย × ลงบนกระดาษคำตอบ

1. บทเรียนสำคัญที่แฝงอยู่ในตอน "พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร" คือข้อใด
 - ก. ความสามัคคีและการวางแผนที่รอบคอบช่วยให้รอดพ้นจากอันตราย
 - ข. ความกล้าหาญและการต่อสู้เป็นทางออกที่ดีที่สุดในการเผชิญปัญหา
 - ค. ผู้ที่มีพละกำลังมากกว่าย่อมเป็นผู้ชนะเสมอ
 - ง. การเดินทางไกลเป็นโอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ
2. เหตุใดพระอภัยมณีจึงสามารถหลบหนีนางผีเสื้อสมุทรได้สำเร็จ
 - ก. ใช้ไหวพริบและการวางแผนหลอกล่อนางผีเสื้อสมุทร
 - ข. ใช้กำลังเข้าต่อสู้กับนางผีเสื้อสมุทรจนได้รับชัยชนะ
 - ค. มีพระฤๅษีมาช่วยเหลือจนสามารถหนีออกมาได้
 - ง. นางผีเสื้อสมุทรยอมปล่อยพระอภัยมณีไปโดยสมัครใจ
3. ข้อใดเป็นแนวคิดสำคัญของวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี
 - ก. ปัญญาชนะอำนาจ และการเผชิญปัญหาด้วยไหวพริบ
 - ข. ความรักและความเสียสละของมารดาที่มีต่อลูก
 - ค. บทเรียนเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในสังคมเมืองและชนบท
 - ง. อำนาจและความแข็งแกร่งเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิต
4. จากเนื้อเรื่อง “พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ” ข้อใดเป็นข้อคิดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้
 - ก. ควรใช้กำลังเข้าต่อสู้กับปัญหาที่เผชิญเสมอ
 - ข. ควรมีสติและวางแผนอย่างรอบคอบเมื่อต้องเผชิญกับปัญหา
 - ค. การเดินทางช่วยให้พบเจอเรื่องราวที่น่าสนใจและน่าตื่นเต้นเสมอ
 - ง. ความแข็งแกร่งทางกายภาพเป็นปัจจัยหลักของการเอาตัวรอด

5. ข้อใดเป็นแผนการของพระอภัยมณีในการหลบหนีนางผีเสื้อสมุทร ?
 - ก. หลอกให้นางผีเสื้อสมุทรกินยาเบื่อแล้วแอบหนี
 - ข. ใช้เวทมนตร์ทำให้นางผีเสื้อสมุทรหลับ แล้วหนีไปทางเรือ
 - ค. หลอกนางผีเสื้อสมุทรว่าออกไปตกปลา กับ สิ้นสมุทร แล้วพายเรือหนี
 - ง. แอบหนีเวลากลางคืนโดยใช้ปีกบินออกจากเกาะ
6. ข้อใดเป็นข้อคิดสำคัญที่ได้จากตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร ?
 - ก. ควรใช้สติและปัญญาในการแก้ปัญหา
 - ข. ความกล้าหาญสามารถช่วยให้พ้นจากทุกสถานการณ์
 - ค. การไว้วางใจคนแปลกหน้าเป็นสิ่งที่ดีเสมอ
 - ง. การผจญภัยเป็นหนทางเดียวสู่ความสำเร็จ
7. พระอภัยมณีสามารถหนีนางผีเสื้อสำเร็จได้เพราะเหตุใด
 - ก. ใช้ความแข็งแกร่งต่อสู้กับนางผีเสื้อ
 - ข. ใช้ปีเป่าจนทำให้นางผีเสื้อหมดสติ
 - ค. หนีโดยอาศัยความเร็วและทักษะการว่ายน้ำ
 - ง. ได้รับความช่วยเหลือจากเงือกและตัวละครอื่น
8. ลักษณะนิสัยที่โดดเด่นของพระอภัยมณีในตอนหนีนางผีเสื้อคือข้อใด
 - ก. กล้าหาญและรักความยุติธรรม
 - ข. รอบคอบและใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา
 - ค. มีความอดทนและพึ่งพาตัวเอง
 - ง. มีความเมตตาและช่วยเหลือผู้อื่น
9. แผนการหลบหนีของพระอภัยมณีสะท้อนให้เห็นถึงบทเรียนในชีวิตด้านใดมากที่สุด
 - ก. การทำงานร่วมกันและการวางแผนที่ดี
 - ข. การใช้กำลังเพื่อเอาตัวรอดจากอันตราย
 - ค. การแสดงความเสียสละเพื่อผู้อื่น
 - ง. การหลอกลวงเพื่อเอาตัวรอด
10. ข้อใดเป็นแนวคิดหลักที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตจริงจากเหตุการณ์พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ
 - ก. ควรพึ่งพาพลังและความแข็งแกร่งของตนเอง
 - ข. การใช้สติปัญญาและการร่วมมือกันช่วยให้ผ่านพ้นอุปสรรค
 - ค. การใช้เล่ห์กลเพื่อเอาตัวรอดเป็นสิ่งสำคัญ
 - ง. ความกล้าหาญเพียงอย่างเดียวสามารถช่วยให้รอดพ้นจากอันตรายได้

11. บทประพันธ์ต่อไปนี้จัดอยู่ในลักษณะคำประพันธ์ประเภทใด
 “พระโหมยงองค์อภัยมณีนาค เพลินประพาสพิศดูหมุ่มมัจฉา
 เหล่าฉลามล้วนฉลามตามกันมา ค่อยเคลื่อนคลาคล้ำคล้ายในสายชล”
 ก. กลอนสุภาพ
 ข. กาพย์ยานี 11
 ค. โคลงสี่สุภาพ
 ง. ฉันท์
12. จากบทประพันธ์ในข้อ 16 การใช้คำที่ทำให้เกิดภาพพจน์ชัดเจนมากที่สุดคือข้อใด
 ก. พระโหมยงองค์อภัยมณีนาค
 ข. เหล่าฉลามล้วนฉลามตามกันมา
 ค. ค่อยเคลื่อนคลาคล้ำคล้ายในสายชล
 ง. เพลินประพาสพิศดูหมุ่มมัจฉา
13. คำว่า “ฉนากอยู่คู่ฉนากไม่จากคู่” แสดงให้เห็นลักษณะเด่นของกลอนสุภาพในด้านใด
 ก. การใช้คำซ้ำเพื่อสร้างจังหวะและความไพเราะ
 ข. การเล่นเสียงสัมผัสสระและพยัญชนะอย่างเป็นระบบ
 ค. การใช้ภาพพจน์เพื่อให้เห็นภาพชัดเจน
 ง. ถูกทุกข้อ
14. ข้อใด ไม่ใช่ ลักษณะสำคัญของกลอนสุภาพ
 ก. มีจำนวนคำ 7-9 พยางค์ในแต่ละวรรค
 ข. มีสัมผัสระหว่างวรรคและสัมผัสระหว่างบท
 ค. ต้องมีคำสร้อยในทุกวรรค
 ง. สามารถใช้โวหารภาพพจน์เพื่อเพิ่มความงดงามของภาษา
15. ข้อใดแสดงถึงลักษณะของตัวละคร “สินสมุทร” ในตอนนี้ ?
 ก. มีความกล้าหาญและมีความซื่อสัตย์
 ข. เป็นคนขี้ลาดและไม่กล้าทำอะไร
 ค. ช่วยพระอภัยมณีและนางเงือกจากอันตราย
 ง. เป็นคนขี้ลาดแต่ทำตามคำสั่งอย่างไม่ลังเล

16. คำพูดของนางผีเสื้อสมุทรในบทประพันธ์ที่ว่า “นิจจาเอ๋ยเคยอยู่เป็นคู่ขึ้น...จึงอุตส่าห์พยายามสู้ตามมา” สะท้อนถึงคุณค่าของตัวละครในด้านใด ?

- ก. ความซื่อสัตย์และรักใคร่
- ข. ความมุ่งมั่นและอดทน
- ค. ความรักและความเสียสละ
- ง. ความภักดีและความห่มเห

17. จากพฤติกรรมของพระฤๅษีในเรื่องนี้ สามารถวิเคราะห์ได้ว่าเป็นตัวละครที่มีลักษณะอย่างไร ?

- ก. ผู้ที่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว
- ข. ผู้ที่มีความเมตตากรุณาและช่วยเหลือผู้อื่น
- ค. ผู้ที่ขาดความรู้และไม่สามารถช่วยเหลือใครได้
- ง. ผู้ที่ขี้เกียจและไม่สนใจในเรื่องของผู้อื่น

18. จากบทประพันธ์ “พระโณมยงองค์อภัยมณีนารถ เพลินประพาสพิศดูหม่มจกฉา เหล่าฉลาม ล้วนฉลามตามกันมา ค่อยเคลื่อนคลาคล้ายคล้ายในสายชล” ข้อความในบทนี้สะท้อนถึงคุณค่าทางวรรณคดีในด้านใด ?

- ก. การใช้ภาษาที่มีความไพเราะ
- ข. การเชื่อมโยงกับธรรมชาติและวิถีชีวิตไทย
- ค. การแสดงออกถึงความกล้าหาญของพระอภัยมณี
- ง. การใช้เทคนิคการเปรียบเทียบระหว่างตัวละคร

19. จากบทกลอนในตอนพระอภัยมณีเห็นนางผีเสื้อ ความหมายของคำว่า “ฉนากอยู่คู่ฉนาก ไม่จากคู่” แสดงถึงอะไรในวิถีชีวิตไทย ?

- ก. การเน้นความรักและความมั่นคงในความสัมพันธ์
- ข. การรักษาความสมดุลในธรรมชาติ
- ค. ความกล้าหาญในการต่อสู้กับอันตราย
- ง. ความซื่อสัตย์ในการทำงานร่วมกัน

20. วรรณคดีเรื่องพระอภัยมณีสะท้อนคุณค่าทางวัฒนธรรมไทยในด้านใดมากที่สุด ?

- ก. การรักษาความสมดุลในชีวิต
- ข. ความกล้าหาญในการต่อสู้กับศัตรู
- ค. การแสดงถึงความเคารพในพระพุทธศาสนา
- ง. การสร้างสรรค์สังคมที่สงบสุข

21. จากการวิเคราะห์บทกลอนในเรื่องพระอภัยมณี นักเรียนสามารถใช้กระบวนการวิเคราะห์ดังกล่าวในชีวิตจริงได้อย่างไร ?

- ก. การเลือกเพื่อนที่มีลักษณะนิสัยดี
- ข. การใช้ความกล้าหาญในการเผชิญปัญหา
- ค. การเคารพและรักษาความสัมพันธ์กับธรรมชาติ
- ง. การใช้คำพูดที่ไพเราะและมีเสน่ห์

22. คำว่า “มังกรเกี่ยวเลี้ยวลอดกอดมังกร” ในบทอาขยาน พระอภัยมณีให้นางผีเสื้อ สื่อถึงอะไร ?

- ก. การเคลื่อนที่ของมังกรในอากาศ
- ข. การสื่อถึงความเชื่อทางศาสนา
- ค. การแสดงภาพของสัตว์น้ำที่ต่อสู้กัน
- ง. การเปรียบเทียบการเคลื่อนไหวของมังกรในน้ำ

23. ในบทอาขยาน พระอภัยมณีให้นางผีเสื้อ คำว่า มังกรเกี่ยวเลี้ยวลอดกอดมังกร หมายถึงอะไร ?

- ก. การเคลื่อนที่อย่างรวดเร็วในน้ำ
- ข. การเปรียบเทียบการเชื่อมโยงระหว่างสัตว์
- ค. การสื่อถึงความกล้าหาญของพระอภัยมณี
- ง. การบรรยายเกี่ยวกับทิวทัศน์ในธรรมชาติ

24. การท่องบทอาขยานมีประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะด้านใดบ้าง ?

- ก. ทักษะด้านการฟังและการพูด
- ข. ทักษะด้านการเขียนและการอ่าน
- ค. ทักษะด้านการคำนวณและการแก้ปัญหา
- ง. ทักษะด้านการสร้างภาพและจินตนาการ

25. “ตำรานั้นตั้งแต่ครั้งตั้งเมรุไกร ว่าถ้าใครฝันร้ายจะวายปราณ” บทอาขยานนี้สะท้อนถึงวิถีชีวิตไทยในเรื่องใด ?

- ก. ความเชื่อด้านความฝันและโชคราง
- ข. การศึกษาและวิทยาการ
- ค. การพัฒนาระบบการปกครอง
- ง. ความเชื่อทางศาสนา

26. คำว่า "ฝูงพิมพาพาฝูงเข้าแฝงวน" ในบทอาขยานหมายถึงอะไร ?

- ก. การเคลื่อนที่ของพวกสัตว์น้ำในทางวงกลม
- ข. การหลบหนีจากอันตรายของพระอภัยมณี
- ค. การแสดงความกล้าหาญของนักรบไทย
- ง. การบรรยายถึงการเดินทางในท้องทะเล

27. จากการอ่านเรื่องพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ พระอภัยมณีต้องใช้ทักษะใดในการเอาตัวรอดจากการโจมตีของนางผีเสื้อและสัตว์ทะเลต่างๆ

- ก. การใช้ทักษะทางการต่อสู้
- ข. การคิดวิเคราะห์และวางแผนการหนี
- ค. การเจรจากับศัตรู
- ง. การใช้เวทมนตร์

28. ข้อคิดจากการอ่านพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงคืออะไร

- ก. การหลีกเลี่ยงปัญหาทุกครั้ง
- ข. การตัดสินใจในสถานการณ์ยากลำบาก
- ค. การใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา
- ง. การท่องเที่ยวไปในที่ต่างๆ เพื่อลืมปัญหา

29. เมื่อพระอภัยมณีหนีจากนางผีเสื้อในทะเล เขาต้องเผชิญกับอุปสรรคอะไรบ้างที่สามารถสะท้อนถึงปัญหาที่คนในชีวิตจริงอาจเจอ

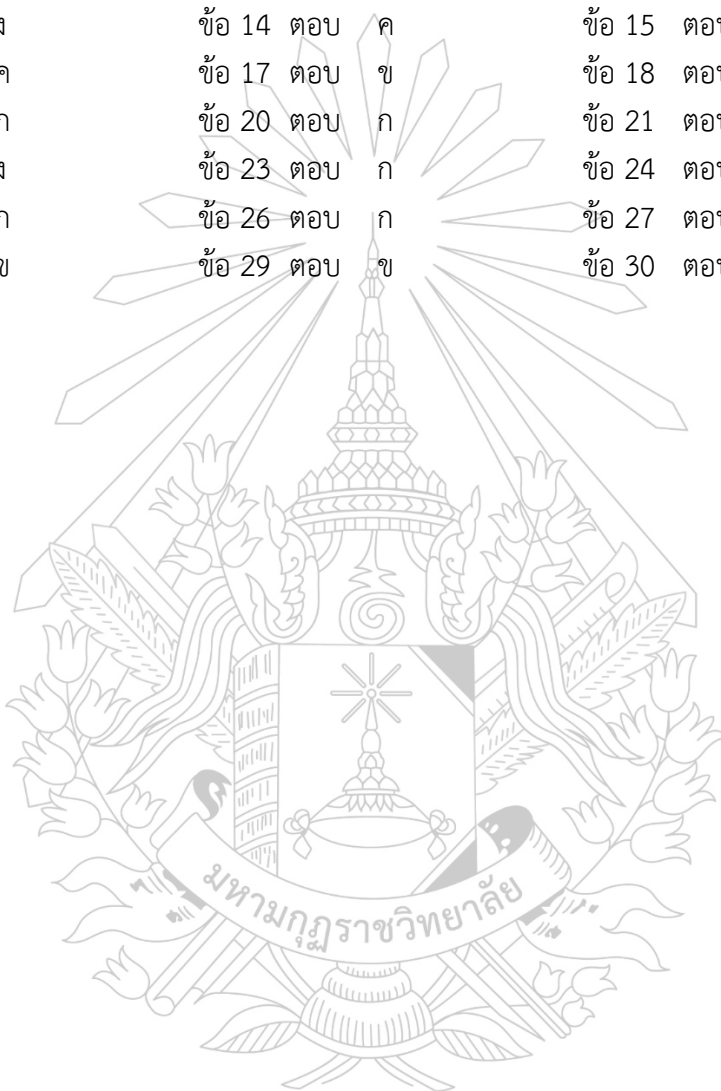
- ก. ความมืดและการหลงทาง
- ข. สัตว์ทะเลและอันตรายจากธรรมชาติ
- ค. การถูกโจมตีจากศัตรู
- ง. การสูญเสียทิศทางในการเดินทาง

30. ในตอนที่นักเรียนได้ศึกษาข้อคิดจากการหนีจากสถานการณ์ยากลำบากในเรื่องพระอภัยมณี นักเรียนได้เรียนรู้อะไรที่สามารถใช้ในชีวิตจริง

- ก. การมีสติในการตัดสินใจ
- ข. การหลีกเลี่ยงทุกปัญหาที่เจอ
- ค. การทำให้ทุกสถานการณ์กลับเป็นประโยชน์
- ง. การหลีกเลี่ยงการช่วยเหลือผู้อื่น

**เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี
ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ**

ข้อ 1 ตอบ ก	ข้อ 2 ตอบ ก	ข้อ 3 ตอบ ก
ข้อ 4 ตอบ ข	ข้อ 5 ตอบ ค	ข้อ 6 ตอบ ก
ข้อ 7 ตอบ ง	ข้อ 8 ตอบ ข	ข้อ 9 ตอบ ก
ข้อ 10 ตอบ ข	ข้อ 11 ตอบ ก	ข้อ 12 ตอบ ค
ข้อ 13 ตอบ ง	ข้อ 14 ตอบ ค	ข้อ 15 ตอบ ค
ข้อ 16 ตอบ ค	ข้อ 17 ตอบ ข	ข้อ 18 ตอบ ข
ข้อ 19 ตอบ ก	ข้อ 20 ตอบ ก	ข้อ 21 ตอบ ข
ข้อ 22 ตอบ ง	ข้อ 23 ตอบ ก	ข้อ 24 ตอบ ก
ข้อ 25 ตอบ ก	ข้อ 26 ตอบ ก	ข้อ 27 ตอบ ข
ข้อ 28 ตอบ ข	ข้อ 29 ตอบ ข	ข้อ 30 ตอบ ก

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

คำชี้แจง: ให้นักเรียนให้คะแนนความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในแต่ละข้อ โดยใช้คะแนนตามมาตรฐานด้านล่างนี้

- 5 หมายถึง ความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ความคิดเห็นในระดับมาก
- 3 หมายถึง ความคิดเห็นในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ความคิดเห็นในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

การกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. การใช้ปัญหาเป็นฐานช่วยกระตุ้นความสนใจและความอยากเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียน					
2. นักเรียนรู้สึกตื่นเต้นและสนุกสนานกับการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน					
3. การนำเสนอปัญหาที่ท้าทายทำให้นักเรียนมีความสนใจมากขึ้นในเนื้อหาที่เรียน					
4. นักเรียนรู้สึกว่าการใช้ปัญหาในการเรียนช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น					
5. การใช้ปัญหาเป็นฐานช่วยให้นักเรียนอยากศึกษาเพิ่มเติมในหัวข้อที่เรียนรู้					
การเข้าใจเนื้อหา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. การเรียนรู้ด้วยวิธีการแก้ปัญหาช่วยให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดหลักในเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น					
2. นักเรียนคิดว่าการเรียนรู้แบบนี้ช่วยให้นักเรียนจำเนื้อหาที่เรียนได้ดีขึ้น					
3. นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่เรียนกับประสบการณ์จริงได้					
4. นักเรียนรู้สึกว่าการศึกษาเรื่องราวผ่านปัญหาช่วยให้นักเรียนเห็นมุมมองใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา					
5. นักเรียนสามารถอธิบายเนื้อหาในลักษณะของนักเรียนเองหลังจากการเรียนรู้ได้					

การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. นักเรียนรู้สึกรู้ว่าการเรียนรู้จากการแก้ปัญหาจริงช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ได้มากน้อยเพียงใด					
2. นักเรียนสามารถใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้					
3. การเรียนรู้แบบนี้ทำให้นักเรียนมองเห็นมุมมองใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาที่เคยพบเจอ					
4. นักเรียนรู้สึกรู้ว่าการฝึกคิดวิเคราะห์ในกิจกรรมช่วยให้นักเรียนสามารถตัดสินใจได้ดีขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ					
5. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหาได้หลายมุมมองหลังจากเรียนรู้					
การทำงานกลุ่ม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. นักเรียนรู้สึกรู้ว่าการทำงานกลุ่มช่วยให้นักเรียนเรียนรู้จากเพื่อนร่วมชั้นได้มากขึ้น					
2. การทำงานร่วมกับเพื่อนช่วยให้นักเรียนมีมุมมองใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา					
3. นักเรียนรู้สึกรู้ว่าการได้ฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่มช่วยให้นักเรียนเข้าใจปัญหามากขึ้น					
4. นักเรียนมีความสุขในการทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม					
5. การทำงานเป็นทีมช่วยเสริมสร้างทักษะการสื่อสารและความร่วมมือในกลุ่ม					
การนำไปใช้ในชีวิตจริง	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. นักเรียนคิดว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาช่วยให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้					
2. นักเรียนสามารถนำความรู้จากการเรียนรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้					
3. นักเรียนรู้สึกมั่นใจในการนำความรู้ที่เรียนไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ					
4. นักเรียนเห็นว่าการเรียนรู้แบบนี้มีผลดีต่อการเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคตของนักเรียน					
5. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					

ภาคผนวก ข
ผลคะแนนทางการเรียน

n	คะแนนเต็ม	คะแนนหลังเรียน	ร้อยละ
คนที่ 1	30	28.00	93.33
คนที่ 2	30	25.00	83.33
คนที่ 3	30	26.00	86.67
คนที่ 4	30	22.00	73.33
คนที่ 5	30	28.00	93.33
คนที่ 6	30	27.00	90.00
คนที่ 7	30	22.00	73.33
คนที่ 8	30	24.00	80.00
คนที่ 9	30	28.00	93.33
คนที่ 10	30	29.00	96.67
คนที่ 11	30	25.00	83.33
คนที่ 12	30	24.00	80.00
คนที่ 13	30	27.00	90.00
คนที่ 14	30	28.00	93.33
คนที่ 15	30	25.00	83.33
คนที่ 16	30	22.00	73.33
คนที่ 17	30	19.00	63.33
คนที่ 18	30	23.00	76.67
คนที่ 19	30	24.00	80.00
คนที่ 20	30	28.00	93.33
คนที่ 21	30	24.00	80.00
คนที่ 22	30	23.00	76.67
คนที่ 23	30	29.00	96.67
คนที่ 24	30	18.00	60.00
คนที่ 25	30	28.00	93.33
คนที่ 26	30	26.00	86.67
คนที่ 27	30	25.00	83.33
คนที่ 28	30	28.00	93.33
คนที่ 29	30	25.00	83.33
คนที่ 30	30	27.00	90.00
$\bar{x}$	30	25.23	84.11

One-Sample Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
หลังเรียน	30	25.2333	2.82456	.51569

One-Sample Test

	Test Value = 70					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
หลังเรียน	-86.809	29	.000	-44.76667	-45.8214	-43.7120

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ	พระมหาภาณุวัฒน์ อมรกรวิ (ภาวงศ์)
วัน เดือน ปี เกิด	วันอาทิตย์ ที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540
สถานที่เกิด	อ.วาริชภูมิ จ.สกลนคร
ประวัติการศึกษา	- ปริญญาตรี: รัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง - เปรียญธรรม 7 ประโยค
ที่อยู่ปัจจุบัน	วัดอาวุธวิกสิตาราม แขวง/เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร
ผลงานตีพิมพ์	-
รางวัลที่ได้รับ	-

